

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я
Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

CURRENT ISSUES OF SPECIALIST TRAINING: REALITIES AND PERSPECTIVES

*Матеріали
міжнародної
дистанційної
науково-практичної
конференції*

*Materials
of the International
distance
scientific-practical
conference*

**20 березня 2024 року
м. Харків**

**March 20, 2024
Kharkiv**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

***АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

***CURRENT ISSUES OF SPECIALIST TRAINING: REALITIES AND
PERSPECTIVES***

Матеріали

Міжнародної дистанційної науково-практичної конференції

20 березня 2024 р.

м. Харків

Materials

of the International distance scientific-practical conference

March 20, 2024

Kharkiv

Харків

2024

УДК 378:37.018.43

Друкується за рішенням Методичної ради Фахового коледжу Національного фармацевтичного університету (протокол від 07.03.2024 №5)

Редакційна колегія:

- Прокопенко Т.С.** – кандидат фармацевтичних наук, доцент, Заслужений працівник фармації України, директор закладу фахової передвищої освіти Фахового коледжу НФаУ (голова оргкомітету конференції)
- Гейко О.В.** – заступник директора закладу фахової передвищої освіти з навчальної роботи Фахового коледжу НФаУ (заступник голови оргкомітету конференції)
- Гузєва В.В.** – заступник директора закладу фахової передвищої освіти з навчально-виробничої роботи Фахового коледжу НФаУ (заступник голови оргкомітету конференції)
- Коломієць І.В.** – завідувач навчально-методичного кабінету Фахового коледжу НФаУ

Актуальні питання підготовки фахівців: реалії та перспективи: матер. міжнар. дистанційної наук.-метод. Конференції, 20 березня 2024р. / ред. кол.: Т.С. Прокопенко та ін. – Х.: Фаховий коледж НФаУ, 2024. – 387 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної дистанційної науково-практичної конференції «Актуальні питання підготовки фахівців: реалії та перспективи», розміщених відповідно до напрямків конференції. Роботи присвячені найважливішим питанням сьогодення, які турбують освітню спільноту.

The collection contains materials of the International distance scientific-practical conference "Current issues of specialist training: realities and perspectives", placed in accordance with the directions of the conference. The works are devoted to the most important issues of today that concern the educational community

Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу. Повну відповідальність за зміст, достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних несуть автори опублікованих матеріалів. Редакційна група та організаційний комітет конференції не завжди поділяють погляди авторів. Збережено авторську орфографію.

© Укладання: Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету, 2024 р.

Шановні колеги!

Сьогодні освітній процес в Україні відбувається у неймовірно важких умовах, спричинених повномасштабним вторгненням країни-агресора на територію нашої держави. До того, він зазнав змін через тривалий період пандемії COVID-19. Оскільки ситуація в країні має значний вплив на багато аспектів життя та її розвитку, це також впливає на підготовку фахівців.

Підготовка фахівців в умовах воєнного стану стикається з численними складнощами та викликами, такими як безпека та захист усіх учасників освітнього процесу, обмежений доступ до освітніх ресурсів, втрата кваліфікованих кадрів, психологічні травми та перерви в навчальному процесі.

Актуальні питання підготовки фахівців охоплюють широкий спектр тем, включаючи: розвиток навичок у сфері інформаційних технологій, штучного інтелекту, аналізу даних та кібербезпеки; здатність швидко адаптуватися до змін у вимогах ринку праці та технологічних зрушень; вміння працювати у команді, вести переговори та вирішувати конфлікти; розвиток етичних норм та усвідомлення впливу технологій на суспільство; здатність аналізувати складні проблеми, визначати їх суттєві аспекти та розробляти ефективні стратегії розв'язання.

Саме тому, організаційним комітетом конференції було вирішено запропонувати для обговорення низку питань.

Було сформовані тематичні секції:

- 1. Сучасні підходи до управління закладом освіти та організації освітнього процесу.*
- 2. Навчально-методичні інновації при викладанні освітніх компонент.*
- 3. Гуманітарний аспект освітньої діяльності.*
- 4. Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі.*
- 5. Практична підготовка здобувачів освіти на засадах ефективного партнерства з роботодавцями.*
- 6. Професійне самовдосконалення педагогічного працівника.*

Сподіваємось, що матеріали конференції стануть корисними у Вашій подальшій професійній діяльності.

Дяуємо за співпрацю!

Творчого натхнення та наснаги, колеги!

Організаційний комітет

ЗМІСТ

Секція. Сучасні підходи до управління закладом освіти та організації освітнього процесу

Статті

Бойчук Ірина, Козаченко Галина

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
У ЖИТОМИРСЬКОМУ БАЗОВОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАХОВОМУ
КОЛЕДЖІ..... 15

Коломієць Інна, Строна Олена, Гузева Вікторія

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ. ОЧІКУВАННЯ РЕФОРМ..... 20

Прокопенко Тіна, Гейко Ольга, Гузева Вікторія

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ... 23

Сергієнко Наталія, Баленко Людмила

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 28

Столяренко Олена, Столяренко Оксана

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В
УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗВО..... 33

Секція. Навчально-методичні інновації при викладанні освітніх компонент

Статті

Баленко Людмила

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД
ЧАС ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ..... 40

Братчикова Ольга, Братчиков Олексій, Маркова Тетяна

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЩО ЗМІНЮЮТЬ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС..... 45

Гречка Любов

ВИКОРИСТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС
ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПОЛТАВСЬКОМУ БАЗОВОМУ
МЕДИЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ..... 52

Гузун Сергій

ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФЕЛЬДШЕРІВ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО
ВИКОНАННЯ СЛР СТАЄ В ЛАНЦЮЖКУ ВИЖИВАННЯ ПАЦІЄНТА..... 55

Дубович Каріне, Смирнова Марина, Рибій Людмила

РІЗНІ ЕТАПИ АУДІЮВАННЯ ІНШОМОВНИХ ТЕКСТІВ..... 61

<i>Жукович Інна</i> ВИКОРИСТАННЯ АУДІО-ЛІНГВАЛЬНОГО МЕТОДУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	67
<i>Zadorozhna Oksana</i> INNOVATIVE METHODS AND APPROACHES FOR TEACHING ENGLISH IN MILITARY INSTITUTIONS	70
<i>Запорожець Олена</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	76
<i>Засоба Жанна, Єрмоленко Аліна</i> МАЙНДМЕПІНГ: ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦІОЇ ОСВІТИ.....	81
<i>Каліберда Любов, Скофенко Сергій, Сліпченко Максим</i> МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ І ПЕРЕВІРКИ ВИКОНАННЯ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З ФІЗИКИ І ПРИКЛАДНОЇ МЕХАНІКИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ	87
<i>Кеніх Галина, Матвєєнко Ганна</i> ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ МОТИВАЦІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	91
<i>Кійко Інна, Коломієць Інна, Мартинова Олена</i> РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ НФаУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	94
<i>Коновалова Наталія, Гузун Сергій, Ковтун Олексій</i> АЛГОРИТМ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ.....	100
<i>Коновалова Наталія, Дьячкова Зінаїда, Ковтун Олексій</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО РАЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	107
<i>Мещерякова Наталія</i> ТЕХНІЧНИЙ АНАЛІЗ, ТИТРИМЕТРИЧНИЙ МЕТОД.....	115
<i>Пристінський Олексій</i> ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТАХ.....	119
<i>Рудакова Ольга</i> ВИКОРИСТАННЯ КАНООТ! ЯК ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТУ В ОНЛАЙН ФОРМАТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	125

<i>Снісар Олена, Кухнюк Оксана, Ліфер Каріна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ФАХІВЦІВ.....	129
<i>Чабаненко Ольга</i> НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ДНПРОВСЬКОМУ ПОЛІТЕХНІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ.....	133
<i>Шевченко Тетяна</i> НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ІННОВАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧАМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 141 «ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА».....	138
Тези	
<i>Березовенко Ірина</i> ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ МЕДСЕСТРИНСТВА В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	144
<i>Bondarieva Iryna, Malyi Volodymyr</i> INNOVATIONS IN TEAM BUILDING: CHANGING THE TEACHING PARADIGM IN THE EDUCATIONAL COMPONENT.....	146
<i>Волошина Оксана, Гонтар Андрій, Крищук Михайло</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ АКСІОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	149
<i>Губенко Інна, Карпенко Юлія</i> СУЧАСНІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	152
<i>Колесник Людмила</i> ПОСЛІДОВНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ТА ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	155
<i>Комкова Ольга</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ У КОЛЕДЖІ...	156
<i>Мартиненко Алла</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ РОБОТИ В МАЛИХ ГРУПАХ ПРИ ВИКЛАДАННІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	158
<i>Монастирська Олена</i> РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	161
<i>Тищенко Ірина, Філімонова Наталія, Дубініна Наталія</i> ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН МЕДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	163

<i>Filimonova Nataliia, Heiderich Olga, Tishchenko Iryna</i> THE IMPORTANCE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF PHARMACY SPECIALISTS.....	165
---	-----

Секція. Гуманітарний аспект освітньої діяльності

Статті

<i>Бондаренко Ольга</i> РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК ТА КОНФЛІКТОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ.....	168
---	-----

<i>Боровський Микола, Вишневецький Артур</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ОБРАНОГО ФАХУ	173
--	-----

<i>Венгер Людмила, Єпішева Світлана, Терещенко Анастасія</i> ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ОБРАЗ ЖИТТЯ	177
---	-----

<i>Горбаньов Валерій</i> ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ НФаУ.....	185
---	-----

<i>Громова Тетяна</i> НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ВИХОВАННЯ МОЛОДІ СЬОГОДНІ.....	190
--	-----

<i>Каліберда Юрій</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ «ЗАХИСТУ УКРАЇНИ» В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ФАХОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ БОРОТЬБИ ЗА ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	194
--	-----

<i>Мельник Оксана, Стельмах Ірина, Воробйов Валерій</i> РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКО-ПАТРІОТИЧНОГО ТА ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СИСТЕМІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ФПО.....	198
---	-----

<i>Полоз Ольга</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ВІЛ/СНІДУ В СЕРЕДОВИЩІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	206
---	-----

<i>Самогулова Ольга, Карнацька Олена</i> ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА УМОВ ЗМІШАНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ.....	212
---	-----

<i>Сапегіна Валентина</i> ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНО–ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	216
--	-----

<i>Серебрякова Людмила</i> ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ ЯК КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	221
<i>Ситнік Тетяна</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	229
<i>Скрипниченко Юрій</i> ВПЛИВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ НА ПІДВИЩЕННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	234
<i>Філіна Ірина</i> ОСОБИСТІТЬ У СУСПІЛЬСТВІ: МІЖ ОБОВ'ЯЗКОМ І СВОБОДОЮ.....	239
<i>Філіна Ірина, Чемісова Тетяна</i> ПАТРІОТИЗМ ЯК РЕАЛЬНО ДІЮЧИЙ ЧИННИК СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.	244
<i>Шевякова Олена, Сергієнко Любов</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ В КАТФК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	249
Тези	
<i>Benkovska Natalia</i> DEVELOPMENT OF COMMUNICATION SKILLS IN ENGLISH OF STUDENTS IN NON-PHILOLOGICAL SPECIALTIES.....	255
<i>Бобкова Олена</i> ПРОАКТИВНІСТЬ – ВАЖЛИВА НАВИЧКА УСПІШНОГО ФАХІВЦЯ	258
<i>Василенко Віта, Маркова Валентина</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	260
<i>Дмитренко Лілія, Сіліна Лариса</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	262
<i>Здолбніков Сергій</i> МОЄ ВЛАСНЕ БАЧЕННЯ ЩОДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ	265
<i>Карацюба Ольга</i> ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З КУЛЬТУРОЛОГІЇ.....	266

<i>Коновалова Наталія, Мошева Божена, Журавок Юлія</i> ВПЛИВ КЛАСИЧНОЇ МУЗИКИ НА ПСИХІЧНИЙ СТАН МОЛОДІ.....	269
<i>Луценко Владислав, Облом Ксенія</i> КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	271
<i>Машонська Ніна</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	274
<i>Панова Олена</i> ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.....	276
<u>Секція. Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі.</u>	
Статті	
<i>Власенко Віталіна, Сирота Вікторія</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ.....	280
<i>Гордієнко Олена</i> ВИКОРИСТАННЯ СНАТГРТ-3 ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ КУРСАНТАМИ ВВНЗ.....	285
<i>Капітон Алла, Стороженко Любов</i> СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	289
<i>Компанієць Валерія</i> РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	294
<i>Палагута Валерій</i> ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	297
<i>Шиндор Аліна, Май Людмила</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	301
Тези	
<i>Бабенко Євген, Звонкова Світлана</i> ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	308

<i>Головаш Інна, Задорожна Валентина</i> ЗВОРОТНІЙ БІК ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО -КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ.....	310
<i>Журбій Ганна, Корнєєнкова Марина</i> КОМП'ЮТЕРНА ГРАФІКА ТА МОДЕЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРИЧНИХ СХЕМ.....	312
<i>Нерубащенко Ірина</i> ОНЛАЙН ІНТЕРАКТИВНІСТЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	315
<i>Новіков Дмитро, Суботін Олег</i> РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	317
<i>Okata Olga, Smirnova Marina</i> INTERNET ADDICTION AMONG YOUNG PEOPLE AND ITS PREVENTION.....	319
<i>Ткаченко Валентина, Задорожна Валентина, Козуб Катерина</i> РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	321

Секція. Практична підготовка здобувачів освіти на засадах ефективного партнерства з роботодавцями.

Статті

<i>Dr. Simona Paulikienė, Gabrielė Turlinskienė</i> NURSING STUDENTS' PRACTICE IN THE INTENSIVE CARE UNIT: THE LITHUANIAN EXPERIENCE.....	325
<i>Кіреєв Ігор, Жаботинська Наталія, Хижняк Вікторія</i> ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТРЕНІНГІВ З ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У СПІВПРАЦІ ІЗ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ.....	329
<i>Мірошниченко Людмила</i> ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ЕФЕКТИВНОГО ПАРТНЕРСТВА З РОБОТОДАВЦЯМИ.....	332
<i>Уманська Тетяна, Чиранова Дарія</i> ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕХНІКІВ ЗУБНИХ У ВІДДІЛЕННІ "СТОМАТОЛОГІЯ" КЗОЗ "ХАРКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ" ХОР НА ЗАСАДАХ СПІВРОБІТНИЦТВА З ЗУБОТЕХНІЧНИМИ ЛАБОРАТОРІЯМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	336
Тези	
<i>Бєлих Надія</i> ПАРТНЕРСТВО З РОБОТОДАВЦЯМИ, ЯК ЗАЛОГ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ.....	341

<i>Краснокутська Наталя, Молчанова Тетяна</i> ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ: СПІВПРАЦЯ З ПАРТНЕРАМИ ТА РОБОТОДАВЦЯМИ.....	343
---	-----

Секція. Професійне самовдосконалення педагогічного працівника.

Статті

<i>Гончарова Алла</i> З ДОСВІДУ РОБОТИ МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗФПО МІСТА ДНІПРО.....	347
<i>Вікторія Замураєва, Ігор Замураєв</i> ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА..	352
<i>Заєць Галина</i> ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	356
<i>Сеньків Надія, Ходаківська Вікторія, Приступко Ольга</i> РОЛЬ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	360
<i>Чинювата Зоя</i> ДИЛЕМА СТАТУСІВ «ФАХІВЕЦЬ» ТА «ЕКСПЕРТ». ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧА.....	364

Тези

<i>Аксакова В.В.</i> ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ФАРМАКОЛОГІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	368
<i>Головіна Олена</i> ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА В РАМКАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ	371
<i>Задорожна Валентина, Козуб Катерина</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ЧЕРЕЗ САМООСВІТУ	372
<i>Зайцева Ольга, Світлана Слабинська</i> ВАЖЛИВІСТЬ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ЕЛЕМЕНТ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	374
<i>Ісаєнко Юлія</i> МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ.....	378

<i>Новікова Наталія, Києнко Ольга</i> ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ДИСЦИПЛІН ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ.....	380
<i>Першко Ірина, Стельмах Ірина</i> ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧА ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ	382
<i>Прокопець Вадим, Скиба Аліна</i> ПОСТАНОВКА ЦІЛЕЙ, ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА.....	384

Секція

**Сучасні підходи до
управління закладом
освіти та організації
освітнього процесу**

УДК 37.014.6::377.36

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА У ЖИТОМИРСЬКОМУ БАЗОВОМУ
ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ**

Ірина Бойчук, Галина Козаченко

Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж

Житомирської обласної ради

м. Житомир, Україна

В умовах сьогодення перед закладами фахової передвищої освіти стоять нові виклики, зумовлені, насамперед, глобальною трансформацією освіти та освітніми реформами в Україні. Серед ключових компонентів нової освіти, є: по-перше, новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві та, по-друге, сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання здобувачів освіти. [2].

Згідно із Законом України «Про фахову передвищу освіту» фахова передвища освіта спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та здійсненням обмежених управлінських функцій, що характеризуються певною невизначеністю умов та потребують застосування положень і методів відповідної науки, і завершується здобуттям відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації [1]. Досягненню цих цілей у закладах фахової передвищої освіти освіти покликано сприяти освітнє середовище та його складові. Тому проблема організації освітнього середовища у закладі освіти є однією з найактуальніших у педагогічній практиці і спонукає освітян до пошуку нових шляхів його вдосконалення.

Освітнє середовище розглядаємо як систему зв'язків і відношень у галузі освіти, як місце перетину діяльності всіх учасників освітнього процесу, де

забезпечується використання та активізація їхнього навчального, творчого потенціалу. Таке середовище, на нашу думку, буде вважатись якісним за умови його здатності забезпечити можливості для розвитку професійних якостей, тобто професійного потенціалу, усім учасникам освітнього процесу. Можемо стверджувати, що цілеспрямоване його вивчення, організація та вдосконалення дозволяє здійснити вплив на процес професійної підготовки та сприяти максимальній реалізації освітніх цілей.

Якість формування освітнього середовища сьогодні, у період війни, пов'язана із забезпеченням безпечних умов навчання, без чого неможливо забезпечити різні форми та формати навчання, залежно від ситуації: очну, дистанційну, змішану. Основною вимогою за різних форм навчання є доступність навчально-методичного забезпечення (НМЗ) усіх освітніх компонентів ОПП. Для реалізації цієї вимоги у Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі визначено навчальну платформу LMS Moodle. Завантажені навчально-методичні матеріали нормативних та вибіркового компонентів, тестові матеріали тощо. Окрім доступності НМЗ здобувачу освіти, LMS Moodle створює можливості корпоративної діяльності викладачів, адміністративного контролю і корегування, доступність здобувачів освіти до тестових програм 24/7 та можливість аналізу роботи кожного здобувача освіти.

Завдяки ефективно організованому використанню зазначеної навчальної платформи здобувачі освіти ОПП Фармація заочної форми навчання досить успішно склали ЄДКІ у січні 2024 року.

Так, результат єдиного державного кваліфікаційного іспиту 2024 року здобувачів освіти ОПП Фармація заочної форми навчання у Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі склав 100 %.

Освітнє середовище забезпечує якість навчання, окрім навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, здобувач освіти повинен мати доступ до навчальної літератури. Викладачами розроблені програми освітніх компонентів, а також 57 одиниць навчальної літератури для здобувачів освіти

України: підручники, посібники, робочі зошити, більша частина яких має гриф затвердження МОЗ України.

Для управління освітнім середовищем використовується платформа «iCloud». Основні можливості iCloud: автоматичний контроль за виконанням педагогічного навантаження; управління розкладом груп та викладачів; автоматичне створення портфоліо викладача; електронна бібліотека; автоматична реєстрація пропусків занять здобувачами освіти; електронний журнал, залікова книжка; рейтинг груп та здобувачів освіти; контроль за пропусками занять та електронна фіксація медичних довідок; створення індивідуального річного плану викладача та формування річного звіту тощо.

Якісне освітнє середовище враховує політику студентоцентрованості. Здобувачі освіти беруть участь у моніторингові оновленні змісту ОПП; у моніторингових дослідженнях; у формуванні внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Якісне освітнє середовище створює умови для формування індивідуальної навчальної траєкторії здобувача освіти: щорічне оновлення переліку вибірових освітніх компонентів, розміщення силабусів цих компонентів; чітка процедура вибору та організації вивчення вибірових освітніх компонентів; презентація силабусів тощо. Індивідуальна освітня траєкторія забезпечує визнання результатів навчання студентів у неформальній, інформальній освіті, академічну мобільність за процедурами, визначеними відповідними положеннями коледжу.

Якісне освітнє середовище функціонує в умовах дотримання академічної доброчесності. У Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі створена комісія з питань етики та академічної доброчесності. Яка проводить засідання з розгляду порушень, зокрема щодо недопустимого відсотку плагіату в курсових роботах. Здійснюється перевірка на плагіат: курсові роботи здобувачів освіти; статті викладачів, здобувачів; науково-навчально-методичні матеріали, рекомендовані до друку педагогічною радою; мотиваційні листи вступників; інше на запит учасників освітнього процесу.

Якість освітнього середовища формується усіма учасниками освітнього процесу, проте в більшій мірі залежить від професіоналізму педагогічного колективу. У період війни важливим питанням є збереження викладацького складу, формування належного психоемоційного стану колективу, а також безперервне професійне зростання педагогів. У Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі розроблено Концепцію з розвитку педагогічної компетентності викладачів; Програму професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних працівників – ці документи визначають стратегії професійного розвитку викладачів у різних формах освіти: формальній, неформальній, інформальній. Для викладачів з професійних дисциплін пріоритетною формою підвищення кваліфікації та професійного розвитку є стажування: на виробництві (аптечні установи, фармацевтичні заклади та підприємства, лабораторії з контролю лікарських засобів тощо, медичні заклади, клініко-діагностичні лабораторії); у профільних закладах вищої освіти відповідно до укладених договорів про співпрацю (Національний фармацевтичний університет, Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Національний університет харчових технологій та інші).

Житомирський базовий фармацевтичний коледж зареєстровано МОЗ України провайдером з надання освітніх послуг з надання безперервного професійного розвитку (БПР) фахівців галузі охорони здоров'я, що створює можливість організувати й проводити заходи БПР: конференції, вебіари професійної тематики, тематичні школи, круглі столи тощо. З одного боку, викладачі є тими, хто розвивається сам, з іншого – забезпечує розвиток інших, проводячи заходи БПР.

Формування якісного освітнього середовища потребує проведення моніторингу з метою аналізу реального стану та прийняття управлінських рішень. Об'єктами моніторингу в коледжі є: різні види діяльності учасників освітнього процесу (навчальна, викладацька, організаційна, управлінська тощо); умови здійснення освітньої та управлінської діяльності (матеріально-технічні, санітарно-гігієнічні, нормативно-правові, кадрові, фінансові,

навчально-методичні тощо); результати запровадження освітніх змін, інновацій; стан організації освітнього процесу, система оцінювання результатів навчання; інші об'єкти, визначені у Програмі моніторингового дослідження. Вагоме значення для оцінки ефективності мають також показники зовнішні: єдиний державний кваліфікаційний іспит, державна підсумкова атестація (у формі ЗНО), результати освітніх, фахових конкурсів.

Таким чином, формування якісного освітнього середовища закладу фахової передвищої освіти передбачає: безпечність; наявність змістовного та доступного навчально-методичного забезпечення нормативних та вибіркового освітніх компонентів; наявність електронних платформ для різних форм навчання та управління освітнім процесом; результативність політики студентоцентричності, формування індивідуальної освітньої траєкторії (чітка процедура вибору та організації вивчення вибіркового освітніх компонентів, визнання результатів навчання студентів у неформальній, інформальній освіті, академічна мобільність); дотримання академічної доброчесності, безперервного професійного розвитку кожного викладача; проведення моніторингу з питань якості змісту навчання, процесу навчання, результатів навчання, управлінської діяльності, Створення освітнього середовища передбачає забезпечення наукової, навчально-методичної, творчої співпраці та морально-психологічної взаємодії учасників освітнього процесу на діалогічних засадах.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» №2745-19. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.
2. Остапенко Л.М. Освітнє середовище як впливовий чинник успішної самореалізації здобувача освіти. Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції «Формування сучасного освітнього середовища: теорія і практика» // Зб. наук. пр. / Редкол.: Н.В. Ільченко (голова) та ін. – Ірпінь, 2020. – 100 с. С.13-16.

УДК 377.018.432

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ. ОЧІКУВАННЯ РЕФОРМ

Інна Коломієць, Олена Строна, Вікторія Гузева

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Минулоріч Міністерство освіти та науки України підняло питання доцільності підготовки фахівців на заочній формі навчання. Був підготовлений законопроект про заміну заочного навчання дистанційним, обґрунтувавши тим, що заочне навчання не надає якісну освітню послугу. На думку заступника очільника МОН Михайла Винницького найчастіше, на жаль, йдеться про отримання диплома, а не про здобуття компетентностей, знань чи вмінь. Під час розгляду цього законопроекту у профільному комітеті Верховної ради народними депутатами було відхилено норму скасування заочної форми навчання. [1]

Дійсно, заочна форма навчання є популярним способом здобути освіту в Україні. Сьогодні на різних освітніх програмах навчаються 290 тисяч здобувачів освіти. Перехід на дистанційну освіту, на нашу думку, на даний момент в Україні точно не є актуальним. Тут потрібно розглядати різні аспекти: технічний (можливості закладів освіти і здобувачів освіти), методичний (підготовка тьюторів, методичних матеріалів), економічний (система оплата праці тьюторів), соціальний (забезпечення роботою викладачів) і, головне, якість освіти, отриманої дистанційно.

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету здійснює підготовку здобувачів освіти за освітньо-професійною програмою «Фармація» на заочній формі навчання з 2000 року і має вже доволі значний досвід.

Дещо з статистики. Сьогодні контингент заочного відділення складає 275 здобувачів освіти, серед яких фахову передвищу освіту здобувають 118 осіб, вищу освіту – 157 осіб (освітній рівень молодший бакалавр -112 осіб, освітній

рівень бакалавр – 45 осіб). Здобувачі освіти мають різний базовий рівень освіти (табл 1.)

Таблиця 1. Кількість здобувачів освіти відносно базового рівня освіти

Базовий рівень освіти здобувачів, к-ть осіб		
Повна загальна освіта	Фахова передвища	Вища освіта
60	45	167

В тому числі 106 здобувачів освіти мають медичну освіту.

Серед тих, хто заочно опановує професію асистента фармацевта, практично половина є діючими працівниками аптечних установ.

Рис. 1. Частка здобувачів освіти, задіяних в професійній сфері

Тобто, різниця в базовій підготовці і в реальній професійній зайнятості вимагає гнучкого підходу до розробки навчальних планів та індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти.

Мотивація вступу на навчання за результатами опитування студентів також відрізняється. Серед працюючих в аптеках, 84 % вказали, що вступили на навчання для поглиблення теоретичних та практичних знань та умінь. А 16 % (як правило, це особи у віці з великим досвідом роботи в закладах охорони здоров'я) вказали, що потрібен диплом, згідно з ліцензійними вимогами роботи в аптеках.

Серед 11-класників більшість (93%) відповіли, що їм подобається професія. А здобувачі освіти, які вже мали вищу або фахову передвищу немедичну освіту, в основному, намагались здобути професію, яка б гарантувала працевлаштування.

При опитуванні здобувачі освіти назвали переваги та недоліки заочної форми навчання:

Переваги:

- Гнучкий графік: Заочна освіта дозволяє студентам самостійно планувати свій навчальний графік і виконувати завдання у зручний для них час
- Економія часу та коштів: можна продовжувати працювати на повну ставку, отримуючи освіту
- Доступність: заочна форма дає можливість отримати освіту незалежно від місця проживання, використовуючи інтернет та інформаційні технології

Недоліки:

- Нестача прямого контакту з викладачами та одногрупниками. Це може ускладнити процес засвоєння матеріалу.
- Вимагає високого рівня самодисципліни та самоорганізації. Потрібно самостійно планувати свій час, вчасно виконувати завдання.
- Обмежений (набагато менший, ніж при денній формі) доступ до лабораторно - практичних навичок, які є важливими для фармацевтичної освіти.

Асистент фармацевта – професія, яка відноситься до тих, де важливо не просто знати теорію, знати, як виконувати певні операції, але й мати сформовані практичні навички (в т.ч. тактильні). Тому лабораторно-практичні заняття – важлива частина підготовки здобувачів освіти, і студенти самі це визначили.

Такі навички не сформують жодні віртуальні симулятори, навіть найкращі, при дистанційній освіті.

За словами М. Вінницького, оскільки заочна форма не скасовується, то МОН має намір покращити якість надання освітніх послуг при заочному навчанні, робота над механізмами вдосконалення триває. Пропонується,

наприклад, збільшити кількість віртуальних контактних годин викладачів зі студентами, а також запровадити проміжні перевірки знань для студентів, а не залишати все на сесію. [1]

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Волошин М. Міносвіти змінить заочний формат навчання https://24tv.ua/education/zaochne-navchannya-2024-yak-minosviti-zdokonalit-tsey-format_n2511705 [Електронний ресурс] / Марія Волошин // 24 канал. Освіта. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/rqgpc>.

УДК 377.111.3

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Тіна Прокопенко, Ольга Гейко, Вікторія Гузева

**Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна**

Основна стратегічна мета державної освітньої політики в Україні – забезпечення якості освіти. Підвищення її якості – це центральна проблема реформування освіти. Якість освіти розглядається як основа конкурентоспроможності країни, її політичної та економічної незалежності.

Забезпечення якості освіти під час воєнного стану складне, але важливе завдання. Нині в пріоритеті – оборона та безпека.

Згідно з ст.1 Закону України «Про освіту» термін «якість освіти» визначається як відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартам освіти та/або договором про надання освітніх послуг . [1]

Під «якістю освітньої діяльності» слід розуміти рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами

якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг. [1]

Таким чином, якість освіти – це результат, а якість освітньої діяльності – це процес, що забезпечує результат.

В Законі України «Про фахову передвищу освіту» визначення якості ФПВО більш конкретизовано і розглядається як «відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам ФПВО, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін, суспільства, яка забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти». [2]

В кожному закладі освіти повинна бути розроблена система внутрішнього забезпечення якості освіти. При її формуванні варто враховувати основоположні поняття та принципи стосовно систем управління якістю.

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладу ФПВО включає компоненти, які впливають на якість освіти (Рис.1.)

Рис.1. Складові системи внутрішнього забезпечення якості

Система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності ЗФПВО включає: стандарт ФПВО; акредитацію ОПП; ліцензування; ЗНО; ЄДКІ; інституційний аудит; моніторинг якості освіти; атестацію педагогічних та науково-педагогічних працівників; сертифікацію ПП; громадський нагляд. Стандарти фахової передвищої освіти для багатьох спеціальностей розроблені і затверджені в 2022-2023 роках.

Зупинимось більш детально на двох складових системи зовнішнього забезпечення якості.

1. Акредитація освітньо-професійних програм

В повному обсязі акредитацію ОПП проходять в основному заклади ФПВО, розміщені у західних областях України. Не охоплено акредитацією заклади Харківської, Запорізької та Дніпропетровської областей, оскільки знаходяться в важких умовах прифронтової зони. В період дії воєнного стану акредитація проводиться безоплатно і без процедури акредитаційної експертизи, тобто проводиться умовна (відкладена) акредитація.

2. Єдиний державний кваліфікаційний іспит ЄДКІ

Єдиний державний кваліфікаційний іспит ЄДКІ планувалося провести для здобувачів освіти 29 спеціальностей (право, кібербезпека, атомна енергетика, фармація тощо) з 10 галузей освіти (охорона здоров'я; воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону тощо).

Для освітньо-кваліфікаційного рівня фаховий молодший бакалавр проведення ЄДКІ планувалося в галузі 22 Охорона здоров'я на спеціальностях – «Фармація промислова фармація», «Медсестринство», «Стоматологія» і в галузі 27 Транспорт на спеціальностях «Автомобільний транспорт», «Залізничний транспорт», «Морський транспорт».

У зв'язку з воєнним станом дія законодавчого акту, в більшості галузей, призупинено.

Галузь «Охорона здоров'я» вже давно активно впроваджує ліцензійні іспити. Досвід великий, іспити раніше проводились на освітніх рівнях вищої освіти: бакалавр, магістр.

Для ОКР фаховий молодший бакалавр спеціальності «Фармація, промислова фармація» у 2023 році було проведено пілотний іспит, а з 2024 року ЄДКІ став вже офіційним, обов'язковим. Підготовку до розробки та проведення ЄДКІ почали восени 2022 року. Процедура не проста і вимагає професійних знань та навичок у розробників тестових завдань. Тестові завдання проходять експертизу і включаються до бази ліцензійного іспиту. Всі автори завдань пройшли навчання на курсі «Створюємо якісний тест», організованому центром тестування МОЗ.

Інші складові системи зовнішнього забезпечення якості також дійсно проводяться, але виклики сьогодення і все, що пов'язано з військовим станом, вносять корективи. Так, ЗНО проводиться у вигляді НМТ, удосконалюється, реформується, збільшилась кількість предметів, час виконання. Внесені зміни в атестацію педагогічних працівників.

Багато чинників впливають на освітній процес, і, відповідно, на якість освіти. Завдяки співпраці всіх учасників освітнього процесу якість підтримується на належному рівні (Рис.2.).

Рис.2. Взаємодія учасників освітнього процесу

Органи державної влади, від яких залежить формування освітньої політики, активно підтримували заклади освіти нормативною документацією

під час воєнного стану. Заклад освіти фактично перейшов в віртуальне середовище, коли почалась війна. Але через тиждень-два невизначеності, активно запрацював. Викладачі-герої освітнього фронту упорались з освітнім процесом як в період пандемії ковіду, так і з початком агресії ворога. Зараз опановують нові можливості донесення інформації та отримання зворотного зв'язку зі здобувачами освіти.

Здобувачі освіти в умовах війни та ковіду – вже п'ятий рік в умовах дистанційного та змішаного навчання. Їм дуже складно: не вистачає соціуму, спілкування, мають надмірне морально-психологічне навантаження, вимушена міграція (не всі знаходяться разом з батьками), деякі працюють. Більшість здобувачів освіти адаптувалася: навчаються, беруть активну участь у заходах коледжу, волонтерстві.

Батьки, як учасники освітнього процесу, допомагають у створенні безпечних умов для навчання дитини, забезпечують матеріально, допомагають організувати навчання, намагаються бути в курсі успіхів та проблем здобувачів освіти, підтримуючи тісний зв'язок з кураторами навчальних груп.

Всі учасники освітнього процесу мають свої права, правила, обов'язки, але виклики, такі як війна, змінюють правила. Треба багато зусиль, щоб результат – якість освіти – наближався до необхідного рівня.

Прозорість, доброзичливість, довіра, партнерство, взаємна відповідальність, прагнення до досконалості, повага до людської гідності, мотивація якості, атмосфера творчості та ініціативи і соціально-психологічне ставлення колективу до проблем якості – всі ці чинники об'єднує поняття «КУЛЬТУРА ЯКОСТІ ОСВІТИ», яким можна пояснити особливу атмосферу освітньої діяльності в Фаховому коледжі Національного фармацевтичного університету.

Створення ефективної системи управління закладом освіти, здатної адекватно реагувати на виклики сьогодення та стабільно функціонувати є основним завданням для освітян.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРАЛІ ІНФОМРМАЦІЇ

1. Закон України "Про освіту" від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19>.
2. Закон України "Про фахову передвищу освіту" від 06.06.2019 № 2745-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2745-19>.

УДК 37.07

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Наталія Сергієнко, Людмила Баленко

Комунальний заклад «Олександрійський медичний фаховий коледж»

м. Олександрія, Україна

У сучасних умовах розвитку освіти в Україні особливого значення набуває інноваційна діяльність навчальних закладів. Одним із пріоритетних напрямків управління навчальним закладом є пошук шляхів організацій освітніх педагогічних та управлінських нововведень. Ключовою інноваційною ідеєю сучасної освіти вважається компетентнісний підхід.

Реалізуючи принцип інноваційності навчальний заклад орієнтується на чотири найважливіших вектори викликів часу, які визначають спрямування управлінських інновацій:

- 1) орієнтація на оволодіння життєвими компетентностями;
- 2) необхідність навчання протягом всього життя;
- 3) необхідність постійно забезпечувати комунікаційність, яка виражається у володінні ІКТ;

4) здоров'язберігаюча компетентність як необхідна умова успішної професійної діяльності сучасної особистості.

Інновація (лат. *innovatio*) — оновлення, зміна. Інноваційна діяльність є процесом внесення нових елементів у традиційну систему, створення та використання інтелектуального продукту, реалізації нових оригінальних ідей у формі освітніх послуг. Інноваційна освітня діяльність є процесом внесення якісно нових елементів в освіту [5].

Управління закладом освіти потребує від керівника та його команди зміни парадигми управління, застосування поруч із традиційними інноваційних підходів, управлінських інноваційних технологій. Це володіння вміннями й здатностями, а саме: вмінням комплексно вирішувати проблеми; креативно мислити та діяти; вмінням ухвалювати управлінські рішення; змінювати систему та способи взаємодії з людьми [3].

До управлінських інноваційних технологій належать сучасні педагогічні, психологічні, діагностичні, інформаційні, економічні технології, що створюють умови для оперативного й ефективного прийняття виважених управлінських рішень.

Важливе місце в реалізації управління закладом освіти посідають інтерактивні технології.

Інтерактивні управлінські технології — це засіб демократизації навчально-виховного процесу та реальна дія громадсько-державного управління. Їх використання передбачає, зокрема, застосування методик, що допомагають набути інтелектуальних і соціальних навичок, демократичної поведінки, створення суб'єктно-суб'єктних стосунків, залучення до активної комунікативної взаємодії, встановлення атмосфери взаємоповаги, довіри та відповідальності [2].

Успішно розв'язувати проблеми в нашому навчальному закладі допомагають сучасні управлінські технології, які використовуються в інноваційному менеджменті. Серед них найчастіше застосовуються: технологія

освітнього маркетингу бренд-стратегії, коучинг, хакатон, тімблдінг, рейфреймінг, кейс-метод, психолого-педагогічні семінари.

Без застосування технології освітнього маркетингу сьогодні навчальний заклад не може ефективно працювати. Освітній маркетинг допомагає здійснювати:

- аналіз ринку освітніх послуг, особливостей студентського контингенту, навчальних планів та програм, кадрового складу;
- моніторинг рівня навчальних досягнень здобувачів освіти;
- розроблення й впровадження нових освітніх програм, формування науково-методичного забезпечення та супроводу, підготовку педагогічних працівників до реалізації нових освітніх програм і курсів, інноваційних технологій навчання і виховання здобувачів освіти та організації співуправління закладом освіти.

Одним із найважливіших завдань маркетингу є створення позитивного іміджу коледжу, забезпечення функцій управління та співуправління, коригування й контролю. Імідж закладу освіти – основа його конкурентоспроможності. Під іміджем навчального закладу ми розуміємо емоційно забарвлений образ, утворений у масовій свідомості, який визначається співвідношенням між різними аспектами діяльності закладу освіти, транслюється у зовнішнє середовище та набуває форми соціального стереотипу [3].

Освітній маркетинг — це організація стратегічного та оперативного планування розвитку навчального закладу й компетентностей усіх учасників процесу управління, система інформаційного забезпечення, організація ефективної комунікації, міжособистісної взаємодії, коригування діяльності та координація співпраці, організація контролю та самоконтролю, забезпечення рефлексії діяльності [1].

Повноцінне існування закладу неможливе без застосування бренд-стратегії. Бренд-стратегія - це:

- стратегія створення, розвитку, зміни та адаптації до ринку освітніх послуг власного бренду (того, що є унікальним);
- технологія формулювання й обґрунтування стратегічної ідеї, концепції розвитку закладу щодо впровадження конкурентних переваг на ринку освітніх послуг з метою формування іміджу, який стимулюватиме постійний інтерес до цього бренду;
- інформаційно-просвітницька робота, реклама діяльності закладу, PR-кампанія, презентація діяльності закладу в ЗМІ, соціальних мережах, на виставках.

Сучасним інструментом інноваційного управління, який концентрується на майбутніх можливостях, а не на минулих помилках є коучинг, який не вчить, а допомагає вчитися досягти успіху.

Однією з інноваційних форм організації освітнього процесу, що сприяє пошуку нових методів роботи, активізує ефективну комунікацію, дозволяє розширювати коло партнерських зв'язків у реалізації заданих проектів є хакатон.

Переваги хакатонів:

- обмеженість в часі для прийняття рішень;
- практичність. Хакатони не продукують ідеї заради ідей. Це має бути щось, що розв'язує життєві проблеми та має практичне застосування;
- неформальність;
- варіативність команди. Немає жодних правил щодо того, які ролі мають бути в команді чи хто має брати участь: викладач-викладач, студент-викладач, викладач-керівник тощо;
- нетворкінг. Хакатони можуть стати колом для реалізації, яке допоможе розкритись людям, які, зазвичай, не є активними учасниками бесіди;
- обмін навичками та ідеями. Абсолютно кожен може випромінювати свої ідеї;
- командотворення.

Спеціальними заходами, які розраховано на згуртування колективу, формування сильної команди, що успішно досягає поставлених цілей, є тимблдінг — (від англ. *teambuilding* — «побудова команди»). Директор коледжу, методист здійснюють тимблдінг з членам колективу коледжу, що допомагає виробити навички командного руху, навчають працювати в команді, виявляють неформальних лідерів, допомагають створювати атмосферу неформального спілкування, досягнення психологічного розвантаження. Особливе місце в реалізації технології тимблдінг-тренінгів відіграє місце їх проведення (не в закладі освіти, а в незвичній обстановці), що сприяє набагато легшому виявленню неформальних лідерів, взаємин, дає кращі результати.

Технологія рефреймінгу дозволяє адміністрації коледжу бачити навчальний заклад з декількох базових точок (фреймів).

Ця технологія потребує здатності розуміти й використовувати різні погляди, але думати про одне й те ж. Кожний із фреймів відрізняється від інших і сильний сам по собі. А разом вони допомагають отримати вичерпну картину того, що відбувається не так, з'ясувати причини, і зрозуміти, що можна зробити, щоб змінити ситуацію на краще.

Кейс-метод (англ. *case method* — метод кейсів, метод ситуаційного аналізу, метод конкретних ситуацій) — технологія, що використовує опис реальних освітніх проблем для дослідження ситуації, аналізу суті питання та розроблення можливих варіантів їх вирішення, вибір найкращого варіанту. Кейси ґрунтуються на фактичному матеріалі або ж є наближеними до реальної ситуації.

В коледжі систематично проводяться педагогічні конференції, психолого-педагогічні семінари, семінари-практикуми, брейн-стормінги, майстер-класи. Мета таких заходів – підвищення рівня методичної та психолого-педагогічної підготовки викладачів та колективне вирішення навчально-педагогічних завдань. Практика свідчить, що проведення таких заходів помітно підвищує рівень загальних і педагогічних компетентностей його учасників.

З досвіду роботи, можна зробити висновок, що запровадження інноваційних управлінських технологій в заклад освіти забезпечують умови для інноваційної управлінської діяльності; інтенсифікації інноваційних управлінських процесів через підтримку ініціатив, створення атмосфери інноваційного середовища.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Гришук А. Словник українського педагога. Київ: КВІЦ, 2015. 405 с.
2. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / за ред. Р. Дяківа. Київ: Міжнародна економічна фундація, 2000. 703 с.
3. Онаць О. М. Взаємозв'язок стилю поведінки керівника і ефективності управління на громадсько-державних засадах. *Рідна школа*. 2012. № 8–9. С. 46–51.
4. Осадчий І. Г. Синергетика для педагогіки: про якісні стани освітніх систем та типи управлінських стратегій. *Освіта і управління*. 2005. Т. 8, чис. 3–4. С. 38–41
5. Освітні технології: навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота та ін. Київ: А.С.К., 2001. 256с.

УДК 378.147.31

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗВО

Олена Столяренко¹, Оксана Столяренко²

¹Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,²Вінницький національний технічний університет
м. Вінниця, Україна

Для забезпечення ефективності управління закладом освіти і розвитку інформаційної складової управлінської компетентності, керівники ЗВО мають актуалізувати інформаційні потреби. Перш за все, засвоїти основні

поняття, що стосуються інформаційно-аналітичної діяльності керівника як суб'єкта управління. Керівник повинен мати системну уяву про принципи будови і функціональні можливості сучасних інформаційних технологій та інформаційного середовища. Він повинен знати сучасні програмні оболонки, операційні засоби загального призначення та уміти практично використовувати їх функції у своїй інформаційно-аналітичній діяльності; володіти сучасними операційними системами, використовувати основні команди; уміти користуватися текстовим редактором; мати системну уяву про алгоритми, мови і пакети програмування; знати потенційні можливості та ресурси мережі Інтернет, отримувати необхідну інформацію в Інтернеті.

Виникає нова ситуація, коли суб'єкт сам підбирає найбільш ергономічні особисто для нього характеристики досліджуваного матеріалу. Він має можливість самостійно переосмислити будь-який текст, знайдений у базі електронних навчальних відеоматеріалів, ілюструючи його, критично відбираючи потрібні аргументи, вибудовуючи їх у певну логіку доказовості, що відображає його власну точку зору та спосіб мислення.

Наразі ефективний розвиток ІК неможливий без таких інформаційних технологій, як: електронні курси, електронні бібліотеки, новітні засоби отримання та технології передачі знань [2]. Водночас, різноманітність відкритого освітнього середовища сприяє підвищенню ефективності процесу розвитку ІК з урахуванням індивідуальних можливостей кожного керівника ЗВО, його інтересів, здібностей, суб'єктивного управлінського досвіду [3]. Однією з таких сучасних інформаційних технологій є, наприклад, створення керівником гомеостазного інформаційного середовища ЗВО [1] засобами комунікативної лінгвістики та залучення до діяльності в цьому середовищі викладачів, здобувачів освіти. Основним завданням такого середовища є формування системи інформаційного забезпечення життєдіяльності ЗВО. Оволодіння законами комунікативної лінгвістики та постійний аналіз комунікативних ситуацій – важлива умова підвищення інформаційної культури (ІК) керівника ЗВО. Необхідність підтримки та функціонування

гомеостазного інформаційного середовища спонукатиме керівника підвищувати свій рівень ІК в комунікативній сфері. Йому необхідно опанувати інтерактивні моделі комунікації для успішності керівництва ЗВО. Керівник із високим рівнем ІК розглядає комунікацію як постійну інформаційну, психологічну та емоційну налаштованість комунікантів – суб'єктів спілкування один до одного. Потрібно підкреслити, що запровадження інноваційно-синергетичної системи управління шляхом реалізації розширеного гомеостазного інформаційного середовища ЗВО може здійснюватися лише керівником, який має мінімально сформовану, а краще, розвинену інформаційну культуру. У цій системі керівник має бути не пасивним учасником інноваційного ланцюжка, який виконує функції «стимул – реакція» (засобами гомеостазних функцій реакції на ініціативи педагогів, здобувачів закладу освіти), а творчим суб'єктом управління, який реалізовує функції превентивного, випереджувального керівництва за рахунок генерації паралельних, альтернативних полів можливих ініціатив інших суб'єктів ЗВО. Такі процеси відбуваються в рамках коридору, окресленого функціями гомеостазу. Виникнення різнобічних паралельних полів розвитку навчально-виробничого процесу дає змогу керівникові, використовуючи інформаційно-комунікативні технології інформаційно-аналітичної діяльності, у прискореному режимі обрати і підтримати найбільш оптимальні з них. Реалізація випереджального, інноваційного адміністративного управління дасть змогу керівникові створити навчальний простір із високими адаптивними властивостями і високою швидкістю реакції на події в ринкових умовах функціонування.

Управлінська діяльність керівників ЗВО може проходити у формі проектної діяльності, як веб-квест, що урізноманітнить процес розвитку ІК, зробить його органічно-інтегрованим з інформаційно-аналітичною діяльністю і цікавим [4]. Засобами веб-квесту можна повністю реалізовувати специфічні методичні прийоми. Відповідно до методу «інформаційний ресурс», керівник ЗВО, здійснюючи веб-квест проект, проводить пошук

необхідної інформації в просторі різноманітних джерел. Так, для самостійної роботи з використанням методу «фальсифікація» керівнику необхідно сформулювати конкретну гіпотезу розв'язання завдання. За форматом побудови веб-квесту, він розглядає варіанти пошуку за допустимими посиланнями у вікні пошуку браузера для дослідження різних напрямів висунутої гіпотези. Якщо очікування ним не виправдовуються, гіпотезу слід переформулювати. Гарний ефект для розвитку інформаційної культури керівників ЗВО має використання методу кейс-технологій при організації самостійної роботи за допомогою WEB 2.0. Цей метод за рахунок орієнтації на практичні управлінські проблеми дає змогу підвищувати мотивацію розвитку їхньої ІК. Алгоритм передбачає такі етапи створення кейсів: формулювання дидактичної мети кейса; чітке визначення проблемної ситуації; побудова програмної карти кейса, що сформована з основних тез, які необхідно набрати в тексті; побудова чи вибір моделі ситуації; вибір жанру кейса; написання тексту кейса; діагностика правильності та ефективності кейса; підготовка кінцевого варіанту кейса; підготовка методичних рекомендацій використання кейса. Як використати web 2.0-технології для організації самостійної роботи керівників ЗВО. Створення і редагування макета кейса можна виконати за допомогою онлайн-офісу <http://docs.google.com>. Для створення текстових документів використовуються такі його функції, як: експрес-стилі оформлення текстів; супровід тексту малюнками; робота з таблицями. Завдання аналітичного характеру зручно виконувати інструментом для створення карт знань Mindjet Mind Manager, можливості якого допомагають створювати діаграми типу інтелект-карт, структурувати ідеї, упорядковувати інформацію. У даному разі, таке завдання передбачає підготовку опису, наприклад, структури і плану заняття з різними категоріями педагогічних працівників.

Гнучкий у використанні інструмент уможливорює організоване зберігання службових матеріалів різного типу. Для організації колективної роботи викладачів ЗВО важливо сформувати блогосферу для записів з

можливістю обговорення, друку повідомлень тощо. Сервіс Live Spaces використовується для розміщення блогів.

Для створення і управління записами в блогах Microsoft Live Spaces спеціально розроблено додаток Windows Live Writer. Для самостійної ж роботи – доцільно розвивати інформаційну культуру керівників ЗВО засобами проектно-рефлексивної технології.

Розвиток інформаційної культури керівників ЗВО вимагає розвитку рефлексивної культури як основного чинника актуалізації їхньої ІК в управлінській діяльності. А розвиток рефлексії та саморефлексії як суб'єктної основи розвитку інформаційної культури вимагає аналізу власної ІАД з використанням сучасних інформаційних технологій, що водночас сприяє невимушеному розвитку інформаційної культури [2].

Результатом рефлексивної діяльності керівника ЗВО є активізація його як суб'єкта управлінської діяльності, розвиток і гармонізація в інформаційно-комунікативних технологіях інформаційно-аналітичної діяльності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Гуменний О.Д. Реалізація комунікаційно-кібернетичного гомеостазу директором ВНЗ : [текст] / О. Д. Гуменний . Вісник Луганського ун-ту ім. Т. Шевченка. ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка». Луганськ, 2012. № 21. С. 49-57.
2. Столяренко Ол. В., Столяренко Окс. В Особливості підготовки майбутніх учителів в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти. Особистісно-професійне становлення майбутнього педагога [Коллективна монографія] / Акімова О. В., Галузьяк В. М. [та ін.] Вінниця: «Твори», 2020. 227 с. С. 170–187.
3. Gurevych R., Frytsiuk V., Dmytrenko N. Computer diagnostics of readiness of prospective teachers to professional self-development. Information technologies and learning tools, 2019. Vol 69. № 1.
4. Liliia Martynets, Nataliya Stepanchenko, Olena Ustymenko-Kosorich, Serhii Yashchuk, Iryna Yelisieieva, Olga Groshovenko, Oleksandr Torichnyi, Olena Zharovska, Maya Kademiya, Svitlana Buchatska, Liudmyla Matsuk, Olena

Stoliarenko, Oksana Stoliarenko, Olena Zarichna. Developing Business Skills in High School Students Using Project Activities. Revista Românească pentru Educație Multidimensională: Vol. 12 No. 4 (2020) P. 222–239. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.4>. Режим доступу:

<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/2704/2620>

Секція

***Навчально-методичні
інновації при викладанні
освітніх компонент***

УДК 377

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ

Людмила Баленко

Комунальний заклад «Олександрійський медичний фаховий коледж»

м. Олександрія, Україна

Рівень сучасної освіти, ефективність діяльності навчального закладу значною мірою залежить від результативності впровадження інноваційних технологій навчання, що ґрунтуються на нових методичних засадах, актуальних психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання. Основними напрямками сучасної освіти є диференціація та індивідуалізація навчально-виховного процесу, багатогранність і варіативність освіти, що передбачає створення можливостей для широкого вибору форм, засобів та методів навчання, які б відповідали освітнім запитам особистості.

У світлі зазначеного, завдання викладача – це найбільш повне розкриття можливостей і здібностей кожного студента, розвиток його неповторної індивідуальності шляхом **особистісно-орієнтованого навчання**.

Особистісно-орієнтоване навчання - це навчання на засадах глибокої поваги до особистості як найвищої цінності, навколо якої ґрунтуються всі інші суспільні пріоритети.

Метою особистісно-орієнтованого навчання є успішне виявлення та максимальний розвиток індивідуально значущих позитивних задатків кожної молодої людини на підставі надбаного ним досвіду.

Важливе місце в особистісно-орієнтованому навчанні посідають інтерактивні технології: робота малими групами, які співпрацюють між собою; генерації ідей за допомогою брейн-стормінгу; поєднання колективної роботи студентів з індивідуальною за допомогою «аукціону»; розробці власних

проектів (проектна технологія навчання), використання інфографіки, ментальних карт, мнемотехніки тощо.

Формуванню навчальної мотивації, навичок спілкування студентів під час вивчення медичної генетики сприяє *робота малими групами*, яка забезпечує оперативний зворотних зв'язок, дозволяє досягти вищої активності студентів, надати можливість кожному з них використати свої знання; створює передумови для аналізу особистого досвіду кожного студента навчальної групи; сприяє успішному формуванню у студентів комплексу позитивних якостей (здатність швидко адаптуватися в нестандартних умовах; готовність брати на себе відповідальність за діяльність групи; здатність встановлювати міжособистісні контакти, обмінюватися інформацією, правильно розподіляти і організовувати працю; уміння долати опір, попереджувати зіткнення і суперечки, уникати повторення помилок; уміння аналізувати і оцінювати свої дії; здатність чітко викладати і переконливо доводити свою думку).

Метод «брейн-стормінг» сприяє розвитку динамічності процесів мислення, здібності абстрагуватися від об'єктивних умов та існуючих обмежень, формує уміння зосередитися на будь-якій актуальній проблемі. Він використовується як під час викладання проблемних лекцій, практичних занять, так і в процесі проведення позааудиторних заходів з медичної біології та медичної генетики. Великий інтерес у студентів викликав генетичний брейн-стормінг з теми: «Генетична модифікація організмів – панацея для людства чи скринька Пандори», в процесі якого здобувачі освіти мали можливість ознайомитися з впливом генетично модифікованих організмів на розвиток спадкової патології; виявити позитивний і негативний вплив ГМП для людини, сформулювати правильний підхід до вибору продуктів харчування, які містять генетично модифіковані компоненти.

Цікавою формою роботи в процесі підготовки медичних сестер є *метод аукціон*, де «товаром» на заняттях є знання студентів. Метод поєднує колективну роботу студентів з індивідуальною, дає можливість викладачеві

діагностувати потенційні можливості та найближчі перспективи розвитку студентів.

Зацікавленість у студентів викликають ігрові технології навчання, які дають можливість наблизитись до реальних життєвих ситуацій через моделювання їх та знаходження найбільш оптимального вирішення проблеми, закладеної в сюжет гри. Такі ігри закріплюють теоретичні знання, розвивають творчість, формують функціональні уміння, навчають діловому спілкуванню. В процесі викладання медичної генетики практикується застосування рольових, ділових, пізнавально-дидактичних та театралізованих ігор.

Рольові ігри характеризуються наявністю завдання чи проблеми і розподілом ролей між учасниками для їх вирішення [3]. Організація рольових ігор потребує значної попередньої роботи студентів. Прикладами рольових ігор є: заняття-екскурсія з теми «Гортаючи сторінки історії генетики»; заняття-експозиція «Спадкові хвороби людини» тощо.

Ділові ігри є моделюванням реальних механізмів і процесів. Це форма відтворення предметного і соціального змісту будь-якої реальної діяльності майбутнього медичного працівника. Необхідні знання засвоюються учасниками гри в реальному для них процесі інформаційного забезпечення ігрових дій, у формуванні цілісного образу тієї чи іншої реальної ситуації. Ділові ігри застосовуються під час проведення практичних занять [5].

Виконуючи завдання, студенти імітують основні функції та професійні обов'язки, «працюючи» на посаді медичної сестри медико-генетичного кабінету, пацієнта, членів родини. Вони заповнюють медичну документацію, здійснюють суб'єктивне та об'єктивне обстеження пацієнта. Такий метод розвиває навички критичного мислення, сприяє розвитку вміння вирішувати проблеми. Великий інтерес у студентів викликали заняття-ділова гра «Медико-генетичне консультування», «Консультування пробанда у разі генної чи хромосомної патології» тощо.

Пізнавально-дидактичні ігри створюють ситуації, коли студент залучається у незвичний ігровий контекст [5]. Найпростішими видами

пізнавально-дидактичної гри є копіювання наукових, медичних, соціальних явищ: конкурс знавців, конференція, круглий стіл, брейн-ринг. Прикладами пізнавально-дидактичних ігор, які проводились в коледжі є: науково-теоретичні конференції «Генна інженерія та біотехнології: проблеми та перспективи»; заняття-телемарафон «Вплив тератогенів на виникнення аномалій розвитку людини»; круглий стіл «Порушення механізму генетичного кодування білків та його наслідки».

Театралізована гра – це форма діяльності студентів, при якій за допомогою нетрадиційних засобів відбувається вивчення, закріплення або узагальнення програмного матеріалу з медичної генетики. Вона є гармонійним поєднанням театрального мистецтва з педагогічним процесом (заняття-суд з медичної генетики з теми «Генні та хромосомні хвороби людини»).

Останнім часом широкого впровадження в навчальному закладі набув *метод проектів* [2]. Проектування та дослідження - надійний метод формування стійкої мотивації навчальної діяльності. Це переконливо показав досвід розробки навчальних проектів «Клітина – цілісний організм», «Генетика – минуле, сучасне, майбутнє», «Стовбурові клітини – альтернатива традиційним методам лікування», під час яких студенти не тільки узагальнили і систематизували отримані знання, а й поглибили навички дослідницького пошуку: від постановки проблемного питання до формулювання гіпотези, вибору адекватних шляхів вирішення проблеми. Результати проведених досліджень студенти захищають у супроводі мультимедійних презентацій під час конференцій.

Глобалізація освіти викликає необхідність активного та грамотного застосування цифрових технологій та цифрових засобів, таких як мобільні присторії, смарт-дошки, планшети, ноутбуки, програми симуляції, динамічні візуалізатори, віртуальні лабораторії тощо.

За допомогою цифрових технологій здобувачі освіти беруть участь у процесах аналізу проблем і можливостей, проектуванні, розробці та оцінці

цифрових рішень, а також створенні та обміні інформацією, яка відповідає низці поточних і майбутніх потреб [2].

Під час вивчення медичної генетики цифрові технології та цифрові інструменти забезпечують цілодобовий доступ до освітніх ресурсів та призначені для різних цілей [2]. Наприклад, для підготовки наочних матеріалів, створення різнорівневих тестів, запису аудіо-, відео- та анімаційних роликів, створення графіки, інфографіки, моделюючих програм, інструментів для ведення веб-портфоліо, організації спільної роботи над проектами або веб-квестами.

З метою активізації продуктивної і творчої діяльності студентів, розвитку їх особистісних якостей і творчих здібностей, формування уміння самостійно здобувати нові знання й розв'язувати професійні проблеми під час вивчення медичної генетики широко застосовуються методи мнемотехніки та інфографіки як способи подання ключової інформації за допомогою спеціальних методів і прийомів та за допомогою яскравих та змістовних схематичних зображень.

Велику зацікавленість у студентів викликає метод візуального представлення ідей, думок, концепцій та будь-якої іншої інформації за допомогою ментальних карт, які відображають природний хід мислення від центральної ідеї до її наслідків [1].

Таким чином, особистісно-орієнтована технологія, направлена на спільне конструювання програмної діяльності, будується на співпраці студента й викладача. Оскільки центром усієї освітньої системи в цій технології є індивідуальність студента, то її методична основа полягає в індивідуалізації і диференціації навчального процесу. Початковим пунктом будь-якої предметної методики є розкриття індивідуальних особливостей і можливостей кожного студента.

Технологія особистісного-орієнтованого навчання припускає спеціальне конструювання дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його

використання, типів навчального діалогу, форм контролю за особистим розвитком студента під час оволодіння знаннями.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Завальна І. Інформатизація освіти як чинник розвитку інформаційного суспільства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* Львів, 2017. №865. С.211-214.
2. Кучерак І.В. Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. *Інноваційна педагогіка.* 2020. №22, Т.2. с.91-94.
3. Наволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків: «Основа», 2012. 176 с.
4. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред.: О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / за ред.: О. І. Пометун. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.

УДК 37.091.2: 004.8

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЩО ЗМІНЮЮТЬ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Ольга Братчикова, Олексій Братчиков, Тетяна Маркова

ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ»

м. Харків, Україна

Нові технології в освіті продовжують змінювати навчальне середовище як у всьому глобальному світі, так і в Україні. Наша країна є частиною всього світового співтовариства в цілому. Враховуючи швидкий темп розвитку інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, заклади фахової передвищої та фахової вищої освіти мають бути готові до використання нових інноваційних методів навчання, які впроваджуються в освітній процес.

Вивчаючи проблему впровадження диджиталізації в освітній процес, треба розуміти та враховувати, що найбільша увага буде приділена застосуванню новітніх технологій для його покращення і удосконалення. При цьому важливим є поєднання традиційних методик з новими інструментами, які нещодавно з'явилися і активно використовуються.

Які інноваційні технології можна впроваджувати в сучасній освітній системі та вже використовуються?

Насамперед це віртуальна реальність (VR). Вона стає найбільш популярною у навчальному середовищі та сприяє більш глибокій інтеграції у навчальний матеріал, тому використання VR виправдане у рамках сучасної системи освіти.

Віртуальна реальність відіграє все більш важливу роль в освіті, надаючи нові можливості для навчання та забезпечуючи глибше розуміння навчального матеріалу.

Віртуальна реальність дозволяє створювати оригінальні оточення, в яких здобувачі освіти можуть вчитися, докладати зусиль та пробувати реалізувати свої навички, не залишаючи аудиторію, тобто виникає можливість створення імерсивного навчального досвіду.

Наприклад, віртуальна реальність може допомогти студентам зрозуміти складні математичні концепції, ті чи інші фізичні, хімічні, технологічні процеси або навчити їх працювати з новим обладнанням.

За допомогою VR-технологій здобувачі освіти можуть зануритися у віртуальне середовище, яке дозволяє їм взаємодіяти з об'єктами та ситуаціями, які важко чи неможливо створити у реальному житті. Це допомагає студентам краще розуміти навчальний матеріал, а іноді навіть забезпечує більшу частку запам'ятовування.

Прикладом використання VR-технологій в освітньому середовищі може бути заочна подорож лабораторією, навчальною майстернею або цехом будь-якого виробничого підприємства. Під час віртуального відвідування у здобувача освіти є можливість вивчення будови, принципу дії приладів,

обладнання, систем, механізмів, які задіяні в технологічних процесах того чи іншої виробництва. В умовах віртуальної реальності студенти можуть взаємодіяти з об'єктами, змінювати свій погляд та переглядати більше детальноше явища, технологічні процеси, роботу пристрої, ніж у реальному житті. VR-технології можуть бути використані для створення ситуаційних моделей, забезпечувати навчання майбутніх спеціалістів практиці роботи з обладнанням, машинами, механізмами, володінням інструментами. Наприклад, у віртуальному середовищі можна задавати вправи щодо створення виробничих ситуацій у роботі автоматизованих систем управління в нормальних умовах або змодельовати нештатні ситуації роботи обладнання, які можуть виникнути в процесі експлуатації обладнання, та дії фахівців відповідно до інструкцій з охорони праці та техніки безпеки. VR-технології дозволяють студенту контролювати проходження процесів, приймати правильні рішення та побачити результат. Зрозуміло, що це може бути виконано у віртуальному середовищі підвищеного рівня для розуміння концепції у використанні VR-технологій.

Використання віртуальної реальності в освіті, безумовно, більш захоплююче та ефективніше, ніж традиційні методи. VR сприяє більш глибокій інтеграції у навчальний матеріал, тому її використання є виправданим у рамках сучасної системи освіти.

Штучний інтелект – ще одна технологія, яка починає активно використовуватись в освіті. Він може допомогти викладачам організувати індивідуальне навчання, персоналізувати підхід до кожного студента, визначити можливості та потреби здобувача освіти, зробити процес оцінки більш об'єктивним та точним. Наприклад, адаптивні освітні платформи, які дозволяють індивідуально навчати, враховуючи потреби та рівень знань кожного претендента, автоматично створювати унікальні заняття та завдання, ґрунтуючись на великих обсягах інформації, автоматизувати процес перевірки завдань та тестів, що надає викладачеві мати більше часу на взаємодію зі студентом, пояснюючи матеріал. Однак ШІ не замінить викладача, тому він має

бути використаний як додатковий ресурс та розглядатися як доповнення до роботи.

Онлайн-курси – це інструмент для навчання (онлайн-курси можуть бути безкоштовними чи платними). Для отримання освіти через навчання на онлайн-курсах є низка переваг: активне вивчення нових дисциплін, здобуття певних бажаних практичних навичок, навчання у зручний час, можливість здобути освіту у провідних університетах світу, проживаючи при цьому в будь-якому куточку нашої планети. Для цього потрібно мати доступ до хорошого інтернет-підключення, швидкого комп'ютера та інших необхідних технічних засобів.

Мобільні додатки — ще один інструмент, який дає можливість зробити процес навчання інформативним, інтерактивним та захоплюючим. Вони дозволяють студентам вивчати предмети навіть далеко від комп'ютера та допомагають їм підвищувати рівень знань у легшій та захоплюючій формі. Мобільні додатки приваблюють і залучають широку аудиторію в освітній процес, розширюють можливості для впровадження нових послуг та допомагають отримати відмінну взаємодію з аудиторією.

Застосування сучасних освітніх програм відкривають нові можливості для отримання професійної вищої та фахової передвищої освіти у коледжах, вишах та навчальних центрах підготовки фахівців.

Смарт-дошка - це електронний пристрій, який замінює класичну дошку та крейду. З її допомогою викладач може демонструвати підручники, виконувати завдання в реальному часі зі здобувачами освіти та створювати інтерактивні завдання у різних форматах.

Наприклад, в умовах проведення дистанційного заняття віртуальна інтерактивна онлайн-дошка, яка дозволяє викладачеві демонструвати ключову інформацію під час роботи в ZOOM чи в Google Meet, а також одночасно взаємодіяти зі всіма здобувачами освіти чи з окремою групою в режимі реальної години. Використання такого наочного ресурсу є актуальним в умовах дистанційного навчання, коли за короткий проміжок часу можна повторити великий обсяг матеріалу. Поділившись посиланням зі слухачами, на дошці

легко пояснювати матеріал будь-якої дисципліни. Сервіс працює легко та плавно, не перевантажує ресурси комп'ютера, не гальмує при одночасному використанні з іншими програмами (наприклад, із ZOOM або Skype). На дошку можна додавати як тексти, так і зображення. Матеріал заняття можна зберегти та поділитися пізніше. Можлива спільна робота та відстеження змін робочого простору в реальному часі. Можна надіслати QR-код для доступу до смарт-дошки. Можна кожному слухачу виділити свій лист (фрейм), на якому вони виконують індивідуальне завдання. Викладач контролює роботу кожного слухача. Під час вивчення нового матеріалу у віртуальному просторі допускається застосовувати різні види діяльності, що спонукає слухачів до творчості та самостійності.

Гібридне (комбіноване) навчання - це комбінований метод навчання, що поєднує в собі традиційне присутнє навчання та навчання онлайн. Метод був розроблений для того, щоб уникнути обмеження присутнього навчання: кількість студентів, можливість та умови проведення занять, місце розташування навчального закладу, бюджет, час тощо.

Основна ідея гібридного навчання полягає в тому, що студенти поділяються на дві групи: ті, які змушені або вважають за краще вчитися дистанційно, і ті, що залишаються у класі.

Технічні засоби навчання (відеокамери, інтернет, електронні дошки та програмне забезпечення) в онлайн-режимі використовуються для демонстрації матеріалами дисциплін курсу та для того, щоб підтримувати зв'язок між студентами, викладачами.

Гібридне навчання дозволяє студентам отримувати доступ до інформації у будь-який час, залишатися в тісному контакті з викладачем та своїми однокурсниками. Результат такого поєднання присутнього та онлайн-занять збільшує гнучкість, враховує різні стилі навчання та потреби студентів.

Гібридне навчання можна застосовувати для різних форматів курсів і навіть для окремих занять, що оптимізує їх зміст та зробити освітній процес ефективнішим.

Дуальна освіта почала поширюватися в Німеччині, саме там запровадили навчання у пропорції 30% теорії, 70% практики ще у минулому столітті. Далі цей підхід запозичили у Європі, Канаді, Південній Кореї та Китаї.

В Україні дуальне навчання запроваджувалося протягом 2015-2017 років. Тоді здійснювався експеримент із організації навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання, зокрема з урахуванням професійних ліцеїв.

Дуальне навчання - це інноваційний метод навчання, який надає здобувачам освіти можливість отримати високу якість освіти на практиці. Цей метод включає часткове вивчення теорії в закладах фахової передвищої освіти, а також практичне навчання на підприємствах і в організаціях, що працюють за обраним напрямком певної сфери виробництва.

До головних переваг такого навчання варто віднести все ж таки — практичний досвід. Адже теоретичні знання, які не підкріплені практикою, швидко забуваються. Результатом дуального навчання є висока кваліфікація майбутнього фахівця, яка дозволяє йому одразу влаштуватися на роботу за даною спеціальністю і розпочати виконання безпосередньо своїх обов'язків, не проходячи випробувального терміну.

Висновки. Освіта майбутнього однозначно буде діджиталізована і пов'язана новітніми інноваційними технологіями, які мають стати значно доступнішими і гнучкішими, при цьому вона(освіта) стимулюватиме здобувачів на більш глибоке розуміння матеріалу, який подається інформаційному просторі. Матеріал дисциплін включатиме елементи віртуальної реальності, що навчають; відео, а також онлайн-курси та програми автоматизації оцінки знань. Майбутня цифрова освіта враховуватиме особливості претендента, прагне отримати фахову освіту, визначатиме індивідуальний підхід до індивідуума з метою відповідності стилів та темпів навчання.

Цифрові технології довели свою ефективність в освітньому середовищі. На сучасному етапі розвитку освіти в Україні інновації в навчальному процесі вже стали основним трендом. Вивчення нових технологій стає не тільки

необхідністю, а й важливою конкурентною особливістю для закладення основ професійного вища, професійної фахової передвищої освіти, навчальних центрів, тощо.

Інноваційні діджиталізовані технології в освітньому середовищі суттєво покращують процеси навчання, роблять його більш інтерактивним та захоплюючим, а здобувачі освіти отримують доступ до новітніх методик навчання. Сучасний освітній процес, у якому широко використовується ці технології, дозволяє надати студентам усі необхідні знання для успішного майбутнього.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Виртуальная и дополненная реальность: как новые технологии вдохновляют учиться [Електронний ресурс] // Освіторія – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/rlksb>.
2. Почебут М. Бот замість лектора, або Як змінюється сфера освіти [Електронний ресурс] / Максим Почебут // Економічна правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/07/11/638469/>.
3. Антропов Р. Искусственный интеллект и Украина: точки соприкосновения [Електронний ресурс] / Роман Антропов // UAinfo. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/rlkua>.
4. Мобільний додаток для освіти [Електронний ресурс] // Wezom. Команда ІТ-компанії – Режим доступу до ресурсу: <https://wezom.com.ua/ua/blog/prilozheniya-dlya-obrazovaniya>.

УДК 37.016:821.09(477):377.36:61]:355

ВИКОРИСТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПОЛТАВСЬКОМУ БАЗОВОМУ МЕДИЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Любов Гречка

Полтавський базовий медичний фаховий коледж

м. Полтава, Україна

Анотація. У статті висвітлено основні принципи використання освітніх технологій під час вивчення української літератури у період воєнного стану.

Ключові слова: MOODLE, естетичний, літературознавчий, комунікативно-мовленнєвий, жанровий принципи; інформаційне, нервово навантаження.

В умовах воєнного стану як ніколи спостерігається і постійно зростає розрив між кількістю інформації та можливістю сучасним здобувачем освіти її засвоїти. Це зумовило появу ще й такого психологічного явища як інформаційна тривога. Американський письменник, лектор, режисер Девід Шенк твердив, що надмір інформації став забруднювачем та утворив "смог даних". Він говорив : "Смог даних заважає, він відбирає хвилини спокою та перешкоджає роздумам, що так потрібні... Він виснажує нас тривогою." [1] А Тоффлер зазначав: "... швидкоплинність і новизна - це вибухонебезпечна суміш" [2]. Так, дійсно, сьогодні людство тоне в потоках даних, але сповнене жаги все нових і нових знань. Майбутні медики щоденно відчувають на собі величезний інформаційний тиск. Наука не стоїть на місці. В освіті з кожним днем збільшується інформація, швидко прискорюється темп навчання, надмірно поширюється новими термінами мова підручників та посібників.

Проблема інформаційного та нервового перенавантаження постає дуже гостро. Тому основне завдання педагогічного колективу Полтавського базового

медичного фахового коледжу полягає у використанні цифрових технологій для безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану.

У навчальному закладі запроваджено і успішно працює навчальна платформа MOODLE, яка дає змогу майбутнім медикам опрацювати навчальний матеріал, позааудиторні самостійні роботи, виконати тести і тут же отримати оцінки - результати. Завданням наскрізної лінії є становлення здобувача освіти як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. У ПБМФК на заняттях вирішуються проблеми, пов'язані з пошуком оптимальних методів їх вирішення. Робота викладача спрямована на формування здорового способу життя в умовах воєнного стану. Наскрізна лінія акцентована на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння майбутніми медиками аспектів професійних питань. Програму навчального предмету "Українська література" укладено відповідно до тематично-жанрового естетичного, літературознавчого, комунікативно-мовленнєвого принципів. Разом з теорією літератури за кожною темою програми визначено предметні та ключові компетенції, наскрізні лінії, встановлено міжпредметні зв'язки, окреслено мистецький контекст.

Під час занять з української літератури мною даються необхідні базові знання, я висловлюю та ілюструю загальноприйняті або власні судження, водночас намагаюся заохочувати здобувачів освіти до глибшого пізнання, зацікавити, корегувати, спрямовувати вивчення теми, але не вимагати прийняття єдиної [часто усталеної, традиційної] думки, не диктую своє прочитання тексту, а лише спонукаю до певних оціночних висновків, а майбутні медики вчать їх робити самостійно, так само як і самостійно мислити, оцінювати, порівнювати, проводити аналогії з сучасним життям в умовах воєнного стану, власним досвідом. У цілому така демократична орієнтація спрямована на постійну творчу співпрацю викладача і здобувача освіти, умовний діалог із автором та героями художнього твору, дає широкий

простір для самостійного сприйняття й осмислення літератури як явища мистецтва, адже особливістю освітніх технологій, їх характерною ознакою в умовах воєнного стану використання педагогічних діагностичних процедур, взаємодія педагогічного впливу в освітньому процесі. Моє завдання як викладача української мови та літератури, української мови [за професійним спрямуванням] - це дати змогу здобувачу освіти не лише отримати знання понад державний мінімум, а й розвинути свій інтелект у самостійній творчій діяльності з урахуванням індивідуальних особливостей та нахилів. Організація навчального процесу в Полтавському базовому медичному фаховому коледжі базується на створенні оптимальних умов для постійного зростання рівня творчої обдарованості майбутніх фахівців в умовах воєнного стану.

Освіта XXI століття - це освіта для людини. Її стрижень - розвиваюча культуротворча домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти саморозвитку, уміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання та вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя та життя своєї країни.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Data Smog [Електронний ресурс] Смог даних. - Режим доступу: https://ru.qwe.wiki/wiki/Data_Smog . – Заголовок з екрану
2. David Shenk «The Genius in All of Us: Why Everything You've Been Told About Genes, Talent and Intelligence is Wrong», видавництво Icon Books Ltd, Великобританія, Лондон

УДК377.1

ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФЕЛЬДШЕРІВ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОНАННЯ СЛР СТАЄ В ЛАНЦЮЖКУ ВИЖИВАННЯ ПАЦІЄНТА

Сергій ГУЗУН

КУ «Одеський обласний базовий медичний фаховий коледж»

м. Одеса, Україна

Актуальність. Рання серцево-легенева реанімація (СЛР) є ключовим фактором, що визначає виживання, але не виконується приблизно у 40% осіб із зупинкою серця. Загальна виживання становить від 8% до 10%, але між країнами існують значні відмінності. Виживання залежить від оптимальних результатів у ланцюжку виживання, при цьому виконання компресій грудної клітини відповідно до рекомендацій є ключовим компонентом ефективності СЛР [1]. Своєчасна СЛР має важливе значення для покращення виживання після зупинки серця.

В останні роки було проведено багато досліджень для вивчення нових та інноваційних методів навчання фельдшерів. Більшість цих досліджень зосереджені на вимірюванні технічних навичок СЛР після навчання. Хоча технічні навички серцево-легеневої реанімації є незамінними, попередні дослідження також виявили інші фактори, важливі для широкого виконання серцево-легеневої реанімації, такі як страх заподіяти шкоду або невпевненість щодо виконання серцево-легеневої реанімації.

Метою роботи було оцінити ефективність виконання серцево-легеневої реанімації студентами медичного коледжу при очній формі навчання проти дистанційної.

Матеріал та методи. Загалом 82 учасників дали інформовану згоду та були розподілені в дві групи: 40 (49%) у групу дистанційного навчання (1 група) та 42 (51%) у групу очного навчання (2 група).

1 група вивчила рекомендації щодо виконання СЛР під час лекційного та чотиригодинного дистанційного заняття, яке включало презентацію в PowerPoint та демонстрацію відео навчання СЛР.

Група (2) очного навчання вивчила ідентичний контент, та практикувала навички використовуючи манекен для СЛР Laerdal. Всі студенти були оцінені методистом, лікарем реаніматологом вищої категорії за основними результатами, що базується на визначенні високоякісної СЛР у рекомендаціях АНА (визначаються показники швидкості, глибини, віддачі та фракції стиснення).

Основним показником результату була якість серцево-легеневої реанімації, виражена як глибина компресії (що рекомендується 50-60 мм) і частота (в межах рекомендованих 100–120 компресій за хвилину) компресій грудної клітини. Літературні дані щодо навчання СЛР підтвердили, що швидкість і глибина компресії є найбільш широко досліджуваними параметрами якості СЛР, які мають сильний зв'язок із результатом для пацієнта. Ключовим показником ефективності результату СЛР була загальна результативність СЛР, яка оцінювалася як успіх виконання рекомендованої глибини компресії (50-60 мм) і частоти (100-120 компресій за хвилину) за 2 цикли здобувачами освіти. Ми розрахували частку цих учасників, які досягли успіху виконання СЛР та порівняли між групами. Відеозаписи тестів навичок СЛР були зроблені для підгрупи учасників, які дали згоду на цю додаткову функцію дослідження. Випадкова вибірка з 20% усіх відеозаписів була переглянута.

Статистична обробка даних.

Дані були проаналізовані за допомогою Stata (версія 10.0; StataCorp). Параметри дослідження оцінювали на предмет нормального розподілу та відповідно повідомляли як середні значення (SD) або медіани (25% та 75% кuartілі). Безперервні дані порівнювали за допомогою краскела-Уоліса (Kp-U), а категоричні змінні повідомляли у вигляді чисел (%) і порівнювали за допомогою χ^2_P (хи-квадрат Пирсона). Було проведено попередньо визначений

аналіз підгруп. Кореляційний аналіз за Спірменом (r_s). Значення $p < 0,05$ вважалося статистично значущим. Двостороння альфа $< 0,05$ становила статистичну значимість. Наші розрахунки розміру вибірки були засновані на розмірі ефекту (різниці в середніх значеннях) різниці у глибині компресії між двома групами 5 міліметрів (мм). При двосторонньому альфа (α) $< 0,05$ і бета (β) 0,2 нам знадобилося 34 учасників на групу, щоб виявити різницю між групами потужністю 0,8. Аналіз розпочато у вересні 2020 року.

Результати.

Рекомендації щодо СЛР та невідкладної допомоги при серцево-судинних захворюваннях засновані на Міжнародному консенсусі ILCOR з питань серцево-легеневої реанімації та невідкладної допомоги при серцево-легеневих захворюваннях з рекомендаціями щодо лікування. Висока якість за частотою визначалася як ≥ 100 компресій за хвилину, глибиною ≥ 50 міліметрів (мм), що допускає повне (100%) обертання грудної клітки та фракцію компресій, що наближається до 100%.

В нашому дослідженні було виявлено що глибина компресії грудної клітини ≥ 50 мм була досягнута при виконанні у групі дистанційного (1) навчання 12 (30%) учасників, в той час як в групі очного (2) навчання - 35 (83%) здобувачів освіти досягли ефективної глибини компресії грудної клітини ($\chi^2_p=23,84$; $p=0,000$).

Медіана частоти компресії грудної клітини склала 100 (95-110) компресій/хв у здобувачів освіти в групі дистанційного (1) навчання порівняно з 105 (95-110) компресій/хв у групі учасників очного (2) навчання (Кр-У: $\chi^2=0,28$, $p=0,59$), тобто практично однакова в обох групах.

Оцінка ефективності СЛР, тобто успіх складався з середньої глибини компресії грудної клітини (≥ 50 мм) і середньої частоти компресії грудної клітини (100-120 компресій за хвилину). Успіх при виконання СЛР був досягнутий серед 7 (18%) здобувачів освіти у групі дистанційного (1) навчання та 31 (74%) учасників у групі очного (2) навчання ($\chi^2_p=26,12$; $p=0,000$), що в 4,4 рази було кращим результатом (рис.1).

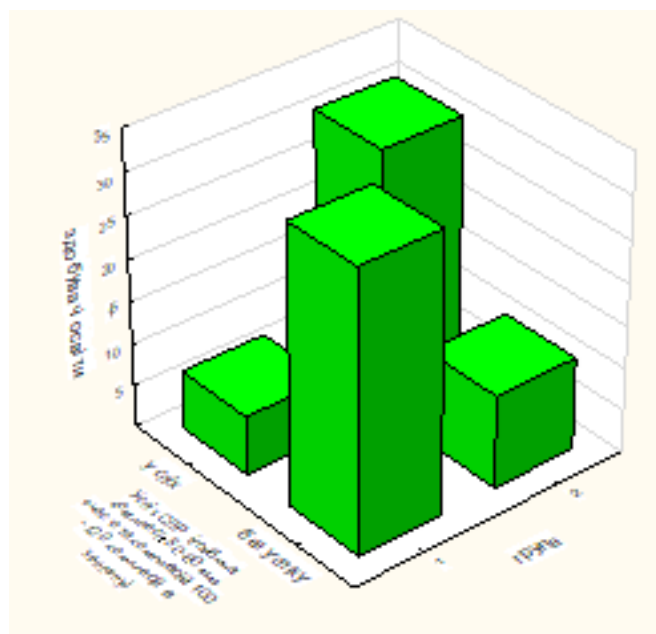

Рис.1. Гістограма демонстрації успіху СЛР (складається з глибини компресії грудної клітини (50-60 мм) та середньої частоти компресії грудної клітини (100-120 компресій за хвилину) серед здобувачів освіти у групі дистанційного (1) та у групі очного (2) навчання.

В ході роботи було виявлено, що успіх виконання СЛР має значний кореляційний зв'язок ($p < 0,05$) з глибиною компресії ($r_s = 0,46$), з кількістю компресій ($r_s = 0,55$) та з групою очного навчання ($r_s = 0,56$).

Обговорення.

В проведеному аналізі при виконанні СЛР необхідну глибину компресії грудної клітини від 50 мм до 60 мм досягли 30% та 83% здобувачів освіти у групі дистанційного (1) та у групі очного (2) навчання відповідно.

Оскільки СЛР пов'язана зі зниженням нормального кардіocereбрального кровотоку на 60–90%, пацієнтам із зупинкою серця потрібно, щоб кожна компресія протягом усієї реанімації була високої якості для забезпечення стабільної гемодинаміки [4].

В цьому дослідженні, включаючи 82 учасника, дистанційне навчання у порівнянні з очним навчанням СЛР привело до не меншої частоти компресії грудних клітин, але меншої глибини компресії грудних клітин. Успіх ефективної СЛР, кількість учасників із середньою глибиною та частотою

компресії в межах нормативних значень, склала з 18% та 74% здобувачів освіти у групі дистанційного (1) та у групі очного (2) навчання відповідно. Це дослідження підтверджує необхідність очного навчання для досягнення адекватних навиків серцево-легеневої реанімації. Однак дистанційна реальність може призвести до більш широкого поширення навчання серцево-легкової реанімації, і необхідно її розвивати, може бути, з окремим практичним підкріпленням матеріалу, особливо з точкою зору глибини компресії, для досягнення ефективних навиків серцево-легкової реанімації, супроводжуваних окремим навчанням.

Наші результати узгоджуються з даними авторів McCoу, які теж показали відмінності між групами навчання СЛР за допомогою високоточної симуляції порівняно зі стандартним навчанням по глибині компресії та відмінностей у швидкості стиснення серед студентів не було відмічено [3].

Під час реанімації не можна недооцінювати проблему досягнення відповідності рекомендаціям; навіть за наявності зворотний зв'язок у реальному часі складно поєднати правильну глибину і швидкість при одному стисканні. Під час непрямого масажу серця студенту, який виконує компресію не слід доручати інші завдання чи концентрувати увагу на інших завданнях, крім виконання компресій.

Заключення.

Високоякісна серцево-легкова реанімація пов'язана з поліпшенням виживаності при зупинці серця і включає глибину компресії грудної клітини, частоту компресії грудної клітини та фракцію компресії відповідно до міжнародних рекомендацій [2].

Наші результати показують, що навчання в дистанційному режимі призводить в 4,4 рази меншому успіху виконання СЛР (18% проти 74%) при дистанційному навчанні в порівнянні з очним, за рахунок недостатньо ефективної глибини компресії грудної клітини здобувачами освіти. Це вказує на те, що дистанційна реальність здається менш підходящою, ніж очне навчання, для забезпечення адекватної серцево-легкової реанімації.

Ми вважаємо, що чим глибше здобувач освіти буде занурений у навчальне середовище, тим точніше його дії відобразатимуть те, що він вивчив і практикував. А ще краще коли його дії по виконанню СЛР будуть доведені до автоматизму.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Gräsner JT, Herlitz J, Tjelmeland IBM, Wnent J, Masterson S, et al. European Resuscitation Council Guidelines 2021: Epidemiology of cardiac arrest in Europe. *Resuscitation*. 2021 Apr;161:61-79. doi: 10.1016/j.resuscitation.2021.02.007.
2. Lyngby RM, Quinn T, Oelrich RM, Nikolettou D, Gregers MCT, et al. Association of Real-Time Feedback and Cardiopulmonary-Resuscitation Quality Delivered by Ambulance Personnel for Out-of-Hospital Cardiac Arrest. *J Am Heart Assoc*. 2023 Oct 17;12(20):e029457. doi: 10.1161/JAHA.123.029457.
3. McCoy CE, Rahman A, Rendon JC, Anderson CL, Langdorf MI, et al. Randomized Controlled Trial of Simulation vs. Standard Training for Teaching Medical Students High-quality Cardiopulmonary Resuscitation. *West J Emerg Med*. 2019 Jan;20(1):15-22. doi: 10.5811/westjem.2018.11.39040.
4. Meaney PA, Bobrow BJ, Mancini ME, Christenson J, de Caen AR, et al; CPR Quality Summit Investigators, the American Heart Association Emergency Cardiovascular Care Committee, and the Council on Cardiopulmonary, Critical Care, Perioperative and Resuscitation. Cardiopulmonary resuscitation quality: [corrected] improving cardiac resuscitation outcomes both inside and outside the hospital: a consensus statement from the American Heart Association. *Circulation*. 2013 Jul 23;128(4):417-35. doi: 10.1161/CIR.0b013e31829d8654. Epub 2013 Jun 25. Erratum in: *Circulation*. 2013 Aug 20;128(8):e120. Erratum in: *Circulation*. 2013 Nov 12;128(20):e408.

УДК 378.147.091.31:811.111

РІЗНІ ЕТАПИ АУДІЮВАННЯ ІНШОМОВНИХ ТЕКСТІВ

Каріне Дубович, Марина Смирнова, Людмила Рибій

Черкаська медична академія

м. Черкаси, Україна

Методика вчить, що навчання аудіювання, або змістовного сприйняття мовлення на слух, передбачає виконання студентами вправ на формування загальних аудитивних навичок, мовленнєвих вправ і подальшу навчальну роботу з аудіотекстом. Вправи на формування загальних аудитивних навичок включають вправи на подолання фонетичних, граматичних, лексичних труднощів сприйняття.

Оскільки суттєвою особливістю аудіювання є одночасна по відношенню до слухового сприйняття переробка мовленнєвої послідовності, методичні прийоми навчання аудіювання іноземною мовою повинні бути спрямовані на організацію такої мовномислиннєвої діяльності студентів, при якій адекватне сприйняття і переробка тексту відбуваються одночасно, відповідають темпу аудіюваної мовленнєвої послідовності і супроводжуються розумінням її змісту. Виходячи з цього, спеціалісти роблять висновок, що одним з прийомів, які сприяють розумінню іноземного мовлення на слух, може слугувати введення в мовленнєву послідовність, яка аудіюється, мислиннєвої задачі, вирішення якої здійснювалося б студентами в результаті одночасного зі слуховим сприйняттям розуміння тексту.

Але треба відзначити, що не будь-яка задача може бути використана при навчанні аудіювання. Дослідження довели, що мислиннєвим задачам і організації їх виконання студентами при навчанні аудіювання властиві наступні специфічні особливості:

1. мислиннєві задачі для навчання аудіювання не повинні бути складними для студентів, оскільки їх використання спрямоване спершу на з'ясування

розуміння змісту іншомовної мовленнєвої посилки, яка сприймається на слух, а не на процес вирішення задачі як такої;

2. мислиннєві задачі повинні формулюватися таким чином, щоб при їх розв'язанні студенти одночасно зі слуховим сприйняттям тексту здійснювали цілеспрямовані мовномислиннєві операції;
3. при розв'язанні мислиннєвих задач для навчання аудіювання студенти повинні використовувати предметні опори (конкретні предмети та їх графічні зображення) для здійснення предметних діянь (тобто дій з предметними опорами);
4. в ході розв'язання мислиннєвих задач необхідно здійснювати контроль за адекватним виконанням студентами послідовних мовномислиннєвих операцій (за допомогою опор на предметні дії студентів).

Ось деякі з них:

1. Знайдіть і позначте в ряду написаних слів почуте слово. Чи є ще серед написаних слів слова, схожі на те, що прозвучало?
2. Позначте паузи в мовленнєвому потоці, що звучить. Чи вплине зміна місця паузи на зміст?
3. Визначте на слух комунікативний тип речення в рідній і іноземній мовах, а також зазначте спільне та відмінне в інтонаційному оформленні.
4. В списку українських слів підкресліть ті, яким відповідають почуті іншомовні. Чи є серед написаних слів еквіваленти таким словам: magazine, spectacles, accurate тощо?

Можна додавати елементи мислиннєвих задач в традиційні вправи, наприклад, на етапі подолання граматичних труднощів сприйняття текстів для аудіювання.

Прикладом вправ з мислиннєвими задачами для навчання сприйняття мовленнєвого потоку можуть бути:

1. Після дворазового прослуховування групи речень вкажіть речення, які були пропущені диктором під час повторюваного читання.

2. Порівняйте послідовність одних і тих же речень на картці і в звукозапису, вкажіть різницю.

3. Прослухайте два фрагменти з однієї теми і скажіть, яка нова інформація міститься в другому фрагменті порівняно з першим. Чи достовірна вона? Яку інформацію додали б ви.

Прикладом мислинневих задач, які сприяють навчанню передбачати розвиток подій у тексті, одержанню нової інформації з прослухованого тексту можуть бути:

1. Прослухайте речення і складіть наступне своє, яке поєднується по змісту з прослуханим.
2. Прослухайте початок тексту і спробуйте продовжити його усно.

Сприяє розвитку навичок аудитивної пам'яті (тобто розпізнаванню слів і речень в мовному потоці, вміння виконувати завдання без візуальної опори, тільки сприймаючи їх на слух, вміння співставити в уяві аудіо сигнали з уявними образами), логічного мислення, пам'яті та уяви можуть такі вправи:

1. Прослухайте мовленнєві зразки і покажіть відповідні їм ілюстрації.
2. Прослухайте речення і виконайте відповідні дії з речами або зімітуйте ці дії.
3. Прослухайте речення і організуйте їх в логічній послідовності.
4. Прослухайте дві фрази і скажіть, що пропущено, а що з'явилося нового в другій.

Формуванню навичок мовлення сприяють наступні вправи з мислинневими задачами:

1. Прослухайте початок розповіді і спробуйте здогадатися про те, що відбулося далі.
2. Роздивіться малюнок, прослухайте початок розповіді, спробуйте здогадатися про наступний зміст начитуваного тексту.
3. Прослухайте дві розповіді і скажіть, що в них спільне і що різне, в чому різниця. Прокоментуйте тексти.

4. Прослухайте фрагмент тексту і використайте інформацію з нього в підготовці цільового висловлювання(для визначення адресата).

Прикладом мислинневої задачі може бути problem solving або (case-study), як це називається в американській методиці. В таких вправах студенти чують всю інформацію, яка відноситься до певної проблеми і потім починають вирішувати її індивідуально або через групове обговорення. Можливо, що студентам необхідно буде прослухати цю інформацію двічі або тричі спочатку, щоб запам'ятати деталі; їм може бути дозволено прослухати її ще раз в процесі вирішення.

Звичайно, не всі типи проблемних завдань підходять для аудіювання, тому викладач повинен ретельно їх підбирати.

Вважається, що для того, щоб вправи були адекватними до вимог до аудіювання, проблема повинна бути описана таким чином, щоб її можна було легко зрозуміти і запам'ятати. Це значить, що вона повинна бути презентована як список непов'язаних фактів, але як така послідовність різних компонентів, які пов'язані один з одним і легко запам'ятовуються за допомогою асоціації. Згідно з британським методистом Пенні, фрагменти інформації, які необхідно буде згадати, повинні бути даними “врозтяг” з багатьма наголосами і повтореннями, щоб слухачі могли засвоїти їх не поспішаючи; і їх відношення до головної проблеми повинне бути постійно очевидним.

Різноваріантність видів текстів є багатим матеріалом для постановки мислинневих задач. Аудіювання функціонує як основа іншої лінгвістичної інтелектуальної діяльності: перефразування і підсумовування почутої інформації для передачі іншим; обговорення і організація її в послідовній формі; використання результатів для вирішення проблем комунікації.

Одним з прикладів мислинневих задач може слугувати інтерпретація (аналіз) прослуханого.

Коли людина слухає чийсь розмову, то значення сказаного – лише один з елементів того, що взагалі сприймається слухачем, хоча в більшості випадків це – найважливіший елемент. Слухач також сприймає і бере до уваги багато інших

моментів: якою людиною є мовець, його відношення до теми розмови, настроїв мовця, його відношення до співрозмовника; що відбувається навкруги і вплив цього на розвиток розмови; що призвело до цієї розмови і яким може бути її результат. Слухач сприймає і розуміє деякі або всі ці речі одночасно з тим, як він же сприймає і розуміє точне значення розмови.

На думку британського методиста Penny Ur навичок інтерпретаційного прослуховування не можна навчити всіх і зразу, але це не значить, що воно не може бути використаним і відпрацьованим в класі як елемент аудитивної діяльності. Певне стимулююче обговорення може базуватися на поясненні різних аспектів прослуханого абзацу, який може бути або не бути безпосередньо пов'язаним з його експліцитним значенням. Для цього викладач потребує певну кількість записів автентичної розмови або її імітації.

Студентів можна просто попросити розпізнати, ким є мовці, де вони знаходяться, про що вони розмовляють, їх відношення один до одного. Їм може допомогти картинка з зображення розмовляючих. Студенти можуть також розмірковувати над тим, що трапилось до розмови і буде після неї.

Студенти, здатні точно зрозуміти інформацію, яка була передана в частині розмови і також оцінити імпліцитну інформацію, а можуть піти далі і зробити спробу проаналізувати стиль розмови. Таким чином, вони обговорюють не тільки те, яку думку виражає мовець, але також відзначають риси, характерні для його мовлення, вплив, який вони мають на слухачів. Але для цього потрібен певний рівень володіння мовою. Та навіть якщо в них нормативне сприйняття помірно швидкого мовлення, вони повинні вміти розпізнавати між, наприклад, ступенями формальності, коментувати, чому певна частина розмовної англійської мови має певний вплив. Така діяльність залучить до співпраці їх почуття, відношення, смаки, оцінку, а також інтелектуальні здібності.

Для аудіювання студентам можна пропонувати інтерв'ю, драми, реклами, тексти комедійного і драматичного характеру, оголошення, вірші, тощо .

Дуже важлива емоційна сторона пред'явлення. Вона повинна захопити студента, викликати в нього природну реакцію – дізнатися деталі, які вийшли за рамки сказаного у висхідному реченні. Цей психологічний момент дає викладачу можливість стимулювати і в певній мірі регулювати усну мовленнєву діяльність студентів, повідомляючи їм у випадку необхідності окремі деталі, які можуть підтримувати інтерес і мовлення учнів на певному рівні активності. Оскільки точна відповідь в кожній ситуації незапрограмована і не може бути запрограмованою, то мовленнєва діяльність учнів може мати ті межі, які вчитель вважає доцільним до певного етапу навчання.

Висновок

Отже, практичне оволодіння іноземною мовою неможливе без активної мовленнєвої та мислиннєвої діяльності кожного учня на уроці. Вчителі іноземної мови повинні використовувати повною мірою такі форми та прийоми роботи, які забезпечують творчу мислиннєву діяльність учням, додаючи мовним вправам на іноземній мові комунікативної спрямованості.

Мета мислиннєвих задач, що використовуються вчителем при навчанні аудіювання – вмотивувати сам процес слухання запропонованих матеріалів, зробити процес роботи над проаудійованим текстом змістовнішим, залучити розумовий потенціал учнів до спільної роботи.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Голотюк О.В. Особливості аудіювання у вищих навчальних закладах: зб. наук. пр. Педагогічні науки. 2013. Вип. 64. С. 220–225.
2. Тарнапольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому навчальному закладі освіти: навч. посібник. Київ: Фірма «ІНКОС», 2006. 248 с.
3. Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: навч. посібник. Київ: Ленвіт, 2009. 119 с.
4. Горюнова М.М. Аудіювання та принцип автентичності у викладанні іноземної мови. Стратегія розвитку України: економічний та гуманітарний

виміри: мат-ли Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: «Інформаційно-аналітичне агентство», 2016. С. 358.

5 L. Jones, V. Kimborough. Great Ideas. Teacher's Manual; listening and speaking activities for students of American English. Cambridge: Cambridge University Press.

УДК 372. 811

ВИКОРИСТАННЯ АУДІО-ЛІНГВАЛЬНОГО МЕТОДУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Інна Жукович

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут
м. Київ, Україна

Знання англійської мови – це одна з вирішальних складових для успішної реалізації фахівця будь-якої галузі. Зокрема, її успішна реалізація надає відразу перевагу серед інших кандидатів у процесі відбору на бажану посаду чи місце у команді. Проте, щоб досягти омріяного рівня студенту чи слухачу мовних курсів доведеться провести багато часу, опановуючи різні лінгвістичні скіли. Саме тому, викладачі вдаються до всіляких еkleктичних технік, методик та підходів. Звичайно, що результати реалізації поставлених цілей найкраще простежуються через комунікативні ситуації – складання діалогу, відповіді на питання без будь-якої підготовки тощо. І з нашої точки зору, одним з найкращих для цього може слугувати audio-lingual method, використання якого передбачає швидке запам'ятовування слів і фраз, а також вироблення навичок мовлення.

Метою аудіо-лінгвального методу є практичне навчання усного мовлення на основі знань граматики, яка вводиться та опрацьовується у мовних моделях (структурах). Велика увага приділяється фонетичній правильності

висловлювань. Леган В.П. зазначає, що аудіо-лінгвальний метод був запропонований Чарльзом Фрізом (1887-1967) та Робертом Ладо (1915) в США в 40-50-і роки ХХ ст., є своєрідним розвитком ідей Гарольда Пальмера. Розроблена ними методика роботи зі структурами справила значний вплив на сучасну методику. У процесі оволодіння структурами мають місце такі послідовні етапи: зачування моделей шляхом імітації, свідомий вибір нової моделі у її протиставленні вже відомим, інтенсивне тренування з моделями і вільне вживання моделі [4, с. 73]. Аудіо-лінгвальний метод як засіб усної комунікації є основою навчання, де має бути місце усному мовленню.

Важливо зауважити, що вищезазначений метод дозволяє залучати його у різний спосіб, наприклад, через пісню. І як результат, він може бути груповим, індивідуальним чи самостійним. Оскільки майже кожен дорослий чи підліток любить слухати пісні, що в свою чергу сприяє зацікавленості слухача, підвищує його мотивацію, служить моментом в цілому. Для здійснення цього методу залучаються оригінальні пісні англійською мовою, які легко вчаться і запам'ятовуються, адже містять у собі римування. При правильному залученню цього матеріалу в слухачів активізується багаторазове повторення, формується правильна вимова та інтонація. О. Асламов та О. Завістовський зазначають, що процес повторення активізує м'язову пам'ять апарату артикуляції, допомагає формувати нейронні зв'язки для перенесення короткочасної пам'яті в довготривалу. Завдяки цьому студенти можуть успішно відпрацьовувати новий матеріал під час комунікативних завдань на заняттях та приймати вивчення надалі за межами класу [1, с. 2].

Разом з цим, звертання до цього методу можливо, як на початку практичного заняття, щоб загострити увагу через популярну пісню. Іншими словами, пісня виступає фактично вступом до практичного заняття, де відбувається згадування минулої теми, або презентується нова. У середині заняття, під час зміни мовленнєвої діяльності, або коли готується роздатковий матеріал, щоб максимально націлити слухачів на роботу або ж наприкінці, щоб студенти після заняття "мали її в уяві" або використати як її як завершальний

етап, тобто, прийом рефлексії. Тут цікавим елементом може бути й застосування музики як фону. Цю техніку варто застосувати перед тим, як надаються інструкції, необхідно лише зменшити гучність та обрати відповідну мелодію. Питання, яке розглядається було досліджено філософами, лінгвістами, музикантами, психологами, проте для цього дослідження важливими є праці, що написані у руслі методики викладання англійської мови як іноземної.

Так, науковець Г.М. Карпенко відзначає, що використання музики під час вивчення англійської мови необхідно в умовах сучасного викладання. Це дозволить залучити новітні технології та практики, без яких не уявляє життя сучасне покоління. Так, підвищується комунікативна та соціокультурна компетенція учнів: під час студіювання мови дізнаємося і про її носіїв, їхнє світобачення, моделі поведінки тощо [2, с.104].

Вітчизняні дослідники О. Качмар, О. Грицак зазначають, що особлива увага приділяється аудіо- лінгвістичному методу та важливій ролі пісень у вивченні англійської мови. Музика надає особливу перевагу тим, хто вивчає нову мову, сприяючи процесу запам'ятовування нових лексичних та граматичних конструкцій. Прослуховування пісень та співів – природний і приємний спосіб практикувати нові звуки, слова та фрази. Вивчення пісень, опанування гри на музичному інструменті багато в чому подібні до вивчення іноземної мови. Сучасні технології сприяють використанню музики на заняттях англійської мови. Під час таких занять замість того, щоб зосередитись на одному єдиному завданні можна одночасно слухати англійську пісню, вивчити нову лексику, а також граматику, читати та писати коротку розповідь. Така різноманітність робить заняття цікавим та є ефективним [3, с. 95].

Англійські пісні зазвичай обираються відповідно до певної теми, яка вивчається та мети. Це може бути для прикладу новий граматичний час, певна граматична конструкція або нова лексика. Щодо граматичного, наприклад, то це виписати дієслова у потрібній часовій формі. Наприклад, під час вивчення майбутнього часу варто звернутися до групи The Rembrandts та їх пісні «I'll Be

There For You» чи Whitney Houston з її світовим хітом «I Will Always Love You» тощо.

Так можна зробити висновок, що вивчення англійської мови за допомогою пісень має багато переваг та є надзвичайно ефективним у вивченні англійської або іншої іноземної мови.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Асламов О., Завістовський О. Сучасні методи навчання англійській мові курсантів вищих навчальних закладів правоохоронної системи. *Актуальні проблеми навчання іноземних мов за професійним спрямуванням*, 2022. URL: <http://surl.li/rmjcd>
2. Карпенко Г. М. Музичний спосіб вивчення англійської мови як інноваційний метод посилення комунікативної компетентності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70) № 2 Ч.2. С. 103 – 107.
3. Качмар О., Грицак О. Роль музики при вивченні англійської мови у сучасному суспільстві. *Освітні обрії*. 2020. Том 50. № 1. С. 94 – 97.
4. Леган В. П. До проблеми методів викладання іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2011. Серія: Педагогіка, соціальна робота. Випуск 23. С. 72 – 74.

УДК 378.147:811.111

INNOVATIVE METHODS AND APPROACHES FOR TEACHING ENGLISH IN MILITARY INSTITUTIONS

Oksana Zadorozhna

**Military Institute of Telecommunication and Information Technologies named
after the Heroes of Kruty**

Kyiv, Ukraine

In terms of the development of globalization and international integration processes, specialists in various fields are faced with new challenges of modern

society, related to the introduction of new technologies, the search for modern approaches to solving professional tasks, as well as the need for effective professional communication with colleagues from other countries. Mastery of a foreign language in a professional context is especially relevant for a specialist. Ensuring future Ukrainian officers attain a proficient level of English language is an urgent priority in view of the Euro-Atlantic integration of Ukraine and the prospects of international cooperation. The rapid development of Ukraine's military cooperation with partner countries, the organization and conduct of joint exercises, the expansion of spheres of exchange of information of a military nature leads to the need for military specialists who are fluent in English to carry out professional activities. Linguistic training for military specialists should focus on acquiring both language skills and sociocultural understanding that allows them to carry out communicative, military-professional tasks using the means of a foreign language. This requires the development of new methods, principles and approaches of teaching a foreign language, which can be used in the process of training cadets of higher educational institutions, and to provide them with the most effective mastery of the English language for professional communication.

An approach in language teaching refers to a theoretical framework or perspective that shapes instructional practices and methodologies. It encompasses beliefs about language learning processes, the nature of language proficiency, and the roles of teachers and learners in the language learning environment. In the context of teaching methodologies, an "approach" refers to a set of theoretical principles and beliefs that guide language teaching practice [3]. In pedagogy, the term 'approach' refers to a set of theories and practices guiding teaching methods. In addition, the approach is defined as a set of principles and methods that are unified in content and do not go beyond its scope. Therefore, the approach defines the entire set of content, methods, means and methods of activity used in the pedagogical process. As a rule, any approach consists of three main components: basic concepts, principles of content selection and means of organizing learning. Today, there are many approaches to learning a foreign language that displace the traditional system and

create an interactive learning environment, and make changes in the content and forms of learning. Among them, we can highlight the following: problem-based learning, flipped classroom, space learning, collaborative learning, interdisciplinary learning, etc [1].

Task-based learning is often considered as an enhanced version of the communicative approach to teaching foreign languages, with a special focus on successful task completion as an organizing function and the basis for language learning assessment [2]. Task-based learning, or task-based teaching method, is a variation of the communicative approach. While in traditional lessons students first learn the rule and then apply it, the task-based teaching method takes the opposite approach: first, you are given a task, and during its execution, the teacher helps to master the necessary vocabulary and grammar. Group projects are often used as tasks in this method of teaching (for example, you may be asked to select 5 major events of the year and make a presentation for the whole class). This approach often proves to be more effective than the traditional one because students understand from the beginning how to apply new knowledge, and the material is memorized faster and easier. Moreover, working on group projects can be very interesting. The majority of modern communicative textbooks include lessons built on the principle of task-based learning. The educational process consists of three stages: task formulation - task execution - evaluation. At the first stage, the teacher ensures that all tasks, including reading, writing, understanding new words, and translation, are clearly defined and understandable. At the second stage, the teacher assists students in performing these tasks by providing various methods or hints. In the final step, the teacher assesses what the students have achieved, focusing mainly on productive skills [3]. This approach is very suitable for our target audience, as the trainees are adults who take full responsibility for their learning. They are accustomed to working and preparing independently, as they study on their own and at their own pace. In this type of learning process, the teacher will act as a moderator, controller, corrector, etc. This is a great strategy for use with military students, whom we need to teach to take learning into their own hands, as learning is a lifelong continuous process, and they

often have to adapt to new conditions where the authoritative figure - the teacher - may not always be present [1]. Examples of such tasks aimed at practicing cognitive and language skills simultaneously could be situational tasks from specialized military textbooks like "Campaign: English for the Military", where trainees are provided with information about the situation they are in, and they have to independently analyze it, make an appropriate decision, and justify it.

The **situational approach** is a technique of active learning of a foreign language through modeling situational exercises. Situational learning aims to develop students' life skills, create an atmosphere of cooperation and interaction, and enhance the communicative skills of individuals. According to researchers, situational technology involves modeling specific situations, using role-playing games, and collaboratively solving problems based on the analysis of a relevant learning situation. Typical techniques used in the implementation of the situational method include guided repetition and substitution exercises, various training exercises, and pair or group work [2]. Situational learning is the adaptation of various strategies, in which the teacher uses a wide range of teacher- and student-centered methods depending on the course content and the use of active learning strategies by the teacher. Like in any active learning method, teachers must encourage their students to actively participate in learning, which includes problem analysis, decision-making, explanation, and defense of decisions. In terms of using this approach in English language teaching, language structures should be presented in situations where they can be used, and contexts, as much as possible, should resemble real-life situations and be presented and used in class. To implement this approach in military educational institutions, situations included in military English textbooks can be used. Romanian Military Academy "Nicolae Bălcescu" instructors I.A. Dragomir and B.O. Kosmau, in their research on effective methods of teaching English to military personnel, describe their experience of effectively using situation-based tasks presented in textbooks to prepare vivid and engaging language situations for trainees, enhancing the language learning process. The practical aspect of such an approach to learning lies in providing a real opportunity to work out various professional

situations that future military personnel may encounter based on real experience. The purpose of such activities is to provide students with the opportunity to solve real-life tasks using the target language, making learning contextual and meaningful for students. Materials can be used to focus on vocabulary or grammar and practice them in real professional situations. Through the situations developed by the instructor and the context, students can understand the language presented to them and relate it to their own professional experience. The best type of activity that fits this model is role-playing games and simulations, which invite trainees to take on the role of a participant in a real-life context and solve the situation using language patterns.

The essence of the **interactive approach** to foreign language learning lies in the continuous, active interaction of all students during the learning process; this involves co-learning, cooperative learning (collective, group learning in cooperation), where both the student and the teacher are equal subjects of learning, understanding what they are doing, and reflecting on what they know, can do, and accomplish. Interactive learning involves modeling real-life situations, using role-playing games, jointly solving problems based on analyzing circumstances and the relevant situation. Interactive learning emphasizes on communication-immersed teaching but not replaced by it [2]. According to this model, the entire learning process is characterized by and based on interaction between teachers and students. If we consider the development of communicative skills as the main goal of foreign language learning, then interaction is a mandatory condition in the classroom. Genuine communication is defined as interaction between people; similarly, language interaction is seen as joint activity, and therefore teaching in the classroom should be inherently interactive. Interactive language learning emphasizes the importance of providing students with opportunities to directly interact with the target language, learn it by using it rather than studying it. This shifts the focus from teacher-centered activity to student-centered activity; the teacher is no longer the sage on the stage but a facilitator, a manager, an independent participant who makes the learning process easy and helps students deal with obstacles and find their own way in various communicative situations. It is expected that students will cooperate, listen to each

other, exchange information, discuss meanings, solve problems, and address real-life situations using the target language.

The interactive model is based on some fundamental principles of teaching: initiation of interaction (usually carried out by the teacher), achieved through various questioning strategies (checking knowledge, checking understanding, analyzing, synthesizing, etc.); student engagement, which involves applying principles of active learning through discussions, debates, pair and group work; promotion of relevant language strategies, which requires teachers to have solid theoretical preparation allowing them to promote student learning and their active participation in the learning process (memory strategies, cognitive strategies, compensation strategies, metacognitive strategies, social strategies, affective strategies, etc.) [2].

For working with cadets, the most effective interactive classroom activities could be presentations, pair work, discussions, debates, and written practices. Especially with English for Specific Purposes, these actions should be task-oriented to promote problem-solving and creative abilities in cadets and provide them with experience functioning in a realistic context.

The **Flexible Fridays method** involves determining a day during the learning process where students study a topic or unit they haven't fully grasped or are struggling with. Some students review while others study and consult with the teacher, which is convenient for mastering a specific part of the course material. Additionally, they don't spend much time struggling with unclear or difficult tasks at home. This approach to learning allows students to comprehend key concepts, reinforce material, and expand their knowledge on a particular topic [1]. This method entails implementing interactive projects and tasks related to material that may not fit into the planned curriculum but is based on topics that interest students. Teachers and students work together to identify areas of interest and needs, and teachers offer students various options to choose from for "Flexible Fridays". Many flexible Friday projects are created, planned, and taught by the students themselves. In working with cadets of military educational institutions, this approach will allow covering additional topics and focusing on narrower professional vocabulary specific to a

particular military specialty and not covered by the textbook. Flexible Fridays will be beneficial for both cadets and instructors of military educational institutions, as they will provide cadets with the opportunity for more detailed and professionally oriented learning, allow them to individually work on necessary material, and provide instructors with flexibility in lesson planning, teamwork, and collaboration, as well as monitoring the progress of cadets.

REFERENCES

1. Карпова О. О. Сучасні підходи до викладання іноземної мови професійного спрямування / О. О. Карпова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. – Київ-Вінниця: Планер, 2017. – № 47.179–183.
2. Brândușa-Oana Cosma, Isabela Anda Dragomir. Effective methods in military English teaching / Brândușa-Oana Cosma, Isabela Anda Dragomir //“Nicolae Bălcescu” Land Forces Academy, Sibiu, Romania. Режим доступу: https://www.academia.edu/27708541/EFFECTIVE_METHODS_IN_MILITARY_ENGLISH_TEACHING
3. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. Approaches and methods in language teaching. Cambridge University Press, 2014.

УДК 37.09:811

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Олена Запорожець

Комунальний заклад «Бериславський медичний фаховий коледж»

Херсонської обласної ради

м. Берислав, Україна

У сучасному світі, насиченому інформаційним шумом та різноманітністю медійних платформ, медіаграмотність стає ключовою компетенцією XXI

століття. Вміння аналізувати, критично сприймати та ефективно використовувати медійні ресурси визначають нашу здатність ухвалювати обґрунтовані рішення та розуміти світ навколо нас. Американський дослідник Джеймс Поттер говорив, що підвищуючи власну медіаграмотність, людина матиме чіткіше уявлення про межу між реальним світом і світом, що створили для неї мас-медіа.

У багатьох країнах медіаосвіта функціонує як система, що стала невід'ємною частиною, з одного боку, загальноосвітньої підготовки молоді, з іншого – масових інформаційних процесів. Вона є атрибутом глобалізаційних перетворень, чинником конкурентоспроможності економіки, нерозривно пов'язана з розвитком демократії в умовах інформаційного суспільства.

В нашій державі діє Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, головна мета якої - сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіаосвіти заради забезпечення всебічної підготовки молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у них медіаобізнаності, медіаграмотності і медіакомпетентності відповідно до вікових та індивідуальних особливостей. Концепція базується на вивченні стану медіакультури населення України та міжнародному досвіді організації медіаосвіти. Основні положення Концепції відповідають завданням, сформульованим у Паризькій програмі-рекомендаціях з медіаосвіти ЮНЕСКО (від 22 червня 2007 р.) та резолюції Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрової інформації (від 16 грудня 2008 р.). [2,3]

Сьогодні медіаосвіта покликана вирішити ряд проблем пов'язаних із взаємодією молоді з інформаційним простором. Її засобами формується ряд компетенцій, які супроводжуватимуть майбутніх фахівців як впродовж професійного становлення, так і в повсякденному житті:

- формування навиків критичного мислення: вміння аналізувати інформацію, розрізняти факти від дезінформації, оцінювати надійність джерел;
- захист від маніпуляцій: вміння розпізнавати та уникати маніпуляційних технік перешкоджає медіа ресурсам маніпулювати громадською думкою;

- свідоме споживання медіа: усвідомлення впливу медіа на мислення, переконання та поведінку споживачів;
- прагнення до збереження демократії: здатність до прийняття обґрунтованих рішень та впливу на процеси влади через призму критичного сприйняття інформації;
- збереження психічного здоров'я: розуміння механізмів власного сприйняття медіа інформації та вміння обирати здоровіші способи взаємодії з нею.

Усвідомлення та розвиток медіаграмотності є ключовими компонентами успішної адаптації до сучасного інформаційного середовища. Тож, доцільно розглядати медіаосвіту, як один з практичних напрямків підготовки майбутніх фахівців, шляхом інтеграції її в навчальні дисципліни, зокрема й іноземну мову.

Формування навиків медіаграмотності на заняттях іноземної мови можна реалізувати через формування мовних навичок з одночасним розумінням медійних аспектів.

Використання статей, відео, аудіо та інших медійних матеріалів іноземною мовою дає можливість для аналізу мови, її структури та контексту. Після читання або перегляду можна запропонувати студентам обговорити зміст, тон, тему та мету отриманої інформації, а також використані мовні засоби. Дієвим є й обговорення медійних тем пов'язаних із засобами інформації, соціальними мережами, ролі інформації в сучасному світі тощо. Дана тематика є актуальною для підлітків та розвиває їх пізнавальний інтерес.

Іншим джерелом медійної інформації є реклама. Обговорення рекламних роликів, афіш, буклетів тощо, активно збагачує словниковий запас студентів та розвиває їх комунікативну компетентність. Це також сприяє формуванню професійних навиків, якщо реклама стосується майбутньої сфери діяльності.

Сучасну молодь важко уявити без соціальних мереж. Тому, доцільно залучати студентів до аналізу мови та контенту, який вони бачать у Instagram або Facebook.

Виконання творчих завдань дає студентам можливість поряд з відпрацюванням мовного та мовленнєвого матеріалу проявити свої творчі здібності та показати себе з іншого боку. Здобувачам освіти можна запропонувати завдання типу: створення блогів, медіа контенту у соціальних мережах, зйомка відеоролику тощо.

Одним із ефективних інструментом формування медіаграмотності здобувачів освіти засобами іноземної мови є використання медійних текстів. Вони є цінним джерелом формування мовної компетентності студентів, розширення їх пізнавального інтересу та кругозору, формування навиків критичного мислення.

Медіатекст (від *лат.* media – засіб, спосіб і *textum* – зв'язок, поєднання, тканина) – повідомлення, що містить інформацію та викладене в будь-якому виді й жанрі медіа, напр.: газетна стаття, телебачення, кіно- і телефільми, відеокліпи, тощо.[1]

До переваг використання медійних текстів в процесі вивчення іноземної мови належать:

- автентичність мовного матеріал – вони є зразками іншомовного мовлення (лексика, фразеологічні та мовні конструкції, граматичні структури, стилістичні прийоми тощо);
- цікавість та мотивація – медіа контент може забезпечити пізнавальні інтереси студентів, оскільки охоплюють безліч сфер діяльності людини, стимулює до подальшого вивчення та вдосконалення мови;
- розвиток різноманітних навичок – дозволяють студентам розвивати навички читання, сприйняття на слух, говоріння та письма;
- реальне використання мови – демонструє студентам зразки використання мови та дозволяє їм адаптуватися до мовних ситуацій;
- «діалог культур» - допомагають студентам ознайомитися з культурними аспектами інших країн, їх способом життя, цінностями через призму медійної продукції;

- стимулювання до творчості – спонукають студентів до створення власного медійного матеріалу в процесі аналізу та обговорення медійних матеріалів;

- розвиток медіаграмотності – сприяють формуванню навиків критичного сприйняття інформації.

Загалом використання медійних текстів дозволяє зробити вивчення іноземної мови більш цікавим, ефективним та практичним, здійснити міжпредметні зв'язки та забезпечити індивідуалізацію в навчанні.

Але, поряд з цим є і ряд недоліків, які слід враховувати при виборі медійних текстів, як навчального матеріалу:

- складність мовного матеріалу – можуть бути важкими для сприйняття студентами з низьким рівнем володіння мовою через незрозумілість вжитої лексики, граматичних конструкцій, акцентів тощо;

- відсутність контролю якості - можуть містити неточні, або неповні дані;

- відсутність мовних вправ – на відміну від контенту з підручників, викладачеві треба самостійно розробляти вправи для відпрацювання та закріплення матеріалу;

- відволікання від основної теми – можуть виникнути ризики відволікання студентів від основної теми заняття або завдань;

- обмеженість доступу до автентичних ресурсів – обмежена доступність через географічні або юридичні обмеження.

Зазначені недоліки використання медійних текстів можна вирішити адаптацією та підбором відповідних медійних ресурсів та методів викладання для кожної конкретної групи.

Інтеграція медіаграмотності в заняття іноземної мови сприяє підвищенню мотивації та зацікавленості студентів до навчання, оскільки вона створює можливість для спілкування на прикладі реальних ситуацій засобами сучасних медійних ресурсів. Тому, викладачам слід триматися в курсі нових тенденцій та змін у медіа сфері для ефективності навчання.

Сьогодні медіаграмотність повинна стати не лише набором навичок, але й культурою осмислення медійних впливів і вміння адаптуватися до постійних змін. Таким чином, підвищення рівня медіаграмотності стає стратегічним завданням як для кожного особисто, так і для суспільства в цілому, вона є важливим етапом на шляху до створення більш свідомого суспільства, яке вміє критично сприймати та ефективно використовувати медійні ресурси власного та загального добробуту.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Баришполець О.Т. Український словник медіакультури / О.Т. Баришполець; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціології та політичної психології. – К.: Міленіум, 2014.- 196 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) /за ред. Л.А. Найдюнової, М.М. Слюсаревського. – К., 216 – 20 с.
3. Падалко Я., Ярова О. Значення медіаграмотності та медіаосвіти в сучасному суспільстві. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 61, том 2, 2023. С. 295 - 299

УДК 159.955

МАЙНДМЕПІНГ: ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Жанна Засоба, Аліна Єрмоленко

**Дніпровський політехнічний фаховий коледж,
м. Дніпро, Україна**

Сучасне суспільство ставить нові вимоги до людини, потребує розвитку її духовного та лідерського потенціалу. Сьогодні зростає попит на обдаровану особистість, яка нестандартно мислить. Реформування національної системи освіти України, сучасні тенденції світової інтеграції зводять проблему розвитку

особистості в ранг пріоритетних завдань. Кожна навчальна година – це частина життя здобувача освіти, наповнена, як невдачами, так і радістю за успіх. Сучасне освітнє середовище надає можливість викладачеві, створювати для студентської молоді ситуацію успіху. Це підвищить не тільки настрій, але і мотивацію до навчання. Саме тому задача кожного викладача сьогодні – підібрати такі форми роботи, при яких найвищим чином стимулюватиметься самостійний видобуток знань здобувачами освіти, безпосередньо під керівництвом викладача. Протягом останніх років, зокрема у сфері фахової передвищої освіти, зростає об'єм навчальних матеріалів і вимоги до якості його засвоєння. Тому з'являється потреба в застосуванні методу «згортання» великих блоків інформації до найголовніших понять.

Сприятливе інформаційно-освітнє середовище, зокрема у процесі вивчення спеціальних дисциплін, дозволяє використання технології майндмепінгу. Ця технологія має високий пізнавально-мотиваційний потенціал і відповідає рівню пізнавальної активності та інтересів здобувачів освіти.

Актуальність даної статті полягає у необхідності використання технології майндмепінгу в освітньому процесі, так як найважливішим завданням сучасної освіти є ефективне виділення, володіння і використання інформації. Мета – висвітлити можливості використання майндмепінгу в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти. Відповідно до мети, перед нами постають такі завдання: теоретично обґрунтувати поняття «ментальна карта»; визначити майндмепінг, як передову педагогічну технологію.

Що стосується практичної значущості, представлена стаття може бути використана при підготовці до навчальних занять, також матеріали можуть бути використані при вивченні сучасних технологій навчання у закладах фахової передвищої освіти, у спецкурсах, спецсемінарах у рамках підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Сучасна освіта спрямована на формування інтелектуальних, естетичних, творчих, моральних якостей людини та її професійний розвиток. Ефективним

засобом є використання інноваційних технологій, які вимагають нових підходів до організації процесу здобуття освіти, вдосконалення його форм та методів. Одним із перспективних напрямів підвищення візуалізації освітнього процесу стає використання спеціальних дидактичних засобів – графічної наочності, розроблених на основі врахування моделей внутрішньої репрезентації знань людиною. Однією з сучасних технологій навчання, що набула популярності в усьому світі став «mindmapping» (ментальні мапи, інтелект-карти).

Аналіз теоретичних досліджень та методичної літератури із зазначеної проблеми свідчить про те, що саме інтелект-карта є одним з ефективних засобів візуалізації інформації під час вивчення загальноосвітніх предметів, так і під час вивчення спеціальних дисциплін.

Вважається, що карту знань як метод візуалізації інформації вперше застосував філософ Порфирій Тіросський ще в III столітті нашої ери, намагаючись розібратися в концепціях Арістотеля. Серйозні сучасні розробки в галузі картографування знань належать до 1960-х рр. і були пов'язані з розвитком теорії семантичних мереж стосовно вивчення людського мислення в процесі навчання.

Інтелектуальні карти (в оригіналі mind map) – це розробка Тоні Бьюзена – відомого письменника, лектора і консультанта з питань інтелекту, психології навчання і проблем мислення. Даний спосіб роботи з інформацією в тих чи інших формах і маючи інші назви існував ще задовго до Тоні Бьюзена, проте саме він став популяризатором інтелект-карт як ефективного способу роботи з інформацією. Основна ідея полягала в оформленні думок та висновків у зручній формі. Після тривалих досліджень, він дійшов до висновку, що для гарантії ефективної роботи з інформацією, її необхідно записувати у формі деревоподібної схеми. Така форма роботи дозволяє задіяти одразу обидві півкулі мозку: наявність графічних знаків та символів активує ліву, а образні картини та кольори – праву. Уперше теорія інтелект-карт була представлена світові навесні 1874 року після публікації книги «Працюючи головою», яка стала першоджерелом для видання «Супермислення» Тоні Бьюзена [1].

Майндмеппінг (mindmapping) – це технологія, що дозволяє ефективно відновлювати інформацію (минуле), генерувати і фіксувати нові ідеї (майбутнє), робити висновки та встановлювати зв'язки між ними. Вона спрямована на розвиток правої сторони головного мозку людини, яка, як правило, є менш розвиненою.

Технологія ментальних карт дозволяє в процесі освіти дотримуватись чіткого структурування знань, починаючи від простого і загального, поступово переходити до більш складної та детальної інформації.

Інтелект-карти (в оригіналі Mindmaps) – це інструмент візуального відображення інформації, що дозволяє ефективно структурувати і обробляти її.

Інтелект-карта являє собою деревоподібну схему, на якій зображені слова, ідеї, завдання або інші поняття, пов'язані гілками, що відходять від центрального поняття або ідеї. Гілки, що мають форму плавних ліній, позначаються і пояснюються ключовими словами або образами.

Поява терміну «інтелектуальна карта» або «карта знань» та власне підвалини вчення ментальних карт було закладено Девідом Осубелом та розвинуті у працях Джозефа Новака та Тоні Бьюзена. Т. Бьюзен писав, що інтелект-карти «являють собою зовнішню «фотографію» складних взаємин думок в конкретний момент часу. Вони дають мозку можливість краще «побачити себе з боку», значно вдосконалюють всі розумові навички, підвищують компетентність, вносять до життя більше радості, впорядкованості і задоволення [2].

Створення інтелект-карти передбачає: беззаперечну наявність центрального образу; ієрархію зв'язків; номерну послідовність викладення змісту; використання графічних образів; лаконічність та чіткість викладення думок; по одному ключовому слову (словосполученню) на кожній лінії; поєднання різних змістовних блоків ієрархії в разі необхідності; відмежування різних змістовних блоків за потреби граничними лініями; використання рисунків-символів образу для посилення змісту.

Інтелект-карти структуруються за аналогією пам'яті. Вони допомагають організувати інформацію. Творчий потенціал у вигляді інтелект-карти корисний для мозкового штурму.

Проаналізуємо переваги інтелект-карт, які допомагають здобувачам освіти усвідомити й узагальнити отриману ними інформацію, завдяки її структуруванню, що сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу.

По-перше, концентрація на важливих (вузлових) моментах. Кожен новий вузол інтелект-карти, особливо якщо він виділений кольором і піктограмами, є новим центром асоціації, і, відповідно, відбувається так звана емпфаза (концентрація на центрі композиції), що допомагає запам'ятовуванню.

По-друге, візуально чіткі асоціації. Інтелект-карти дозволяють співвідносити «у просторі» різні поняття і терміни. У здобувачів освіти виникають стійкі асоціації між термінами, формується пов'язана система понять (за дедуктивним та індуктивним методами, що набуває особливого значення при формуванні в них предметної компетентності).

Також варто зазначити, що при використанні інтелект-карт у навчанні, крім абстрактно-логічного мислення, властивого лівій півкулі мозку, працює просторове і образне світобачення, за яке відповідає права півкуля мозку[3]. Таким чином, правильна як логічна, так і естетична побудова викладу навчального матеріалу, викликає його краще запам'ятовування.

Отже, в основу інтелект-карти покладені концепції управління інформацією, її структурування і обробка, а також концепції розвитку творчого й інтелектуального потенціалу особистості. Це графічне відображення процесів багатовимірного мислення. Цінність цієї технології полягає в тому, що вона водночас відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми, а також вдало поєднує навчальну, аналітичну діяльність, що безумовно є діяльним і ефективним у реалізації сучасних завдань системи освіти.

Використання технології інтелект-карт гарантує ясність, зрозумілість, цілісність, запам'ятовуваність, структурованість відображення знань, розвиває

розуміння і здатність мислити на мові основних проблем, з якими стикаються навчаючись в побуті, повсякденному житті або в професійній діяльності.

Інтелект-карта – це інструмент для розв'язання таких завдань, як проведення презентацій, запам'ятовування великих об'ємів інформації, проведення мозкових штурмів, ухвалення рішень, планування часу, самоаналіз, розробка проєктів тощо.

У повсякденному житті при роботі з інформацією переважна більшість людей мислить лінійно, використовуючи лише ліву півкулю мозку. При роботі з інтелект-картами залучається і права півкуля, яка відповідає за творчі здібності, почуття, уяву і паралельну обробку інформації. У результаті такої спільної роботи функціонування мозку різко зростає, відповідно зростає продуктивність роботи [2]. Інтелект-карта може знайти застосування в будь-якій сфері життєдіяльності, де б було потрібно вдосконалювати інтелектуальний потенціал особистості, що досягається навчанням або рішенням різноманітних інтелектуальних завдань.

До переваг використання технології майндмеппінгу можна віднести такі: економія часу від записів; економія часу від читання конкретних; економія часу при перегляді конспектів у вигляді інтелект-карт; економія на пошук ключових слів серед великого тексту; високий ступінь концентрації уваги на конкретних питаннях; ключові слова сприймаються легко; ключові слова зведені в єдине поле зору, що дозволяє швидко опановувати матеріал; ключові слова пов'язані між собою асоціаціями; мозку легше сприймати цікаву карту, ніж нецікавий, лінійний текст; у процесі створення і роботи з інтелект-картами здобувачі освіти постійно перебувають у стані відкриття чогось нового, що сприяє безперервному процесу мислення.

У системі фахової передвищої освіти інтелект-карти можна з успіхом застосовувати як метод колективної пізнавальної діяльності здобувачів освіти, як демонстраційний метод для розуміння та унаочнення багатьох тем та понять, як метод оптимізації навчальної діяльності загалом, як засіб оцінювання знань.

Використання ментальних карт у професійній діяльності викладача закладу фахової передвищої освіти має реальне практичне значення і ряд переваг, найважливіша серед яких – підвищення якості знань при зменшенні витрат навчального часу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Бьюзен Т. Супермышление [Електронний ресурс] / Т. Бьюзен, Б. Бьюзен // Поппури. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/rmjic>
2. Жоголева Н. Психологія візуального мислення та засоби його формування при навчанні [Електронний ресурс] / Н. Жоголева, Л. Байсара – Режим доступу до ресурсу:
https://www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Psihologia/25170.doc.htm.

УДК377.1

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ І ПЕРЕВІРКИ ВИКОНАННЯ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З ФІЗИКИ І ПРИКЛАДНОЇ МЕХАНІКИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Любов Каліберда, Сергій Скофенко, Максим Сліпченко

**Харківський державний професійно-педагогічний
фаховий коледж імені В. І. Вернадського**

м. Харків, Україна

Важливою частиною освітнього процесу є лабораторно-практичні заняття. Лабораторні і практичні роботи допомагають студентам творчо використати на практиці ті теоретичні знання, які вони здобули на лекціях і в процесі вивчення літературних джерел. Ця форма занять активізує пізнавальну діяльність студентів, дає їм можливість виявити ініціативу і винахідливість, міцніше засвоїти програмний матеріал. При виконанні лабораторних робіт відбувається формування відповідних умінь і навичок, потрібних спеціалісту в сфері виробництва, що сприяє розвитку мислення, винахідливості,

раціоналізаторства. Але в умовах дистанційного навчання (ДН) ускладнений доступ до лабораторної бази коледжу. Компромісним рішенням цієї проблеми є застосування комп'ютерних засобів для віртуалізації фізичних процесів і явищ з метою їх дослідження та вивчення, тобто для створення віртуальної лабораторії.

Застосування новітніх програмних продуктів в сфері комунікацій стали одним із основних процесів, що мають значний вплив на сферу освіти та сприяють використанню інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, що дало змогу активніше запроваджувати он-лайн навчання.

У віртуальній лабораторії студенту надається можливість використовувати комп'ютер (смартфон) як звичайний електронний прилад, а за умови застосування відповідного графічного інтерфейсу вид цього приладу буде відображати реальний стан лабораторного приладу.

Все частіше у наукових дослідженнях, у галузі психології та педагогіки для розвитку уваги, пам'яті, уяви, сприйняття, абстрактного та логічного мислення, креативності учнів педагоги-практики звертаються у своїй роботі до анімаційних технологій.

Використання анімації значно підвищує зацікавленість того, хто навчається, робить процес засвоєння нових знань та уявлень про оточуючий світ більш швидким та різнобічним, сприяє вдосконаленню та закріпленню попереднього матеріалу, розвиває логічне мислення, покращує пізнавальну активність, сприяє розвитку багатьох психічних процесів. Анімаційна діяльність цілковито пов'язана із розвитком творчого потенціалу особистості.

Вважається, що сила анімації як мистецтва в тому, що вона прокладає найкоротшу відстань від думки до образу. Комп'ютерна анімація дозволяє широко імітувати (моделювати) процеси природи.

Анімація стимулює до активності тих, хто навчається. Особливо ефективна вона у створенні матеріалів для дисциплін природничого циклу: учням (студентам) цікаво бачити процеси в динаміці. Сприйняття інформації за допомогою таких методів допомагає отримати більш глибокі враження й

керувати увагою аудиторії, створює стимули продовжувати навчання з даної дисципліни. Фахівці за допомогою досліджень підтвердили, що анімація сприяє підвищенню ефективності навчального процесу. Щоб уявити структуру процесу, слід розглянути його в динаміці, тобто створити та відобразити картину руху системи.

Комп'ютерне моделювання може замінити експериментальну установку для проведення лабораторної роботи. При цьому точність, наочність а також переконливість таких дослідів не тільки зберігається, але й зростає.

В коледжі розроблено ряд навчальних комп'ютерних програм для лабораторно-практичних занять. Програма розрахована на одне заняття з двох академічних годин. Комп'ютерна програма, яка моделює експериментальну установку, написана на C++ Builder викладачами коледжу. Для зручності сприйняття інформації програма розбита на відеокадри.

Для підготовки до заняття, наприкінці викладання теоретичного матеріалу, викладач вказує тему лабораторно-практичного заняття, і нагадує де в Google Classroom можна знайти методичний матеріал.

До початку заняття, студент вивчає теоретичний матеріал (лекція), самостійно, з методичних вказівок, ознайомлюється з порядком виконання експерименту та робить заготовку звіту з лабораторної роботи.

Програмне управління роботою проводиться з комп'ютера викладача. З початку заняття викладач ознайомлює студентів з віртуальною лабораторною роботою. Проводить демонстраційний експеримент, пояснюючи студентам, що відбувається на демонстраційному екрані, які параметри і як можна визначити під час проведення експерименту. Студент на екрані свого пристрою (смартфон, планшет, комп'ютер), в режимі реального часу спостерігає за усіма процесами, які методом математичного моделювання, закладені в програмі.

Для виконання роботи, можна розбити групу на підгрупи і зробити декілька експериментів з різними параметрами, які випадковим чином задаються комп'ютерною програмою. Якщо хтось з студентів не встиг записати параметри експерименту, його можна приєднати до іншої підгрупи. Це

стимулює до роботи кожного студента, навчає концентрувати увагу у відповідний момент часу, підвищує відповідальність кожного.

Далі викладач, призначає „головного виконавця” експерименту, який в подальшому керує діями викладача, вказує що і у який момент часу потрібно виконати. Методика проведення експерименту вказана у методичних вказівках і розглянута викладачем у процесі демонстрації експерименту. З екранів своїх пристроїв до таблиці звіту лабораторної роботи студенти вносять параметри експерименту. За формулами, наданими у методичних вказівках, розраховують і вносять до таблиці розрахункові параметри.

Під час самостійної роботи студенти оформлюють звіт з лабораторної роботи і розміщують у Google Classroom або надсилають на вайбер, електронну пошту викладача.

Оцінюються знання з даної теми за сумою балів, набраних при виконанні лабораторної роботи (перший етап) і відповідей на тести (другий етап).

Максимальна кількість балів – 100. Максимальна кількість балів набраних на першому етапі – 60, на другому – 40.

Виконання першого етапу оцінюється викладачем при перевірці звіту з практично-лабораторної роботи. Бали другого етапу визначаються автоматизованою системою оцінювання знань Moodle-4 при складанні студентом тестів під час самостійної роботи.

Такий підхід до проведення лабораторних занять з фізики і прикладної механіки сприяє індивідуальній роботі студента з матеріалом, реалізує безупинне керування процесом навчання, підвищує ефективність навчального процесу за рахунок залучення до самостійної роботи кожного студента групи, дає змогу студентам вільно планувати час захисту лабораторної роботи. При оцінці знань виключаються фактори суб'єктивності викладача, знімається психологічний фактор самопорівняння з іншими студентами, які захищають лабораторну роботу.

Аудиторна і самостійна робота студента орієнтована на реалізацію принципу: від самостійної роботи студента – до творчої самостійності спеціаліста.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Концепція розвитку та впровадження інформаційних технологій в освіту / М.С. Кулик, О.К. Юдін, О.В. Матвійчук-Юдіна //Моделювання та інформаційні технології: Зб. наук. пр. – К.: ПІМЕ ім. Г.Є.Пухова НАН України, 2009. – Вип. 51. – С. 72-80. – Бібліогр.: 6 назв. – укр. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України.
2. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник, Видавництво: Кондор – Київ, 2011. – 628 с.

УДК377.1

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ МОТИВАЦІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Галина Кеніх, Ганна Матвєєнко

Харківський радіотехнічний фаховий коледж

м. Харків, Україна

Протягом двох років до початку повномасштабної війни, яку 24 лютого 2022 року проти України розпочала країна-терорист, система вищої освіти країни функціонувала в умовах пандемії та обмежень, пов'язаних зі стрімким поширенням захворюваності на COVID-19. Навчальний процес в більшості навчальних закладів перейшов в дистанційний формат і наш коледж не став винятком.

Дистанційне навчання відрізняється від звичного аудиторного відсутністю прямого контакту зі студентом, і це створює певні проблеми в оцінюванні знань і вмінь студентів. Для викладача часто стає проблемою визначення рівня самостійності проходження тестів, виконання завдань, практичних та контрольних робіт. Аспект оцінювання стає найбільш складним процесом, бо звичні варіанти перевірки знань тут не працюють. Як демонструє практика, дистанційний формат потребує взагалі інших підходів до оцінювання. Крім того, дистанційна освіта вимагає і від самих студентів зовсім іншого ставлення до навчального процесу, що зумовлює нові параметри та критерії оцінювання їхньої роботи.

Західні науковці виділяють такі види оцінювання:

- діагностичне (проводиться на початку навчального року або теми);
- формувальне (використовується в процесі навчання та визначає як студент просунувся в опануванні теми);
- підсумкове (проводиться наприкінці вивчення теми, дисципліни з метою визначення рівня навчальних досягнень);
- нормоване (визначає рівень навчальних досягнень студента відносно певного стандарту).

Діагностичне, формувальне та підсумкове оцінювання – це внутрішнє оцінювання, яке здійснює викладач, що проводить заняття. Нормоване оцінювання – це зовнішнє оцінювання, яке проводиться людьми, що не мали відношення до викладання цієї дисципліни (ЗНО, НМТ). Зовнішнє та внутрішнє оцінювання має різні цілі. Якщо зовнішнє оцінювання має за мету лише визначення рівня навчальних досягнень, то внутрішнє оцінювання дозволяє здійснювати моніторинг навчального процесу, дає інформацію для його планування та коригування. Тобто є інструментом зворотного зв'язку.

Будь-яке оцінювання має проводитись з певною метою, його результати мають надавати інформацію для подальших дій. Якщо не передбачається ніяких подальших дій, то й оцінювання не потрібне. В дидактиці є чітке розуміння необхідності зворотного зв'язку для ефективного навчання. Такий

зв'язок надає інформацію як викладачеві (чи засвоєно матеріал, що саме викликає труднощі, як саме скоригувати навчальний процес) так і студенту (чи все правильно він засвоїв, що потрібно додатково доопрацювати). Якщо не здійснюється такий зворотний зв'язок, то студент витрачає час на неправильні дії і, більш того, закріплює їх. На цьому етапі навчального процесу стає в пригоді формувальне оцінювання.

Формувальне оцінювання – це оцінювання процесу навчання, що передбачає активну участь у ньому суб'єктів навчального процесу (викладача та студента) та спонукає їх до коригування їхньої діяльності. Тобто формувальним буде таке оцінювання, результати якого негайно використовуються для визначення нових форм та шляхів навчання. Форми такого оцінювання можуть бути будь-якими (тестування, письмова робота, індивідуальне домашнє завдання, розрахункова робота, теоретичне опитування тощо). Формувальним його робить не форма проведення, а мета. Виконання таких завдань не передбачає миттєву оцінку у вигляді кількості балів. Це неперервний процес зворотного зв'язку між студентом та викладачем протягом вивчення навчального матеріалу. Студент, отримуючи перевірену роботу з коментарями викладача в усній або письмовій формі, має змогу виправити свої помилки. Ці завдання стають потужним інструментом формування предметних умінь та індивідуальної освітньої траєкторії студента. Знижується психологічна напруга, підвищується мотивація у студента для подальшого навчання та розвитку. Студенти фокусуються не на кількості балів, а на прогалинах у навчанні. Для цього ми використовуємо тестові завдання з вкладеними відповідями на навчальних платформах «На урок», «Всеосвіта» або через створення опитування у Google Forms. В тестах ми пропонуємо завдання з однією або декількома правильними відповідями, задачі з відкритою відповіддю, заповнення пропусків у тексті, відшукування відповіді на зображенні, встановлення відповідності, невеличкі кросворди з зашифрованими явищами чи поняттями. В результаті такої роботи крім оцінки викладач і студент отримують інформацію, що саме не засвоєно належним чином, та коригують

навчальний процес. Отже, використання завдань такого типу є інструментом формувального оцінювання.

Таким чином, педагогічне оцінювання є одним із найважливіших елементів сучасного навчального процесу. Однак, щоб оцінювання стало формувальним необхідно застосовувати його постійно, давати студентам негайний зворотний зв'язок. Для цього існує багато засобів, практично будь-яка форма контролю може реалізувати формувальне оцінювання, головне, щоб його метою був діалог між викладачем та студентом та оптимізація навчального процесу. А знання студентів, їх мотивація до навчання та розвитку стане результатом витрачених зусиль.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Кабан Л.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі. // Народна освіта. – 2017 р. – Випуск № 1(31).
2. Калініна І.М. Формувальне оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. // Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». – 2021. – №2.

УДК377.1

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ НФаУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Інна Кійко, Інна Коломієць, Олена Мартинова

Фаховий Коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Державна служба якості освіти України оприлюднила дослідження якості організації освітнього процесу у 2022-2023 навчальному році. Дослідники виокремили чинники, які негативно вплинули на успішність школярів і школярок з початку повномасштабної війни, а також зазначили й певні

позитивні зміни, а саме у школярів покращилися “м’які навички”: уміння розв’язувати проблеми, критичне мислення, уміння висловлювати власну думку усно, оцінювання ризиків, розуміння навчальних цілей. Сучасна українська шкільна освітня система орієнтується на формування та розвиток критичного мислення. Його прагнуть розвивати заклади фахової передвищої та вищої освіти, включаючи до переліку компетенцій у освітньо-професійних та освітніх програмах.

Коли говорять про критичне мислення, то мають на увазі в першу чергу навичку, якою має володіти людина. У «Словнику-довіднику з професійної педагогіки» зазначено, що «мислення - природний процес створення моделі навколишнього світу в пам’яті людини у вигляді понять, а також використання моделі у практичних цілях». «Самостійність мислення не є генетично обумовленим, воно розвивається у процесі тренування протягом життя. Свідома вмотивованість і обґрунтованість рішень, адекватність їх реальним ситуаціям виробляються у результаті досвіду особи, критичної оцінки своїх дій та попередніх рішень»[5].

Багато вчених вивчають та розвивають концепції критичного мислення. Фундатором сучасного підходу до критичного мислення прийнято вважати Джона Дьюї (1859 – 1952), американського філософа, психолога та реформатора освіти, який виклав ідею про «рефлексивне мислення» у праці «Як ми мислимо» (1910). Згодом цей термін почав використовуватися дослідниками як «критичне мислення». Фундація критичного мислення (The Critical Thinking Community, США) — освітня некомерційна організація, яка сприяє реформі системи шляхом культивування неупередженого критичного мислення, дає таке визначення зазначеній дефініції: «Критичне мислення – це мистецтво аналізу й оцінки мислення з наміром його покращити»[2].

Олена Пометун визначає критичне мислення «як набір розумових стратегій і операцій, опанування яких передбачає вільне використання людиною мисленнєвих операцій високого рівня, що застосовуються для формулювання обґрунтованих висновків і оцінок та ухвалення рішень» [6].

Вона розглядає критичне мислення як тип мислення, що характеризує здатність людини:

- аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел;
- бачити проблеми, ставити запитання;
- висувати гіпотези та оцінювати альтернативи;
- робити свідомий вибір, ухвалювати рішення та обґрунтовувати його.

Для навчання критичному мисленню учена пропонує використовувати на заняттях таку модель, коли домінантою на занятті є процес самостійного дослідження, конструювання знань здобувачами освіти в процесі активної пізнавальної діяльності, побудованій на поєднанні індивідуальної роботи з інтерактивною взаємодією.

Віталій Надурак висловлює думку, що «критичне мислення як навичка передбачає вміння аналізувати процес мислення на предмет його відповідності критеріям раціональності» [3]. Він також зауважує, що вміння критично мислити передбачає засвоєння:

- знань про стандарти правильного мислення (нормативна складова);
- знань про те, як ми насправді мислимо (дескриптивна складова);
- знань про те, як здійснити перехід звичного мислення до мислення правильного (прескриптивна складова).

Ірина Горохова описує наступні якості критично мислячої людини, які можна опанувати у закладах освіти (за Д. Халперном): готовність до планування, гнучкість, наполегливість, готовність виправляти свої помилки, усвідомлення, пошук компромісних рішень [1].

У Стандарті фахової передвищої освіти зі спеціальності 226 Фармація, промислова фармація освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» наведений перелік компетентностей (інтегральна, загальні та спеціальні), якими повинен володіти випускник при вирішенні професійних завдань, що характеризується певною невизначеністю умов.

Для спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» хімічні дисципліни (неорганічна, органічна, аналітична, фармацевтична хімії, техніка лабораторних робіт) є професійно-орієнтованими. Вони сприяють розвитку «м'яких» та «твердих» (soft skills, hard skills) навичок, формують цілісну наукову картину майбутнього фахівця.

Частка годин хімії від загальної кількості годин навчальних предметів освітньої програми профільної середньої освіти для підготовки фахових молодших бакалаврів на основі базової загальної середньої освіти складає 9,5%. Частка годин хімічних дисциплін від загальної кількості годин освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Фармація» складає 20,7%. Вважаємо, що комплекс хімічних дисциплін суттєво впливає на формування навичок здобувачів освіти. Не викликає сумніву, що критичне мислення є ключовою навичкою для успішного вивчення спеціальних хімічних дисциплін та розвитку креативного підходу до вирішення завдань. Це дозволяє студентам: глибше розуміти хімічні концепції, а не просто запам'ятовувати факти та формулювання законів, використовувати свої знання та практичні навички у нових ситуаціях, застосовувати надійні джерела інформації, виконувати експерименти, проводити розрахунки та оцінювати отримані результати, шукати альтернативні рішення.

Освітній процес Фахового коледжу Національного фармацевтичного університету в умовах воєнного часу здійснюється за допомогою дистанційних технологій навчання. Подання лекційного матеріалу, проведення лабораторних та практичних занять відбувається у режимі реального часу за допомогою комп'ютерних навчальних on-line сервісів: відеоконференції Zoom, Google Classroom. У студентів є доступ до навчального матеріалу, розміщеного на Сайті дистанційних технологій освіти коледжу.

Розвиток критичного мислення відбувається за допомогою різноманітних методів на лекціях, практичних, лабораторних заняттях, під час виконання позааудиторної самостійної роботи. Важливо правильно підібрати методи розвитку критичного мислення до кожної частини заняття (вступна, основна,

підсумкова), врахувати характер матеріалу, компетентнісну складову (знання, уміння, ставлення), готовність здобувачів до інтерактивної взаємодії, стиль викладання, особливості організації освітнього процесу та наявність джерел інформації (доступ до Інтернету, навчально-методичних матеріалів тощо). На заняттях викладачами використовуються інтерактивні методи: мозковий штурм, робота в парах, кошик ідей, майндмепінг, читання в парах й узагальнення в парах, читання з позначками, навчаючи вчуся, запитай у автора, запитаймо одне одного, сенквейн, ПМЦ (плюс – мінус – цікаво), дебати.

Ефективними для розвитку критичного мислення здобувачів освіти коледжу на заняттях хімічного профілю, крім зазначених вважаємо: проведення практичних експериментів з оцінкою отриманих результатів та формулюванням висновків, опрацювання нормативних документів, розв'язування хімічних задач, використання довідників. Хороші результати дає пошуково-дослідна гурткова робота здобувачів освіти, під час якої проводиться пошук інформації, аналіз наукових статей та досліджень, планування та проведення експерименту, підведення підсумків, виступи на конференціях, участь в олімпіадах тощо.

Розвиток критичного мислення потребує постійних зусиль. Тому можна запропонувати здобувачам освіти у позааудиторний час: читати книги, статті, долучатися до обговорень на форумах чи у групах соціальних мереж, вирішувати логічні завдання, переглядати документальні фільми, лекції та виступи вчених, переглядати новини на спеціалізованих сайтах та публікації у спеціалізованих виданнях, пройти курси або використовувати онлайн-ресурси, присвячені розвитку критичного мислення.

Із розвитком інтернету та віртуальних технологій діти та підлітки тренують поверхневе, скролінгове читання, рерайтингове письмо та кліпове мислення, що не сприяє розвитку мисленнєвих операцій високого рівня. Подолати ці тенденції допомагають поглиблене читання, творче письмо, вміння говорити, задавати питання, активно слухати. Саме ці когнітивні навички сприяють переходу від запам'ятовування до самостійного мислення (from

learning to thinking), розвивають здатність кількісно та якісно оперувати знаннями, уміннями.

Для розвитку критичного мислення пропонується створювати продумане навчальне середовище, планувати та контролювати когнітивний розвиток здобувачів освіти протягом усього процесу навчання, здійснювати менторську підтримку з боку викладача, також орієнтувати підлітків на розвиток власних здібностей та самостійної діяльності [4].

Вагомим внеском у розвиток критичного мислення усіх учасників освітнього процесу вважаємо впровадження сучасних наукових розробок з окресленого питання у практичну педагогічну діяльність викладачів закладів фахової передвищої освіти. Розвиток критичного мислення є міждисциплінарним проектом, тому тільки спільними зусиллями, використовуючи комбінацію різних методів, педагогічні колективи можуть створити у своїх закладах освіти стимулююче середовище для розвитку критичного мислення.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Горохова І.В. Мовно-комунікативні практики формування критичного мислення в сучасних університетах США/ Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук – Київ, 2016
2. Кругляк М. І. Критичне мислення. Матеріали III частини онлайн-курсу «Логіка, аргументація, критичне мислення» [в блозі <https://criticalthinkerua.wordpress.com>] / М. І. Кругляк – Київ, 2021 – 193 с.
3. Надурак Віталій. Критичне мислення: поняття та практика / Філософія освіти. Philosophy of Education. 2022. 28 (2) с. 129 – 147
4. Садовніков Олег, Вікторія Васильченко. Формування критичного мислення у здобувачів вищої освіти / Collection of scientific papers «Scientia», 2023, march 31, 2023; Sofia, Bulgaria: с. 91 – 93.
5. Словник-довідник з професійної педагогіки / За ред. А.В. Семенової. – Одеса: Пальміра, 2006. – 221 с.

б. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі : навч.-метод. посіб. / О. І. Пометун. – К., 2020. – 104 с.

УДК 378.147

АЛГОРИТМ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ

¹Наталія Коновалова, ²Сергій Гузун, ¹Олексій Ковтун

¹Одеський Національний медичний університет

²КЗ «Одеський обласний базовий медичний фаховий коледж»

м. Одеса, Україна

Важливим завданням вищої і середньої медичної школи сьогодні стає проблема конструювання та формування нової моделі ефективною освітньої системи з урахуванням специфіки вітчизняних умов та вимог до формування сучасних педагогічних підходів. Провідну роль організації освітнього процесу грають активні методи навчання, які спираються як на процеси сприйняття, пам'яті, логіки, уваги, а й передусім, творчому продуктивному мисленню, а також поведінці та спілкуванню.

Активній інтеграції України у загальноєвропейські процеси сприяло підписання Болонської декларації у 2003 р. Створення цілісного «європейського простору вищої освіти» є особливо актуальним на тлі тісної співпраці освітніх установ України з освітніми установами країн Західної Європи. При аналізі результативності діяльності студентів діагностувалися рівні самореалізації їх професійно-особистісних здібностей у процесі самостійної роботи. Одним із найважливіших положень Болонської декларації є організація та оптимізація самостійної роботи студентів вищої школи. Відповідно до мети та змісту даного виду навчальної діяльності, його місцем в освітньому середовищі вишу рекомендується конструювання індивідуальних

освітніх траєкторій на основі активної, усвідомленої діяльності здобувача освіти [1].

Актуальність розгляду обраної тематики полягає в необхідності підвищення ефективності навчального процесу здобувачів медичної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні значну увагу в медичних Вузах приділяють підвищенню ефективності навчального процесу здобувачів медичної освіти. Науковці розробляють освітні технології, випробовують нові прийоми та методи навчання, що загалом робить методику навчання більш ефективною та плідною. Серед науковців, які займаються зазначеною тематикою: Самура І.Б, Альчук О.І., Волощук Н.І., Лозинська Л.Ф., Сухарніков М.Ю. та ін., також зарубіжні дослідники Afsouran N., Charkhabi M., Siadat S та ін.

Мета статті – запропонувати продуктивні форми, методи та прийоми роботи у підвищенні ефективності навчального процесу для здобувачів медичної освіти.

Виклад основного матеріалу. Одним із найважливіших активних способів навчання та організації самостійної роботи, які на жаль поки що рідко застосовуються в українських медичних навчальних закладах, є кейс-метод (case-study), який давно і активно використовується в американських та європейських університетах при підготовці фахівців для різних сфер професійної діяльності. Досягнення високого рівня пізнавальної активності здобувачів освіти, залучення їх у високотехнологічну самостійну пізнавальну роботу, спрямовану на здобуття професійно-особистісних якостей, стають можливими завдяки підвищенню інтенсивності міжособистісних комунікацій здобувачів освіти та викладачів. [2]:

При впровадженні кейс-аналізу в освітній процес основна діяльність викладача спрямована на розробку індивідуальних кейсів. Особливості створення кейсу медичного характеру полягають у тому, що викладачеві необхідно особливу увагу приділяти питанням патогенезу та патологічної анатомії для формування у здобувачів освіти фундаментального клінічного

мислення, що дозволяє оцінювати стан хворого як цілісного організму, з урахуванням усіх його особливостей, розуміти причинно-наслідкові зв'язки, що виникають при розвитку конкретного захворювання, освоювати нові та удосконалювати існуючі методики постановки диференціального діагнозу.

Питання організації самостійної роботи здобувачів освіти з використанням кейс-методу є одним з найважливіших активних та комплексних варіантів навчання. Вона необхідна для впровадження у навчальний процес вищої та середньої медичної освіти, як найбільш ефективних активних способів навчання, що відповідає вимогам, які висуває до вищої професійної освіти сучасні реформи та які зафіксовані, зокрема, у нових державних освітніх стандартах. Самостійна робота дозволяє студентам досягати високого рівня самостійності, що передбачає самоорганізацію, само моніторинг та самоврядування. Ця діяльність повинна ініціювати розвиток пізнавальних, інтелектуальних, дослідницьких, творчих, комунікативних та спеціальних здібностей студентів як відповідності особистісних властивостей вимогам професійної діяльності. У процесі самостійної діяльності формується суб'єктна позиція майбутнього фахівця. Для аналізу результативності цієї діяльності необхідна регулярна діагностика досягнутих студентами рівнів самореалізації професійно-особистісних здібностей. Свої особливості має організація самостійної роботи студентів медичних спеціальностей. Це пов'язано передусім про те, що медицина перестала бути повною мірою точної науки, у ній присутні елементи гуманітарного знання. Дана наукова галузь розвивається в міждисциплінарній інтеграції з природними, технічними, гуманітарними та філософськими сферами і є сукупністю безлічі дисциплін як теоретичного, так і практичного характеру з елементами прикладних наукових галузей. У сучасній медицині існують і самостійні специфічні розділи наукових знань та їхня диференціація. Так, останнім часом набула розвитку нова концепція охорони здоров'я - доказова медицина, що є черговим якісним рівнем, що сприяє виробленню принципово іншого підходу до надання медичної допомоги пацієнтам. Основна діяльність викладача при впровадженні

методу case-study в освітній процес зосереджена на розробці індивідуальних кейсів – у разі медичної освіти набір клінічних ситуацій, призначених для навчального аналізу. І завдання викладача полягає у ретельному відборі ситуацій, які будуть включені до кейсу. Крім того, відомо, що метод конкретних ситуацій передбачає використання спеціально підготовлених навчальних матеріалів, а також спеціальну технологію застосування цих матеріалів у навчальному процесі. Логіку підготовки здобувача освіти у медичному виші визначає кваліфікаційна характеристика спеціаліста, тому освітній процес спрямований на досягнення цілей навчання, які полягають у освоєнні та засвоєнні змісту освіти, а також готовності випускника на високому рівні самостійності вирішувати професійні завдання у галузі медичної охорони здоров'я. Основна мета навчання майбутнього медичного працівника - оволодіння знаннями, вміннями та спеціальними навичками у їхньому предметному змісті - може бути досягнута в процесі реалізації операційних моделей навчання із застосуванням системи логічних нормативів, наприклад навчання аналізу реальних клінічних ситуацій.

Необхідно розробити такі завдання, вирішення яких спрямоване формування системи компетенцій у порядку, де кожен новий блок навчального матеріалу логічно пов'язані з іншими блоками. Пропонувати завдання здобувачам освіти слід із поступовим збільшенням ступеня їхньої складності, а також з застосуванням передових алгоритмів за допомогою комп'ютерного програмування, з інтелектуальним аналізом даних, призначених для розвитку практичних навичок.

Таким чином сполучена система знань ґрунтуватиметься на вже наявних у студентів знаннях та досвіді вирішення подібних завдань, і, як наслідок, відбуватиметься постійне систематичне повторення вивченого матеріалу з подальшим його осмисленням та міцним засвоєнням. Організація процесу навчання на основі представленої вище структури кейсу дозволить забезпечити засвоєння навчального матеріалу у більшому обсязі та на глибокій та міцній основі. Більше того, використання кейс-технології також допоможе розширити

можливості залучення здобувачів освіти до наукових досліджень. У кейс-технології не даються конкретні відповіді, їх необхідно знаходити самостійно. Кейси (ситуаційні завдання) мають чітко виражений характер і мету. Як правило, вони пов'язані з проблемою або ситуацією, яка існувала чи і зараз існує. Це завжди моделювання життєвої ситуації, і те рішення, що знайде учасник кейса, може служити як відбиттям рівня компетентності і професіоналізму здобувача освіти, так і реальним рішенням проблеми. Це дозволяє йому, спираючись на власний досвід, формулювати висновки, застосовувати на практиці одержані знання, пред'являти власний (або груповий) погляд на проблему. В кейсі проблема представлена в неявному, схованому вигляді, як правило, вона не має однозначного вирішення. У системі вищої школи існують два основні типи кейсів: гарвардський (американський), у якому метою методу є навчання пошуку єдино правильного рішення: це кейси великі за обсягом (20-25 сторінок тексту, плюс 8-10 сторінок ілюстрацій); манчестерський (європейський), що передбачає плюралістичність у вирішенні проблеми: ці кейси в 1,5-2 рази коротші за американські. Кейси - комплексний метод навчання, що розвиває здібності самостійного пошуку інформації, її аналізу, навички роботи в команді та самопрезентації. Це може бути самостійна, колективна, письмова робота оглядово-аналітичного та навчального характеру.

Кейси створюють враження «реальності» ситуацій, що розглядаються, і, отже, стимулюють глибоке занурення студента в процес аналізу та взаємодії з партнерами; подібна виключність у діяльність, схожу на справжню професійну практику, пояснює високу результативність застосування цієї технології. Щодо кількості вірних рішень, враховуючи особливості медичної освіти, доцільно рекомендувати використовувати американський підхід до розділу «Завдання» та європейський – до розділів «Питання для обговорення» та «Завдання для самостійної роботи».

Будь-який кейс потребує тестування, тому що при цьому виявляються всі недосконалості його змісту: незрозумілі формулювання та слова, недостатня чи надмірна інформація, некоректність постановки питань до кейсу тощо.

Розробляючи кейс для вирішення завдань, важливо пам'ятати таке:

- це творча робота, але вона вимагає дисципліни та суворої націленості на виконання сформульованого завдання;
- кейс розробляється з певною метою, але його текст та унікальність залежать від авторського почерку розробника кейсу;
- кейс застосовується виявлення здатності здобувача освіти інтерпретувати, аналізувати, узагальнювати, систематизувати навчальний матеріал, критично мислити, об'єктивно оцінювати засвоєну інформацію [5].

Існують наступні типи кейсів: кейс-випадок, кейс-вправа і кейс-ситуація.

Кейс-випадок – це короткий кейс, який розповідає про окремий випадок. Його можна використовувати під час заняття для того, щоб проілюструвати певну ідею або підняти питання для обговорення.

Кейс-вправа – надає здобувачу освіти можливість застосувати на практиці здобуті навички. Найчастіше використовується там, де необхідно провести кількісний аналіз.

Кейс-ситуація – класичний кейс, що вимагає від здобувача освіти аналізу ситуації. В ньому найчастіше ставиться запитання: “Чому ситуація набула такого розвитку і її можна вирішити?”.

Кейс-ситуація, як правило, вимагає чимало часу для ознайомлення, тому з метою економії часу бажана попередня самостійна підготовка.

Вплив кейс-методу на формування особистості майбутнього фахівця потребує додаткових досліджень.

Включати в кейсі інтелектуальний аналіз медичних даних з використанням інтернет-освітніх технологій, з використанням досвіду програмування.

Навчання за допомогою кейсів розвиває здатність аналізувати, уникати

помилки, які часто виникають під час виконання конкретних завдань.

Навички, які розвиває кейс-метод, включає:

- аналітичні навички (вміння класифікувати, аналізувати і представляти дані; виділяти суттєву та несуттєву інформацію, мислити чітко й логічно);
- практичні навички (формування навичок використання теорії, методів та принципів в конкретному випадку);
- творчі навички (формування альтернативних рішень);
- комунікативні навички (вміння вести дискусію, переконувати, використовувати наочний матеріал та інші медіа-засоби, захищати власну точку зору, переконувати опонентів, складати короткий та переконливий звіт);
- соціальні навички (вміння слухати, підтримувати дискусію, контролювати себе, аргументувати протилежні думки, тощо).

Існує ціла низка питань і проблем, необхідність вирішення яких є особливо актуальною, наприклад: комплексний підхід до вибору форм і методів навчання; міждисциплінарна та між кафедральна узгодженість застосовуваних форм навчання; пошук, розробка та використання різних методичних прийомів щодо забезпечення результативності самостійної роботи; розробка системи моніторингу, узагальнення його результатів у системі особистісного зростання здобувача освіти; вдосконалення системи контролю та оцінювання; підвищення педагогічної майстерності викладачів.

Отже, використання кейс-технології в медичній освіті допомагає підвищити ефективність навчального процесу через його диференціацію, формувати індивідуальні якості особистості через формування умінь самоаналізу, сприяти розвитку комунікативних і соціальних навичок здобувачів освіти через роботу в групах. А цінність кейс-технології полягає в тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми та розвитку більшості компетенцій здобувача освіти.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Єгорова В. В., Голубєва М. О. Болонський процес історія питання та проблеми реалізації // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». 2007. Т. 71: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 37–43.
2. Ayenachew A. Woldegiyorgis. Harmonization of higher education in Africa and Europe: Policy convergence at supranational level // Tuning Journal for Higher Education. 2018. Vol. 5. No. 2 P. 133–157.

УДК 378.013

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО РАЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНІСТІ В АНГЛОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Наталія Коновалова, Зінаїда Дьячкова, Олексій Ковтун

Одеський Національний Медичний університет

Одеса, Україна

В роботі аналізується спеціальна медична підготовка студентів – майбутніх лікарів до взаємодії в англomовному середовищі колег.

Враховуючи умови життя в сьогodнішньому суспільстві принципи отримання знань, сприйняття, здібностей викладання, навчання і отримання знань, визначаються психологічні і педагогічні умови навчання майбутніх лікарів. Формування та розвиток англійської мовної компетенції студентів безпосередньо залежить від необхідності реалізувати активні форми та методи навчання студентів при вивченні англійської мови. Важливість використання професійної англійської інформації у змісті практико-орієнтованих навчальних дисциплін не викликає сумніву. Актуальним та доведеним є також підготовка

майбутніх лікарів в умовах стрімкого розвитку медицини та необхідності щодня отримувати нові знання, внаслідок чого формується компонент професійної компетентності лікарів. Таке навчання може здійснюватися за допомогою впровадження відповідних форм та методів, орієнтованих на професійний розвиток студентів як майбутніх фахівців охорони здоров'я. Сучасна підготовка майбутніх лікарів має бути орієнтована на перспективи для міжнародного співробітництва, мобільності студентів та лікарів, участі у всесвітніх професійних конгресах не лише як слухачі, а й як доповідачі. Завдяки знанню англійської мови, майбутні лікарі можуть увійти до глобального наукового та освітнього простору. Приведення цього навчання у відповідність до міжнародних стандартів вищої освіти, посилює важливість англійського комунікативного компонента як для студентів, так і для лікарів.

Ключевые слова: Вища освіта, професійна компетентність, англійська мова, студенти, лікарі

Професійна підготовка майбутніх лікарів повинна бути орієнтована на перспективи міжнаціональної діяльності, забезпечення мобільності студентів та лікарів у країнах світу освітнього та наукового простору. Стандарти високої якості дозволяють значно збільшити англійський комунікативний компонент.

Комунікація англійсько мовної молоді за участю медичних фахівців Європейської комісії, Ради Європи та Європейського парламенту – одна з ключових компетенцій, що формуються у процесі професійної підготовки в умах вищої освіти.

Концептуальне положення про те, які стандарти освіти мають першочергове значення та пріоритетність, підготовка кваліфікованих фахівців представлених у додатках Закону України «Про вищу освіту» (2014), Укази Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013) [1]

Галузеві нормативні документи місцевого значення в Україні передбачають форму освіти студентів медичних університетів предметних, між-предметних, лінгвістичних знань, початкових, когнітивних та інших умінь,

які є складовими професійної компетентності. Проте, значна варіативність методичного наповнення та її систематичність організації англо язичної професійної підготовки майбутніх фахівців у медичних закладах України не завжди враховує дотримання галузевих стандартів. Підготовка студентів медичних спеціальностей в умах вирішення актуальних проблем постійно потребує нових знань, внаслідок чого формується професійна компетентність майбутніх лікарів. Така підготовка може бути забезпечена шляхом реалізації типових форм та методів, орієнтованих на розвиток професіоналізму студентів майбутніх медичних працівників.

Розвиток суспільства на засадах постіндустріального типу соціуму, орієнтованого на людей, здатних до прийняття не стандартизованих, відмінних рішень, готових до самостійного вирішення та постійного засвоєння знань, передбачає міжкультурний діалог, неперервне навчання із суттєвим удосконаленням організації англomовної підготовки. Створення Єдиного світового інформаційного простору на даний час у системі медичної освіти, підтверджує проведення розробки нових організаційних навчальних заходів.

Перехід до становлення професії, особливо коли це стосується лікарів, не може бути виконаний з одного стандартного етапу професійного розвитку. Професійна компетенція майбутнього лікаря визначає наукову, дослідницьку проблему формування етапів освіти майбутніх лікарів [2,3]. Велике значення має формування діагностичної, клінічної та профілактичної компетентності. Компоненти професійної компетентності з дотриманням державних та галузевих стандартів медичних закладів є основними професійними обов'язками лікаря. Спеціалізована професійна діяльність фахівця, його професійна компетентність лежить на ключових навичках, а також: професійних, комунікативних та наукових [2.5]. Необхідно підкреслити, що дуже важливою є термінологічна значимість, без знання мови це неможливо. Виходячи з цього, необхідно формувати у студентів медичних навчальних закладів на заняттях з англійської мови. «Англomовна компетентність», «Професійна англomовна» компетентність», «Професійна комунікативна

компетентність», «Англомова комунікаційна компетентність» – це дуже важливі речі, без яких неможливо безперервне навчання та вдосконалення професіоналізму.

Існує низка ефективних методів вивчення професійної англійської мови. Один з них кінематографічний дає можливість познайомитися з медичною професією та дозволяє на основі автономного пошуку та використання світової медичної інформації у різних видах мовної діяльності розвивати свою професійну активність, просуваючи її ефективність та цим самим створенню передмови для професійного та кар'єрного зростання [2]. Секрет універсальної професійної компетентності є важливим як інтегративний та індивідуальний. професійне навчання, що реалізується у психологічній та технічній сферах - оперативна готовність особистісність до досягнення успіху, продуктивності та ефективної професійної активності з місцевими особливостями іноземного кіно або в умах місцевої культури. Можливість ефективного взаємозв'язку з довкіллям [5,6]. Крім того, англійська професійна компетентність – це інтегрована особистість, яка має основні ключові компетенції, які дають можливість студенту як головному отримувачу знань ефективно розвивати свою активність, удосконалюватись у широкому професійному просторі та мати можливості для професійної мобільності. Підвищення рівня професійної компетентності у контексті психології індивідуально тісного створення майбутнього навчання потребує облаштування моделей підготовки та посвідчення атмосфери, форми та методів професійної підготовки студентів до вивчення лікарської діяльності, визначення психолого-педагогічних умов розвитку англомовної професійної компетентності.

Існує ряд функціональних обов'язків викладача-професіонала: це гуманітарна, особиста, широкий світогляд, володіння інформацією видатного характеру, яка може бути потрібна студентам-медикам у найближчій перспективі. Скажімо, що всі ці види функціональних обов'язків - як стандартна модель спеціаліста, здатного на основі емоційної та професійної діяльності

донести до майбутніх лікарів необхідних знань та прищепити любов до здобуття нових знань.

Здатність виділити реальні проблеми, правильно сформулювати завдання, скористатися професійними знаннями та проаналізувати клінічну картину функціонально прийнято за допомогою діагностичного, інформативного та конструктивного мислення. Для цього необхідно провести проектну, організаторську, комунікативну, прогностичну, перевірочну та оціночну роботу [6].

Важливо, що підготовка майбутніх спеціалістів до реалізації професійних функцій забезпечує активне навчання студентів практичної діяльності. Викладач повинен забезпечити різні ступені відкриття англомовних знань, уміннями та навичками та відпрацювання професійної відданості. Наприклад, підготовка має передбачати активну пізнавальну активність студентів, забезпечення та розуміння отриманих знань та за необхідності застосування англомовної інформації у владних професійних інтересах.

З нашої точки зору, психолого-педагогічну розробку англійської професійної компетентності під час занять можливо, буде корисною активна пізнавальна та практична діяльність студентів, відвідування ними англомовних конференцій та форумів, що гарантує надання їм англомовної професійної інформації, визнання та значущість для ефективної практичної діяльності.

Одеським Національним медичним університетом сумісно з ДУ: «Інститут очних хвороб і тканинної терапії НАМН України» на протязі останніх чотирьох років активно впроваджуються англомовні конференції студентів, лікарів-інтернів, молодих фахівців. В конференціях беруть участь і студенти та лікарі-інтерни республіки Молдова, згідно з Угодою про співпрацю щодо реалізації програм академічної мобільності між Одеським Національним медичним університетом, Державною установою «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова Національної академії медичних наук України» та Громадською установою Державного університету медицини та фармації Республіки Молдова імені Миколая Тестеміцану.

Участь у конференціях студентів та лікарів інтернів належить до методів активного навчання, підштовхує до вивчення англійської мови вирішення проблем, що виникають у процесі проведення конференцій. Молоді спеціалісти навчатимуться академічно ставити питання, брати участь у дискусії, активно відстоюватимуть свою думку, отримувати мотиви для завоювання нових інноваційних знань. Активні методи навчання дозволяють студентам отримувати більше інформації, порушують необхідні питання в умінні та навичках, насамперед, практикуючи ефективні взаємодії зі колегами та відпрацювання у студентів прийняття професійних рішень.

Важливо, що у процесі розробки англійської професійної компетентності студентів медичних спеціальностей активізується та взаємодія з іншими методами навчання, а саме: візуалізація; читання «зигзагом»; метод ланцюгових асоціацій; інтерв'ю; штурмові, індивідуальні та групові проекти, складування семантичних графіків, штучний інтелект.

Крім того, дуже ефективні обговорення проблемної відповіді у малих групах із 4-6 осіб. Надання інформації у звичайному режимі в академічно організованих групах, активне обговорення проблем у великих групах), обмін думками, дискусії, диспути; кейс – метод; "карусель" (внутрішні/верхні коли); «занурення» у віртуальному середовищі, коли студенти для додаткової інформації та пропозиції своєї думки, співпрацюють з учасниками англомовних комунікативних ситуацій; симуляції, імітація, ролі, ділові ігри, ток-шоу, дебати, телешоу; презентації наукових відкриттів; презентації результатів медичних експериментів; метод послідовного чергування циклів, що ґрунтується на почерговому введенні студентами видів підвищеної активності, зосереджені на знаннях англомовного матеріалу, застосування читання з тестом усним мовленням, тестування знань на даний момент, дозволило зберегти англійську мову професійного рівня [3].

Для підвищення професійного рівня майбутніх лікарів в умах вищих шкіл ефективні: перекладені (граматично - перекладні, текстові – перекладні медичні тексти); прямі (методика природного навчання, методика «прямого» навчання,

аудіо-лінгвальна методика, аудіо візуальна методика, методика фізичної реакції); індуктивний (методика аналізу жанрів, методика програмованого навчання), метод активізації резервних можливостей індивідуальності і колективу, комунікативні (комунікативна техніка, методика ситуативного навчання, методика змішаного навчання, методика соціалізованого навчання). Організація педагогічно умовної підготовки майбутніх лекцій для підвищення рівня професійної компетентності у медичних університетах та запровадження англійського контенту у практику - орієнтовані дисципліни навчального плану. Необхідність визначити особливості точності підготовки майбутніх лікарів сучасним серйозним стандартам актуальна.

Крім того, основними змістовими особами професійної підготовки майбутніх лекцій у медичних університетах та трансформації змісту навчання на основі компетентності та результативності - орієнтованого підходу, а також адаптивності, функціональності, диверсифікації, модульності, між дисциплінарності, практико-орієнтації навчального матеріалу

Висновки.

Таким чином, до основних психолого-педагогічних умов підготовки майбутніх лікарів для підвищення рівня професійної компетентності в галузі медицини в університетах нами розроблено:

- 1) підвищення активної пізнавальної та практичної активності студентів у процесі участі у конференціях та симпозіумах;
- 2) запровадження активних форм та методів навчання на заняттях у професійних фільмах англійською мовою;
- 3) внесення англійської професійної інформації до атмосфери практико-орієнтованих дисциплін наукового плану у підготовці студентів та лікарів інтернів, сприяють пізнавальній активності, саморозкриттю та самореалізації,

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014), Укази Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013),

2. Аитов В.Ф. Проблемно проектний підхід к формированию иноязычной профессиональной компетентности студентов (на основе не язычных факультетов) педагогических вузов): автореф. дис. д-ра пед.наук: 13.00.02/Аитов Валерий Факильевич; Нижегородский госуд. лингв. Ун-т им. Н. А. Герцена. – Санкт-Петербург, 2007г. – 48 с.
3. Гуменюк О. М. Формировання професійної компетентності студента – майбутнього лікаря та провізора /О. М. Гуменюк [Електроний ресурс] //Освітологічний дискурс.ь – 2014. – 4. – С.121–129.– http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2014_4_14.3.
4. Микитенко Н. О. Поняття «професіональна компетентність» в науково-педагогічній літературі / Н. О. Микитенко // Науковий вісник Черновицького національного університета имени Юрия Федьковича. Педагогика та психология. – Черновцы, 2011г. – Вип. 543. – С. 102– 111.
5. Нитенко О.В. Іншомовна підготовка фахівців з прав в українських містах навчальних закладах: навики та перспективи / О. В. Нитенко //Вища освіта України. – К., 2012. — № 1(додаток 2) : Наука і вища освіта. – С. 227-234.
6. Секрет І. В. Іншомовна професіона компетентність: проблема вираженості / І. В. Секрет //Збірник наукових робіт Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянск : БДПУ, 2010. – № 2 . – 312 с.

УДК 543.3.628.1

ТЕХНІЧНИЙ АНАЛІЗ, ТИТРИМЕТРИЧНИЙ МЕТОД

Наталія Мещерякова

Дніпровський політехнічний фаховий коледж

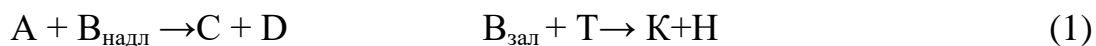
Дніпро, Україна

Хімічний аналіз є засобом аналітичного контролю виробництва і якості продукції в різних галузях народного господарства - хімічній, металургійній, гірничодобувній, нафтовидобувній промисловості та інших видах індустрії. Науковою основою аналітичного контролю є аналітична хімія, яка протягом сторіч була основною частиною хімії. Аналіз конкретних об'єктів виконується за допомогою технічного аналізу, який забезпечує контроль за ходом технологічного процесу, контроль якості готової продукції, напівфабрикатів, сировини, шлаків, газів, стічних вод промислових викидів з метою охорони навколишнього середовища. Без аналітичного контролю неможлива успішна робота будь-якого виробництва. В аналізі виробничих зразків для визначення концентрації досліджуваної речовини в пробі найбільш поширені титриметричні методи. Основною перевагою титриметричного аналізу є швидкість визначення, а також широкі можливості використання найрізноманітніших хімічних властивостей речовини. Значне скорочення часу для визначення сприяє розвитку і поширенню методів титриметричного аналізу. Саме цьому методу присвячений посібник, витяги з якого тут презентуються.

Посібник «Розрахунки в титриметричному аналізі» допоможе студентам краще оволодіти основними методами аналітичного контролю, покращити професійну підготовку висококваліфікованих фахівців, додасть розуміння при складанні розрахункових формул обчислення результатів аналізу, а не вимагатиме механічного їх запам'ятовування та вибору. В посібнику розглянуті теми: розчини та способи вираження концентрацій, аналітичний сигнал, принципи складання розрахункових формул в титриметричному аналізі, як відомими способами прямим, зворотнім методом та методом титрування

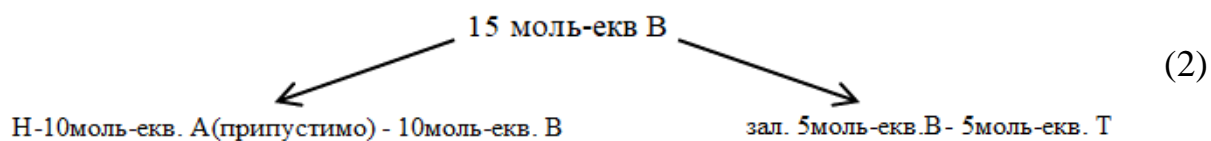
заступника, так і більш складними (зворотного титрування з елементом заміщення та подвійного зворотного титрування). Особлива увага приділяється визначенню фактора еквівалентності в аналізі, принципам знаходження реакцій для визначення цих факторів в складних багатостадійних аналізах. Наведені приклади розв'язування типових задач та задачі до самостійної роботи.

Розглянемо складання формули на прикладі метода зворотного титрування. До розчину досліджуваної речовини додають титрант у надлишку, який взаємодіє з цією речовиною. Після завершення хімічної реакції залишок титранту, що не прореагував, визначають прямим титруванням іншим титрантом.

Для складання розрахункової формули треба розуміти, що речовину В (з відомою кількістю та концентрацією) додають в надлишку. Частина її взаємодіє з досліджуваною речовиною А, а залишок відтитровують речовиною Т. Таким чином, щоб знайти невідому кількість досліджуваної речовини А необхідно від доданої в розчин загальної кількості моль-екв. речовини В відняти її залишок, виражений через речовину Т.

Таким чином, для розуміння логіки аналізу (з досліджуваною речовиною А в наважці Н) можна процес представити такою приблизною схемою (2):

Зі схеми витікає: щоб знайти вміст речовини А необхідно від загальної кількості речовини В відняти її надлишок, який виражають за допомогою титранту Т:

(Моль-екв) А = загальна кількість моль-екв В - залишок моль-екв В

Залишок моль-екв В = моль-екв Т. Починаємо складати розрахункову формулу, використовуючи відомі до аналізу величини ($C_{\text{ев}}$, $V_{\text{в}}$ та масу наважки Н):

- ▶ $C_{\text{ев}}$ - кількість моль-екв. речовини В в 1000 см^3 (моль-екв/дм³);
- ▶ $C_{\text{ев}}/1000$ – кількість моль-екв. речовини В в 1 см^3 (моль-екв/см³);

- ▶ $C_{eB} \cdot V_B / 1000$ – загальна кількість моль-екв. речовини В, яку додали в розчин (моль-екв•см³/см³ → моль-екв);
- ▶ $C_{eT} \cdot V_T / 1000$ – кількість моль-екв речовини Т, яку витратили на титрування залишку речовини В (моль-екв•см³/см³ → моль-екв);
- ▶ $(C_{eB} \cdot V_B - C_{eT} \cdot V_T) / 1000$ – кількість моль-екв речовини В, яка взаємодіяла з досліджуваною речовиною А і дорівнює моль-екв речовини А
- ▶ $(C_{eB} \cdot V_B - C_{eT} \cdot V_T) M_{e,A} / 1000$ – кількість г речовини А в об'ємі титрування
($\frac{\text{моль-екв} \cdot \text{г}}{\text{моль-екв}} \rightarrow \text{г}$)
- ▶ $(C_{eB} \cdot V_B - C_{eT} \cdot V_T) M_{e,A} / 1000 \cdot H$ - кількість г речовини А в 1 г наважки (якщо наважку після розчинення титрували повністю);
- ▶ $(C_{eB} \cdot V_B - C_{eT} \cdot V_T) M_{e,A} \cdot 100 / 1000 \cdot H$ - кількість г речовини А в 100 г наважки, або масова частка речовини А .

Таким чином отримуємо остаточну розрахункову формулу оберненого титрування :

$$A = (C_{eB} \cdot V_B - C_{eT} \cdot V_T) M_{e,A} \cdot 100 / 1000 \cdot H \quad (3)$$

Важливим моментом складних багатостадійних аналізів, де протікає ряд реакцій, є правильне знаходження тієї з них, по якій слід визначати фактор еквівалентності досліджуваного елемента:

- ▶ В методі прямого титрування такою реакцією є взаємодія з титрантом.
- ▶ В методі зворотного титрування слід скористатися схемою аналізу (2) або розрахунковою формулою (3). Видно, що моль-еквіваленти досліджуваної речовини А прирівнюються до моль-еквівалентів речовини В. То фактор еквівалентності слід визначати за реакцією між речовиною А та В, тобто за першою реакцією.

В методі непрямого титрування (титрування по заміщенню) необхідної реакції для пошуку фактору еквівалентності ніколи не буде. В цьому випадку необхідно складати ланцюжок від досліджуваної речовини до титранту.

В посібнику особлива увага приділяється визначенню фактору еквівалентності в аналізі. Всі закономірності визначення фактору

еквівалентності для різних класів речовин (кислот, лугів, солей), окисників та відновників, завжди «проявляються» в стехіометричних коефіцієнтах реакцій, взятих навхрест до учасників процесу. В посібнику розглянуто приклади визначення факторів еквівалентності, як для окремих реакцій, так і складних стадійних аналізів.

Матеріали методичного посібника можуть бути використані при вивченні дисциплін «Технічний аналіз та «Аналітична хімія», в курсових роботах у закладах фахової передвищої освіти, у спецкурсах, семінарах у рамках підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Тулюпа Ф.М., Панченко І.С. Аналітична хімія: Навчальний посібник. - Дніпропетровськ: УДХТУ, 2002. – 657 с.
2. Алемасова А.С. Аналітична хімія. Підручник для вищих навчальних закладів / А.С.Алемасова, В.М. Зайцева, Л.Я. Єнальєва, Н.Д. Щепіна, С.М. Гождзінський / За ред. В.М.Зайцева. – Донецьк: Ноулідж, 2010. – 417 с. '
3. Чміленко А.Ф., Коробова І.В., Сидорова Л.П. Сучасна аналітична хімія. - Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – 358 с.
4. Величко В.В., Масленко С.М., Великонська Н.М. Аналітична хімія: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ.: НМетАУ, 2008. – 91 с.
5. Циганок Л.П., Бубель Т.О., Вишнікін А.Б., Вашкевич О.Ю. Аналітична хімія. Хімічні методи аналізу: навчальний посібник. За ред. проф. Л.П.Циганок.- Дніпропетровськ: ДНУ ім. О.Гончара, 2014. – 252 с.

УДК: 378.147.2:37.018.43

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТАХ

Олексій Пристінський

Відокремленого структурного підрозділу "Донбаський аграрний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету

імені Володимира Даля"

м. Слов'янськ, Україна

Постановка проблеми. Однією з ключових вимог сучасної освіти є здатність студентів до застосування знань у реальних ситуаціях, розвиток критичного мислення та комунікативних навичок. Незважаючи на визнання важливості цих компетентностей, деякі традиційні методи навчання можуть не забезпечувати достатнього рівня їх розвитку. Одним з ефективних інструментів для досягнення цієї мети є застосування методів проектного навчання. Однак існує декілька ключових проблем, які варто розглянути при використанні проектного навчання для формування компетентностей в освітніх компонентах[1, с.27].

У групах студентів може бути різний рівень знань та навичок, що може створювати виклики у процесі колективної роботи над проектами. Деякі проекти можуть вимагати додаткових ресурсів, які можуть бути недоступними для студентів, що обмежує їх можливості для виконання завдань. Питання визначення критеріїв оцінювання проектів та об'єктивності оцінювання можуть виникнути при використанні проектного навчання. Деякі студенти можуть бути менш мотивовані до участі в проектах, особливо якщо вони не бачать прямої зв'язку між проектом та своїми майбутніми цілями чи професійною кар'єрою.

Ці проблеми можуть стати основою для подальшого аналізу та розробки рекомендацій щодо ефективного використання методів проектного навчання в освітніх програмах для формування компетентностей студентів.

Виклад основного матеріалу. Проблемне навчання - це методика, що базується на створенні ситуацій, в яких студентам потрібно активно вирішувати

проблеми, використовуючи свої знання та навички. В рамках проектного навчання цей підхід може виявитися особливо ефективним, оскільки він стимулює студентів до аналізу та пошуку рішень навколишнього світу[2, с.37].

Проекти з партнерською співпрацею - цей підхід передбачає співпрацю з іншими студентами або зовнішніми організаціями чи партнерами для вирішення певних завдань або проблем. Проекти з партнерською співпрацею можуть включати роботу над реальними проектами, спільні дослідження або розв'язання проблем, що цікавлять обидві сторони.

Проекти з використанням інтерактивних технологій, даний тип проектів передбачає використання сучасних інтерактивних технологій, таких як веб-сервіси, мультимедійні засоби, віртуальна реальність тощо, для створення цікавих та змістовних проектів. Ці технології дозволяють студентам активно взаємодіяти з матеріалом та залучатися до навчального процесу на новому рівні.

Кожна з цих методик має свої переваги та може бути ефективною в різних ситуаціях. Обираючи метод проектного навчання, викладачі можуть враховувати потреби та особливості своїх студентів, а також конкретні цілі та завдання навчальної програми.

У проектному навчанні як викладач, так і студенти виконують ключові ролі, що сприяють розвитку компетентностей учнів. Давайте розглянемо ці ролі та вплив викладача на розвиток компетентностей студентів через проектні завдання:

Роль викладача:

1. Дизайнер проекту: викладач виступає як архітектор навчального процесу, розробляючи проекти з урахуванням навчальних цілей, завдань та очікуваних результатів.

2. Наставник: викладач надає необхідну підтримку та керівництво студентам під час роботи над проектом. Він/вона може надавати консультації, вказівки щодо методів роботи та розробляти стратегії подолання можливих труднощів.

3. Організатор: викладач забезпечує необхідні ресурси, структуру та умови для ефективного виконання проектів студентами. Це може включати доступ до літератури, матеріалів, обладнання та інших засобів.

4. Оцінювач: викладач аналізує та оцінює роботу студентів, надає зворотний зв'язок та оцінки, що допомагають студентам розвиватися та покращувати свої навички.

Вплив викладача на розвиток компетентностей студентів через проектні завдання:

1. Стимулювання самостійності: викладачі можуть пропонувати проекти, які вимагають від студентів самостійної роботи, а це розвиває в них навички самостійності та ініціативи.

2. Розвиток критичного мислення: викладачі можуть поставити перед студентами завдання, що вимагають критичного аналізу та оцінки інформації, що сприяє розвитку критичного мислення.

3. Комунікативні навички: викладачі можуть створювати умови для співпраці та комунікації між студентами, що сприяє розвитку комунікативних навичок.

4. Командна робота: викладачі можуть організовувати проекти, в яких студенти працюють в командах, що допомагає розвивати навички співпраці та лідерства. Загалом, викладачі грають важливу роль у формуванні компетентностей студентів через проектні завдання, створюючи стимулююче та підтримуюче навчальне середовище для їхнього розвитку.

Проектне навчання має великий потенціал для формування різноманітних компетентностей у студентів, оскільки воно сприяє активному та практичному навчанню. Розглянемо деякі з компетентностей, які можна розвивати через проектне навчання.

Студенти в процесі роботи над проектами взаємодіють між собою, обмінюються ідеями, думками та інформацією. Вони навчаються чітко висловлювати свої думки, слухати інших та ефективно спілкуватися.

Проектне навчання часто включає в себе роботу в групах або командах. Студенти вчаться співпрацювати, розподіляти обов'язки, вирішувати конфлікти та досягати спільних цілей.

В процесі вирішення завдань у рамках проектів студенти навчаються аналізувати інформацію, робити висновки та приймати обґрунтовані рішення. Вони вчаться розпізнавати проблеми, визначати їх корінь та шукати ефективні шляхи їх вирішення[3, с.58].

Проектне навчання стимулює творчість, оскільки студенти шукають нові підходи та рішення для вирішення поставлених завдань. Вони навчаються генерувати ідеї, досліджувати альтернативи та розвивати свою уяву.

В процесі роботи над проектами студенти часто працюють над завданнями самостійно, без прямого нагляду викладача. Вони навчаються самостійно планувати свою роботу, встановлювати та досягати цілей, оцінювати свій прогрес та вносити корективи у процес навчання.

Ці компетентності є важливими для успіху студентів як у навчанні, так і в майбутній професійній діяльності. Проектне навчання створює сприятливі умови для їхнього розвитку, оскільки воно активно залучає студентів до практичної діяльності та співробітництва.

Зважаючи на те, що аграрний напрямок включає в себе широкий спектр технічних дисциплін, ось кілька прикладів проектів, які можуть допомогти студентам засвоювати конкретні освітні компоненти.

Проект "Розробка системи автоматизації полів". У цьому проекті студенти можуть працювати над розробкою та впровадженням системи автоматизації для контролю і поліпшення сільськогосподарських процесів, таких як полив, дозування добрив, контроль якості ґрунту тощо. - Вони можуть досліджувати сучасні технології Internet of Things (IoT), сенсорні системи, програмне забезпечення для збору та аналізу даних.

Проект "Енергоефективність у сільському господарстві". Студенти можуть працювати над розробкою та впровадженням рішень щодо зменшення споживання енергії у сільському господарстві. - Вони можуть досліджувати та

впроваджувати енергоефективні технології для зменшення споживання електроенергії, використання альтернативних джерел енергії, оптимізації процесів обробітку ґрунту тощо.

Ці проекти не лише дозволяють студентам застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях, але й сприяють розвитку їхніх технічних та інженерних навичок, креативного мислення та аналітичної здатності.

Методи оцінювання проектів можуть бути різноманітними і залежать від конкретних цілей та характеристик навчальної програми[3, с.157].

Викладач може розробити детальні рубрики або оціночні листи з критеріями, за якими будуть оцінюватися різні аспекти проекту, такі як зміст, оформлення, креативність, співпраця в групі тощо.

Студенти можуть оцінювати свою власну роботу відповідно до критеріїв, визначених викладачем. Це дозволяє їм самостійно оцінити свої сильні та слабкі сторони, визначити, над чим потрібно працювати.

Студенти можуть також оцінювати роботу своїх колег у групі. Це сприяє розвитку навичок аналізу та критичного мислення, а також сприяє підтримці та залученню до співпраці всіх членів групи.

Студенти можуть представити свій проект перед аудиторією або комісією, яка оцінює якість їхньої роботи, їхні навички презентації та здатність відповідати на питання.

Крім оцінки результатів проекту, викладач може також оцінювати здатність студентів застосовувати отримані знання та навички у практичних завданнях, які були частиною проекту.

Щодо залучення студентів до рефлексії над своїми досягненнями та процесом навчання, можна спробувати наступні підходи:

1. Щоденники проектів: студенти можуть вести щоденники, в яких вони записують свої думки, враження та висновки щодо процесу роботи над проектом, власних досягнень та труднощів.

2. Обговорення в групі: викладач може організувати обговорення в групі, під час яких студенти обмінюються своїм досвідом, аналізують помилки та вивчають з них важливі уроки.

3. Рефлексивні завдання: Студентам можуть бути надані завдання, що стимулюють їх рефлексію, наприклад, написання рефлексивних есе, складання списку навчальних досягнень, постановка особистих цілей на майбутнє.

4. Зворотний зв'язок від викладача: Викладач може надавати студентам зворотний зв'язок та поради щодо їхньої роботи та досягнень, що сприяє їхньому подальшому розвитку.

Висновки. У проектному навчанні реалізується можливість не лише засвоєння конкретних знань та навичок, але й формування різноманітних компетентностей у студентів. Використання різноманітних методів оцінювання дозволяє не лише оцінити результати проекту, а й залучити студентів до активної рефлексії над своїми досягненнями та процесом навчання. Цей підхід сприяє глибокому розумінню матеріалу, розвитку критичного мислення та саморегуляції, що є важливими складовими успішної навчальної діяльності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаращенко, О. В. Методи проектної роботи у вищій школі [Текст]: навчальний посібник / О. В. Гаращенко, В. І. Литвиненко, В. Г. Сергієнко. - Харків: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. - 256 с. - ISBN 978-966-2335-27-2.
2. Кузьменко, Т. І. Проектна діяльність у вищій школі: теорія і практика [Текст] / Т. І. Кузьменко, В. І. Литвиненко, Н. І. Литвиненко. - К.: Педагогічна думка, 2020. - 288 с. - ISBN 978-966-644-518-2.
3. Ухань, Н. І. Проектне навчання в умовах модернізації освіти [Текст]: теорія і практика / Н. І. Ухань, В. І. Литвиненко, Н. І. Литвиненко. - К.: Видавничий дім "Освіта", 2019. - 352 с. - ISBN 978-966-97765-6-3.

УДК 378.147

ВИКОРИСТАННЯ КАНООТ! ЯК ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТУ В ОНЛАЙН ФОРМАТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Ольга Рудакова

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Стрімкий та інтенсивний розвиток наукової думки і технічного прогресу сучасності зумовлює появу різноманітних цифрових ресурсів, які дають змогу швидко і якісно знаходити, аналізувати, обробляти та засвоювати необхідну інформацію. Використання мобільних технологій в освітньому процесі стає нормою в сучасній педагогічній практиці і є одним із дієвих способів підвищення мотивації до навчання через залучення використання здобувачами освіти мобільних пристроїв на деяких етапах заняття.

Цифрові ресурси в освітньому процесі є актуальним, сучасним та зручним засобом, що надає можливість підвищення якості навчання через мотивацію до освітнього процесу, забезпечує диференційований та особистісно-орієнтований підхід, враховуючи особливості студентів [1]. Ці ресурси відкривають можливості для розширення світогляду здобувачів освіти, сприяючи розвитку пізнавального інтересу та критичного мислення. Крім того, вони ефективно доповнюють традиційний контроль рівня теоретичних знань та практичних навичок.

Ефективним прикладом успішного використання цифрових ресурсів для навчання в ігровій формі є популярна безкоштовна навчальна платформа Kahoot!. Цей інструмент спрямований на створення інтерактивних онлайн вікторин, тестів і опитувань, що вносить різноманіття в освітній процес та володіє рядом переваг. Зокрема, він використовується як інструмент для створення власних тестів, вікторин, анкет або розважально-пізнавальних ігор здобувачами освіти під час самостійної позааудиторної роботи. Крім того, Kahoot! може служити інструментом формуального оцінювання, що дозволяє провести швидку перевірку та визначити рівень знань кожного студента за

короткий проміжок часу [2]. Не менш важливою функцією є використання платформи в ролі засобу комунікації та дискусії під час проведення інтерактивних лекцій або анкетування під час рефлексії, що сприяє активному взаємодії та обговоренню предметного матеріалу.

При використанні ігрової навчальної платформи Kahoot! під час здійснення освітнього процесу із застосуванням засобів віддаленого зв'язку можливі недоліки. Обмежена можливість взаємодії є однією з проблем. Концепція Kahoot! базується на групових інтерактивних завданнях, які передбачають фізичну присутність учнів. У контексті дистанційного навчання це може становити виклик, оскільки обмежує можливості взаємодії між студентами та ускладнює спільну роботу та обговорення, також, унеможливорює застосування викладачем такого прийому, як робота в малих групах.

Для користування Kahoot! потрібний доступ до Інтернет та пристрою, на якому встановлений веб-браузер. Це може створювати проблеми для користувачів, які не мають стабільного підключення до Інтернету або не мають відповідного обладнання. Щоб вирішити цей недолік, можна розглянути асинхронний підхід, наприклад, записувати ігрові сесії Kahoot! і надавати їх студентам для перегляду у зручний для них час. Це дозволить здобувачам освіти використовувати платформу без необхідності одночасного підключення до Інтернету.

Відсутність індивідуального підходу є одним з недоліків цієї інтерактивної навчальної платформи. Kahoot! спрямований на масове використання ігрових завдань, що не завжди можуть задовольнити потреби кожного студента окремо. Відсутність індивідуального контролю або персоналізації завдань може обмежувати можливості адаптації навчання до потреб кожного здобувача освіти. У процесі використання Kahoot! у віддаленому форматі, викладач стикається із обмеженими можливостями для спостереження за учасниками гри та ведення контролю над їхньою активністю. Це може створювати проблеми зі збереженням дисципліни під час заняття та досягненням оптимальної ефективності навчання.

Використання надмірної гейміфікації, з метою урізноманітнення навчання в онлайн форматі, може мати негативні наслідки. Оскільки формат гри, на якій базується Kahoot!, може сприяти відволіканню здобувачів освіти, їх зацікавленню більшою мірою в забаві, ніж у навчанні, що може погіршити зосередження та результативність [3].

Перелічені недоліки використання Kahoot! під час дистанційних технологій навчання можуть зменшити ефективність освітнього процесу та зробити його менш зручним для студентів. Однак, це не означає, що ця навчальна платформа не може бути використана з користю, важливо враховувати ці недоліки та шукати способи їхнього подолання.

Все ж таки переваги використання даної ігрової навчальної платформи під час проведення освітнього процесу із застосуванням засобів віддаленого зв'язку превалюють над недоліками і успішне використання Kahoot! полягає в можливості створювати інтерактивні групові завдання, що забезпечують активну участь студентів у процесі навчання. Здобувачі освіти можуть відповідати на питання, вирішувати завдання та спілкуватись один з одним через чат. Така спільна робота та колективна інтелектуальна діяльність сприяє розвитку навичок співпраці, комунікації та колективної інтелектуальної діяльності [4].

Перевагою також є можливість віддаленого застосування навчальної платформи. Користувачі можуть підключатися до Kahoot! з будь-якого місця, де є доступ до Інтернету, що забезпечує гнучкість та можливість використання платформи під час дистанційного навчання в коледжі.

Крім того, Kahoot! надає миттєву зворотну інформацію після кожного питання або завдання, що сприяє ефективнішому навчанню та самоконтролю, дозволяє здобувачам освіти відразу оцінити свої знання та виявити області, які вимагають додаткового опрацювання.

Ми проаналізували деякі освітні ігрові платформи, спрямовані на покращення онлайн-навчання. Серед цих платформ варто відзначити такі:

Quizizz надає здобувачам освіти можливість взаємодіяти з інтерактивними квізами та завданнями, отримувати зворотню інформацію про свій прогрес. Викладачі можуть створювати тести або користуватися готовими шаблонами.

Інтерактивна платформа Wooclap дозволяє створювати інтерактивні опитування, голосування та ігри для здобувачів освіти, що дозволяє налаштовувати освітній процес під навчальні задачі викладача. Крім того, є можливість використовувати цю платформу для активізації участі студентів та збору швидкої зворотної інформації.

Безкоштовний сервіс Edpuzzle дає змогу викладачам за лічені хвилини створювати навчальні матеріали на основі відеороликів, додавати питання та завдання прямо під час демонстрації. Студенти можуть переглядати відеоурок та відповідати на питання під час перегляду. Edpuzzle також надає зворотню інформацію про результати та прогрес здобувачів освіти.

LearningApps це платформа, де викладачі можуть створювати різноманітні інтерактивні вправи та ігри для навчання та практики. Вона пропонує великий вибір шаблонів та типів завдань, які можна налаштувати під потреби викладача.

Спираючись на досвід використання і проведений аналіз можемо констатувати: кожна з цих платформ пропонує унікальні можливості для покращення онлайн-навчання та забезпечення зручного, ефективного освітнього процесу і може бути використана як альтернатива Kahoot!

Загалом, вибір навчальної ігрової платформи для онлайн навчання повинен бути здійснений на основі навчальних задач, цілей та вимог конкретного лекційного чи практичного заняття. Зважена оцінка всіх переваг та недоліків Kahoot! допоможе прийняти викладачу обґрунтоване рішення щодо вибору найкращого варіанту для урізноманітнення занять і надання цікавої та кваліфікованої освітньої послуги.

Враховуючи перелічені недоліки та переваги, а також наявність альтернативних безкоштовних навчальних сервісів, можемо констатувати:

використання Kahoot! в освітньому процесі сприяє інтерактивності, підтримці навчання у віддаленому форматі та наданню миттєвої зворотної інформації. Це може бути важливим кроком у впровадженні ефективних та сучасних методів навчання в умовах сьогодення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шевченко, І., Коваленко, Т. (2020). Цифрові інструменти для підвищення активності студентів у змішаному навчанні. Педагогічні технології в освіті, 12(3), 78-92.
2. Рудакова, О. (2021). Використання інформаційно-комп'ютерних технологій при викладанні фахової навчальної дисципліни. *Технології дистанційного навчання: впровадження, розвиток, удосконалення*: матер. міжнар. дистанційної наук.-метод. конференції, 23-24 березня 2021р. / ред. кол.: Т.С. Прокопенко та ін. – Х.: Фаховий коледж НФаУ, 2021. – С. 429-435.
3. Berg, C., Vance, J. M. (2019). Enhancing Distance Learning Through Gamification: A Case Study Using Kahoot! in Higher Education. *Journal of Online Learning and Teaching*, 15(2), 77-90.
4. Smith, A., Johnson, L. (2020). Interactive Learning Platforms in Remote Education: A Comprehensive Review with a Focus on Kahoot! and Its Impact on Student Engagement. *Educational Technology Research and Development*, 68(4), 1845-1867.

УДК 378.147.091.31:[616-051+615.15]:616-074

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ФАХІВЦІВ

Олена Снісар, Оксана Кухнюк, Каріна Ліфер

Черкаська медична академія

м. Черкаси, Україна

Клінічна лабораторна діагностика належить до пріоритетних напрямів сучасної медицини, який забезпечує глибоке розуміння станів пацієнтів при

типових захворюваннях, складання плану лабораторного обстеження, є визначальним при постановці діагнозу, призначенні лікування, контролю його ефективності, виявленні побічної дії ліків. Можливості сучасних лабораторій, широкий спектр досліджень, які вони проводять, дозволяють забезпечити індивідуальний підхід до кожного пацієнта. Лабораторна діагностика є невід'ємною складовою клінічного обстеження хворого і покликана бути теоретичною і практичною базою у питанні раціональної медикаментозної терапії [1].

Метою вивчення клінічної лабораторної діагностики майбутніми лікарями та фармацевтами є надання теоретичних знань із загальноклінічних та гематологічних досліджень, а також з досліджень сечі і функцій органів травлення, що необхідні для розуміння перебігу патологічних процесів у організмі пацієнта, оптимального вибору лікарських препаратів, їх дозування, оцінки терапевтичного ефекту та контролю побічної дії ліків.

Під час вивчення клінічної лабораторної діагностики здобувачі освіти отримують системні знання про лабораторні показники в нормі та при патології, знайомляться з принципами роботи сучасних лабораторій та з найбільш поширеними лабораторними тестами. Медична наука активно розробляє інновації, у тому числі в питаннях діагностики. Сучасні лабораторії, крім стандартного набору загальноклінічних, гематологічних, біохімічних, гістологічних досліджень можуть визначати в організмі гормони, онкомаркери, імуноглобуліни, цитокініни. У останні роки широкого застосування набула полімеразна ланцюгова реакція, що дозволяє визначати збудники інфекційних захворювань до появи симптомів, а також вивчати структуру ДНК людини для виявлення мутацій та встановлення ризиків спадкових захворювань. Такі сучасні методи дозволяють проводити ранню діагностику патологічних станів та виявити патологію задовго до появи симптомів хвороби.

На заняттях здобувачі освіти мають змогу вивчати етапність процесу проходження лабораторних аналізів, отримують знання про можливі помилки на кожному етапі, навчаються трактувати референтні величини, розуміють

терміни «чутливість», «специфічність» лабораторних аналізів. Знайомляться із основним принципом диференціально-діагностичних програм у межах декількох близьких за клінічними проявами патологій. Якщо людина практично здорова, то лабораторні дослідження носять загально пошуковий характер, а при підозрі на хворобу – цілеспрямований. Отримують пояснення поняття «вірогідності лабораторних досліджень» та визначають вплив на нього різних факторів. На дане поняття значно впливає преаналітичний етап, що включає правильну підготовку пацієнта до дослідження, забір матеріалу з дотриманням усіх вимог, своєчасне надходження досліджуваного матеріалу до лабораторії.

При викладанні дисципліни майбутнім фармацевтам акцентуємо увагу на тому, як впливають лікарські препарати на показники клінічних аналізів. Наприклад, прийом пацієнтами різних антикоагулянтів впливає на лабораторні показники гемостазу і це необхідно враховувати при проведенні досліджень та інтерпретації їх результатів. Підвищений вміст сечовини в крові провокують діуретики, нестероїдні протизапальні препарати, сульфаніламідні. Одним з найсучасніших напрямів застосування лабораторних ДНК-тестів є фармакогенетика. Вона досліджує гени пацієнта та дозволяє зробити прогноз індивідуальної ефективності застосування того чи іншого препарату, встановити його оптимальну дозу для конкретного пацієнта. В Україні застосовують визначення генетичної чутливості пацієнтів до таких препаратів як варфарин та клопідогрель. Вплив фармацевтичних препаратів на показники клінічних аналізів має враховуватися як при призначенні ліків, так і при інтерпретації показників лабораторних досліджень.

Для фахівців фармації більш актуальною є робота з лабораторним обладнанням. Останнім часом у світі і в Україні розвиток лабораторної діагностики пов'язаний з автоматизацією лабораторій. Це призвело до значного підвищення продуктивності лабораторій та дозволило прискорити діагностику захворювань. Сучасні біохімічні аналізатори можуть виконувати до 1000 досліджень на годину [3]. Великі мережі лабораторій проводять до 15 мільйонів тестів у рік. [2]. Автоматизація підвищує точність досліджень та дозволяє

зменшити вплив людського фактора. Тому на практичних заняттях з клінічної лабораторної діагностики здобувачі освіти знайомляться із сучасною лабораторною апаратурою та її можливостями для діагностики основних нозологій, синдромів і станів.

На заняттях з майбутніми лікарями особлива увага приділяється розвитку «soft skills» – принципам ефективної комунікації з пацієнтом. Адже лікарі повинні вміти аргументувати пацієнту необхідність здачі певних лабораторних маркерів для діагностики чи моніторингу перебігу захворювання. Після візиту до лікаря у пацієнта має покращитися розуміння стану свого здоров'я, він має отримати прозорість щодо конкретних подальших дій, значення лабораторного дослідження, перевагу і доцільність цього клінічного тесту. Складно уявити ефективний діагностично-лікувальний процес без уміння лікаря здійснювати клінічну інтерпретацію результатів лабораторних досліджень, використовуючи це для постановки діагнозу і надання рекомендацій пацієнту. Важливо навчати майбутніх лікарів працювати з отриманою в результаті лабораторного дослідження інформацією: співставляти результати дослідження з попереднім клінічним діагнозом захворювання, а також призначати додаткові аналізи для диференційної діагностики захворювання, якщо результати основних обстежень не підтвердили попередній клінічний діагноз. Причинами призначення додаткових досліджень можуть бути такі: у різних лабораторіях отримано різні результати; один показник в аналізі суперечить усім іншим; пацієнт не дотримався усіх вимоги при підготовці до обстеження; пацієнт не вказав, що приймає ліки, які можуть вплинути на достовірність результату. Лікар має розглядати не окремо результати лабораторного дослідження, а аналізувати їх у комплексі з симптомами захворювання, результатами інструментальних методів обстеження, динамікою захворювання в цілому.

Сучасна клінічна лабораторна діагностика характеризується швидким впровадженням інноваційних методів досліджень, застосуванням високотехнологічних аналізаторів, розширенням спектру досліджень,

зростанням їх швидкості і точності. До 80% інформації, яка необхідна для успішного лікувально-діагностичного процесу, дають саме лабораторії. Майбутнім медичним і фармацевтичним фахівцям важливо знати усі можливості сучасних лабораторних методів дослідження та використовувати їх у своїй професійній діяльності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Купновицька І. Г., Ерстенюк А. М. Лабораторна діагностика. 2-ге вид. К.: Нова книга 2019. 320 с.
2. Лаборатория Synevo. URL: <https://www.synevo.ua/ru/p/about-synevo> (дата звернення: 26.02.2024).
3. Сучасні можливості клінічної лабораторної діагностики / І.А. Плеш та ін. *Буковинський медичний вісник*. 2014. Т. 18, № 1. С. 147–150.

УДК 377.36:001.89](477.63-25)

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ДНІПРОВСЬКОМУ ПОЛІТЕХНІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Ольга Чабаненко

Дніпровський політехнічний фаховий коледж

м. Дніпро, Україна

Науково-дослідна робота може приймати різні форми та види, але всі вони сприяють розвитку їхніх аналітичних, дослідницьких та практичних навичок у здобувачів освіти. Зараз я проаналізую деякі з них.

1. Курсові роботи та проекти, які дають змогу оволодіти конкретною темою та продемонструвати свої знання під час захисту. Курсова робота допомагає здобувачеві освіти системно показати теоретичні знання з вивченої дисципліни, оволодіти первинними навичками дослідної роботи, збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки, пропозиції та

рекомендації з предмету дослідження. Як керівник курсових робіт на 3 курсі спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія». Інколи здобувачі освіти просять зробити роботу на їх тему, це дуже радує. Переважно – це перевірити на якість продукт харчування, який вони люблять чи зробити гідролат та проаналізувати його властивості (наприклад з петрушки). З такими здобувачами освіти, які «киплять» своєю працею я приймаю участь в конференціях з результатами саме їх курсових робіт. Дуже приємно бачити коли вони з любов'ю розказують як проводили досліди.

2. Дипломні роботи – це глибоке дослідження певної теми на вищому рівні. Дипломна робота є результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності здобувачів освіти, що підсумовує повне виконання ним навчального плану підготовки за відповідними спеціальністю та спеціалізацією.

3. Участь у наукових конференціях – це якраз, те місце, де відбувається представлення досліджень перед однодумцями та отримання такого бажаного фідбеку. Це дуже цікава та ефективна форма організації наукової діяльності, яка дозволяє дослідникам представити науковій спільноті свої розробки та відкриття та обговорити їх. Саме на конференціях можна обмінятися знаннями, розвинути комунікаційні та презентаційні навички, які дуже допоможуть в майбутньому. Ще хотілось би написати, що для деяких здобувачів освіти – це задоволення власних амбіцій, а в цьому немає нічого поганого.

4. Публікації в наукових журналах. Зараз всі конференції публікуються в збірниках де розміщуються результати досліджень. Це так би мовити внесення власного внеску у науковий дискурс.

5. Стажування та практики. Є навчальні практики які допомагають закріпити рівень знань з тієї чи іншої дисципліни. А є технологічна практика, яка проводиться з метою використання набутих знань у реальних умовах роботи, де проходить здобуття практичного досвіду та перевірка теоретичних знань. Стажування в моєму коледжі відноситься до викладачів. Бо саме під час нього я маю змогу отримати новий практичний досвід з викладаємих мною дисциплін.

6. Групові дослідження, а саме – спільні проекти, де здобувачі освіти об'єднують зусилля для вирішення завдань. Саме такі дослідження сприяють розвитку командної роботи та вирішення складних проблем.

7. Лабораторні дослідження. Саме під час проведення експериментів та досліджень в лабораторних умовах я можу побачити хто прийшов за знаннями, бо зацікавлені здобувачі освіти бажають проводити більше дослідів після опанування теоретичного матеріалу. Адже кожна лабораторна робота ставить за мету:

- здатність зародження у здобувачів освіти пізнавального інтересу;
- розвиток у здобувачів освіти уміння бачити проблему та вирішувати проблему та розвиток мислення;
- формування самостійності здобувачів освіти та творчій підхід к вирішенню проблеми;
- навчання здобувачів освіти на основі отриманих даних формувати нові знання;
- направляти здобувачів освіти на самостійне дослідницьке рішення яке виникає перед ними.

Лабораторна робота одна з найкращих форм оволодінням практичними знаннями. Неможливо здійснювати лабораторну роботу без вимог, різноманітних видів навчання, підготовки з боку здобувачів освіти та викладача, науково – методичної забезпеченості, урахуванням особливостей конкретної дисципліни навчального предмету, методів навчання, навчальних планів, навчальних програм, наочних предметів.

Ці форми науково-дослідної роботи варіюються за рівнем складності та дозволяють здобувачам освіти глибше вивчати обрані теми та застосовувати теоретичні знання у практиці [1, с. 172].

Науково-дослідна робота впливає на розвиток навичок дослідницької роботи серед здобувачів освіти у багатоаспектний спосіб, сприяючи їхньому науковому, освітньому та особистісному зростанню. Хочу зробити акцент на основних.

1. Розвиток аналітичних навичок. Здобувачів освіти навчаються систематизувати та аналізувати інформацію, розрізняти основне від другорядного та виробляти критичне мислення.

2. Набуття навичок пошуку та обробки інформації – це здатність ефективно використовувати бібліографічні ресурси, архіви та інші джерела стає ключовою для успішного проведення досліджень.

3. Вивчення методів дослідження – здобувачі освіти отримують практичний досвід в застосуванні різних методів дослідження, що розширює їхні можливості в області досліджень.

4. Розвиток навичок написання та презентації – спілкування результатів своєї роботи через написання наукових статей та публікацій, а також участь у наукових конференціях поліпшує навички комунікації.

5. Стимулювання креативності та інновацій, коли здобувачі освіти навчаються дивитися на проблеми з різних ракурсів та запропоновувати нові, інноваційні рішення.

6. Формування навичок командної роботи – участь у групових дослідженнях допомагає розвивати спільну роботу, вирішення конфліктів та спілкування в команді.

7. Підготовка до професійної діяльності, під час якої студенти отримують практичний досвід, що підготує їх до подальшої кар'єри в науковій, дослідницькій чи професійній галузі.

8. Розширення знань та розуміння свого предметного спрямування, бо саме дослідження дозволяє здобувачам освіти поглиблювати свої знання в обраній галузі та розуміти її актуальні проблеми [2, с. 80].

Ще хочу доповнити, що інколи потрібно крім дослідів можна зацікавити роботою екологічного характеру, звісно якщо це входить до вивчення вашої спеціальності. Для прикладу, в минулому році здобувачі освіти 4 курсу спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» власноруч змайстрували готель-будиночок для комах-запилювачів, який планувалося встановити на території коледжу (на рисунку 1 зображено здобувачів освіти з годівницею для комах).

Рис.1.Здобувачі освіти з годівницею для комах

Раніше ми постійно робили на дисципліні «Біоконверсія» різноманітні макети, один з них – біогазова установка. Це сприяє зближенню колективу і вивчення дисципліни в неформальній обстановці.

Прискорення науково-технічного прогресу висуває певні вимоги до підготовки спеціалістів тієї чи іншої галузі. Сучасні кваліфікаційні характеристики спеціалістів, передбачають: професійне призначення, загальні вимоги до їх ідейного рівня, знань загальнотеоретичних та спеціальних дисциплін. Але повинна також розвиватись наукова діяльність відділення, бо це пов'язано з навчальним процесом і впливає на якість підготовки фахівців.

В результаті, науково-дослідна робота сприяє формуванню цілісної особистості, готової до вирішення реальних проблем із застосуванням наукових методів та підходів [3, с. 128].

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Мотуз Т.В., Пасічник Л.В., Баранець Я.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в інклюзивному середовищі закладу освіти. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Вип. 2, 2021. С. 172 – 181.
2. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. Для студ. ВНЗ / О. П. Буйницька; Київський ун-т імені Бориса Грінченка. К. : Центр учб. л-ри, 2018. 240 с.
3. Дистанційне навчання: психологічні засади: монографія / [М.Л. Смульсон, Ю.І. Машбиць, М.І. Жалдак та ін.] ; за ред. М.Л. Смульсон. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. 340 с.

УДК 377.5

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ІННОВАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧАМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 141 «ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА,
ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА»**

Тетяна Шевченко

Красноградський аграрно-технічний фаховий коледж

імені Ф.Я. Тимошенка

м. Красноград, Україна

Однією з пріоритетних завдань будь-якої держави є підготовка здорового та працездатного майбутнього покоління. В Україні головною проблемою соціальної програми є збереження та зміцнення здоров'я різних верст населення. Вирішення цих завдань на пряму залежить від організації фізичного виховання у закладах освіти. За час існування України вчені зробили багато розробок щодо забезпечення навально-виховного процесу з фізичного виховання, але, на сьогодні, через запровадження карантину на великий час, критичне зниження рухової активності молоді, зниження рівня здоров'я та інших факторів, необхідні нові підходи до вирішення цих проблем. Актуальним на сьогодні є проблема використання і впровадження у навчальний процес електронних освітніх ресурсів. Важко уявити роботу викладача взагалі без використання електронних, програмних та інформаційних компонентів, а також без використання інтернет-ресурсів, навіть якщо він викладає фізичну культуру. Поява електронних освітніх ресурсів як складових інформатизації освіти забезпечує доступність знань, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей учнів на основі індивідуалізації навчання, інтенсифікації навчального процесу. Під електронними освітніми ресурсами розуміють навчальні й довідкові матеріали та засоби, що містять систематизовані відомості освітнього характеру, тобто цілісний, логічно завершений блок навчально-методичного призначення, представлений в електронній формі на носіях будь-якого типу або розміщений у комп'ютерних мережах призначений

для відтворення з використанням електронних цифрових засобів (комп'ютер, CD-DVD програвач, мобільний телефон тощо) з навчальною метою, в т.ч. його застосування як складової системи дистанційного навчання.

Сьогодні не можна знайти жодної сфери людської діяльності, не пов'язаної з фізичною культурою, оскільки фізична культура і спорт – загально визнані матеріальні і духовні цінності суспільства в цілому і кожної людини окремо. Не випадково усі останні роки все частіше говориться про фізичну культуру не лише як про самостійний соціальний феномен, але і як про стійку якість особистості. Історично фізична культура складалася передусім під впливом практичних потреб суспільства в повноцінній фізичній підготовці підростаючого покоління і дорослого населення до праці. В той же час у міру становлення систем освіти і виховання фізична культура ставала базовим чинником формування рухових умінь і навичок.

Нововведення, або інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності людини і тому природно стають предметом вивчення, аналізу і впровадження.

Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих вчителів і цілих колективів. Цей процес не може бути стихійним, він потребує управління. До основних функцій інноваційної діяльності відноситься зміна основних компонентів навчального процесу: цілей, змісту навчального матеріалу, форм організації діяльності студентів, методів і засобів навчання, а також система управління цим процесом.

Студенти професійно-технічних навчальних закладів, як майбутні фахівці обраної професії значною мірою визначають майбутнє нашої держави, тому вони повинні бути працездатними, підготовленими, витривалими духовно і фізично здоровими.

Основні цілі викладача при використанні інноваційних технологій – це добір форм та напрямів роботи які будуть спрямовані на формування у студентів свідомого ставлення до свого здоров'я, стану фізичної

підготовленості. Для ефективної реалізації фізичного виховання студентів є використання технологій дистанційного навчання. При цьому однією з ключових проблем стає належна організація фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів для збереження їхнього здоров'я в умовах української обмеженої рухової активності. З цією метою було розроблено дистанційний курс. Розробка дистанційного курсу розпочалась з планування. При цьому, викладачу необхідно мати цілісний підхід до вирішення цієї проблеми. Планування складалось з деяких етапів.

- Через чат телеграм, відео зустрічей в ZOOM із студентами в режимі реального часу були сплановані установочні лекції: наданні тексти методичних розробок та визначні зустрічі для відповідей на запитання, щоб коли у студентів з'являються труднощі – викладачі були в змозі завжди їм допомогти та дати поради.

- Були сплановані навчальні результати, яких повинні досягти студенти. Важливо при цьому визначити, як можливо визначити результати виконання та критерії оцінювання цих результатів, як викладач буде підтримувати студентів у виконанні. Під час дистанційного навчання ефективність на пряму залежить від діяльності студента, а саме його мотивації. Під час карантину ефективним буде проведення студентами дистанційних лекцій, методичних та самостійних занять фізичними вправами під чітким керівництвом викладача, в умовах, у яких мешкає студент (під час карантину заняття проводяться вдома або в гуртожитку).

- Для збагачення знань з фізичної культури студенти виконували реферат з актуальних навчальних тем, переглядали відео змагань з різних видів спорту, вивчали правила виконання технічних прийомів, вивчали біографії видатних спортсменів та писали есе.

Урок залишається основною формою освітнього процесу. Майстерність викладача на уроці проявляється головним чином у вдалому володінні методикою навчання і виховання, творчому застосуванні новітніх досягнень

педагогіки та передового педагогічного досвіду, раціональному керівництві пізнавально-практичної діяльності учнів, їхнім інтелектуальним розвитком.

Найкраща оцінка для викладача, коли здобувачі освіти із задоволенням приходять до нього на наступний урок. На уроках вони мають бути мотивовані на позитивний результат і доброзичливе відношення один до одного. Такий ефект може бути досягнутий лише при комплексному використанні усього арсеналу методів і засобів навчання. До найбільш результативних відносять метод імітації, метод проектів, ігровий метод, метод регламентованої вправи, методи аналізу, порівняння, метод змагання.

Імітація рухів – це наслідування учнем техніки виконання певної спортивної вправи. Наприклад: техніка виконання кидка м'яча у кошик після обманного руху (навчальний модуль «Баскетбол»), техніка виконання подачі м'яча (навчальний модуль «Волейбол»), техніка виконання метання без приладу (навчальний модуль «Легка атлетика»). Застосовуючи метод імітації рухів, учень: створює і закріплює уявлення про спортивну техніку; розвиває групи м'язів, на які припадає найбільше навантаження; досягає автоматизації окремих підсистем спортивної техніки; відновлює в пам'яті послідовність рухів.

Метод проектів — спосіб, що дає змогу спланувати дослідження, розробку, і т. ін. для того, щоб досягти результату в оптимальний спосіб. Для успішної реалізації здійснюється практична діяльність, що припускає досягнення поставленої мети. Наприклад: успішна реалізація методу проектів у дослідженнях професійно-фізичної підготовки, вправ виробничої гімнастики та організації здорового способу життя.

Ігровий метод - ігри з виховним та освітнім навантаженням виникли на перших етапах становлення людства. Вони, я вважаю, повинні виступати як засоби передачі досвіду та підготовки до самостійного життя. Тому ігровий метод є одним із важливих та ефективних засобів фізичної культури. Який сприяє формуванню в учнів інтересу до фізичної культури та самостійних занять фізичними вправами.

Метод регламентованої вправи - методи цієї групи характеризуються, перш за все, багаторазовим виконанням вправ в умовах суворої регламентації, а саме: точного складу рухів і їх зв'язку між собою; строго нормованої навантаження; у строгому регулюванні інтервалів відпочинку і порядку чергування відпочинку і навантаження.

Наприклад: метод кругового тренування. Уроки проходять ефективно і цікаво. Виконуючи певні завдання учень комплексно застосовує різні рухові дії. Ігровий метод характеризується тим, що ігри виступають як засіб фізичного виховання і як метод організації учнівського колективу. Він може використовуватись на базі будь-якої фізичної вправи за умови, якщо вона піддається організації згідно з особливостями даного методу. Найбільш характерна риса ігрового методу - це «сюжетна організація». Діяльність гравців організується згідно з образним або умовним «сюжетом», у якому передбачається досягнення певної мети в умовах постійної непередбачуваної зміни ситуацій. Сюжетно - рольові уроки «Подорож до країни «Баскетболія», «Путівник з аеробіки», та ін., можна використовувати після вивчення окремих тем і цілих розділів навчальної програми. Сюжет надає уроку емоційності, зацікавлює учнів. Заключна частина уроку — метод аутогенного тренування. Таке проведення заключної частини уроку подобається дітям, вносить різноманітність, а головне — сприяє досягненню його основної мети — зниженню навантаження, відновлення організму. Такі уроки потрібні, бо вони нові, незвичайні. Учні на таких уроках займаються з ентузіазмом, в них підвищується тонус, бажання, настрої. Взагалі, вищою є - віддача і результати уроку.

Електронні, програмні і інформаційні компоненти, а так само використання інтернет-ресурсів, дають можливість досягти максимальних результатів, допомагають вирішити завдання, Не дивлячись на те, що урок фізкультури - це практика, тут є місце і теорії. Підвищується щільність уроку, точність виконання вправ і навчальних завдань вчителя, істотно змінюється

система попередження травматизму на уроці, відбувається - інтелектуальний розвиток учнів, розширюється їх кругозір.

Вивчаючи будь яку тему на уроках фізичної культури є місце презентації, або навчальному фільму. Так учні активізують свою пізнавальну діяльність. Проведення інструктажів з охорони здоров'я та правил поведінки на уроках фізичної культури і під теоретичні аспекти, і таким чином учні усвідомлюють користь фізичних вправ і здорового способу життя. а роки інформатизації освіти в психолого-педагогічній науці накопичено чималий практичний досвід розробки комп'ютерних засобів навчання, зокрема електронних посібників та підручників. Але разом з тим, на даний час не існує єдиної наукової позиції щодо ролі і місця електронних засобів навчання, зокрема і у фізичному вихованні.

Електронний посібник не повинен бути електронним аналогом друкованих навчально-методичних засобів, такий підручник за своєю суттю нічим не відрізняються від традиційних друкованих аналогів, і в ньому не реалізовані специфічні електронного видання дидактичні можливості. В посібнику повинні втілюватись кращі якості традиційних засобів, та реалізовуватись нові можливості, які надає застосування комп'ютерної техніки у навчальному процесі. Він має бути зручним для розуміння і застосування в практиці, для підготовки вчителя до уроку, а також дистанційної консультації здобувачів освіти.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Даниленко Л. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти / Даниленко Л.І. // Післядипломна освіта в Україні. – 2003. - №3. – С.70-74.
2. Книга вчителя фізичної культури: довідково-методичне видання / [упоряд. С.І. Операйло, А.І. Ільченко, В.М. Єрмолова, Л.І. Іванова]. – Харків: ТОРСІНГ 3.

3. Корж Н. Ефективність технології формування ціннісного ставлення студентів до фізичної культури в процесі самостійних занять. Спортивний вісник Придніпров'я. 2017. №3. С. 59–64.

Тези

УДК 378. 001.1

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ МЕДСЕСТРИНСТВА В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Ірина Березовенко

Одеський обласний базовий медичний фаховий коледж

м. Одеса, Україна

З початком повномасштабної війни вся сфера освіти опинилась в непростому становищі: відсутність досліджень у системі реальних державних пріоритетів, злиденне фінансування і низький соціальний статус науковців, несформованість ефективною системи підтримки інновацій, виїзд молоді за кордон, окрім цього, значно більше вчених в перші тижні вторгнення вимушено опинилися за кордоном. Частина з них повернулася, але частині й повертатися було нікуди – їхні оселі знищено, а установи – пошкоджено чи окуповано ворогом.

За оцінками, не менше 10% активних науковців, що працювали до 24 лютого, назад в Україну вже не повернуться. Причому ця цифра може виявитися в кінцевому підсумку й суттєво вищою [1].

Від обстрілів росіян сильно потерпіли провідні вищі й наукові установи Харкова, Миколаєва, Чернігова, практично знищено освітню інфраструктуру Херсона, припинилося науково-освітнє життя на Донеччині, що постійно перебуває під ворожими обстрілами.

З огляду на окреслені проблемні аспекти, з метою ефективної підготовки медичних сестер в умовах воєнного стану, важливим аспектом є інноваційні підходи щодо підготовки студентів медичних закладів освіти, особливо під час дистанційної або змішаної форми навчання.

При викладанні «Медсестринства в хірургії» в Комунальному закладі «Одеський обласний базовий медичний фаховий коледж» ми віддаємо перевагу синхронній та гібридній формі дистанційного навчання. Асинхронна – як виключення, в разі непередбачуваних обставин (відсутність електроенергії, зв'язку тощо).

Заняття проводяться в режимі відеоконференцій за допомогою сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій: Zoom, Google Meet, Skype, GoToMeeting.

На сайт навчального закладу викладачами завантажено навчально-методичні комплекси, презентації та відеоматеріали, які знаходяться у вільному доступі для здобувачів освіти. З метою перевірки знань здобувачів освіти використовуються інтерактивні тестові завдання. Враховуючи реалії сьогодення, ми повинні підвищувати якість дистанційного навчання, використовуючи різноманітні інноваційні та цифрові технології.

Вважаю, що з метою отримання комплексних знань та враховуючи можливості для підвищення кваліфікації здобувачів освіти (тренінги, семінари, круглі столи) необхідним постає питання підвищення рівня обізнаності та мотивації студентів щодо залучення до даних заходів, а також ознайомлення із грантовими програмами, наприклад, такими як ЕРАЗМУС+ – програма міжнародної співпраці Європейського Союзу з іншими країнами світу у сфері освіти, молоді та спорту. Програма має на меті підтримку освітнього, професійного та особистісного розвитку громадян ЄС і поза його межами задля внеску до стійкого зростання, якості робочих місць і соціального згуртування, для розвитку інновацій та посилення європейської ідентичності і активного громадянства. Дана програма підтримує можливості навчальної та академічної

мобільності в освіті та для молоді, проекти та партнерства, розвиток стратегій і співпраці, професійні мережі та відкриті ресурси [2].

Застосування сучасних цифрових інструментів на заняттях з «Медсестринства в хірургії», як засобів формування цифрової компетентності здобувачів освіти, стало невід'ємним доповненням у організації навчального процесу в умовах сьогодення та потребує постійного удосконалення освітнього процесу задля досягнення найбільшої ефективності. Також, вважаю, за необхідне проведення програм підвищення кваліфікації педагогів закладів медичної освіти щодо освоєння та використання інформаційно-освітніх веб-технологій, що буде сприяти покращенню якості медичної освіти, і як наслідок, буде сприяти підвищенню якості надання медичної допомоги випускниками закладу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Освіта України в умовах воєнного стану: інформ.-аналіт. зб. / ДНУ «Інститут освітньої аналітики». 2022. URL: https://iea.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/08/education-ofukraine_2022.pdf.
2. Про програму ЕРА3МУС+. URL: Про Програму – National Erasmus+ Office in Ukraine (erasmusplus.org.ua) (дата звернення: 22.02.2024)

UDC 615.12: 005.52:005.33

INNOVATIONS IN TEAM BUILDING: CHANGING THE TEACHING PARADIGM IN THE EDUCATIONAL COMPONENT

Iryna Bondarieva, Volodymyr Malyi

National University of Pharmacy

Kharkiv, Ukraine

Team building is not just a modern trend, but also an important tool for the development of teamwork, communication and leadership qualities. The educational component "Teambuilding" for the specialty "Pharmacy" plays a key role in this

process, because it provides participants with the knowledge and skills necessary for effective teamwork. However, traditional methods of teaching team building, such as lectures and seminars, may not be effective. Therefore, there is a need for innovative approaches that will make the learning process more interesting, exciting and productive.

There are several innovative methods that can be used when teaching the educational component "Teambuilding":

- *Interactive games and exercises* are a great way to make learning fun and exciting. They allow participants to apply acquired knowledge and skills in practice, as well as to receive feedback from other participants. Creating creative tasks in team building supports the development of innovative thinking among applicants of higher education. They learn to look for non-standard solutions, develop innovative approaches and work with challenges and problems. This not only develops their creative potential, but also prepares them for work in modern society, where innovation plays an important role.

- *Simulations and cases* give applicants of higher education the opportunity to feel themselves in a real team situation and make decisions that depend on the outcome of the entire team.

- *Online courses and webinars* allow applicants of higher education to learn at their own pace and from anywhere.

- *Mobile applications, online platforms and virtual tools* allow applicants of higher education to create exciting tasks for teams, promoting the development of communication skills and strategic thinking.

In order to prepare higher education applicants of higher education for the global world, innovative approaches include the creation of geographically distributed teams of English-speaking applicants of higher education of the specialty "Pharmacy". The collaboration of applicants of higher education with others located in different parts of the world provides an opportunity to broaden their horizons, understand cultural diversity and develop intercultural communication skills.

Innovations in team building emphasize the role of participants as active players in the learning process. Teachers become facilitators who enable applicants of higher education to take leadership, make decisions and solve tasks in a team. This approach stimulates responsibility and the development of leadership qualities. Team building is a great way to meet new people, make friends and build strong relationships. Team building helps applicants of higher education better understand themselves, their strengths and weaknesses, and how they work with other people. This self-awareness will help them make better decisions in life.

The advantages of innovative teaching methods "Team building" include: increasing motivation and involvement of applicants of higher education, improving learning results; innovative methods allow participants to better learn the material and apply the acquired knowledge and skills in practice; some innovative methods, such as webinars, can help save time and money on training.

A survey was conducted for students of the first year of the specialty "Pharmacy" after studying the educational component "Team Building".

It was determined that 100% applicants of higher education rated the overall experience of studying the discipline "Teambuilding" for excellent mark.

It was determined that 100% applicants of higher education for question «What aspects of the "Teambuilding" course most impressed you» answered teacher and 50% chosen practical tasks.

We also studied specific skills, knowledge which applicants of higher education gain during studying the discipline "Teambuilding". It was determined that 50% applicants of higher education answered that they developed leadership skills and cooperation in group tasks, plan to use these skills in working on projects and team tasks and improved the skills of effective communication and active listening. 25% applicants of higher education answered that they are going to use this approach to solve difficult problems and find innovative solutions, gained experience of effective team work and plan to use these skills to achieve common goals and improve the collective result.

Therefore, innovative methods of teaching team building make the learning process more interesting, exciting and effective. Using these techniques can help applicants of higher education improve the teamwork, communication, and leadership skills of higher education students.

LIST OF SOURCES OF INFORMATION

1. Golentovska O. S. Review of foreign and domestic approaches to the problem of team building. *Science and education*. № 5. 2014. P. 24-30.
2. Gorbunova V. V. Psychology of team building: A value -role approach to the formation and development of teams: a monograph. Zhytomyr: Department of the State University named after I. Franka, 2014. 380 p.
3. Kas'yanova S. The role of emotional intelligence in the development of leadership qualities of an individual. *Psychological Prospects Journal*. № 31. 2018. P. 118–130.
4. Kucherenko A. Team building as an innovative method of effective team development. *Psychology*. № 1 (92). 2022. P. 98-104.
5. Mykhalyuk A. M. Creativity and innovation: Modern content. *Educational discourse*. 2021. № 3 (34). P. 32–45.
6. Nikiforova L. O., Bilokon Y. V. Team building as a basis for effective team development. *Economic space*. 2012. №59. P. 218-225.

УДК 378.147.081.33:17.022.1]:37.011.3-051

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ АКСІОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Оксана Волошина, Андрій Гонтар, Михайло Кришук

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

В умовах реформування актуалізація ціннісних підходів в освіті визначається такими факторами: аксіологізацією освітнього простору; визначенням пріоритетів в освіті; гуманістичною парадигмою освіти.

Вибір аксіологічного підходу як методологічної основи сучасної педагогіки дозволяє розглядати освіту як соціально-педагогічний феномен, а професійну компетентність вчителя як освітній феномен, що корелюється з основними тенденціями розвитку професійної освіти: універсальності та фундаментальності гуманістичних цінностей, єдності цілей та засобів, пріоритету ідеї свободи. Система ціннісних відносин педагога детермінує процес зародження та розвитку його професійно-педагогічної компетентності. Педагогічні цінності є орієнтиром і стимулом соціальної та професійної активності вчителя, вони є гуманістичними за своєю природою, оскільки зосереджені на широкому спектрі духовних цінностей суспільства [1].

Аксіологічний підхід у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя заснований на баченні цінностей освіти з позиції самоцінності людини. Пріоритетною в цьому контексті є гуманістична парадигма, спрямована на вдосконалення сучасної освіти, яка передбачає високий рівень сформованості професійної компетентності педагогів. Тому важливо зосередити увагу на тих цінностях, які є ідеальним зразком та орієнтиром педагогічної діяльності [4].

Хочемо звернути увагу у цьому контексті на наукову спадщину О. Савченко, яка на теоретико-методологічному рівні здійснила аналіз наукових аксіологічних понять, що розширило і доповнило аксіологічну теорію. У своїх працях О.Я Савченко чітко робить аксіологічні наголоси на існуванні різних груп цінностей: «...загальнолюдські, національні, колективні, цінності віри, родинні, вітальні, пізнавальні, життєсміслові, матеріальні, духовні, етнічні тощо [2, с. 5].

Отже, цінностями в діяльності педагога та основою його професійної компетентності є гуманістичні цінності: визнання людини вищою абсолютною цінністю, розуміння цінності свободи, її значення як для розвитку суспільства, так і для життя людини, розкриття творчого потенціалу особистості з метою забезпечення її суб'єктивної потреби у творчій самореалізації та саморозвитку;

духовно-моральні орієнтири, почуття особистої та соціальної відповідальності тощо.

Зазначені цінності сприяють гуманізації діяльності педагога, оскільки є засобом дослідження процесів і явищ, закономірностей професійної діяльності; дають уявлення про загальні, культурні, професійні та особистісні якості та характеристики освітянин; є засобом цілеспрямованого процесу формування професійної компетентності педагогів [3].

Інтеріоризація гуманістичних цінностей педагогічної діяльності створює фундамент загальної та професійної культури вчителя, базовими основами якого є загальнолюдський, духовний, практичний та особистісний компоненти. Отже, нова освітня парадигма сучасної освіти орієнтована на інтереси особистості, на формування ерудиції фахівця, його професійної компетентності, загальної культури, – всього, що сприяє особистісному самовизначенню педагога.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Волошина О. В. Роль моральних відносин між учителем і учнями в навчально-виховному процесі. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. 2014. Випуск 41. С.66-70.
2. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової школи : посіб. для вчителів і методистів початкового навчання. К. : Богданова А.М., 2009. 226 с.
3. Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Основи педагогічної майстерності: Практикум Вінниця: Твори. 2019. 240 с.
4. Dmitrenko N., Voloshyna O. Training of Prospective Teachers of Foreign Language to Work in Inclusive Classes. *Pedagogika*. 2018. Vol. 129, No. 1, pp. 187–205.

УДК 378.091.214.18:54

СУЧАСНІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Інна Губенко, Юлія Карпенко

Черкаська медична академія

м. Черкаси, Україна

Сучасний підхід до викладання медичних дисциплін відображає потреби сьогодення та вимоги сучасної медицини. Інновації педагогічних засобів акцентують увагу здобувачів на практичній компетенції та інтегрованому навчанні. Студенти мають можливість здобувати знання та навички під час виконання практичних вправ, використовуючи симуляційні тренажери та клінічні кейси, що дозволяє їм збагачувати свої уміння в реальних ситуаціях. Використання інноваційних технологій при вивченні фахових медичних дисциплін ґрунтується на застосуванні сучасних технологій, таких як віртуальна реальність, тренажери, телемедицина та інші, завдяки яким покращується процес навчання, а в подальшому оптимізується робота медичного працівника при діагностиці та лікуванні захворювань. Сучасна медицина потребує такого фахівця, який компетентно володіє не лише медичними знаннями, але й використовує ключові аспекти інших наук, таких як психологія, етика, педагогіка. Тому, сучасний підхід до викладання медичних дисциплін повинен бути міждисциплінарно інтегрованим, щоб здобувачі освіти могли розуміти пацієнта як цілісну особистість.

Мета дослідження – акцентувати увагу викладачів на актуальності використання міждисциплінарної інтеграції при вивченні фахових медичних дисциплін здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Міждисциплінарна інтеграція вивчення медичних дисциплін – це підхід до навчання, що активно поєднує знання, методи та підходи з різних галузей медицини та загально-наукових дисциплін для створення більш глибокого

розуміння способів профілактики, причини захворювання, процесів лікування та догляду за пацієнтами.

З досвіду роботи зазначимо, що окреслений підхід сприяє оволодінню здобувачами освіти і фаховими і загальними компетентностями, що сприяє у майбутній професії комунікації між різними фахівцями для обміну знаннями та досвідом. Міждисциплінарне навчання розвиває критичне, наукове мислення у здобувачів освіти, оскільки вони повинні аналізувати інформацію з різних джерел та враховувати різні підходи до питань профілактики, діагностики, лікування. Наголошуємо, що сучасні підходи до викладання медичних дисциплін включають в себе навчання засадам доказової медицини, що лежать в основі медичних практик та процедур.

Наприклад, у Черкаській медичній академії в процесі професійної підготовки майбутніх магістрів медсестринства міждисциплінарний підхід впроваджується викладачами під час позааудиторної роботи, організованої викладачами «Паліативної та хоспісної допомоги», «Клінічної фармакокінетики та фармакодинаміки». Під час залучення здобувачів до позааудиторної роботи викладачі організовували зустрічі з магістрами медсестринства, які працюють у закладах практичної охорони здоров'я та проводять консультації з пацієнтами (навчання «рівний рівному»). Фахівці розповідали про реальні ситуації, просили здобувачів освіти вирішити певні проблеми та показували студентам, як вони вирішили окреслені кейси, щоб обговорити результати. Зауважимо, що проблемні інтегровані завдання, які виконують здобувачі – це здебільшого ситуаційні задачі, оскільки насамперед необхідно зробити збір анамнезу у пацієнта з урахуванням морально-етичних міркувань, а після обговорити призначення та провести фармацевтичну опіку хворому. Зокрема, проблемні інтегровані завдання такого змісту:

Завдання 1. До старшої медичної сестри відділення звернулася жінка 75 років із скаргою на образливу, на її думку, поведінку медичної сестри, яка не пояснила дію препаратів, що призначив лікар. Діагноз: бронхіальна астма, інфекційно-залежна форма, середньої важкості, фаза загострення. Хронічний

атрофічний гастрит з помірною секреторною недостатністю у фазі компенсації. Охарактеризувати ситуацію. Вказати правильність/хибність дій медичної сестри, пацієнтки. Які дії старшої медичної сестри в даній ситуації? Інструкція до виконання завдання: вивчити теоретичний матеріал за темою завдання; запропонувати власне рішення; ознайомитися з рішеннями практичних фахівців; проаналізувати помилки/правильність рішення; підготувати питання для практикуючого фахівця, яке вас цікавить.

Завдання 2: У хворого 76 років протягом 2-х тижнів слабкість, підвищена пітливість, стомлюваність, біль у правому боці при диханні, температура 38 °С, ЧДД 28 за хвилину, ЧСС 100 за хвилину. Права половина грудної клітки відстає при диханні. Голосове тремтіння справа внизу не проводиться, там же – інтенсивне притуплення. Дихання над нижнім відділом правої легені ослаблене. Кордони серця зміщені вліво. Аналіз крові: лейкоцити – 12 тис/мл (П-13%, Л-13%), ШОЕ 38 мм/год. Необхідно визначити попередній діагноз, пояснити хворому доцільність діагностики та призначення медичних препаратів. Проаналізувати практичний кейс.

Варто зазначити, що ефективним є і проведення інтегрованих аудиторних занять. Проте, така організація потребує узгодження розкладу, педагогічного навантаження викладачів та навчально-методичної документації.

Отже, сучасний підхід до викладання медичних дисциплін спрямований на підготовку компетентних, етичних та досвідчених медичних фахівців, які здатні ефективно працювати в команді та вирішувати складні медичні проблеми, готові відповідати на виклики сучасного світу та медицини. Міждисциплінарний інтегрований підхід до викладання медичних фахових дисциплін сприяє розвитку критичного, проблемного, наукового мислення та організаційних, комунікаційних навичок. Це важливо для ефективної співпраці з пацієнтами, колегами та іншими учасниками системи охорони здоров'я. Міждисциплінарний підхід до вивчення фахових дисциплін не лише сприяє оптимізації освітнього процесу, а й покращує якість медичної допомоги.

УДК 373.3/5:51(043.2)

ПОСЛІДОВНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ТА ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Людмила Колесник

**Красноградський педагогічний фаховий коледж Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Красноград, Україна**

Компетентнісний підхід лежить в основі сучасного етапу розбудови національної системи освіти. Одною з проблем, яку розв'язує зміст освіти України – це забезпечення наступності в навчанні.

Послідовне здійснення наступності надає навчанню перспективний характер, за якого навчальний матеріал розглядається не ізольовано від подальшого його детального вивчення у школі [2].

Наукові дослідження свідчать, що проблема наступності між початковою та основною школою, залишається недостатньо вивченою. Молодий вчитель не готовий вирішувати проблеми адаптації учнів початкової школи до навчання в п'ятому класі. Особливої уваги потребує дотримання принципу наступності під час навчання розв'язування текстових задач, оскільки вони розв'язуються з першого по одинадцятий клас та є засобом формування математичної компетентності учнів.

Питання наступності під час навчання математики розглядається в наукових дослідженнях науковців, методистів: Є. Тихеєвої, А. Усової, С. Лук'янової, М. Волчатої, О. Дубинчук, Н. Салтановської, С. Скворцової, Г. Гордійчук, Р. Гуревич, Т. Колесник.

У Типовій освітній програмі НУШ виокремлено змістову лінію «Математичні задачі і дослідження», яка спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень [1].

Розв'язування задач в п'ятому класі сприяє розвитку кмітливості, логічного мислення. Навички розв'язувати задачі знаходять широке застосування в різних життєвих ситуаціях.

Отже, слід переглянути програму викладання освітнього компонента «Методика навчання математики», враховуючи наступність вивчення математики, для вводу додаткових тем для ознайомлення з методами розв'язування задач в початковій школі. Це сприятиме розширенню теоретичних та практичних методів розв'язування задач арифметичним способом, та підготовки до розв'язування задач алгебраїчним способом в основній школі.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Онопрієнко О. В. Компетентнісно зорієнтовані як засіб формування математичної компетентності учнів. *Початкова школа*. 2013. № 3. С. 23 -26.
2. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручн. Київ: Грамота, 2012. 504 с.

УДК 801.675.2

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ У КОЛЕДЖІ

Ольга Комкова

**В С П «Механіко – технологічний фаховий коледж
Одеського національного технологічного університету»**

м. Одеса, Україна

Реалізація стратегічних завдань до професійної підготовки майбутніх фахівців вимагає нових підходів щодо переходу кількісних показників її рівня в якісні. Винятково важливого значення набуває створення відповідних

педагогічних умов у закладах передвищої фахової освіти, які забезпечать спрямування навчально - виховного процесу на формування психолого-педагогічної компетентності майбутніх фахівців, їх конкурентоспроможності та мобільності на ринку праці. [1, с. 209]

В умовах сьогодення деякі заняття з математики проводяться онлайн за допомогою різних платформ, зокрема ZOOM та Google Meet. У зв'язку з цим можна застосовувати презентації, проводити змагання та квести, перевіряти рівень знань за допомогою тестів. Інтерактивні технології навчання дають можливість зорієнтувати навчання на особистісний розвиток і саморозвиток студентів. Ці технології дають можливість поєднати індивідуальну, парну, групову, колективну роботу. Їх застосування моделює завдання завдяки імітаційним іграм, вирішує проблемні ситуації, допомагає проведенню дискусій. Елементи STEAM-освіти можна використовувати на заняттях математики під час розв'язування задач, в проектній та позаурочній діяльності. Заняття з математики за STEM-технологією дозволяють не тільки вивчати теоретичний матеріал, але і закріплювати знання за допомогою завдань практичного застосування зв'язаних з майбутньою спеціальністю, які дуже цікаві для студентів. Також важлива і індивідуальна робота зі студентами. Можна запропонувати зробити доклад і виступити на студентській конференції або прийняти участь в олімпіаді, конкурсах.

Можна виділити такі переваги застосування інноваційних технологій на заняттях з математики у коледжі: вони допомагають навчити студентів активним способам отримання нових знань; дають можливість опанувати більш високим рівнем особистої соціальної активності; створюють такі умови в навчанні, при яких студенти не можуть не навчитися; стимулюють творчі здібності студентів; допомагають наблизити навчання до практики повсякденного життя, формують не тільки знання, вміння та навички з предмета, а й активну життєву позицію. І як результат такого навчання після коледжу виходить вже висококваліфікований спеціаліст, який застосовує математичні знання у своїй професійній діяльності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.

УДК 378

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ РОБОТИ В МАЛИХ ГРУПАХ ПРИ ВИКЛАДАННІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Алла Мартиненко

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Сучасна система вищої освіти як ніколи потребує інтенсивного використання досягнень світової науки і вимагає освоєння та впровадження нових форм, методів, технологій навчання для розвитку у здобувачів освіти пізнавальних можливостей, набуття компетентностей, умінь і навичок та практичного застосування професійних знань. Нова освітня парадигма передбачає застосування ефективних інноваційних технологій навчання, які здатні вдосконалювати весь педагогічний процес в закладі освіти для підготовки висококваліфікованих фахівців. Вміле та активне використання цих технологій, готовність викладача до творчого пошуку спільно зі здобувачами освіти, майстерність створити атмосферу продуктивного й зацікавленого пізнання сприятимуть ефективному засвоєнню матеріалу останніми та збільшать інтерес до навчання. За орієнтир беруть те, що навчальний процес має бути трансформований у напрямку інтенсивного особистісного розвитку, актуалізації пошуку нових ідей, формування творчого і критичного мислення, рольового та імітаційного моделювання.

Навчання в співпраці, тобто методика об'єднання студентів в мікрогрупи для спільного виконання завдання, стала сьогодні однією із популярних технологій в вищих навчальних закладах. У процесі такого навчання здобувачі освіти активно взаємодіють один з одним і з викладачем з метою спільного розв'язання поставленого завдання. При цьому вони мають можливість обмінюватись думками та пропозиціями. Навчання є цікавим і корисним, зростає мотивація студентів. Інтерактивні технології передбачають різні форми організації взаємодії здобувачів освіти у навчальній діяльності: роботу в парах; роботу в трійках; роботу в малих і великих групах. Головними завданнями технології групового навчання є: створення умов для позитивної мотивації, адже під час групової роботи активізується діяльність всіх виконавців; включати кожного здобувача освіти в активну роботу протягом всього заняття; розвивати у здобувачів освіти комунікативні навички, вміння опрацьовувати новий матеріал і представляти результати своєї роботи. Виховна функція групової діяльності формує колективізм, гуманні якості особистості.

Групове навчання сприяє в значній мірі активізації здобувачів освіти, розкриттю їх творчого потенціалу, розвиває пізнавальний інтерес, що є головним мотивом діяльності і засобом навчання. Він впливає на розвиток розумової активності, активізує навчальну діяльність, забезпечує краще засвоєння навчального матеріалу, розвиває самостійність і комунікативні навички. Групова робота майже рівномірно розподіляє відповідальність за свої дії та результати на кожного члена групи. Кожен здобувач освіти знає, що від виконаної його частки роботи залежить результат усього завдання.

Залежно від змісту та мети, завдань групову роботу можна організовувати у різних формах. Для роботи в групах застосовується організація і проведення навчальних ігор, рольових ігор та імітацій; розв'язування проблем та прийняття рішень. При викладанні медико-біологічних дисциплін можна застосовувати різноманітні інтерактивні вправи. Так, наприклад, на заняттях з теми «Анатомія та фізіологія травної системи» можна застосувати «Ротаційні трійки», «Складання тематичного ряду». Добре використовувати інтерактивні вправи

«Знайди термін» та «Складання сенканів». Також при проведенні занять з «Анатомії та фізіології людини» можна використовувати дидактичні ігрові картки. Студенти поділяються на дві групи, кожна з яких отримує картку з малюнком чи німою схемою та фішки, на яких зазначено назви структур. Завдання: за визначений проміжок часу треба знайти на малюнку чи схемі місцезоташування кожної фішки. Дуже ефективно використовувати такі картки для перевірки знань з тем: «Анатомія та фізіологія ендокринної системи», «Анатомія та фізіологія серцево-судинної системи», «Анатомія опорно-рухового апарату».

До групової форми навчання відносять «Метод проєктів», який містить у собі сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних та творчих підходів. Цей метод сприяє творчому розвитку студентів, використанню ними певних навчально-пізнавальних прийомів, які в результаті самостійних дій дозволяють вирішувати ту чи іншу проблему. Для виконання в групах підійдуть інформаційно-пошукові, короткотермінові або міні-проєкти. Використовується робота над проєктом як вид домашнього завдання. Так, студенти II курсу з патологічної фізіології створювали групові проєкти «Пухлини окремих органів», «Аутоімунні захворювання. Спадкові та набуті імунодефіцити».

Отже, використання групової роботи в процесі викладання медико-біологічних дисциплін сприяє створити такі умови навчання, за яких би кожен здобувач освіти успішно навчався, працював в команді, виявляючи креативність, брав на себе відповідальність за вирішення конкретних завдань, набував навичок комунікації, спілкування, взаєморозуміння, що є підготовкою до їх майбутньої професійної діяльності.

УДК 377.8 (043.2)

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Олена Монастирська

**Красноградський педагогічний фаховий коледж Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Красноград, Україна**

Суспільство висуває нові вимоги до особистості, детермінуючи той набір її життєвих стратегій і якостей, що дозволить їй максимально реалізувати свій потенціал. Активні зміни відбуваються в економіці, політиці, культурі, освіті. Однак загальною тенденцією є затребуваність індивідуальності, особистості як унікального поєднання цілого ряду якостей, здатної поряд зі стандартними схемами реалізувати у своїй соціальній практиці творчі стратегії. У результаті об'єктивною стає потреба в пошуку ефективних механізмів розвитку творчого потенціалу особистості.

Розвиток інтелекту в молоді тісно пов'язаний з розвитком творчих здібностей, що передбачають не просто засвоєння інформації, а прояв інтелектуальної ініціативи і створення чогось нового. Творчі можливості людини необмежені і невичерпні, а творча діяльність є одним з головних визначень людської сутності. Формування й розвиток творчого потенціалу й підвищення активності особистості пов'язані з функціонуванням соціальних інститутів, особливе місце серед яких займає освіта, від яких залежать можливості здобуття знання, саморозвитку, самодіяльності, актуалізації інтелектуального потенціалу майбутнього фахівця.

Сучасна освіта значною мірою змінила свою мету та принципи функціонування. В сучасних умовах одним із завдань української системи фахової передвищої освіти є поєднання її «форматів» із вимогами суспільства, подолання протиріччя між замовленням на творчість з боку суспільства, творчою природою особистості та реальним вираженням творчих можливостей здобувачів освіти. Основним завданням подальшого розвитку фахової

передвищої освіти є не стільки надання здобувачам освіти максимуму наукової інформації, скільки формування здібностей до творчого мислення. Створення у закладі фахової передвищої освіти необхідних умов для розвитку у майбутніх педагогів творчих здібностей, виховання особистості, здатної до саморозвитку як під час навчання у коледжі, так і в подальшій професійній діяльності є пріоритетним напрямком розвитку освіти.

Розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти має бути цілеспрямованим, методологічно обґрунтованим процесом, адже його метою є формування креативної особистості, максимально адаптованої до вимог сучасності. При його розвитку підвищується пізнавальний інтерес до предмета, рівень інтелектуального розвитку, ступінь самостійного мислення, зацікавленість у виконанні завдань пошукового характеру, формуються такі якості, як допитливість, віра в себе, переконаність. При цьому ефективність та результативність педагогічного здійснення забезпечується всією логікою побудови змісту освітнього процесу, стилем навчання і виховання, відповідними організаційними формами та прийомами. Унікальність кожного студента не викликає сумнівів, але вміння пред'явити себе, розглядати кожен момент життя як акт творчий, що дозволяє самореалізуватися, для багатьох є проблемою. Таким чином, завдання формування творчого потенціалу особистості на різних етапах функціонування системи освіти є своєчасною. Здатність до творчості властива кожній людині. Важливо вчасно побачити ці здібності у студента, озброїти його способом діяльності, дати йому в руки ключ, створити умови для виявлення і розквіту його обдарованості. І від того, як педагог і студент будуть взаємодіяти у своїй діяльності залежатиме рівень професіоналізму і духовності майбутнього фахівця.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І.Д. Виховання особистості : підруч. – Київ : Либідь, 2008. 848 с.
2. Цуркан Н. Розвиток творчої особистості молодшого школяра в умовах модернізації початкової освіти. *Початкова школа*. 2017. № 3. С. 57-58.

УДК 378

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН МЕДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Ірина Тіщенко, Наталія Філімонова, Наталія Дубініна

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

Вимога переходу до інноваційної освіти обумовлена викликами сучасності та відноситься до пріоритетних напрямів державної політики у контексті інтеграції вітчизняної освіти до європейського та світового освітнього простору. Зараз перед вищими навчальними закладами стоїть завдання постійного підвищення якості освіти, модернізації її змісту, розробки та впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій, створення умов для підготовки спеціаліста, що підходить «для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності».

Метою будь-якого нововведення є підвищення ефективності педагогічного процесу. Інноваційність у навчальному процесі призводить до зміну взаємин викладачів та студентів. Якщо у стандартній системі навчання ми бачимо підсистему «суб'єкт» - «об'єкт», в якій здобувачу освіти відводиться малоініціативна та залежна роль, то при інноваційній системі навчання студент перетворюється на важливий освітній суб'єкт, залучений до активної, ініціативної та творчої співпраці з викладачем, який має на меті отримання якісних та актуальних професійних знань. Зосередженість на суб'єкт-суб'єктній діалогічній взаємодії вимагає реалізовувати навчально-виховний процес через поєднання традиційних та інноваційних методів та форм навчання. Інновації у змісті освіти мають доповнюватись та реалізовуватись через оволодіння інноваційними методами та формами навчання (діалоговими, діагностичними, активними, інтерактивними, дистанційними, комп'ютерними, мультимедійними, телекомунікаційними, тренінговими, проектними), а також шляхом запровадження альтернативних навчально-виховних технологій

(алгоритмізовану, індивідуалізовану, диференційовану, модульну, колективну - у малих групах). Активні чи інтерактивні методи навчання виділено з урахуванням зміни ролі викладача (замість ролі інформатора роль менеджера) і ролі студента (інформація не мета, а засіб засвоєння умінь і навиків професійної діяльності). Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка передбачає створення комфортних умов навчання, за яких студент відчуває свою успішність та інтелектуальну здатність. Характерною ознакою інтерактивного навчання є постійна, активна взаємодія всіх учасників навчального процесу. Використання інтерактивних технологій може впроваджуватися на різних етапах підготовки практичних занять з дисциплін медичного циклу. Ігрові технології, використання яких передбачає залучення студентів в активне навчання прикладних медичних дисциплін, постійно використовуються викладачами. Серед ігрових технологій надається перевага дидактичним, стрижнем яких виступає навчальна проблема, та діловим, основою яких виступає складання фрагментів заняття, тематичний підбір завдань до конкретних тем з дисциплін медичного циклу, проведення рольових ігор, вирішення та аналіз ситуаційних завдань, розробка дискусійних клубів з актуальних тем та питань. Застосовуються проєктивні технології, що передбачають формування проблематичних методичних ситуацій (визначення проблеми, уявлення проблемної ситуації) та їх постанови студентами (аналіз ситуації, вибір ситуаційних вправ та їх обґрунтування; проблемні демонстрації). Важливим та ефективним є проведення науково-практичних конференцій з актуальних питань викладання медичних дисциплін.

Успішне впровадження інноваційних методів навчання потребує системної роботи: стажування педагогів з метою формування їхньої професійної готовності до роботи в умовах інноваційного навчання; участь викладачів у процесі академічної мобільності, у тому числі, міжнародних програмах обміну та стажування; формування системи матеріального стимулювання педагогів, які активно та ефективно впроваджують інноваційні методи у навчальний процес.

THE IMPORTANCE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF PHARMACY SPECIALISTS

Nataliia Filimonova, Olga Heiderich, Iryna Tishchenko

National University of Pharmacy

Kharkiv, Ukraine

Today, in the training of specialists in the field of Pharmacy, much attention is paid to practical training. The requirements of modern education are to prepare higher education students who are able to identify a problem, analyse it, find the best way to solve it and are able to justify their actions. The educational and methodological support of pharmaceutical education is based on consistency and improvement, and a modern pharmacist should not only reproduce the knowledge gained in professional activities, but also think outside the box and act creatively. Today, active methods of knowledge acquisition are widely used to provide opportunities for unlocking the creative potential, the ability of higher education students to self-education and self-realisation. Among these methods, the use of interactive teaching methods is particularly noteworthy. The advantages of these methods include the development of creative thinking, individual abilities, and research skills of students, which will eventually allow them to train proactive professionals.

Among the active teaching methods, the most promising for mastering the discipline "Microbiology with the basics of epidemiology" is the case method, which is a teaching method based on solving specific problem situations.

The essence of this method lies in the independent cognitive activity of students in an artificially created professional environment, which makes it possible to combine theoretical training and practical skills necessary for creative activity in the professional field. In this case, the term "case" ("situation") should be understood as a brief written description that reflects the situation and illustrates ambiguity to give students the opportunity to discuss and put forward arguments against the background of a set of previously acquired knowledge. At the same time, the problem itself does not have clear-cut solutions. Solving a real-life or simulated situation involves a

discussion among representatives of a group of students, which develops independent thinking, the ability to formulate and defend a personal point of view, requires cooperation and compromise to reach agreement in the audience, and allows improving the ability to take individual initiative, taking into account other points of view. The case method involves several stages: reading a description of a situation (a "case") and then analysing this description.

Case-based learning is not about acquiring ready-made knowledge, but about developing it, co-creating it with the student and the teacher. The latter brings an element of democracy to the educational process - the student is equal to other students and the teacher in the process of discussing the problem. The result of using the method is not only knowledge but also professional skills, as well as the development of a system of values, professional positions, life attitudes, and professional outlook.

Thus, the use of the case method in preparing future teachers for innovative professional activities is particularly significant, since its application in the educational process requires maximum approximation of students to real situations of professional activity and making adequate decisions. The case method enables future specialists to study complex professional issues, develop the ability to identify problems, analyse and develop action programmes, which will allow them to act in a balanced manner in a real situation in the future.

Секція

**Гуманітарний аспект
освітньої діяльності**

УДК 37.015.31:316.42]342.78

**РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК ТА КОНФЛІКТОЛОГІЧНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ**

Ольга Бондаренко

ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ»

м. Харків, Україна

Умови війни створюють складні ситуації в соціальній взаємодії та сприяють зростанню конфліктів в студентському колективі. Інституціоналізація виховної роботи в коледжі повинна включати в себе програми з розвитку соціальних навичок та конфліктологічних компетенцій, щоб допомогти дітям та молоді вирішувати конфлікти мирним шляхом.

Розвиток соціальних навичок та конфліктологічних компетенцій у студентів, які переживають воєнні події, важливий для їхнього успішного адаптування до складних життєвих обставин та збереження психологічного благополуччя. Допоможуть у формуванні соціальних навичок та конфліктологічних компетенцій у студентів наступні заходи:

- Психологічна підтримка та консультування.
- Тренінги з розвитку соціальних навичок.
- Групова робота та спільні проекти.
- Педагогічні програми з конфліктології.
- Підтримка спільноти та ініціатив студентів.
- Психосоціальні тренінги та заходи зі стресменеджменту.

Важливу роль у формуванні особистості студента, його соціальних навичок та цінностей відіграє виховна робота. Ускладнює процес виховання дистанційний формат навчання, що запроваджений в умовах воєнного стану на територіях наближених до воєнних дій. За таких умов виховна робота вимагає

адаптації та використання різноманітних інструментів та підходів для підтримки студентів у їхньому розвитку не лише академічно, а й особистісно.

Кожен заклад освіти адаптувався до сучасних викликів і провів реорганізацію системи виховної роботи зі здобувачами освіти, яка включає роботу соціального педагога, практичного психолога, класних керівників і кураторів навчальних груп, та інших.

Як ми вирішуємо задачу соціалізації особистості в нашому коледжі в сучасних умовах. Зазвичай виховний процес координується та виконується спільно в кількох структурних підрозділах, відбувається під час навчальних занять і в позанавчальний час. У цьому процесі можуть бути задіяні відділ виховної роботи, студентське самоврядування, викладачі, психологічна служба, відділ культури і спорту, адміністрація коледжу. Основними цілями виховної роботи в коледжі є:

- Соціалізація студентів – допомога у включенні студентів до коледжанської спільноти, підтримка їх соціальної адаптації та формування позитивних стосунків з оточуючими.
- Розвиток особистості – сприяння розвитку особистісних якостей, таких як самоствердження, відповідальність, ініціативність та креативність.
- Формування цінностей – пропаганда здорового способу життя, поваги до інших, толерантності, громадянської активності та інших важливих цінностей.
- Підтримка та розвиток талантів студентів – сприяння розвитку інтересів та хобі, організація заходів та програм, які допоможуть студентам реалізувати свій потенціал.
- Професійна орієнтація – надання інформації та підтримки студентам у виборі професійної траєкторії, організація профорієнтаційних заходів та практик.
- Створення позитивного середовища навчання – формування атмосфери довіри, підтримки та взаємоповаги серед студентів та викладачів.

Для досягнення своїх цілей виховна робота в коледжі включає різноманітні заходи та активності, що проводяться в онлайн режимі з використанням інтерактивних платформ, соціальних медіа, онлайн-консультування, створення відеоконтенту, участі в онлайн-громадських проєктах, інше. Студенти активно беруть участь в організації тематичних заходів, конференцій, дискусійних клубів, проведенні культурно-масових заходів, спортивних змагань та фестивалів, організації волонтерської діяльності та участі в громадських проєктах, проведенні тренінгів з розвитку міжособистісних вмій та комунікації, консультацій з питань психологічного супроводу та адаптації, тощо.

Всі ці заходи і активності сприяють формуванню соціальних навичок та конфліктологічних компетенцій у студентів.

Відділ виховної роботи разом з викладачами, класними керівниками організовує групові проєкти та інтерактивну діяльність, що сприяють співпраці, командній роботі та взаєморозумінню між студентами. Викладачі зазвичай виступають як наставники та організатори різноманітних виховних заходів, проводять тематичні лекції, тренінги та семінари, спрямовані на розвиток особистості студента. Форуми, чати, блоги можуть стати майданчиком для обговорення важливих тем, співпраці та взаємопідтримки. Це може стимулювати розвиток соціальних навичок та сприяти побудові позитивних взаємин.

В навчальні плани включено такі освітні компоненти як Громадянська освіта, Основи філософських знань, Соціологія, Психологія праці, Сімейно-побутова культура та домашня економіка, що містять теми з питань конфліктології, які допоможуть студентам краще розуміти природу конфліктів, їхні причини та стратегії їх вирішення. Вебінари, онлайн-конференції, віртуальні екскурсії можуть бути спрямовані на отримання нових знань з питань уникнення конфліктів, підтримку ментального здоров'я, розвиток соціальних навичок, та культурний розвиток.

Адміністрація коледжу має можливість підтримувати та сприяти виховній роботі шляхом забезпечення необхідних ресурсів, створення сприятливого середовища для студентів тощо. В рамках відзначення індивідуальних досягнень студентів та колективу, підтримання здорової конкуренції серед здобувачів освіти, стимулювання до активної життєвої позиції та участі в громадському житті коледжу і суспільства в Положення коледжу про стипендіальне забезпечення включено розділ про додаткові бали, які додаються до рейтингу здобувачів освіти і враховуються стипендіальною комісією при призначенні академічних стипендій, а саме :

№ з/п	Перелік досягнень	Максимальний додатковий бал
1	Голова ради студентського самоврядування коледжу, гуртожитку	10
2	Голова ради студентського самоврядування відділення	8
3	Староста академічної групи	9
4	Переможці Всеукраїнських, регіональних творчих конкурсів, фестивалів, наукових робіт, технічних конкурсів, олімпіад, спортивних змагань	10
5	II місце у регіональних творчих конкурсах, фестивалях, наукових роботах, технічних конкурсах, олімпіадах, спортивних змаганнях	9
6	III місце у Всеукраїнських, регіональних творчих конкурсах, фестивалях, наукових роботах, технічних конкурсах, олімпіадах, спортивних змаганнях	8
7	Учасники Всеукраїнських, регіональних творчих конкурсів, фестивалів, олімпіад, наукових робіт, технічних конкурсів, спортивних змагань	8
8	Переможці обласних, міських творчих конкурсів, фестивалів, олімпіад, наукових робіт, технічних конкурсів, спортивних змагань	7
9	II місце в обласних, міських творчих конкурсах, фестивалях, олімпіадах, наукових роботах, технічних конкурсах, спортивних змаганнях	6
10	III місце у обласних, міських творчих конкурсах, фестивалях, олімпіадах, наукових роботах, технічних конкурсах, спортивних змаганнях	5
11	Постійні учасники художньої самодіяльності коледжу, спортивних змагань, волонтерського руху, члени	2-4

	студентського самоврядування коледжу, гуртожитку, відділення, групи, учасники коледжанських олімпіад	
12	Разова участь у конкурсах художньої творчості, спортивних змаганнях у коледжі, різноманітних акціях	1
13	Ефективна профорієнтаційна робота (1 бал за 1 зарахованого до Коледжу абітурієнта додається до рейтингу студента за результатами наступного семестру)	1 бал × кількість зарахованих абітурієнтів

Використання додаткових балів стимулює студентську ініціативу та участь в проектах, спрямованих на формування спільності, міжкультурного діалогу та мирного вирішення конфліктів у закладі освіти.

Професійну психологічну підтримку та консультування для ефективного управління стресом, тривогою та емоційними труднощами, пов'язаними з воєнними подіями студентам надає практичний психолог. Психологічна служба разом з органами студентського самоврядування займається організацією тренінгів та семінарів з розвитку комунікаційних навичок, емпатії, співпраці та розв'язання конфліктів, інших різноманітних заходів, спрямованих на вивчення та використання стратегій управління стресом та підтримки психічного здоров'я. Забезпечує постійний доступ до психологічної підтримки та консультування онлайн-кабінет практичного психолога на сайті коледжу. Це особливо важливо в умовах стресу та неспокою, які можуть виникнути під час дистанційного навчання, це допомагає студентам краще розуміти інших людей, ефективно взаємодіяти з ними та знаходити мирні шляхи вирішення конфліктів.

Система виховної роботи, яка склалася в коледжі в умовах дистанційного навчання, сприяє розвитку соціальних навичок та конфліктологічних компетенцій у здобувачів освіти і допоможе ним не лише пристосуватися до воєнних подій, а й стати більш компетентними та успішними в майбутньому незалежно від обставин.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України 06 червня 2022 року № 527. – Режим доступу:

<https://drive.google.com/file/d/1B-dJsxljlNxfuy3jjq5n4ZVPeo4gZ8/view>

2. Бойко С. Виховання національно свідомої особистості в умовах російсько-української війни на основі застосування нових експериментальних технологій в освітній сфері України / С. Бойко // Проблеми освіти. – 2022. – Вип.1.–С. 223-235. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pros_2022_1_16
3. Лободинська О. М. Формування соціальних навичок студентів: проблеми й перспективи [Електронний ресурс] / О. М. Лободинська, О. Є. Гриджук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2020. – Т. 30, № 3. – С. 116-121. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2020_30_3_22
4. Сафонов Ю. Українська освіта у воєнний та поствоєнний періоди: психологічні фактори та економічні наслідки / Ю. Сафонов, О. Флярковська // Проблеми освіти. – 2023. – Вип. 1. – С. 6-22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pros_2023_1_3
5. Цуркан Т. Активна життєва позиція студентської молоді / Т. Цуркан // Проблеми освіти. – 2023. – Вип. 1. – С. 347-359. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pros_2023_1_24
6. Яковицька Л. Полімотивація студентів як фактор особистого професійного зростання / Л. Яковицька, В. Синишина // Проблеми освіти. – 2023. – Вип. 2. – С. 115-128. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pros_2023_2_10

УДК 377.36.01

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНOSTІ СТУДЕНТІВ

ДО ОБРАНОГО ФАХУ

Микола Боровський, Артур Вишневецький

Дніпровський політехнічний фаховий коледж

м. Дніпро, Україна

У сучасних соціально-економічних умовах розвитку нашої країни зростають вимоги до якості підготовки фахівців. Випускники коледжів повинні

не тільки володіти професійними знаннями та вміннями, а й бути готовими до постійного підвищення кваліфікації і проявляти інтерес в галузі своєї професійної діяльності: активність, ініціативність, самостійність, здатність до запозичення ідей та до розробки власних, здатність до опанування нового, креативність. Запорукою успіху майбутньої професійної діяльності виступає зацікавленість до обраного фаху. Позитивне ставлення та інтерес до обраної професії виступають чинниками, що забезпечують високий рівень розвитку пізнавальної активності [1, с.318]. Адже бажання стати висококваліфікованим спеціалістом спонукає самостійно шукати та активно здобувати знання, необхідні для майбутньої професії.

У сучасних дослідженнях в області педагогіки акцент робиться на підготовку фахівця з високим рівнем професійної зацікавленості, орієнтованого на ініціативність, ефективне вирішення виробничих завдань. Саме тому одним із завдань фахової передвищої освіти є підготовка компетентних фахівців, що мають високий рівень сформованості інтересу до професії.

Практика показує, що деякі студенти вступають до коледжу з нейтральним або навіть негативним ставленням до спеціальності, яку обирають і таке ставлення може зберегтися й до завершення навчання за обраним фахом. Аналіз змісту навчальних планів і робочих програм спеціальних навчальних дисциплін показує, що освітній процес не націлений належним чином на формування у здобувачів освіти інтересу до обраної професії. Крім того, інтерес до предметного змісту, який проявляється або може проявитися в процесі навчання, не гарантує такого ж стійкого інтересу до практичної професійної діяльності. У зв'язку з цим виникає необхідність вдосконалення процесу навчання, спрямованого на створення умов щодо ефективного формування інтересу здобувачів освіти до обраного фаху.

Викладачі спеціальних дисциплін не тільки повідомляють студентам певну навчальну інформацію та визначають при цьому шляхи, форми, засоби та методи отримання знань. Перш за все, вони направляють студентів на науковий і творчий пошук, і в той же час є активними учасниками їх

професійного формування. В освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти має місце поєднання навчальних робіт з певною свободою пізнавального творчого пошуку, набуттям якостей майбутнього фахівця [2]. Саме з цією метою у нашому коледжі щорічно проводиться декада спеціальності «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка». У минулому році в рамках декади було проведено олімпіаду з електротехніки «Юні електрики», метою якої було узагальнення знань з дисципліни «Електротехніка» в нетрадиційній ігровій формі; розвиток пізнавальної активності і творчості студентів, їхньої кмітливості, спостережливості і розширення технічного кругозору; підвищення якості підготовки випускників, які навчаються за спеціальністю «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка», формування у студентів інтересу до обраної професії, виявлення обдарованої молоді та формування дослідницького, проектного та виробничого потенціалу. Учасниками олімпіади були здобувачі освіти, які вивчають електротехніку у поточному навчальному році. Олімпіада проходила в індивідуальному заліку. Завдання олімпіади включали теоретичні та практичні аспекти дисципліни «Електротехніка». Студенти нашого коледжу проявили неабиякий інтерес до цього заходу. В олімпіаді брали участь понад 30 осіб. Переможці були нагороджені грамотами та корисними подарунками.

Курс електротехніки, як прикладна дисципліна, має на меті практичну орієнтацію. У результаті вивчення цього курсу студенти повинні набути практичних навичок вибору, монтажу та експлуатації електротехнічного обладнання в умовах своєї майбутньої роботи. Саме тому, здобувачі освіти нашого коледжу щорічно відвідують провідні компанії та підприємства галузі. Метою таких екскурсій є підвищення якості професійного навчання, розвиток інтересу до обраної спеціальності, мотивація здобувачів освіти до поглибленого вивчення спеціальних дисциплін за фахом. Провідні фахівці розповідають нам про сферу діяльності та структуру підприємств. Студенти відвідують виробничі цехи, де спостерігають процес виробництва і технічного

обслуговування апаратів і комплексів. Здобувачі освіти охоче слухають про історію підприємства, його продукцію, успіхи колективу, про домінуючі спеціальності і попит ринку праці на фахівців. У той же час знайомляться із правилами техніки безпеки на підприємстві, з головними технологічними лініями виробництва, новою технікою, спостерігають за діяльністю робітників безпосередньо у виробничих умовах. У ході екскурсії майбутні випускники завжди задають питання, що їх цікавлять. Подібні заходи завжди проходять цікаво і продуктивно.

З метою підвищення професійного інтересу студенти нашого коледжу разом з викладачами спеціальних дисциплін відвідують заклади вищої освіти, у яких можуть продовжити своє навчання після закінчення коледжу. Також у межах декади щорічно проводяться конкурси стіннівок, ребусів, кросвордів що є також активним засобом підвищення зацікавленості до обраної спеціальності.

Тож можна зробити висновок, що формування у здобувачів освіти стійкого професійного інтересу є важливим компонентом навчання у коледжі. Зацікавлення до обраного фаху сприяє розвитку здібностей самостійно набувати нові знання, виробляти професійні навички і вміння, що дуже важливо. Усвідомлений професійний інтерес є гарантією сумлінної праці. Тому формування у здобувачів освіти стійкого інтересу до обраної професії, готовності по закінченні коледжу працювати за обраною спеціальністю – це один із найважливіших напрямів педагогічного процесу. А проведення декади спеціальності, екскурсії в заклади вищої освіти та на провідні підприємства є одним із важливих кроків до успішного оволодіння обраним фахом.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Алексєєнко Т. А. Пізнавальна активність студентів. Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти: Науково-методичний збірник. К., 2002. С. 317 – 320.
2. Методика навчання електротехніці, радіотехніці і автоматиці – Педагогіка
URL: http://8ref.com/12/referat_127118.html

УДК 378. 613

ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ОБРАЗ ЖИТТЯ

Людмила Венгер, Світлана Єпішева, Анастасія Терещенко

Одеський Національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Одним із вирішальних факторів економічного та соціального розвитку є збереження здоров'я людей і, насамперед, молодого покоління. Стан здоров'я студентської молоді – один із важливих узагальнюючих параметрів здоров'я нації. Студентство являє собою потенціал кваліфікованих трудових ресурсів країни, основний інтелектуальний потенціал суспільства. Здоров'я народу - це найважливіший індивідуальний і суспільний ресурс, і тому держава і суспільство мають бути зацікавлені у збільшенні кількості здорових громадян і з економічних, і з соціальних позицій. Студенти є активним суб'єктом соціального відтворення та рушійною силою подальших соціально економічних змін та суспільного розвитку держави. В останні роки активізувалася увага до здорового способу життя студентів, це пов'язано зі стурбованістю суспільства з приводу стану здоров'я фахівців, що випускаються вищою школою, зростанням захворюваності в процесі професійної підготовки, наступним зниженням працездатності.

Формування здорового способу життя студентів є одним із пріоритетів вищої освіти. Значна частина вузівської спільноти орієнтована сьогодні на створення здоров'я безпечного середовища - системи заходів щодо навчання студентів основ здоров'я та здорового способу життя.

Питання зміцнення здоров'я населення у сфері базових інтересів держави. Метою державної політики держави у галузі охорони здоров'я населення є формування фізично, психічно здорової та соціально активної особистості.

Збереження здоров'я громадян нашої країни пов'язане не лише зі створенням цілого комплексу умов досягнення цієї мети, а й формуванням у них культури здоров'я - одного з основних елементів загальної культури особистості, спрямованої на розвиток цінностей здоров'я та ціннісних

установок здорового способу життя [1]. Традиційно «культура здоров'я» інтерпретується у межах понятійно-категоріального поля педагогіки, філософії, частково медицини, валеології, соціальної філософії. У соціологічному дискурсі дана дефініція ще знаходить змістовного осмислення - її доцільно розглядати як соціокультурний феномен, інтегруючий у собі як індивідуальний контекст - формування умінь і навиків збереження і розвитку здоров'я особистості; способи ведення здорового способу життя; а й соціальний аспект - розвиток громадського здоров'я та дбайливого ставлення до здоров'я оточуючих людей. За сучасними уявленнями здоров'я є складним феноменом глобального значення, який розглядається як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорії. В Статуті Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ, 1946 р.) поняття “здоров'я” сформульовано як: “стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб та фізичних дефектів” [2]. Проблема формування культури здоров'я є актуальною, своєчасною, але досить складною. Культура здоров'я як інтегративна індивідуально-соціальна якість, з одного боку, формується у процесі соціалізації особистості, з іншого - визначає її соціалізацію та соціальну успішність. Соціалізація молоді відбувається у різних соціальних системах, особливе місце серед яких займає освіту, зокрема, вищу.

Створення здоров'я зберігаючого освітнього середовища, формування бази нормативно-правових актів культивування та зміцнення здоров'я відповідно до міжнародних стандартів, надання матеріальної та соціальної допомоги і послуг з метою збереження та покращення психофізичного самопочуття молоді, пропаганда здорового способу життя – головні аспекти державної політики у галузі охорони здоров'я. Провідною у напрямі збереження здоров'я молодого покоління була та залишається медична сфера. Проте в Україні, вона в основному спрямована на лікування пацієнтів, а профілактиці захворювань та їх ранньому виявленню належить другорядна роль, це в свою чергу призводить до хронізації патології, зростання первинної інвалідизації та смертності. Тому сьогодні виникає суспільна потреба

проведення профілактичних заходів для усунення негативного впливу соціальних основ здоров'я, створення умов для збереження та зміцнення здоров'я студентської молоді, утвердження здорового способу життя, формування відповідального ставлення кожної молодої людини до особистого здоров'я.

В даний час актуалізується проблема стану здоров'я молодого покоління, насамперед студентства - соціально-професійного потенціалу країни, що є важливою умовою майбутнього трудового, економічного та культурного розвитку суспільства. Результати досліджень захворюваності студентів демонструють, що ще до вступу до вузу здоров'я молодих людей ослаблене впливом різних несприятливих факторів, а 60-70% мають хронічні захворювання. Метою нашої статті є розкрити особливості профілактики захворювань та формування здорового способу життя студентів в умовах вищого навчального закладу. Поширеність серед студентства фізичних та соціальних захворювань свідчить про те, що існуючі охоронні методи не дають бажаних результатів.

Моніторингові дослідження, проведені в університеті за останні два роки дозволяють констатувати, що безпечний рівень здоров'я мають лише близько 7% студентів; 30% – середній; 27% - нижче середнього; 36% - низький. Згідно з нормами законодавства, абітурієнт – майбутній студент вступаючи до вузу зобов'язаний пред'явити медичну довідку про стан свого здоров'я та придатність до навчання. Усі наступні 5 років студенти денної форми навчання проходять медичні профілактичні огляди в університетських медичних пунктах, або студентських поліклініках, з метою попередження та запобігання виникненню можливих захворювань. Прийом ведуть лікарі – терапевти, а у разі потреби, студенти направляються на огляд до лікарів вузьких спеціальностей: хірурга, стоматолога, отоларинголога, гінеколога, офтальмолога, невропатолога, які надають студентам консультативну та необхідну медичну допомогу. На підставі динамічного спостереження встановлено, що загальна захворюваність студентства має тенденцію зниження до старших курсів,

неврахованими залишаються 19,3%-21,0% захворювань. Вторинний аналіз даних досліджень щодо аналогічної проблематики останніх п'яти років у порівнянні з двома роками, що ми досліджували, свідчить, що стан здоров'я студентів має негативну динаміку. За результатами медичних оглядів до групи практично здорових віднесено і два рази менше студентів, якщо п'ять років тому їх кількість складала 15%, то за ці два роки зменшилися до 7% і має тенденцію до погіршення. З іншого боку, спосіб життя студентства прямо чи опосередковано пов'язані з поняттями «ризик». Основну групу факторів ризику складають шкідливі звички на фоні хронічного стресу: кількість курців, які вживають алкоголь, нейролептики і депресанти студентів досягло 72,8%.

Однак, відсутність психолога і психотерапевта, недостатність персоналу, що проводить медичні огляди великої кількості студентів, обмеженість в термінах та часі, формальне ставлення фахівців до даного заходу не сприяють покращенню стану здоров'я молодих людей. Байдушність самих студентів до стану свого здоров'я, відсутність установок здорового способу життя, схильність до самолікування, незнання та недотримання елементарних санітарно-гігієнічних правил поведінки також зумовлюють виникнення негативних тенденцій у здоров'ї студентської молоді.

Значну шкоду здоров'ю також завдають Інтернет-залежність та зловживання мобільними телефонами, які є причиною масового безсоння у молоді. Особливо це загострення відбулося в останні роки, психологічний та емоційний стан молоді є нестабільним, відчуття постійного страху за себе та близьких людей, відсутність впевненості в майбутньому, в перспективі розвитку негативно відображаються на здоров'ї молоді. Особлива роль у формуванні здоров'я студентів належить вузам, де «в умовах реалізації комплексного проекту модернізації освіти, турбота про особистісну безпеку та здоров'я учнів стає неодмінним цільовим орієнтиром у діяльності освітніх установ, показником досягнення ними не лише сучасної якості освіти, а й розвитку культури здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Також необхідно зазначити, що спосіб життя студентів, а, отже, і їхнє здоров'я, за останні роки настільки змінилися, що компенсаторні механізми організму важко справляються з підвищеним навантаженням. Високі інформаційні навантаження та перенапряга в процесі освітньої діяльності, поєднання навчання та роботи, складні матеріально-побутові умови, порушення режиму харчування, сну, тривожні стани та інші фактори негативно впливають на здоров'я студентів. Специфічні риси способу життя студентства, що відрізняють цей контингент від інших категорій населення, роблять цю соціально-демографічну групу вразливою у соціальному плані.

Основними компонентами способу життя студентської молоді, які впливають на здоров'я учнів, є: освітня діяльність, вторинна зайнятість, соціально-побутові умови. Важливим є виявлення місця здоров'я в ієрархії життєвих цінностей людини та пріоритетів суспільства.

З позиції культури утворюючого символу здоров'я є образ людини (ідеал), що вміє благополучно існувати в рамках культури, здатної підтримати її своєю життєдіяльністю [3].

Здоровий спосіб життя розкривається у вигляді визнання здоров'я базовою цінністю суспільства. У соціологічному дискурсі виявлення сутнісного змісту здоров'я неможливе у відриві від конкретного середовища, в якому живе людина. Здоровий спосіб життя спрямований задавати благополучний сценарій життєдіяльності кожної людини в певній соціально-культурній спільності.

Університети зобов'язані виконувати функцію формування ціннісних установок на здоровий спосіб життя, спрямованих на підтримку здоров'я студентів як у період навчання у вузі, так і на протязі всієї подальшої життєдіяльності. За всього різноманіття полеміки, питання розвитку культури здоров'я студентства залишаються маловивченими. На сьогоднішній день практично відсутні і комплексні соціологічні дослідження, предметом яких стало вивчення здоров'я. Станом на 2024 рік патологічні зміни стану здоров'я молоді зумовлюють соціально економічні, суспільно-політичні, екологічні обставини які постали в нашій країні, а також не сформованість соціальних

установок здорового способу життя. Зокрема, різке падіння життєвого рівня, бідність, посилення соціальної нерівності, невпевненість у завтрашньому дні, довготривале перебування в стані психоемоційного стресу, зниження якості гарантованої медичної допомоги, погані житлові умови, втрата житла, відсутність належної санітарії, незадовільні гігієнічні умови у навчальних закладах, недостатньо висока якість продуктів харчування, питної води, підвищений рівень шуму, напруги електромагнітних полів, забруднення атмосферного повітря негативно позначаються на психофізіологічному самопочутті молодого покоління. Появу гострих та хронічних захворювань у студентської молоді спричиняють також відсутні вміння раціонально організувати навчання, режим дня, харчування, навички дотримання елементарних гігієнічних та психогігієнічних правил, девіантні форми поведінки. Усі перераховані детермінанти здоров'я, відповідно до результатів цього ж дослідження, визначають основні сучасні ризики для здоров'я у молодому віці. Серед них: - гіподинамія та нераціональне харчування – причини надмірної ваги і ожиріння, що в свою чергу зумовлює зниження імунітету, виникнення хронічних захворювань шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної системи; - психоемоційні стреси, що призводять до погіршення розумової діяльності, розладу нервової системи; - алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія – причини низки захворювань та передчасних смертей (самогубство, отруєння, онкологічні захворювання різних нозологічних форм, серцево - судинні патології, туберкульоз, СНІД); - безвідповідальне статеве життя наносить невіправну шкоду репродуктивній сфері (поширення венеричних захворювань, ВІЛ-інфекції, рання та небажана вагітність).

Спосіб життя - багатовимірною міждисциплінарною дефініцією, що досліджується в рамках філософського, психологічного, соціально-психологічного підходів. Її аналіз у рамках соціологічної теорії демонструє, що спосіб життя характеризує умови та особливості життя людей у суспільстві, відображає практику цілеспрямованих соціокультурних змін, що у результаті

дозволяє виявити взаємозв'язок між конкретним способом життя індивіда і тим соціальним середовищем, в якому реалізується його життєдіяльність.

Нажаль, у вузах немає самостійних медико-соціальних підрозділів (кабінетів), які змогли б вирішувати окремі питання попередження виникнення і прогресування захворювань у студентському середовищі: надання соціально-психологічної, юридичної консультації, медичної допомоги та реабілітації, проведення роботи з сім'єю та близьким оточенням студента, що має проблеми зі здоров'ям. Загально відомо, що профілактика неінфекційних захворювань у 2,7 рази менш затратна, ніж лікування хворих. При цьому здоровий спосіб життя у 5 разів ефективніший, ніж лікувально діагностична діяльність галузі охорони здоров'я, пов'язана із збереженням та зміцненням здоров'я.

Суспільство і держава, які відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду України, повинні забезпечити поліпшення умов навчання, побуту і відпочинку студентської молоді, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги і впровадження технологій збереження здорового способу життя. У ст. 31 Закону України "Про вищу освіту" (2002) зазначено, що держава в особі відповідних органів державної влади забезпечує охорону здоров'я осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а ст. 31 проголошує одним із головних завдань вузу – здійснення оздоровчої діяльності студентів [4].

В основі сутнісних характеристик здорового способу життя лежить така особливість як сукупність властивостей соціальних дій та соціальних відносин, визначаючи його змістове зміст через індивідуальну стратегію життєдіяльності студентської молоді, спрямовану на досягнення особистого та соціального благополуччя, що реалізується на основі ціннісних соціокультурних уявлень про феномен здоров'я. Здоровий спосіб життя студентів актуалізує створення такого соціокультурного середовища, за умов якого виникають реальні передумови для розкриття соціального потенціалу особистості молодої людини.

Виходячи з того, що найважливіша роль у збереженні й формуванні здоров'я належить самій людині, її способу життя, системі цінностей,

настановам, рівню гармонізації внутрішнього світу і стосунків з оточенням, першочерговим завданням дослідників та фахівців при вирішенні питань підвищення рівня здоров'я студентів має стати мотивація цілеспрямованої роботи самої молоді людини з відновлення та розвитку її життєвих ресурсів, по прийняттю на себе відповідальності за власне здоров'я, створення таких умов, коли здоровий спосіб життя стає нагальною потребою. Існуючі проблеми охорони здоров'я студентської молоді є непростими для вирішення, мають багатоаспектний комплексний характер, це в свою чергу визначає необхідність оновлення політики охорони здоров'я, розробки і реалізації нових стратегій та програм на засадах між секторної взаємодії фахівців. Перспектива впровадження здорового способу життя серед студентів вищих навчальних закладів є своєчасною і актуальною.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sheremet, I., Vasylenko, K. (2019). The model of training of the future teachers for prevention of pupils' vision disorders, *Social and Economic Aspects of Education in Modern Society: Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference, March 22, 2019*. Warsaw: RS Global Sp. O., 2019. P. 29-34
2. Устав Всемирной организации здравоохранения. – Женева, 1946. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_599. – Загол. з екрану. – Мова укр.
3. Федько О. А. Ціннісна природа здорового способу життя для особистості, нації та держави / Олександр Анатолійович Федько // *Стратегічні пріоритети*. – К., 2009. – № 4. – С.83-88
4. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>. – Загол. з екрану. – Мова укр

УДК 615.1:93:378.094

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ НФаУ

Валерій Горбаньов

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Практично у центрі Харкова, поряд із залізничною станцією Левада, на вулиці Заїківська, 18, знаходиться Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету, який розміщений в єдиному архітектурному комплексі, розташованому у затишному подвір'ї, прикрашеному ошатними газонами, клумбами квітів, групами дерев. Коледж знаходиться неподалік від станції метрополітену «Проспект Гагаріна», і тому має зручний транспортний зв'язок з усіма частинами міста.

На території де нині розміщується ФкНФаУ близько 80 років перебувала Олександро-Невська церква, яка була побудована протягом 1878 - 1881 рр. в передмісті міста Харкова в районі перетину трьох історичних районів - Левади, Заїківка і Москалівки, за проектом архітектора Харківської єпархії Федора Івановича Данилова (1810 - 1885 рр.). До побудови церкви на цьому місці був військовий шпиталь, а пізніше батальйон внутрішньої варті. Церква була підірвана на початку 1960-х років, на її місці був побудований новий 5-ти поверховий корпус хіміко-механічного технікуму.

Олександро-Невська чоловіча церковно-парафіяльна школа була відкрита у 1884 р., з 1885 р. школа стала двокласною і розміщувалася в двоповерховій будівлі. Штат учнів в 1890 р. становив 60 осіб, а в 1900 р. вже 1200 осіб (всього 16 класів). У 1900 р. була відкрита жіноча двокласна церковно-парафіяльна школа в організованому поблизу церкви триповерховому кам'яному будинку. Школа за змістом навчання відповідала вимогам гімназії, педагогічний колектив становив 33 людини. Учениці вивчали: 1) креслення, 2) стенографію, 3) роботу на рахівницях, 4) друкування на машинці, 5) рукоділля (крій, шиття). На утримання школи щорічно витрачалось 14 000 рублів. У школі була

бібліотека для позакласного читання з відділами: релігійно-моральним, белетристичним, історичним і природничим. При школі існував шкільний співочий хор, щорічно влаштовувалися шкільні заходи: новорічна ялинка, літературні ранки, екскурсії на поклоніння святиням, свята деревонасадження.

Олександро-Невська церковно-парафіяльна школа першою серед церковних шкіл впровадила предметну систему викладання замість класної. Викладання предметів фахівцями високого рівня сприяло підвищенню якості знань. На початку ХХ ст. за змістом навчання школа відповідала вимогам гімназії. Завдяки ретельності педагогічного колективу, священства, допомоги благодійників і піклувальників, Олександро-Невська церковно-парафіяльна школа входила в число кращих церковно-парафіяльних шкіл Харкова кінця ХІХ - початку ХХ ст.

Історичні корені становлення Фахового коледжу НФаУ сягають середини 1920-х років, коли після зміцнення своєї влади більшовики розпочали докорінний переустрій країни, який отримав назву «радянська модернізація», однією з головних складових цього процесу була індустріалізація, під гаслом «розгорнутого будівництва соціалізму».

З історичних джерел нам відомо, що у 1925 р. розпочала свою роботу 4-та Професійно-технічна школа механічних спеціальностей та електротехніки, яка у 1930 р. була реорганізована у Технікум основної та спеціальної хімічної промисловості, пізніше Харківський хімічний технікум. Школа була розташована на вулиці Юріївській, 3, завідувачем був Мащенко. Дані за 1926 р. свідчать, що школа змінила назву на 4-ту Професійно-технічну школу хімічних спеціальностей, розташовувалась по вулиці Юріївська, 3, завідувачем залишався Мащенко, в школі навчалося 460 учнів, була своя лабораторія та миловарений завод. У 1929 р. школа змінює свою адресу та переводиться на вулицю Олександра Невського (в 1930-1940-х рр. на певний час перейменовувалася на вулицю Рівності та братерства, пізніше Землячки, з 2023 р. вулиця Заїківська). Професійно-технічна школа № 4 здійснювала підготовку

фахівців з хімічних спеціальностей. Завідувачем школи була Ганна Михайлівна Ларіонова.

У 1930-х рр. хімічна промисловість перетворилася у велику галузь народного господарства і освоїла низку нових виробництв. Наприкінці 1930-х рр. на підприємствах хімічної промисловості України вироблялися: мінеральні добрива, сірчана кислота, кальцинована сода, каустична сода, калійні добрива, лаки, фарби, барвники, синтетичні волокна. У підготовці кадрів кваліфікованих робітників у 1920-х рр. для хімічної промисловості СРСР провідну роль відігравали професійно-технічні школи, які випускали кваліфікованих робітників, механіків, техніків. Значна частина випускників Професійно-технічної школи № 4 та Харківського хімічного технікуму спрямовувалася в першу чергу на підприємства хімічної промисловості України.

У першій половині 1930-х рр. при зарахуванні до вищих та середніх спеціальних навчальних закладів діяв класовий принцип, за якого переважне право на навчання мали робітники та трудящі селяни, для яких установлювався ліміт прийому.

Для комплектування колективів вузів і технікумів найбільш підготовленими абітурієнтами з 1933 р. були запроваджені вступні іспити з профільюючих дисциплін. На початку 1930-х рр. активно проводилося вдосконалення навчального процесу, було ліквідовано бригадно-лабораторний та комплексний методи навчання, що не забезпечували учням та студентам потрібних знань, підвищено роль лекцій, семінарських і лабораторних занять, вводилися складання іспитів і індивідуальна оцінка знань студентів, обов'язкове проходження ними виробничої практики. Запроваджувалися нові навчальні плани і програми, проводилася робота з написання та видання підручників та навчальних посібників.

Рішенням Ради Народних Комісарів УСРР від 19 липня 1930 р. про реорганізацію професійно-технічних шкіл і курсів у технікуми, відбулася реорганізація Професійно-технічної школи № 4, у Технікум основної та спеціальної хімічної промисловості, технікум мав денну форму навчання

терміном 4 роки, всього у 1930-1931 навчальному році навчалося 594 учнів. Дані за 1937 р. свідчать про те, що по вул. Олександра Невського, 18, зареєстровано Харківський хімічний технікум основної та спеціальної хімії, який був підпорядкований Народному комісаріату промисловості СРСР. Директором технікуму залишалася Г.М. Ларіонова.

Технікум здійснював підготовку зі спеціальностей: «Аналітики неорганічних та органічних виробництв», випускники отримували кваліфікацію «технік-хімік»; «Спеціальні хімічні виробництва», випускники отримували кваліфікацію «технік».

На жаль вивчення довоєнного етапу історії становлення та розвитку ФкНФаУ через нестачу історичних джерел пов'язано з великими труднощами, фактично не збереглися архівні матеріали того часу. В 1941 р. під час наступу військ нацистської Німеччини на Харків хімічний технікум не вдалося евакуювати на Схід та восени він був ліквідований, більш конкретних даних про долю навчального закладу на сьогоднішній момент ми не маємо.

1946 рік – рік відродження роботи технікуму. Розпочалася підготовка до відновлення роботи Харківського хімічного технікуму. Розпорядженням Ради Міністрів СРСР № 4212-р від 30.03.1946 року технікум було відновлено під новою назвою Харківський хіміко-індустріальний технікум (ХХІТ). Директором було призначено Михайла Гордійовича Семененка (1946-1952 рр.) ХХІТ розпочав підготовку фахівців зі спеціальностей «Промислове та громадське будівництво», «Виготовлення та монтаж сталевих конструкцій», 1949 р. технікум розпочав прийом студентів за спеціальністю «Водопостачання та очищення промислових стоків».

Перший повоєнний випуск ХХІТ 1950 р., який становив 72 чоловіка, започаткував добру традицію, яка продовжується і в наш час: вечори зустрічей з випускниками, які відбуваються щороку 3 травня о 18 годині. Викладачі розповідають про новини, що відбувається у навчальному закладі, випускники діляться своїми успіхами та проблемами.

Фаховий коледж НФаУ – єдиний заклад фахової передвищої освіти України, що здійснює підготовку спеціалістів для всієї фармацевтичної галузі нашої держави та кадрів багатьох іноземних держав, який за понад 90 років своєї освітньої діяльності підготував більше 22 000 висококваліфікованих фахівців.

В сучасних умовах, суттєво впливає на розвиток фармацевтичної освіти, особливості підготовки фахівців фармацевтичного профілю те, що змінюються професійні функції фармацевтичних працівників. Життя стає більш динамічним і люди крім лікаря, все більше звертаються до фармацевта. Значно розширилася номенклатура готових лікарських засобів, поступово підвищується соціальна роль і суспільна значущість професії фармацевта, до якого все частіше звертаються пацієнти за рекомендаціями та порадами щодо вживання лікарських засобів.

Історія становлення освітньої діяльності, розвиток фармацевтичної освіти у ФкНФаУ свідчать: викладачам, співробітникам нашого навчального закладу завжди були притаманні почуття нового, творчий пошук в усіх напрямках діяльності, реагування на сучасні виклики. Досягнення коледжу дають усі підстави бути впевненими в тому, що колектив в подальшому збереже і примножить кращі традиції підготовки фахівців для фармацевтичної галузі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alma mater: історія століття. Десять десятиріч в історії ХФІ - НФаУ / за ред. В.П. Черних. Харків : Золоті сторінки, 2021. 756 с.
2. Історія Національного фармацевтичного університету люди, події, факти / за ред. В.П. Черних. Харків : Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2005. 624 с.
3. Історія фармації України / Р.В. Богатирьова, Ю.П. Спіженко, В.П. Черних та ін. Харків : Прапор, Вид-во УкрФА, 1999. 799 с.
4. Михайлюк Н.В. История церковно-приходской школы при храме Святого Александра Невского. Харків, 2014. 14 с.

УДК 37

НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ВИХОВАННЯ МОЛОДІ СЬОГОДНІ

Тетяна Громова

Харківський державний професійно-педагогічний фаховий коледж

імені В.І. Вернадського

м. Харків, Україна

Сьогодні, коли зусиллями ЗСУ, добровольців, волонтерів та ціною життя тисяч мирних українців відстоюється свобода, незалежність та територіальна цілісність нашої держави, пріоритетного значення набуває національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання молоді. Адже протягом віків цілі покоління українців виховувалися в дусі відчуження від рідної землі та національного самозречення. В нашого народу формували почуття національної меншовартості, комплексу неповноцінності, навіювали переконання в перевазі «старшого брата». Особливо активно така політика проводилась за радянських часів, коли протягом десятирічч навмисно поширювалася російськомовна література, музично-пісенна продукція. А історія України подавалася неправдиво, вивчалася поверхово, а про національних героїв, що боролись за незалежність України, взагалі не згадувалось, або вони були представлені як вороги народу. Висміювався український характер, самобутність та традиції нашого народу. Нас намагалися позбавити усіх ознак культурної та духовної самостійності. Все це формувало явище етноциду, що представляє собою переслідування етнічних (національних) груп, спрямоване на їхнє фізичне знищення або насильницьке викорінювання національних особливостей. Такі переслідування наш народ переживав століттями, але вистояв, вижив і сьогодні про неймовірну мужність українців знає увесь світ, а пісня січових стрільців «Ой у лузі червона калина...» лунає на усіх континентах.

В реаліях сьогодення одним із шляхів збереження державності є національно-патріотичне виховання молоді. Патріотизм у сучасному розумінні

– це відчуття того, що в моєму місті, в моєму навчальному закладі, країні мене стосується все, що залежить від мене. Я – творець майбутнього своїх дітей і онуків. Патріотизм – це одна із якостей людського характеру. Він, подібно до любові, керує людською свідомістю, заставляючи робити великі і малі вчинки в ім'я своєї Батьківщини. Патріотизм – величний вияв нескінченної любові до рідного краю. Патріотизм, як і честь виховує великих, сильних людей, які не рахуються з ціною свого життя й здатні пожертвувати ним заради рідної землі. Патріотизм породжує впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ, він перетворює звичайну людину в безстрашну машину, яка не відчуває страху і болю, йдучи впевнено та безстрашно до своєї мети. Тоді мета патріота стає метою усього народу. Патріот живе в єдності зі своїм народом, він живе своїм народом, адже життя народу стає його життям. А що ж таке патріотичне виховання? Патріотичне виховання – це планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго ставлення до Батьківщини. Таке виховання включає розвиток любові до своєї країни, національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальності за природу; потребу зробити свій внесок у долю Батьківщини; інтерес до міжнаціонального спілкування; прагнення праці на благо рідної країни, її народу.

В умовах війни виникла нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей: - повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України); - участь у громадсько-політичному житті країни; - повага до прав людини; - верховенство права; - толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно - мовних особливостей; - рівність усіх перед законом; - готовність захищати суверенітет та територіальну цілісність України.

Патріотичне виховання у нашому навчальному закладі здійснюється під час проведення навчальних занять, через систему виховних заходів, проведення

круглих столів, волонтерство тощо. Нажаль, навчання онлайн дещо обмежило можливість урізноманітнити форми роботи. Але, не зважаючи на труднощі сьогодення, всі викладачі, керуючись Конституцією України, Концепцією Національно-патріотичного виховання, Національною програмою «Діти України», нормативними документами, наказами, розпорядженнями Президента України, Міністерства освіти і науки, обласного та міського управління освіти, намагаються донести до студентів необхідну інформацію, сформувати розуміння того, що ми є народ зі своєю історією, мовою, традиціями, територією і ніхто не має права на це зазіхати. Так, один із заходів національно-патріотичної направленості провели викладачі циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін до Дня Герба України: «Краса і велич символів держави», який проходив у онлайн форматі. Проведення такого заходу є надзвичайно важливим, адже державна символіка покликана формувати національну свідомість, громадянську гідність та патріотичні почуття молоді. Український прапор, герб, гімн України – для більшості українців сьогодні це не просто символи держави. Це – віра в свободу, віра в перемогу, віра в майбутнє! Сьогодні наші воїни ідуть в бій з українським стягом та підіймають його над звільненими містами і селами. А він, обпалений війною, забризканий кров'ю захисників неначе сповіщає на весь світ – Ми є! Ми вільний народ! Нас не перемогти!

На виховному заході студенти занурилися в історію виникнення головних атрибутів нашої держави, поповнили свої знання з правового урегулювання питань щодо державної символіки, отримали багато цікавої та корисної інформації. Хочу підкреслити, що наші студенти – це майбутні педагоги, майстри виробничого навчання. Саме вони будуть формувати національну свідомість, громадянську гідність та патріотичні почуття своїх учнів, адже виховання любові і пошани до державної символіки, ритуалів суверенної України є невід'ємною складовою педагогічної діяльності. Тому проведення виховних заходів національно-патріотичної спрямованості є пріоритетними. Патріотами не народжуються. Патріотів виховує суспільство. Сьогодні

патріотизм складає найважливішу ціннісну основу будь-якого демократичного суспільства і виступає суттєвим внутрішнім мотивом для саморозвитку і розкриття всіх потенціальних соціальних можливостей в духовній, економічній і соціальних сферах життя суспільства. Тому мета нашого навчального закладу на сучасному етапі – виховати молодь гуманною, творчою, відповідальною, з активною життєвою позицією, яка могла б реалізувати себе в житті та стати гідними громадянами нашої держави. Без пробудження таких моральних феноменів, як патріотизм, обов'язок, совість, почуття власної гідності, працелюбність навряд чи можна розраховувати на поліпшення ситуації в країні.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Гнатенко С.А. Виховання громадянськості у студентів в системі вищої школи / С.А. Гнатенко // Вісн. Філософія. Психологія. Педагогіка; Нац. техн. ун-т «КПІ». -К.,2003.-№1. -с.177-182.
2. Загородня А. Сучасне розуміння патріотичного виховання молоді [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.tme.umo.edu.ua/docs/10/6.pdt.
3. Лист МОН від 10.06.2022 №1/6267-22 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України».
4. Наказ МОН від 06.06.2022 №527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 №64».

УДК 37

**НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ
«ЗАХИСТУ УКРАЇНИ» В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ФАХОВОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ БОРОТЬБИ ЗА ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ
УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Юрій Каліберда

**Відокремлений структурний підрозділ «Технічний фаховий коледж
Дніпровського державного аграрно-економічного університету»
м. Дніпро**

Під час широкомасштабної війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України, виникає нагальна необхідність здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді - формування нового українця (професіонала та патріота), що діє на основі національних та європейських цінностей.

Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку.

В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз, і водночас, великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд із забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське та євроатлантичне співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвіп ок Української держави.

Важливе місце у цих процесах займає національно-патріотичне виховання в закладах освіти України, яке потребує подальшого конструктивного переосмислення історичного минулого українського народу у

його споконвічній боротьбі за Українську державність, демократію, права людини, створенні та інтеграції України у новій системі колективної безпеки у світі.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у дітей та молоді сьогодні повинно здійснюватися на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності, зокрема, від княжої доби, українських козаків, Українських Січових Стрільців (УСС), армій Української Народної Республіки (УНР) та Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР), учасників антибільшовицьких селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії (УПА), українців-повстанців у сталінських концтаборах, учасників дисидентського руху.

Також національно-патріотичне виховання має здійснюватися на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013- 2014 років, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції (АТО) та операції об'єднаних сил (ООС) у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим російською федерацією, війни росії проти України. Важливим завданням є розгляд порівняльно-історичних відомостей про переривання державності в інших європейських країнах, які сьогодні представлені потужними європейськими націями.

Кожний викладач в Україні повинен прикласти багато зусиль щодо подання посттоталітарних психологічних травм українського народу, викликані преступними діями комуністичного режиму, які проявляються у комплексі меншовартості, незнанні власної історії України та її війська, поданні наслідків голодоморів, репресій, колективізації та депортацій.

На особливу увагу заслуговує формування та розвиток української політичної культури в часи Речі Посполитої та Австро-Угорщини, нове осмислення ролі Кримського Ханату як держави кримськотатарського народу,

включно з тривалим воєнним протистоянням і плідною військовою та культурною співпрацею.

Національно-патріотичне виховання — спрямована на дітей та молодь комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави [1].

В Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей.

Національно-патріотичне виховання є важливим засобом громадянської освіти. Утвердження поваги до державної мови, піднесення її престижу серед громадян є важливим аспектом формування й розвитку особистості та основою національно-патріотичного виховання [2].

Із особистого досвіду хочу додати до сказаного вище, що під час проведення занять з дисципліни «Захист України» в закладах перед вищою освітою пропоную проведення наступних заходів.

До 10-ти хвилин на кожному занятті розбирати події, які відбуваються на фронтах осійсько-української війни за минулу добу (втрати ворога у живій силі та озброєнні, ході воєнних операцій).

Виконання під час занять Державного гімну України, повстанських та козацьких пісень, пісень вояків УПА, УСС, маршу «Нової армії», армії УНР «Як упав же він з коня..» та ін.

Популяризувати героїчні вчинки вояків сучасної війни, подвиги жінок та волонтерів. Проводити історичні паралелі з подвигами українських вояків періоду козацтва та інших історичних періодів нашої історії.

Розповідати про військове братерство та співробітництво українців з вояками армій Речі Посполитої, Литви, Білорусі та Молдови. Розбирати битви Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Розповсюджувати досвід українських миротворців.

Проводити конкурси пісень, віршів та малюнків з військової тематики. Прищеплювати повагу до українських одностроїв, військових нагород, бойових прапорів, військової геральдики. Приділяти увагу історії українського військового флоту.

На конкретних прикладах розбирати зі здобувачами освіти тактику вояків ЗСУ, використання ними зразків новітньої зброї (Байрактаїв, Хамерсів та ін.) під час звільненні нашими військами о-ва Зміїного, боях під Києвом, Харковом та Херсоном.

Долучати дітей до акцій «Окопна свічка», допомоги волонтерам у зборі речей, продуктів та грошей для нашої армії.

Розповідати дітям про звірства окупантів, діях колаборантів на тимчасово окупованих росіянами українських територій, знищенні ними інфраструктури українських міст та сіл, розкраданні культурних та історичних цінностей.

Наголошувати на справедливому та визвольному характері війни українського народу з військами рф та вплив перемоги української зброї на долі України та післявоєнного свту вцілому.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України // Додаток до Наказу МОН від 06.06.2022 № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання

таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641». - URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-v-zakladah-osviti-ukrayini-ta-viznannya-takim-sho-vtrativ-chinnist-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-16062015-641>.

2. Стратегічні підходи до національно-патріотичного виховання дітей та молоді визначені в Указі Президента України від 18.05.2019 № 286/219 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання». - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>.

УДК 37.091.2:172.15

**РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКО-ПАТРІОТИЧНОГО ТА ВІЙСЬКОВО-
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СИСТЕМІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ
ЗАКЛАДІВ ФПО**

Оксана Мельник, Ірина Стельмах, Валерій Воробйов

Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж

Житомирської обласної ради

м. Житомир, Україна

Російське вторгнення на територію нашої держави докорінно змінили для нас глибину змісту понять: «патріотизм», «любов до Батьківщини»; ставлення до національних символів; до історичних подій, пов'язаних з виборюванням права на вільне, суверенне існування України. З огляду на це виникла потреба у розробці системних заходів на посилення національно-патріотичного виховання молоді, зміщення пріоритетних акцентів у змістовому наповненні виховної роботи, тому що патріотизм – є базовою характеристикою особистості, яка визначає ставлення людини до себе й до світу. Сьогодні переоцінити важливість національно-патріотичного виховання просто

неможливо. Нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму знайшли відображення в основних нормативних документах, якими заклади освіти керуються в процесі організації виховної роботи, фундаментальними серед яких є: 1) стратегія національно-патріотичного виховання (Указ Президента України від 18 травня 2019 року №286/2019) [3]; 2) концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (наказ №527 від 06 червня 2022 року) [2]; 3) лист МОН «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023-2024 н.р.» №1/12702-23 від 24.08.2023 [1].

На нашу думку, ефективність реалізації виховної роботи в закладах освіти залежить від системного підходу. В Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі система виховного впливу на студентську молодь представлена наступними складовими:

1. Нормативна складова.
2. Методологічна складова.
3. Організаційно-діяльнісна складова.
4. Аналітично-рефлексивна складова

Відповідно до нової концепції національно-патріотичного виховання пріоритетними стають громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне, духовно-моральне, та екологічне напрямки виховання [2]. Громадянсько-патріотичне та військово-патріотичне напрямки – є базовими у системі національно-патріотичного виховання. Саме на них акцентовано увагу в наведеній статті.

Зміщення змістових акцентів у вихованні патріотизму полягає у переході від етнонародного виміру до національно-усвідомленого, державотворчого.

З огляду на мету національно-патріотичного виховання освітній процес в коледжі побудовано таким чином, щоб пробудити у студентів національні почуття, виховувати в них повагу і любов до свого народу, до його моральних та духовних здобутків, а також самоповагу та гордість за свою Батьківщину, і на цьому підґрунті формувати суспільно значущі якості особистості: національну свідомість, духовну, професійну й трудову активність, морально-

етичну, фізичну, екологічну і правову культуру, готовність захищати Україну, її територіальну цілісність і суверенітет.

Результативність національно-патріотичного виховання буде залежати від кількох важливих чинників: 1) системної організації виховної роботи з пріоритетністю національно-патріотичного; 2) рівня розвитку національної свідомості та культури педагогів; 3) сформованої потреби пізнавати нове, самовдосконалюватися, розвиватися у професійному та загальнокультурному напрямках здобувачів освіти; 4) форм та методів виховного впливу на особистість студента.

Увесь виховний процес можна умовно поділити на такі організаційні складові: 1) виховна робота під час аудиторних занять з різних навчальних дисциплін; 2) позааудиторна виховна робота; 3) позаколеджна виховна робота; 4) загальна організація освітнього процесу.

Практична реалізація виховного впливу під час вивчення освітніх компонентів реалізується відповідно до змісту дисциплін (у програмі передбачено теми, пов'язані із досягненнями українських науковців в тій чи іншій галузях знань; сучасні напрямки розвитку фармації та медицини, хімії, біології тощо в Україні, започатковані в нашій державі методи/способи виробництва фармацевтичних препаратів, інформація про сировину, зокрема, фіто сировину, яка експортується з України, про новітні підприємства, що функціонують в Україні і за її межами та інше).

Рис. 1. Реалізація громадянсько-патріотичного та військово-патріотичного напрямків виховання під час вивчення освітніх компонентів.

Найширші можливості у реалізації національно-патріотичного виховання передбачені на заняттях дисциплін гуманітарного циклу (українська мова, українська література, історія України, Всесвітня історія, філософія, громадянська освіта). Окрім традиційних занять ефективними є інші форми, до прикладу: 1) семінар-конференція з філософії «Українська філософська думка. Аспекти національно-патріотичного виховання у філософських поглядах Григорія Сковороди»; 2) заняття-імпровізація «З літературної спадщини Лесі Українки».

Особливе місце у реалізації військово-патріотичного виховання мають дисципліни Захист України, основи медичних знань, військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій (вибіркова дисципліна), домедична допомога (вибіркова дисципліна). В умовах війни виховна складова вивчення зазначених дисциплін є пріоритетною. В оновленій програмі освітнього компонента «Захист України» по новому актуалізуються теми: «Захист України – обов'язок кожного громадянина України», «Національна безпека України в системі світової колективної безпеки», «Національні інтереси України. Воєнна доктрина України», «Підготовка до

національного спротиву в Україні». Викладач зазначеної дисципліни (бойовий офіцер) ділиться набутим досвідом ведення бойових дій, про будову та можливості сучасної техніки та зброї, особливості надання домедичної допомоги в бойових умовах тощо.

До Дня Збройних Сил України було проведено презентацію постерних доповідей «Види та роди військ ЗСУ», створено фотовиставку: «Дякуємо Збройним Силам України», організовано виставку оберегів для воїна, виготовлених власними руками здобувачів з подальшим відправленням на передову.

Винятково важливого значення мають заняття з Основ медичних знань на тему: «Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій», «Етапи надання допомоги пораненим у військово-польових умовах. Надання допомоги в секторі обстрілу», «Надання допомоги в зоні тактичних умов. Алгоритм MARCH», «Мінно-вибухові травми. Надання тактичної допомоги», «Тактична евакуація», «Отруєння речовинами, що є хімічною зброєю. Заходи безпеки під час надання домедичної допомоги», «Вплив мін та вибухонебезпечних предметів на людину, сім'ю та суспільство». Значної популярності набули в коледжі практичні заняття, тренінги для усіх учасників освітнього процесу з надання домедичної допомоги у разі кровотеч, мінно-вибухових травм, з мінної безпеки із запрошенням представників ДСНС.

Форми, методи та змістове наповнення виховних заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання здобувачів освіти, є різноманітними, ефективними як в інформаційно-пізнавальному, так і в емоційному аспектах. Пропонуємо окремі з них до прикладу:

№	Назва заходу/форма проведення	Реалізація напряму виховання
1.	Флешмоб до Дня Державного Прапора України.	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
2.	Покладання квітів до могил захисників України, випускників коледжу.	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
3.	Віртуальний усний журнал «Ціна незалежності та суверенітету України: історія та сучасність».	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
4.	Участь у Всеукраїнській акції пам'яті «Сонях».	громадянсько-патріотичне
5.	Перша виховна година в академічних групах на тему:	громадянсько-патріотичне

	«Живе і буде жити Україна, ніхто не спинить крил наших політ!»	
6.	Навчальна евакуація до найпростішого укриття під час повітряної тривоги. Інструктаж з ОП, БЖД, зокрема, в умовах воєнного стану; поради з психологічної підтримки.	військово-патріотичне
7.	Фотосушка до Дня міста «Житомирщина – перлина Полісся»	громадянсько-патріотичне
8.	Віртуальний усний журнал до 130 річниці з Дня народження Олександра Довженка	громадянсько-патріотичне
9.	Заходи до Дня Захисників та Захисниць України: 1. Загальноколеджний захід до Дня Захисників і Захисниць України та Дня українського козацтва. 2. Виставка малюнків «Повертайся живим». 3. «Герої не вмирають!» - вшанування пам'яті полеглих Героїв в російсько-українській війні. 4. Фоторепортаж: «Воля, сила, мужність, честь»	громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне, духовно-моральне, художньо-естетичне
10.	В читальній залі бібліотеки коледжу організували інформаційний дайджест, присвячений пам'яті жертв Бабиного яру.	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
11.	Виховні години в академічних групах з подальшим плануванням діяльності: «Наближаємо перемогу разом. Студентське волонтерство».	громадянсько-патріотичне
12.	Благодійний ярмарок творчих робіт студентів та співробітників коледжу: «Донат для ЗСУ – особистий внесок у Перемогу» (зібрані кошти витрачено на потреби 5 окремої штурмової бригади роти вогневої підтримки).	громадянсько-патріотичне
13.	Участь у процесі плетіння маскувальних сіток (підтримка ініціативи голови спілки жінок Житомира Лариси Харчук).	громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне
14.	Практичний семінар «Україна в моєму серці» із запрошенням представника ГО «Простір – Вільна» Віти Яремчук	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
15.	Просвітницькі заходи до Дня української писемності та мови (протягом тижня): - написання диктанту національної єдності; - вікторина «Подорож океаном рідної мови»; - флешмоб «Мова нас єднає»; - виховна година в академічних групах: «Мова має значення!»; - захід спільно з товариством «Просвіта»: «Героїчна тема супротиву московській агресії та боротьби України в творах сучасних письменників Житомирщини».	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, художньо-естетичне
16.	Організовано роботу з виготовлення окопних свічок, збору горіхів, сухофруктів, лікарської сировини для вітамінних чаїв тощо для відправки військовим.	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне
17.	Заходи до Дня Збройних сил України: 1. Виставка оберегів для військовослужбовців, виготовлених власними руками студентів у межах обласного фестивалю мистецтв «Військові обереги від	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, художньо-естетичне

	Святого Миколая» та їх відправка на передову разом з окопними свічками. 2. Спортивні змагання «Сталеві м'язи». 3. Вшанування пам'яті полеглих воїнів (покладання квітів, акція «Свіча пам'яті») 4. Презентація постерів: «Дякуємо Збройним Силам України!»	
18.	Флешмоб до Дня української хустини: «Хустина: мода, традиції, елемент національного одягу».	громадянсько-патріотичне, художньо-естетичне
19.	Розширене засідання історичного гуртка до Міжнародного дня пам'яті жертв злочинів геноциду.	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
20.	Виховна година в академічних групах до 160-річчя з Дня народження Бориса Грінченка	громадянсько-патріотичне
21.	Тематичне засідання гуртка до Дня народження Марка Вовчка (190 років).	громадянсько-патріотичне
22.	Заходи до Дня Соборності України: тематичні лекції та години патріотичного виховання	громадянсько-патріотичне
23.	Вшанування пам'яті захисників Донецького аеропорту	громадянсько-патріотичне
24.	Перегляд музично-фольклорного дійства «Оберіг» в обласній філармонії	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, художньо-естетичне
25.	Виховна година до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту.	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
26.	Переглянули кінофільм «Крути» до Дня пам'яті Героїв Крут (29 січня)	громадянсько-патріотичне
27.	Покладання квітів до пам'ятника загиблим воїнам-афганцям «Чорний тюльпан»	громадянсько-патріотичне
28.	До Міжнародного дня рідної мови та Дня народження Лесі Українки провели тематичну виховну годину: «Леся Українка – квітка української поезії».	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, художньо-естетичне
29.	Заходи до Дня вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні: 1) патріотичний альманах «Воїни світла в наших серцях»; 2) інсталяція у фойє коледжу; 3) покладання квітів до стіни пам'яті.	громадянсько-патріотичне, духовно-моральне
30.	Історичний нарис: «Історія кримсько-татарського народу і Україна»	громадянсько-патріотичне
31.	Круглий стіл до річниці російської агресії проти України «Що таке сучасна російсько-українська війна?» з використанням матеріалів за покликанням: https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vchytelyam/videolekciyi/osvitniyproyekt-dialogy-pro-viynu .	громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне
32.	Виховні години в академічних групах: «Крим – це Україна»	громадянсько-патріотичне
33.	Інформаційно-ілюстративна виставка в читальній залі бібліотеки «Український Крим: історичні аспекти і сучасні реалії».	громадянсько-патріотичне

Позаколеджна виховна робота передбачає участь в конкурсах, вебінарах, практичних семінарах тощо міського, обласного, всеукраїнського рівнів. У поточному навчальному році такими заходами були: 1) стратегічна сесія «Українські студії в славістиці: візуалізація», тема: «Проблеми ідентичності культурної спадщини України» (МОН України Рада молодих учених при МОН, державне підприємство «Українській державний центр міжнародної освіти», Фонд Президента України з підтримки освіти, науки та спорту); 2) тематична виставка: «Житомирська палітра. Темперовані грані» у Житомирському обласному краєзнавчому музеї (ЖОВА Управління культури та туризму); 3) патріотичний захід вшанування захисників та захисниць України «Слава Героям незламної країни!» (в рамках Всеукраїнського проєкту патріотичної вдячності «Вірю в ЗСУ!»); 4) фестиваль «Розмаїття променів мистецтва» в рамках Всеукраїнського дитячо-юнацького фестивалю-конкурсу мистецтв «Пісня над Бугом»; 5) благодійна акція від Національного банку України «Смілива гривня»; 6) вебінар: «Небесна Сотня – Герої нашого часу» за організації Управління національно-патріотичного виховання, молоді та спорту Житомирської ОВА спільно з Національним меморіальним комплексом Героїв Небесної Сотні Музей Революції Гідності.

Національно-патріотичне виховання у загальній організації освітнього процесу полягає у наступному: 1) проведення занять та ведення документації виключно українською мовою; 2) міжособистісне спілкування в закладі освіти виключно українською мовою; 3) розміщення української символіки в аудиторіях, актовій залі тощо; 4) облаштування читальної зали та абонементу бібліотеки з використанням національно-патріотичного підходу як осередку української культури в коледжі; 5) використання на урочистих зібраннях, позааудиторних заходах української символіки, гімну, національного одягу, матеріальних та нематеріальних елементів національної ідентичності; 6) створення куточка пам'яті загиблих в російсько-українській війні.

Процес формування цілісної, самодостатньої особистості, громадянина-патріота вимагає застосування системного підходу на засадах принципів

демократизації, гуманізації, людиноцентризму; а також оновлення форм, методів виховної роботи, залучення до виховної роботи спеціалістів, зокрема, військової справи, медичних працівників, представників ДСНС тощо, тісної співпраці з міськими, обласними, районними благодійними організаціями/фондами, громадськими організаціями, представництвами органів управління. Лише за таких умов стане можливим досягнення поставлених цілей і завдань виховного процесу в закладах освіти.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Лист МОН «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023-2024 н.р.» №1/12702-23 від 24.08.2023. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/89848/. Дата звернення (29.08.2023).
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (наказ №527 від 06 червня 2022 року). Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/506238__736214. Дата звернення (16.02.2024).
3. Стратегія національно-патріотичного виховання (Указ Президента України від 18 травня 2019 року №286/2019). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>. Дата звернення (16.02.2024).

УДК 616

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ВІЛ/СНІДУ В СЕРЕДОВИЩІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Ольга Полоз

Комунальний заклад «Олександрійський медичний фаховий коледж»

м. Олександрія, Україна

Особливістю середовища студентів медиків в порівнянні зі студентами інших навчальних закладів є належність до професії медичного працівника, що

вимагає підготовки високого рівня і пов'язана з високою відповідальністю за життя і здоров'я пацієнтів. Складність медичної професії обумовлена і вимогами безперервності процесу професіоналізації, виконання різних маніпуляцій. Крім того, студенти є соціально активною частиною населення, відповідно знаходяться в групі ризику захворюваності на ВІЛ.[3] Психологічні особливості молоді людини, безсумнівно, впливають на поведінку в цілому, на схильність до ризикованого або обережного, розумного поводження; на уважне ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих або ігнорування інформації, яка могла б запобігти небезпечній хвороби.[1]

Студенти медичного навчального закладу є потенційними учасниками проведення профілактичних заходів, в тому числі в навчальних закладах, у зв'язку з чим формування ціннісних орієнтацій щодо здорового способу життя є не тільки особистою справою, а й професійним обов'язком майбутнього медичного працівника.

Програма профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу серед студентів медичного навчального закладу заснована на загальних підходах і принципах профілактики і включає в себе три типи профілактичних заходів: універсальні, селективні і індикативні.

Універсальні спрямовуються на запобігання ризикової поведінки через інформування молоді про шкоду і наслідки вживання наркотиків, безконтрольну сексуальну поведінку та пропаганду здорового способу життя. Селективні спрямовані на запобігання залученню молоді, які внаслідок біологічних, психологічних або соціальних причин перебувають в обставинах, що спричиняють вживанню алкогольних напоїв чи наркотиків (сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах), до вживання психоактивних речовин та ін. Індикативні – це здійснення профілактики за показаннями.

Дана профілактична програма має переслідувати наступні цілі:

- зменшення рівня поширеності хвороб, спричинених неналежною поведінкою, в студентському середовищі;
- формування стійких антинаркотичних і антиалкогольних установок, безпечної сексуальної поведінки в середовищі студентської молоді на основі свідомого вибору здорового способу життя як життєвозначимої цінності.

Реалізації перерахованих вище цілей сприяє вирішення наступних завдань:

- формування здорового життєвого стилю, функціональних стратегій поведінки і особистісних ресурсів, що перешкоджають розвитку патологій;

- виявлення осіб з підвищеною загрозою інфікування або ситуацій, що несуть в собі загрозу захворювання;

- створення, апробація і впровадження комплексної профілактичної програми, що сприяє гармонійному розвитку особистості, підвищенню рівня поінформованості населення, формуванню антинаркотичних, антиалкогольних установок та безпечної сексуальної поведінки в середовищі студентів медичних навчальних закладів;

- формування професійних навичок профілактичної роботи з населенням щодо профілактики інфекційних хвороб.

З огляду на особливості групи осіб (вік, соціальний стан, професійні цілі, краще робити акцент на заходах універсальної (первинної, соціальної) профілактики, які повинні бути спрямовані на збереження здоров'я студентів-медиків, запобігання інфікуванню ВІЛ, розвитку згубних залежностей. Універсальна профілактика покликана нівелювати дію факторів ризику розвитку адиктивних розладів, а також підвищувати стійкість до них конкретного студента. Універсальна профілактика у студентів медичного навчального закладу спрямована, в першу чергу, на формування установок на здоровий спосіб життя і зниження негативного впливу соціального середовища.

Враховуючи психологічні особливості студентського віку, одна з головних ролей відводиться антинаркотичному, антиалкогольному вихованню майбутніх медиків, формуванню безпечної в плані зараження ВІЛ поведінки, формуванню навичок здорового способу життя.[2]

Вважається, що виховання буде ефективним, якщо воно стане обов'язковою частиною навчального процесу.

Таке виховання включає наступні завдання:

- створення цілісної системи знань з питань інфекційних хвороб, наркології, профілактичної медицини, психології та педагогіки;
- переконання в перевазі здорового способу життя.

Для створення стійкої системи знань з питань інфекційної патології, наркології, питань ВІЛ/СНІДу необхідна міждисциплінарна взаємодія з питань викладання проблем з присутністю тематик в робочих програмах різних теоретичних і клінічних циклових комісій з першого року навчання студентів-медиків. Тому важливим моментом є те, що в освітні програми студентів-медиків включаються спеціальні медичні дисципліни, які дають можливість набути знання щодо патогенезу, особливостей перебігу, лікування, прогноз різних захворювань, в тому числі інфекційних.

Проблемна лекція являє собою компонент творчого навчання і вимагає від викладача вміння створити проблемну ситуацію. Для проблемної лекції характерні створення дискусійної ситуації, її актуалізація, представлення нового матеріалу у вигляді проблемної задачі, пошук засобів для її вирішення (роздуми лектора, залучення до них слухачів), проходження крок за кроком до мети як до своєрідного відкриття.

В ході лекції-бесіди увагу студентів акцентують на взаємозв'язку моделі поведінки з ризиком можливого інфікування ВІЛ. Особливо розбирається питання можливої стигматизації та дискримінації хворих людей. Висновок, сформульований самостійно і вільно, закріплюється у свідомості набагато краще, ніж нав'язаний ззовні.

На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання, які розрізняються ступенем складності і цільовою установкою: діагностика, додаткові методи дослідження. Крім того, студентам пропонується самостійно складати подібне завдання і відповідати на нього. Клінічні завдання такого типу дозволяють оцінити клінічне мислення студента, його здатність правильно орієнтуватися в клінічній ситуації і вибрати вірну медсестринську тактику. Рішення таких завдань потребує ґрунтовного знання предмета, вміння аналізувати, виділяти головне, узагальнювати і робити висновки.

Студенти-медики мають можливість виробляти навички в практичних умовах (практика проходить в закладах охорони здоров'я), де вони бачать хворих, спілкуються з ними, бачать наслідки саморуйнівної поведінки.

Студенти-медики мають можливість брати участь в круглих столах, конференціях, беруть активну участь у виховних годинах, в т.ч. за тематикою здорового способу життя.

Психопрофілактична робота:

- формування шляхом участі в соціально-психологічних тренінгах функціональних стратегій поведінки, що перешкоджає розвитку залежностей, адиктивної поведінки;

- створення психологічно безпечного простору, що сприяє співробітництву в студентських колективах;

- проведення конференцій, круглих столів, КВН, марафонів анти-СНІД, психопрофілактичної і антинаркотичної спрямованості.

Консультативна робота:

- проведення групових та індивідуальних консультацій зі студентами з проблем, пов'язаних з життєвими труднощами, що дозволяють активізувати особистісні ресурси і навчитися справлятися зі складними ситуаціями;[4]

- психокорекційна робота зі студентами на донозологічному етапі;

- функціонування телефону довіри для студентів медичного навчального закладу.

Санітарно-просвітницька робота:

- підвищення психологічної культури студентів-медиків;

- підвищення культури статевої відносин, презентація засобів безпечного сексу;

- створення антинаркотичного і антиалкогольного інформаційного простору, культурної поведінки;

- навчання учасників освітнього процесу превентивним психопрофілактичним програмам;

- організація відповідних заходів в структурі дозвілля студентів;

- пропаганда в засобах масової інформації тощо.

Але, проблеми профілактики в середовищі студентської молоді не можуть вирішуватися поза врахуванням загальної ситуації, що складається в суспільстві. [5]

Отже, в навчальному процесі медичного освітнього середовища особлива увага має приділятися формуванню у студентів прихильності до здорового способу життя та формуванню гідної поведінки. Крім того, студенти-медики в процесі навчання знайомляться із медичною статистичною інформацією, вивчають спеціальні предмети та оволодівають професійними навичками. Існує кореляція між рівнем освіти та вірогідністю інфікування ВІЛ. Це означає, що є ще один напрям профілактичної роботи в даному середовищі – навчання упередження ризиків інфікування ВІЛ під час професійної діяльності та поведінки з ВІЛ-інфікованими людьми.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Бондар Є.Б. Соціально-психологічні особливості студентської молоді. On line. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Nznuoaf_2009_11_79.pdf
2. Волошок О. В. Особисті чинники тривожності студентської молоді. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. Психологія. 2012. Вип. 8 (20). С. 479-484.
3. Психологічні особливості студентського віку. На допомогу кураторам. Вип. 3 / [укладачі : Л. М. Яворовська, Р. Ф. Камишнікова, О. Є. Поліванова, С. Г. Яновська, С. М. Куделко]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 88 с.
4. Хутка С. В. Проблема вимірювання рівня соціальної адаптованості особистості: визначення ключового індикатора. Наукові записки НаУКМА. Т. 70. Соціологічні науки. Київ: ВД «КМ Академія». 2007. С. 27-33.
5. Шевцова Ю.М Особливості роботи з молоддю в контексті людського розвитку: нова державна парадигма. On line. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12SYUMNDP.pdf>

УДК 378

**ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ
У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА УМОВ ЗМІШАНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ**

Самогулова Ольга, Карнацька Олена

Черкаська медична академія

м. Черкаси, Україна

Ефективне національно-патріотичне виховання молоді, формування патріотизму в українському суспільстві необхідність сьогодення як для системи освіти, так і для країни в цілому. Під час повномасштабної війни росії проти України постала потреба в перегляді та оновленні системи національно-патріотичного виховання.

На тлі російської збройної агресії національно-патріотичне виховання української молоді потребує системного підходу до його втілення в життя та розвитку, а також має перейти від загальних положень до практичних дій. У червні 2022 року Міністерство освіти і науки України затвердило нову Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України, актуалізовану відповідно до сучасних викликів. У концепції окрему увагу звернуто на військово-патріотичне виховання, як складник національно-патріотичного виховання.

Однією з нових форм національно-патріотичного виховання в умовах війни є започаткування в березні 2022 року Указом Президента України загальнонаціональної щоденної хвилини мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії проти України. У закладах освіти вшанування пам'яті загиблих у війні з російським агресором має бути невід'ємною складовою сучасного виховного процесу. Крім цього, обов'язковим має бути обговорення поведінки під час повітряних тривог і правил безпеки в умовах воєнного стану [1 с. 80].

На долю освітян випала велика місія – виховати покоління справжніх патріотів, відданих своєму народові, сформованими національними цінностями

і національною ідеєю. В той же час система методів виховання має перетворитися для кожного здобувача освіти в систему моральної свідомості, поведінкових форм і норм, здатність морально мислити, аналізувати, узагальнювати, приймати правильні, обґрунтовані рішення. Інтенсивнішого перегляду та модернізації (а надто за сьогоденних умов) потребують зміст, форми, методи, педагогічні й освітні технології, адже на практиці має місце пришвидшене опанування всіма суб'єктами освітнього процесу інформаційно-комунікаційних технологій, платформ і ресурсів забезпечення дистанційного здобування знань [3, с. 261].

Важливо відмітити, що сучасне навчання та виховання здобувачів освіти здійснюється в період сплеску патріотизму й героїчної боротьби українського народу за свободу, незалежність і територіальну цілісність держави. Героїзм сучасних воїнів, які ціною власного життя захищають Україну від російської навали, має стати невід'ємним і надважливим компонентом національно-патріотичного виховання молодого покоління.

Тому виховання молоді потрібно здійснювати не лише на прикладах історії становлення української державності, а й на сучасних прикладах відважних і героїчних вчинків. Це історії життя справжніх патріотів, які обстоюють своє законне й невід'ємне право бути господарями на власній землі. Виховні години, інтерактивні лекції, тематичні зустрічі можуть проводитися на прикладах мужності й відваги учасників Революції Гідності, Героїв Небесної Сотні, «кіборгів», учасників антитерористичної операції, операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях і загалом повномасштабної війни проти України.

З традиційних методів, які мають неабиякий виховний потенціал, в освітній діяльності доцільно застосовувати бесіди, диспути, лекції, семінари, роботу з підручниками та іншими друкованими та онлайн-джерелами знань, а також дослідницькі, пошукові, творчі, ігрові, ситуаційні тощо. Важливо пам'ятати про специфічні виховні (активні методи), які ґрунтуються на діалогізації, демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук

істини, сприяють формуванню критичного системного мислення, ініціативності, творчості. З-поміж них дієвими та ефективними можна вважати Storytelling, етичні тренінги, проєктну діяльність, рольові, ділові, рефлексійні, організаційно-комунікаційні ігри, взаємонавчання, круглий стіл, соціально-психологічні тренінги, інтелектуальні аукціони, метод аналізу соціальних ситуацій морально-етичного характеру, створення проблемних ситуацій, ситуацій успіху, аналіз конфліктів, моделей, стилів поведінки, демократичний діалог, виступ, дискусія, диспут, вебінар, прес-конференція, інтернет-конференція, громадські слухання, інтернет-технології, методики колективних творчих справ тощо.

Ефективне національно-патріотичне виховання нового покоління може бути реалізоване при організації занять за офлайн та онлайн форматах, завдяки інноваційним засобам, що передбачають застосування медіа матеріалу виховної спрямованості: фотографій, документальних і художніх фільмів, музичних відеокліпів тощо. Особливо актуально використання виховного потенціалу віртуального освітнього середовища ЗВО в умовах карантинних обмежень (пов'язаних з пандемією COVID – 19), військовим станом та необхідності організації дистанційного освітнього процесу.

Важливо, щоб кожний заклад освіти став для кожного здобувача освіти осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність розбудувувати країну як суверенну, незалежну, правову, соціальну державу, сприяти єдності та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві. Маркерами сформованості патріотизму є любов до Батьківщини, вірність і служіння їй, турбота про забезпечення територіальної цілісності й суверенітету України, піклування про її неперервний висхідний розвиток на шляху демократичного національного відродження, сприяння гармонізації державних, суспільних, громадських, особистісних інтересів у щоденному житті. У разі загрози національній безпеці патріотизм проявляється в готовності служити Україні, стати на її захист; у визнанні вищості суспільних і державних інтересів над особистими.

Одним з інноваційних підходів до організації національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти в реаліях техногенного інформаційного суспільства є застосування віртуального освітнього середовища у закладах вищої освіти, що передбачає формування ряду важливих якостей, а саме:

- національної приналежності та гордості за свою країну,
- почуття патріотизму та готовності до патріотичних вчинків,
- здатність до рефлексії суспільних емоцій та реакцій,
- критичність мислення в роботі з інформацією тощо.

Лише цілісна, комплексна система роботи з патріотичного виховання, яка пронизує і навчальний процес, і поза аудиторну роботу, і при цьому включає в себе використання сучасних освітніх інноваційних технологій може дати позитивний результат при формуванні в молоді української національної ідентичності, патріотичної свідомості, відповідальної громадянської позиції та готовності захищати національні інтереси, а також в становленні висококваліфікованого фахівця з чіткою громадянською позицією та поглядами.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Безлюдна Н. Особливості національно-патріотичного виховання молодших школярів в умовах воєнного стану. Збірник наукових праць «Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи». Збірник наукових праць: Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. 2(8). С. 76-82.
2. Бондаренко Н. В. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. Молодь і ринок. 2019. № 7 (174). С. 130–135.
3. Косянчук С. В. Читання у процесі формування культури інтелектуального життя особистості: соціальний вектор реалізації педагогічних технологій профільного навчання. Problems of implementation of science into practice. Oslo, Norway 2020, April, 20–21. Pp. 258–261.
4. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, 2022.

УДК 37.02

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНО–ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Валентина Сапегіна

Полтавський базовий медичний фаховий коледж

м. Полтава, Україна

У період війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей. Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейську та євроатлантичну спільноту, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави. Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання як основні складові національно-патріотичного виховання, як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть розвиток держави як запоруку власного особистісного розвитку.[3]

Фізичне виховання – органічна частина загального виховання і тому воно характеризується всіма загальними ознаками, що притаманні педагогічному процесу, який спрямований на рішення певних конкретних завдань. Головним напрямком фізичного виховання є формування здорової, розумово підготовленої, соціально-активної, морально стійкої, фізично вдосконаленої й підготовленої до розбудови країни та до майбутньої військової діяльності.

Сучасна суспільно-політична ситуація в Україні, пов'язана з російською агресією, та державотворчі процеси, що відбуваються у країні останнім часом, загострює проблему виховання молоді та зумовлюють необхідність розв'язання проблеми виховання національно свідомих громадян, справжніх патріотів, відданих Вітчизні, готових до плідної праці та захисту рідної країни.

Україні потрібно реалізувати стратегію людського розвитку, в якій важливе місце має посідати виховання в суспільстві почуття відповідальності за здоров'я та безпеку нації, за своє особисте здоров'я та формування стереотипів моральної поведінки, сприйняття здорового способу життя як свого патріотичного обов'язку.

Формування здорового способу життя здобувачів освіти є важливою складовою освітнього процесу в контексті патріотичного виховання. Воно передбачає дотримання виконання певних правил, що забезпечують гармонійний розвиток, високу працездатність, духовну рівновагу та здоров'я людини. В основі здорового способу життя лежить індивідуальна система поведінки й звичок кожної окремої людини, що забезпечує їй потрібний рівень життєдіяльності й здорове довголіття. Здоровий спосіб життя – це практичні дії, спрямовані на запобігання захворювань, зміцнення всіх систем організм й поліпшення загального самопочуття людини. Потрібно звернути увагу на формуванні здорового способу життя саме учнівської молоді, оскільки саме у молоді роки відбувається сприйняття певних норм та зразків поведінки, накопичення відповідних знань та вмінь, усвідомлення потреб та мотивів, визначення ціннісних орієнтацій, інтересів та уявлень.

Одним з елементів здорового способу життя є підтримка достатнього рівня фізичної активності. Рухова активність є винятково важливим, фундаментальним чинником формування, збереження, зміцнення здоров'я та розвитку людини, особливо у підлітковому віці. Завдяки здатності організму до саморегуляції відбувається його адаптація до змін зовнішнього середовища, організм стає стійкішим і життєздатнішим. Під час виконання фізичних вправ в організмі людини спрацьовують певні механізми, в результаті дії яких посилюються функції не тільки м'язів, але й дихальної, серцево-судинної, нервової та травної систем. Під впливом фізичних вправ вдосконалюється будова і діяльність всіх органів і систем людини, підвищується працездатність, зміцнюється здоров'я. Рухова активність є провідним фактором оздоровлення людини, тому що спрямована на стимулювання захисних сил організму, на підвищення потенціалу рівня здоров'я. Повноцінна рухова активність є невіддільною частиною здорового способу життя, що впливає практично на всі сторони життєдіяльності людини та організму в цілому.

Важливим фактором формування соціально-духовних цінностей, уявлень про себе як про необхідну складову становлення загального патріотичного фону в соціумі у процесі занять фізичною культурою є особистість викладача й те, як він розуміє завдання виховання.

Вчитель своєю особистістю і діяльністю завжди впливав на хід історичного процесу, долю суспільства. Він бере активну участь в формуванні суспільства, а, отже, повинен відчувати велику відповідальність за його долю перед минулими, сучасними і наступними поколіннями людства. [5 с. 254]

Сьогодні перед викладачем фізичного виховання стоїть задача розв'язати проблему ліквідації дефіциту рухової активності, а також сприяти фізичному розвитку та фізичній підготовленості здобувачів освіти. Обов'язкові заняття з фізичного виховання не завжди спроможні поповнити дефіцит рухової активності здобувачів освіти, забезпечити відновлення їх розумової працездатності, запобігти захворюванням, що розвиваються на фоні хронічної втоми. Єдиним реальним напрямком виходу з цього становища є залучення

здобувачів освіти до самостійних занять фізичними вправами. Самостійна робота повинна розглядатись викладачем як вища форма навчальної діяльності здобувачів освіти, без якої неможливо досягти кінцевої мети фізичного виховання – виховати звичку до фізичного самовдосконалення протягом усього життя. Самостійна навчальна діяльність здобувача освіти є найбажанішим наслідком правильно організованої роботи на заняттях.

Самостійна робота повинна бути усвідомлена здобувачем освіти як вільна за вибором, внутрішньо вмотивована діяльність. Викладач повинен тактовно формувати індивідуальні інтереси й прагнення здобувачів освіти до самовдосконалення. Основою для формування переконання в необхідності самостійних занять фізичними вправами є знання про значення занять для всебічного розвитку, підвищення фізичної та розумової працездатності, виховання моральних і вольових якостей.

Самостійна діяльність здобувачів освіти можлива лише за умови прояву ними таких особистісних рис, як цілеспрямованість, самоорганізованість, самостійність, відповідальність.

Елементи духовного й фізичного вдосконалення людини, придбані нею у процесі фізичного виховання і спортивної діяльності, виступають важливими сторонами його індивідуального соціально-духовного, патріотичного розвитку.

Враховуючи те, що всі здобувачі освіти медичних навчальних закладів, після їх закінчення, будуть військовозобов'язаними, національно-патріотичне виховання для них має дуже важливе значення. В цій ситуації надзвичайно зростає роль фізичного виховання як складової частини військово-патріотичного виховання, спрямованої на підготовку молоді у фізичному, психологічному і моральному плані.

Фізична підготовленість переважної більшості молоді не відповідає вимогам професійної діяльності й військової служби та має регресивні тенденції. Проведений аналіз свідчить, що сучасна система фізичного виховання школярів не повністю забезпечує розв'язання тих завдань, які на неї покладаються, що своєю чергою проявляється в подальших наслідках, а саме

близько 90% випускників середніх шкіл мають відхилення у стані здоров'я, нормальну масу тіла мають 57,4% юнаків, недостатню – 30,2%, надмірну – 12,4%, стан кістякової мускулатури свідчить про низький та нижчий за середній розвиток сили у 85,5% досліджуваних та про невідповідність окільних розмірів плеча, стегна, гомілки параметрам середнього стандарту гармонійності на 3–19%. Близько 35% учнів 10–11 класів середніх шкіл мають порушення діяльності опорно-рухового апарата (зокрема хребта) через низький рівень розвитку м'язів спини, живота. Понад 74% випускників шкіл мають низький рівень фізичного здоров'я, 17,1% – нижчий за середній, 8,3% – середній і тільки 0,6% – вищий за середній. [4 с. 276]

Ці показники, отримані в результаті досліджень, свідчать про низький рівень фізичної підготовленості молоді та погіршення стану здоров'я чималої частини нинішніх випускників шкіл.

Підвищення фізичної підготовленості майбутніх захисників Вітчизни є одним із першочергових завдань вчителів фізичної культури в школах та фахівців фізичного виховання, а під час війни – пріоритетним. Робота з військово-патріотичного виховання учнівської молоді має проводитися комплексно, в єдності всіх його складників спільними зусиллями органів державного управління, а також освітніх закладів, сім'ї, громадських організацій та об'єднань, Збройних Сил України, інших силових структур.

У сучасних умовах реформування освіти в Україні постає нагальна потреба приведення виховної діяльності навчальних закладів у відповідність до завдань реалізації високих моральних принципів Української держави, забезпечення єдності свідомості й поведінки в індивідуально-особистісній і професійно-соціальній сферах життєдіяльності майбутніх фахівців. Знання з фізичної культури слід передавати так, щоб цілеспрямовано формувати здорові інтереси молодого покоління, наполегливо боротися зі шкідливими звичками, послідовно прищеплювати молодим людям потребу фізичного і морального вдосконалення.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Ільницький В.І., Ясінський Є.А. Фізичне виховання у середніх медичних навчальних закладах: Посібник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.–192с.
2. Карпова І.Б., Корчинський В.Л., Зотов А.В. Фізична культура та формування здорового способу життя: Навч. посіб.–К.: КНЕУ, 2005.– 104 с.
3. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. (Наказ Міністерства освіти і науки України від 6.06.2022 року №527, Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.06.2022 року № 586, м. Київ.)
4. Одеров А., Федак С., Кузнецов М. Фізична підготовленість майбутніх офіцерів Збройних Сил України., Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання і спорту/за заг. ред. Євгена Приступи.–Львів: 2016, Т. 2. с. 274-278.
5. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: навч. посіб.: в 2.ч. Ч. 2 /Б.М. Шиян, І.О. Омеляненко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 304 с.

УДК 331.5

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ ЯК КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Людмила Серебрякова

КЗОЗ «Ізюмський медичний фаховий коледж» ХОР

м. Ізюм, Україна

Мабуть, ще ніколи досі українці не були так єдині щодо потреби реформування своєї держави та розуміння важливості цих змін. Швидко зростає частка активних громадян, яким мало чекати на результати змін. Вони діють уже сьогодні – об'єднавшись в організації чи поодинці, допомагаючи державі проводити ці зміни. Сьогодні про потребу реформування України йде

мова на різних рівнях державної влади. Усі розуміють, що часу на зволікання в даному питанні вже немає. А це серйозна передумова успіху. Друга його складова – відповідальні особистості, які мали б стати лідерами нової України.

Лі Куань Ю, перший прем'єр-міністр Сінгапуру і батько його незалежності, стверджує, що саме підприємницькі компетентності та працьовитість жителів держави допомогли його країні мобілізуватися в далекому 1968 році перед загрозою іноземного вторгнення й досягти високого рівня добробуту. Отож з упевненістю можна стверджувати, що виховання підприємливої і моральної молоді – не тільки засада економічного дива, а й важлива умова виживання України як держави [1].

Ті країни, які пережили схожі складні періоди в історії, визнають, що сьогодні в Україні – час для проведення реформ. Бо саме в такі моменти народжуються лідери і гуртується нація.

У грудні 2006 року внаслідок багаторічної співпраці представників освітніх установ держав Європейського Союзу було створено важливий документ – Рекомендації Європейського парламенту і Ради Європи «*Ключові компетентності для навчання впродовж життя*». У цьому документі особливо чітко простежується важливість і доцільність навчання, освіти, їх пристосованості до умов сучасного динамічного світу. Необхідність для кожного громадянина - навчання впродовж життя. Розвивати вміння і компетентності сьогодні необхідно не тільки для того, щоб з успіхом функціонувати на ринку праці, який теж постійно змінюється, реалізовувати свої професійні уподобання та брати активну участь у житті суспільства, а й для того, щоб, розвивати такі компетентності, які б допомагали керуватися двома критеріями, а саме:

1) потенційні вигоди для всього суспільства, ключові компетентності повинні відповідати потребам усього суспільства незалежно від статі, позиції в суспільстві, раси, культури, соціального походження чи мови;

2) гармонія з прийнятими в суспільстві цінностями та правилами етики, економіки і культури.

Європарламент виділив вісім ключових компетентностей, що мають бути сформовані упродовж життя людини:

- 1) знання рідної мови;
- 2) знання іноземних мов;
- 3) інформаційно-комунікаційні компетентності;
- 4) математичні компетентності та базові науково-технічні компетентності;
- 5) уміння вчитися;
- 6) соціальні та громадянські компетентності;
- 7) ініціативність і підприємливість;
- 8) культурна обізнаність та здатність до експресії (вираження) [4].

Наукова дискусія щодо компетентностей непроста, тому, що власне поняття «компетентність» визначається по-різному.

Так, у довідниково-аналітичній праці «Енциклопедія освіти» *компетентність у навчанні* (лат. *competentia*– коло питань, в яких людина добре розуміється) набуває молода людина не лише під час вивчення дисципліни, групи дисциплін, а й за допомогою засобів неформальної освіти, внаслідок впливу середовища тощо [2].

Існують і такі визначення цього терміна. *Компетентність* – це сфера знань, умінь і відповідальності; сфера повноважень і прав на дію. *Компетентність*–це вміння, що виявляються в момент виконання певного завдання або у схильності до його виконання [3].

У документах, що стосуються освітньої галузі, можна зустріти такі терміни: *компетентності, вміння, кваліфікації, повноваження, обов'язки*. Вони часто використовуються синонімічно. Отже, варто сформулювати чітко і просте визначення компетентності, а саме: компетентність – це поєднання:

- а) наявних знань у даній галузі («знаю, що»);
- б) уміння (операційні цілі – «знаю як і зумію»);
- в) установок («хочу і готовий використати свої знання»).

Формування ключових компетентностей у закладі фахової передвищої

освіти полягає в тому, щоб створити таке середовище для навчання, яке дасть можливість здобути знання у відповідній сфері, щоб здобувачі освіти могли набувати й удосконалювати вміння, а також формувати установки, які сприяють відповідній життєдіяльності людини.

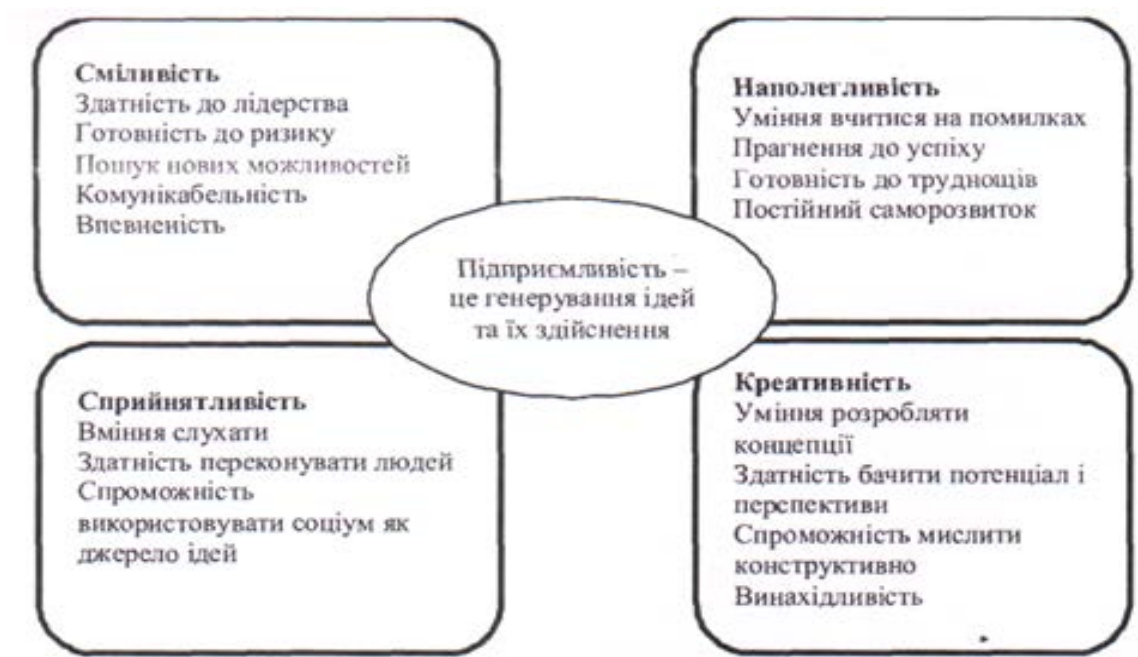
Характеризуючи узагальнено компетентність «ініціативність і підприємливість», маємо на увазі здатність особи втілювати задуми в життя. Вона охоплює такі аспекти, як креативність, потяг до інновацій та вміння раціонально ризикувати, а також здатність планувати заходи і реалізувати їх.

Ця компетентність є підтримкою для людей не лише в їхньому щоденному приватному і суспільному житті, а й на їхньому робочому місці, допомагаючи їм усвідомити контекст роботи та здатність до використання шансів; вона є основою більш конкретних умінь і знань, необхідних тим, хто здійснює заходи суспільного чи комерційного характеру або бере в них участь. Підприємливість також стосується усвідомлення етичних цінностей і сприяє ефективному керуванню [5].

Наразі, відповідно до Закону України «Про освіту», визначено 10 ключових компетентностей для ЗПФО: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними – мовами, математична компетентність, компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, інноваційність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя, підприємливість та фінансова грамотність, громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробутом та здоровим способом життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, культурна компетентність, екологічна компетентність інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Варто зазначити, що поняття «підприємливість» розглядається як набір якостей особистості. Так, наприклад, організація «Заяви про себе» («Make Your Mark») склала схему якостей, що входять до складу підприємливості (мал. 1). Як показано, формування підприємливості у здобувачів освіти відбувається

шляхом розвитку таких якостей, як: сміливість, наполегливість, сприйнятливість і креативність.

Мал.1. Структура підприємливості у програмі "Заяви про себе"

- ✓ *Сміливість* передбачає наявність упевненості й лідерських якостей, що дозволяють брати на себе організацію та здійснення діяльності, пов'язаної з прорахованим, виправданим ризиком, прийняття нестандартних рішень і втілення їх у життя за допомогою організації ефективної та злагодженої роботи всієї команди.
- ✓ *Наполегливість* трактується як здатність працювати в складних ситуаціях, долати перешкоди і труднощі, пов'язані зі здійсненням підприємницької ідеї, аналізувати негативний досвід і коригувати стратегію з урахуванням обставин, що змінюються при збереженні головного вектора розвитку бізнесу.
- ✓ *Сприйнятливість* розглядається як уміння отримувати цінну інформацію за допомогою взаємодії з різними групами людей, здатність генерувати широкий спектр підприємницьких ідей і здійснювати оцінку їхньої перспективності на основі особистого досвіду і консультацій з експертами.
- ✓ *Креативність* пов'язується з винаходом чогось нового для особистості та

суспільства, тобто зі створенням нового продукту [6].

В Україні розуміють важливість формування підприємницьких якостей, про що свідчить упровадження в навчальні плани закладів фахової передвищої освіти відповідних дисциплін. Наприклад, навчальний курс «Основи економічної теорії» є окремою дисципліною для здобувачів освіти другого курсу нашого коледжу, по дві години на тиждень. Окрім цього, можуть пропонуватися теми для засідань гуртків, такі, як: «Основи споживчих знань», «Фінансова грамотність», «Основи інтелектуальної власності». Для самостійної роботи здобувачів освіти і створення презентацій можна запропонувати такі теми за вибором: «Основи підприємницької діяльності», «Основи менеджменту», «Власна справа», «Основи сімейного господарювання» тощо. Важливим кроком у формуванні підприємливості й активної життєвої позиції молодого покоління є впровадження в освітній процес теми «Фінансова грамотність».

Щоправда, останнім часом усі без винятку освітяни відзначають те, що з кожним роком варіативна частина навчального плану скорочується, а це на практиці означає вибір без вибору [5]. Проте, більшість педагогів погоджується з думкою, що розвиток підприємливості та ініціативності має формуватись у фаховій передвищій освіті на кожному освітньому рівні, а також здійснюватися на заняттях із різних дисциплін.

Діяльність гуртків здобувачів освіти – це одна з форм підготовки молодого покоління до виконання ролі підприємця – планування економічної діяльності, створення бізнес-плану, планування маркетингової та рекламної діяльності, аналіз коштів і створення власного підприємства з використанням активних методів навчання підприємливості: симуляцій, дидактичних ігор та застосуванням ІКТ в економічній освіті через освітні портали, блоги, YouTube канали.

На засіданнях гуртків здобувачі освіти других курсів обговорюють актуальні питання у сфері професійної активності та підприємництва, в ігровій формі опановують основи фінансової грамотності, через Інтернет знайомляться

із досвідами роботи успішних фахівців різних галузей промисловості, підприємцями, банкірами, діячами культури та мистецтва. У рамках роботи засідань гуртків проводиться багато онлайн екскурсій на виробництва як українських так і країн Європи.

У роботі гуртків упроваджується польський та європейський досвід у сфері розвитку підприємливості як однієї з ключових компетентностей молоді, що допомагає людям реалізувати ідеї, надихнути, покращити їхні досягнення в закладах ФПО та розвивати у них цінні навички, здобувати знання і роботу. Розглядаються різні освітні проекти у сфері економічної освіти, що мають на меті підготувати молодь до активної діяльності на ринку праці.

Проект «Академія підприємливості» дав поштовх новим задумам щодо формування життєвих компетенцій українських здобувачів освіти.

Віхою українсько-польського співробітництва в галузі модернізації освіти став проект «Заняття з підприємницьким тлом». Його мета – підготувати українських викладачів до створення конспектів занять із використанням таких активних форм і методів роботи, які сприяють формуванню ініціативності та підприємливості у здобувачів освіти. За результатами роботи учасників даного проекту наприкінці 2017 року побачила світ збірка методичних рекомендацій щодо організації інтегрованих занять «із підприємницьким тлом», яка містить також орієнтовні конспекти таких занять з усіх дисциплін. Посібник в електронному варіанті розміщений на сайті проекту. Він безкоштовний і доступний для використання усім викладачам, які цікавляться розвитком у молоді ключових компетентностей для особистого розвитку [7].

Отже, творчий підхід викладача до формування життєвих компетентностей здобувачів освіти сьогодні забезпечить у майбутньому успішність молоді в їхньому щоденному приватному і суспільному житті, допоможе кожному робити своєчасні впевнені кроки на шляху до успіху.

Висновки:

1. Формування підприємливості та ініціативності здобувачів освіти закладів фахової передвищої освіти можна здійснювати як на заняттях різних

дисциплін, так і в позаурочний час.

2. Оптимальними шляхами формування даної життєвої компетентності є:
 - зміст матеріалів, який реалізується як під час онлайн занять, так і на різних заходах у позаурочний час;
 - форми роботи, при виборі яких потрібно надавати перевагу активним методам навчання, створенню неформальних об'єднань здобувачів освіти гуртків, секцій, клубів тощо;
3. Важливою складовою процесу формування життєвих компетентностей здобувачів освіти є популяризація їхньої колективної діяльності на спеціально створеному блозі, освітній платформі, YouTube каналі чи сайті.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Шиян Р. Плекання підприємливості як інструмент реформування України // Уроки з підприємницьким тлом / Роман Шиян. - Варшава:Сова, 2014.-398 с.
2. Енциклопедія освіти / академія педагогічних наук України,головний Е 64 ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 104 с.
3. E. Gozlińska(1997) Słownik nowych terminów w praktyce szkolnej, Warszawa: Wyd. CODN.
4. Кошевська К. Підприємливість та ініціативність серед інших ключових компетентностей // Уроки з підприємницьким тлом Катаржина-Кошевська. – Варшава: Сова, 2014.
5. Товкало М. Як творити підприємницьке тло уроку Уроки з підприємницьким тлом / Мирослава Товкало. – Варшава: Сова. 2014. – 398 с.
6. Сліпенко В. Структура підприємницької компетентності: погляд американських дослідників / Вікторія Сліпенко // Молодь і ринок. – 2018. – №1. – С. 149-152.
7. Сайт проекту «Шкільна академія підприємництва» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sae-ukraine.org.ua/>

УДК 37.035.6 : 616-051] : 37.015.3

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тетяна Ситнік

Черкаська медична академія

м. Черкаси, Україна

У складних умовах повномасштабного вторгнення країни-агресора в Україну надзвичайно актуальною постає проблема виховання у студентської молоді патріотичних почуттів, любові до рідного краю та його захисту, поваги до видатних вітчизняних історичних діячів, активної громадянської позиції, усвідомлення здобувачами освіти свого конституційного обов'язку на засадах загальнолюдських і національних духовних цінностей. Система вищої освіти, члени науково-педагогічних колективів закладів вищої освіти повинні ефективно розв'язувати складні завдання національно-патріотичного виховання майбутніх фахівців, незалежно від спеціальності та освітнього ступеня. Головний фундамент національно-патріотичного виховання особистості закладається в сім'ї, розвивається в дошкільних та загальноосвітніх закладах, проте формування гармонійно розвиненого фахівця припадає на період здобуття ним освіти у ЗВО.

Викладачі університетів, коледжів, інститутів, організовуючи виховні заходи національно-патріотичного спрямування, основну увагу звертають на використання матеріалів про Героїв Небесної Сотні, героїчні вчинки українських військових, добровольців, волонтерів, які брали і беруть активну участь у відстоюванні свободи, територіальної цілісності та незалежності нашої держави.

Воєнні події, які відбуваються останнім часом в Україні, дають підстави стверджувати, що значна частина громадян України, серед яких і студентська молодь, виявляють високу патріотичну свідомість, міцну громадянську позицію. Нині особливої уваги заслуговує формування в студентській молоді прагнення до відповідальної патріотичної поведінки, світогляду справжнього

громадянина, моральних і духовних якостей. Як зазначено в Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, таке виховання дітей та молоді – це «комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських об'єднань та благодійних організацій, сім'ї, закладів освіти, інших інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави» [1, с. 3].

Національно-патріотичне виховання проводиться насамперед через лекційно-практичні заняття з освітніх компонентів, пов'язаних із вивченням історії України, основ правознавства, медичного права, педагогіки та психології, а також інформаційно-просвітницькі виховні години від керівництвом кураторів академічних груп, систему гурткової роботи, залучення здобувачів освіти до роботи в органах студентського самоврядування. Саме за допомогою цих форм виховної роботи у студентів формується національна та громадянська свідомість, реалізуються їхні творчі здібності й можливості. Національно-патріотичному вихованню майбутніх медичних фахівців також сприяють екскурсії до краєзнавчого музею, музеїв військових частин, зустрічей із ветеранами АТО, учасниками бойових дій, походи місцями бойової слави, пошукова робота національно-патріотичного спрямування, участь у загальноміських заходах, приурочених вшануванню пам'яті полеглих воїнів.

Одним із важливих напрямків національно-патріотичного виховання молоді є військово-патріотичне, якому належну увагу приділяють в Черкаській медичній академії, зокрема до Дня Збройних Сил України було проведено національно-патріотичний захід «Пліч-о-пліч». У спортивних естафетах змагалися між собою студентські команди освітніх програм Лікар, Екстрена медицина, Терапія та реабілітація і показали гарні результати з фізичної, військової та домедичної підготовки. Цей захід є символом єднання нації та

підтримки військових у їхній важкій місії. Він не лише сприяє фізичному розвитку, а й формує високий рівень патріотизму та поваги до захисників країни. За ініціативи студентської ради було організовано благодійну акцію на підтримку ЗСУ. Завдяки зібраним благодійним коштам академією було придбано квадрокоптер, який був переданий військовим. Також, відзначаючи День Гідності та Свободи, студенти взяли участь у прем'єрі документального фільму українського військового кореспондента Мстислава Чернова «20 днів у Маріуполі» з подальшим обговоренням його в академічних групах. Крім цього, цій пам'ятній даті щорічно в академії присвячуються виставка творчих студентських робіт «Україна пам'ятає... ціна гідності та свободи».

Викладачі Черкаської медичної академії беруть активну участь у всеукраїнських проєктах, організованих Міністерством охорони здоров'я, Міністерства оборони, Міністерством освіти та науки, Міністерством соціальної політики України. Так, наприклад, у листопаді 2023 року викладачі циклової комісії фундаментальних дисциплін взяли участь у пілотному проєкті з реабілітації військовослужбовців та їх родин, де працювали як соціальні психологи, проводили групову та індивідуальну роботу. В цьому їм активно допомагали здобувачі освіти старших курсів. Метою такого проєкту було зняття психоемоційної напруги та відновлення ресурсного потенціалу військових та їх родин. Протягом тижня велика команда фахівців такого спрямування надавала консультативну допомогу та проводила різні реабілітаційні заходи. Також в програму було включено тімбілдінг-активності та екстрим-активності з метою вивільнення емоцій та подолання страху.

Вихованню патріотичних почуттів здобувачів освіти у галузі охорони здоров'я та формуванню всебічно розвиненої особистості сприяє громадянсько-патріотичний компонент. Реалізації цього компонента підпорядкована тематика виховних годин в академічних групах, на яких порушується важливі питання, пов'язані з розвитком у студентської молоді громадянських почуттів. Темати для проведення кураторських виховних годин було обрано такі: «Краю мій, моя ти Батьківщино!», «Краса і велич символів держави», «Чи знаєш ти свій край?»,

«Кобзарем його ми зємо», «Державні, народні, релігійні свята», «Україна – європейська держава», «Дива України, створені людиною», «Ми роду козацького діти», «Конституція моєї держави. Права і свободи твої, громадяніне!», «Моя родина – найкращий скарб», «Славетні українці», «Дива України», «Я розкажу тобі про Україну». Окремі теми, щодо громадянсько-патріотичного виховання стають предметом спеціального обговорення під час проведення інформаційних хвилин, на яких насамперед розглядається відзначення пам'ятних дат, зокрема тих, що стосуються державних свят (Міжнародний День прав людини, День Державного Герба України, Державного Гімну України, Міжнародний день захисту дітей, День Конституції України, День Державного Прапора України, День Незалежності України, День захисника України, День Гідності та Свободи, відзначення професійних свят, що встановлюються Кабінетом Міністрів України (День медичного працівника, День фармацевтичного працівника).

Крім інформаційних хвилин, в академії використовують інші форми відзначення святкових і пам'ятних дат національно-патріотичного змісту, наприклад, готують спеціальний випуск газети академічних груп, у яких розміщують цікаві матеріали про історію та становлення Української державності, видатних діячів України, які боролися за її незалежність у різні історичні періоди тощо. Також існують електронні версії газет, у яких подаються активні покликання на оригінали державних документів, фото та відеоматеріали, коментарі фахівців-практиків, державних діячів, політологів тощо.

Серед традиційних засобів виховного характеру є виготовлення та поширення буклетів. Буклет – це різновид поліграфічної продукції, що використовується, як правило, в рекламних, інформаційних та освітніх цілях. До виготовлення буклетів викладачі залучають майбутніх медичних працівників, розвиваючи у них навички виготовлення поліграфічної продукції. Щорічно здобувачі освіти виготовляють буклети та презентують свою роботу у форматі виставки.

Отже, проаналізувавши теоретичні засади національно-патріотичного виховання студентської молоді та безпосередню діяльність педагогів Черкаської медичної академії з цієї проблеми, ми переконалися в надзвичайній актуальності проведення виховних заходів, спрямованих на формування гармонійної особистості майбутніх медичних фахівців, розвиток у них високої національної самосвідомості, готовності до виконання конституційного та громадянського обов'язку із захисту національних інтересів й територіальної цілісності Української держави.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <http://surl.li/kzem>
2. Жаровська О. П. Патріотичне виховання студентів в освітньо-виховному середовищі педагогічного університету: дис. ... канд. пед. наук. Вінниця, 2015. 290 с.
3. Грищенко С. В., Ілішова О. М., Єфімов Д. В., Макогончук Н. В. Проблема національно-патріотичного виховання. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44. Т. 1. С. 119–123.
4. Підгурська В. Патріотичне виховання здобувачів освіти як психолого-педагогічна проблема. *Витоки педагогічної майстерності*. 2018. Випуск 21. С. 152–157.
5. Коваль С. О. Військово-патріотичне виховання: методичний poradnik класному керівникові. Вінниця. 2019. 74 с.

УДК 930.1:94(477.54)

ВПЛИВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ НА ПІДВИЩЕННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Юрій Скрипниченко

Радіотехнічний фаховий коледж

м. Харків, Україна.

Анотація: Стаття присвячена важливим аспектам впливу психолого-педагогічної компетентності класних керівників на підвищення виховного процесу в закладах фахової передвищої освіти в умовах війни. Особливість даної роботи полягає в тому, що реалізація її змісту відбувається послідовно (від накопичення необхідної інформації з проблеми, її усвідомлення до розробки шляхів, способів вирішення на практиці) та поетапно (поетапне вирішення загальної проблеми, дотримання принципів системності та єдності).

В ході даного дослідження вдалося з'ясувати, що високий рівень психолого-педагогічної компетентності класних керівників, створення позитивного психологічного клімату у студентському колективі, координування взаємодії учасників навчально-виховного процесу, оптимально і ефективно впливає на організацію і підвищення виховної роботи закладів фахової передвищої освіти в умовах воєнного часу.

Результати даного дослідження можуть бути використанні під час організації та проведення науково-методичної роботи з класними керівниками закладів фахової передвищої освіти в умовах війни на різних рівнях, особливо під час їхнього курсового підвищення кваліфікації.

Ключові слова: психолого-педагогічна компетентність, класні керівники, виховний процес, воєнний час.

Актуальність дослідження визначається потребами впливу психолого-педагогічної компетентності викладачів, педагогічних працівників, класних керівників на підвищення виховного процесу в закладах фахової передвищої

освіти як активних суб'єктів культури, соціально-історичного процесу, своєї життєдіяльності.

Вплив психолого-педагогічної компетентності класних керівників на підвищення виховного процесу у закладах фахової передвищої освіти, у сучасних дослідженнях розглядається як правило у вигляді тимчасового ряду, що характеризується фазами, періодами. При цьому мета дослідження кожного разу впливає з сутності розглянутого етапу, але не визначається стратегічною метою впливу психолого-педагогічної компетентності класних керівників на підвищення виховного процесу у закладах фахової передвищої освіти у процесі пост дипломної освіти, а зміст і організація діяльності учасників цього процесу меншою мірою будуються з урахуванням особливостей діяльності і якостей особистості самих класних керівників. Проблема полягає у дослідженні структурних компонентів особистості, що забезпечують формування професійної компетентності, їхніх генетичних зв'язків у різні моменти часу і реальних новотворців у цих компонентах (як позитивних, так і негативних), обумовленості протікання процесу формування професійної компетентності на кожному з наступних етапів особливостями розвитку цього процесу на попередніх етапах (спадкоємні зв'язки). Важливими аспектами даної проблеми є визначення реальних суперечностей між вимогами, що висуваються професійною діяльністю до особистості, її особистісними бажаннями і завданнями, що постають перед нею, з'ясування долі і ефективності системи педагогічних умов, що забезпечують послідовне вирішення цих суперечностей.

Усе це і визначає актуальність проблеми впливу психолого-педагогічної компетентності класних керівників на підвищення виховного процесу у закладах фахової передвищої освіти в умовах війни.

Мета роботи полягає у обґрунтуванні впливу психолого-педагогічної компетентності класних керівників на підвищення виховного процесу в закладах фахової передвищої освіти в умовах війни.

Вимоги до рівня психологічної компетентності викладача закладів фахової передвищої освіти постійно зростають, що обумовлено новими

запитами. Методичний посібник «Психологічний портрет вчителя» [4], автора Мушинського В.П., містить набір психологічних тестів, адресованих насамперед викладачам. При підборі методик враховувалися загальні педагогічні здібності, необхідні кожному викладачу; якості і властивості особистості викладача, що впливають на розвиток студента, особливості педагогічної діяльності, що впливають на особистість самого викладача.

Заслуговує на увагу збірка Виноградової Т.В. «Книга класного керівника» [1]. У збірці йде мова про основні напрями діяльності класного керівника (вихователя, куратора), концептуальні засади сучасного виховного процесу, питання побудови системи виховної роботи на основі діагностики особистості, форми взаємодії викладачів та батьків, технологію планування роботи сучасного класного керівника (моделювання, проектування виховного процесу), методику організації самоврядування.

Важливими є проблеми мотивації класних керівників закладів фахової передвищої освіти до плідної праці, створення для їхньої діяльності сприятливих умов. Інтерес у цьому плані представляють праці, які стосуються психологічних основ управління, питань міжособистісного спілкування, мотивації, стимулювання та оцінки персоналу. Зокрема заслуговують на увагу роботи Т.В. Головченка, В.В. Шпалінського «Соціальна психологія менеджменту» [2] А. М. Колотова «Мотивація, стимулювання та оцінка персоналу» [3] та інші.

Під час написання статті була використана книга Радченко А.Є. «Професійна компетентність учителя» [5]. У посібнику розкрито сутність та система моніторингу педагогічної компетентності вчителя. Книга містить більше 40 оціночних шкал з різних аспектів педагогічного моніторингу, в тому числі моніторингу діяльності класного керівника.

Однак, в цих та інших наукових працях, недостатньо уваги приділено впливу психолого-педагогічної компетентності викладачів, класних керівників на підвищення виховного процесу навчального закладу. Класним керівникам часто бракує знань і умінь у психолого-педагогічній діяльності. Тому складно

визначити критерії результативності виховної роботи. Знайти і коректно використати методики вивчення, правильно опрацювати, інтерпретувати й оцінити отримані результати. Класний керівник закладів фахової передвищої освіти потребує допомоги вчених і методистів.

Підвищення психолого-педагогічної компетентності педагогічних працівників, класних керівників багато в чому визначає характер і долю модернізації закладів фахової передвищої освіти, сприяючи приведенню її у відповідність до сучасних життєвих потреб країни в умовах війни. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки теорії і практики формування професійної компетентності педагогічних працівників, класних керівників в умовах воєнного часу.

В період російсько-української війни, вплив психолого-педагогічної компетентності на підвищення виховного процесу закладів фахової передвищої освіти у першу чергу залежить від викладача, класного керівника, його творчого потенціалу, готовності до безперервної самоосвіти, здібності до гнучкого соціального-педагогічного мислення, гуманістичної спрямованості особистості.

Визначальною фігурою у період воєнного часу, є особистість – освічена, фізично та морально здорова, творча, здана до саморозвитку та самовдосконалення. В закладах фахової передвищої освіти це особистість студента, викладача, класного керівника. Разом з тим у період воєнного лихоліття, люди стали більш емоційно уразливими, зростає навантаження на психіку. За таких умов зрозуміло, що великого значення набуває вміння класного керівника, викладача створити такий колектив студентів, де кожний студент почуватиметься захищеним та емоційно комфортно.

В закладах фахової передвищої освіти, в умовах війни, досягти підвищенню психолого-педагогічної компетентності класних керівників можна, якщо система його підготовки і перепідготовки стане для них привабливою, буде забезпечувати не тільки вузькопрофесійні потреби особистості, але і загальнокультурний світоглядний розвиток, стимулювати установку на

безперервну самоосвіту, сприяти розвитку здібностей особистості відповідно до реального досягнутого рівня розвитку суспільства і потреб його удосконалення, допоможе людині стати суб'єктом не тільки власного життя, але й сучасної історії.

Висновки: високий рівень впливу психолого-педагогічної компетентності класних керівників на підвищення виховного процесу у закладах фахової передвищої освіти в умовах війни є їхнім підсумком системної роботи. Для організації методичної роботи з класними керівниками закладів фахової передвищої освіти, проведення курсів підвищення кваліфікації, розробки наукового та навчально-методичного забезпечення підготовки викладачів до класного керівництва важливе значення має визначення обсягу знань та вмінь сучасного класного керівника, створення моделі його психолого-педагогічної компетентності.

Таким чином, в умовах війни, підвищити як рівень виховної практики, так і результативність роботи викладача з студентами у закладах фахової передвищої освіти, у ході підготовки викладачів до класного керівництва, можна розвиваючи і підвищуючи їхню психолого-педагогічну компетентність, ліквідуючи прогалини в знаннях, уміннях, навичок класних керівників.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Виноградова, Т. В. Книга класного керівника /Т. В. Виноградова. – Х.: Основа, 2006. – 128 с.
2. Головченко Г. Т. Соціальна психологія менеджмента: [учебн. пособ.] / Г. Т. Головченко, В. В. Шпалінський. – Х. : «ІВМО ХК», 1998. – 315 с.
3. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — 337с.
4. Мушинський В.П. Психологічний портрет учителя – Х. : Вид. група «Основа», 2005. – 160 с.
5. Радченко А. Є. Професійна компетентність учителя / А. Є. Радченко. – Х.: Основа, 2006. – 128 с.

УДК 316.3:159.9

ОСОБИСТІТЬ У СУСПІЛЬСТВІ: МІЖ ОBOB'ЯЗКОМ І СВОБОДОЮ

Ірина Філіна

Полтавський базовий медичний фаховий коледж

м. Полтава, Україна

Становлення особистості у будь-якому суспільстві завжди визначається складною взаємодією різноманітних чинників: сімейних, релігійних, етнічних, історичних, соціально-економічних, політичних тощо. Заради забезпечення суспільного порядку людство пройшло тривалий шлях від первісних табу до затвердження прав людини на міжнародному рівні. Кожне нове покоління має повторювати цей досвід у стислому вигляді через спілкування, навчання, виховання у нових історичних умовах. Проте, усі проблеми соціалізації обертаються переважно навколо двох морально-правових цінностей – *обов'язку та свободи*.

Виховання молоді завжди має на меті формування особистостей з певним громадянським «стрижнем», основу якого складає обов'язок. *Обов'язок* – це моральне завдання як певної особи, так і будь-якої спільноти у конкретних соціальних умовах або ситуаціях, пов'язане з вольовим зусиллям до *належних* дій, які виконуються не з примусу, а з власної доброї волі. Відповідно, виконання обов'язку потребує ще й *свободи* вибору, а головне – розуміння усіх аспектів свободи як такої. *Свобода* в широкому сенсі характеризує не лише сутність окремої людини та її існування, яке полягає в можливості мислити та чинити у відповідності до своїх уявлень і бажань, а й – певний рівень демократичної зрілості суспільства і нації.

Нинішня ситуація в Україні спонукає до поглибленого розуміння громадянського обов'язку заради свободи цілої нації та суверенності держави. І саме ця обставина має визначати усі аспекти національно-патріотичного виховання молоді в період воєнного стану.

Взаємозалежність обов'язку та свободи завжди була динамічною проблемою, в якій і нині перетинаються індивідуальні та суспільні виміри.

У прадавні часи, коли людина не мала змоги виживати поза своєю родовою спільнотою, вона найбільше цінувала саме цю причетність до колективу і зовсім не відчувала потягу до індивідуальної свободи. Свобода від роду, його вірувань, ритуалів, традицій була рівнозначна приреченості на смерть. Дотримання усіх табу і правил колективного життя та усвідомлення важливості їх виконання складало сутність обов'язку кожного індивіда без будь-яких поривань до особистісної свободи.

Перші класові суспільства з ознаками державності та права були зацікавлені у створенні певного соціального порядку в аспекті слухняності всіх підданих, обов'язок яких вже тлумачиться як громадянський. Щодо свободи, то вона ще не набула статусу правової норми, яка стосувалася б усіх громадян. Справа в тому, що вимагати свободи було нікому, крім рабів, які громадянами не вважалися. Почуття власної гідності вкупі з індивідуальною свободою формується повільно й поступово. Наприклад, давньогрецькі кініки своє розуміння свободи від громадянських і навіть сімейних обов'язків трансформують у відлюднення, усамітнення та аскетизм.

Античність ще не знала ідеї особистості. В античній філософії людина тлумачилася, головним чином, як індивід – складова одиниця єдиного соціального тіла (поліса). Народження ідеї особистості (як «іпостасі», конкретної сутності) зазвичай пов'язують з іменами каппадокійських «батьків церкви» (Василя Великого, Григорія Богослова, Григорія Нисського). Бог, створивши людину, поклав на неї особливий *обов'язок*: бути господином у природі, «панувати над стихіями». Для цього Він наділяє людину розумом і *свободою* волі, тобто здатністю мислення та визначення добра і зла. Тобто християнство визначає таким чином параметри і обов'язку, і свободи людини.

«Особистість» як термін і як вимір людської неповторності та індивідуальної гідності, незалежної від титулів, походження та багатства, набуває оновленого тлумачення в епоху Відродження. Метою життя людини та її

моральним обов'язком проголошується вже не турбота про спасіння власної душі, а прояв себе для інших, служіння людям, а не Богу, *свобода* творчості та пізнання. Творча діяльність як свобода прояву прихованих талантів набуває пріоритетного значення. Людина – це майстер, митець, творець. Не лише Богу, а й людині властива функція творіння. Бог створює світ, а людина – решту речей. Більш того, людина сама відповідає за створення себе самої як особистості, сама визначає свій життєвий шлях, бо сама здатна розрізнити добро і зло. Формується нова самосвідомість з новими життєвими цілями та позиціями. Майстер всюди і завжди представляє самого себе, і тому звідси формується його *нова суспільна позиція – відчуття власної гідності та свободи через самоствердження шляхом творчої діяльності*.

Епоха Нового часу та Просвітництва ще більше посилює позиції людського розуму та свободи. Саме в добу Просвітництва тисячолітня ідея рівності всіх людей перед Богом трансформується в ідею рівності людей від народження, природного права на життя, а разом – і на свободу, і на приватну власність (як умову природного існування). Проблема свободи пов'язується з культом людського розуму, з темою суспільного прогресу, з природними правами людини, з безмежністю «сфери духу» тощо. Поняття «свобода» зазнало тривалої еволюції від «негативного» тлумачення (свобода «від») до «позитивного» (свобода «для»). Філософія свободи була предметом міркувань Канта і Гегеля, Шопенгауера і Ніцше, Сартра і Ясперса, Сковороди і Франка. Свобода розглядалася у співвідношенні з необхідністю, із свавіллям й анархією, із рівністю та справедливістю. Діапазон розуміння свободи з часом не зменшується. Він сягає від повного заперечення самої можливості вільного вибору (в концепціях біхевіоризму) до обґрунтування «втечі від свободи» (Е.Фромм) і до безмежності свободи в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Міркування щодо свободи та прав людини поступово переміщуються з філософської сфери у площину суспільної свідомості та громадської думки. ХІХ та ХХ століття і надалі надихаються інтелектуальними здобутками філософів,

науковців, літераторів, психологів, культурологів, природознавців, богословів та інших в плані визначення *меж людської свободи, її сутності, можливостей, проявів* через соціальні відносини в різних сферах буття: політиці, економіці, культурі, екології тощо. Свобода духу, яка ще з часів Канта охопила всі види творчості (літературу, музику, живопис тощо) проявилася в епоху постмодерну як унікальна та неповторна *цінність індивідуальної свободи*. Ця свобода стала своєрідним інструментом заперечення класичних правил і утвердження миттєвих поривів творчої особистості. Принципи «я так хочу», «я так бачу», «я так вважаю» поступово стають провідними в усіх сферах культурного, політичного та соціального буття.

Щоб знову не занурюватися в глибини історико-філософської думки, згадаймо бодай те, що «свобода – це пізнана необхідність» (Спіноза). Людина повинна пізнати зовнішню необхідність і підкоритися як єдиному можливому варіанту, як камінь підкоряється силі тяжіння. Пізнання необхідності дорівнює знанню про стан речей і визначає шлях виходу з полону ілюзій. Проте *пізнання необхідності – це тільки умова свободи*. Свобода є здатністю людини діяти згідно зі своїми інтересами та цілями, *спираючись на пізнану необхідність*. Отже, свобода не абсолютна, а відносна, бо реалізується в житті шляхом вибору конкретного плану дій. В ідеалі для реалізації свободи: 1) має бути відсутній зовнішній примус; 2) потрібна спроможність передбачити всі варіанти наслідків дій. Вільний вибір можливий за умов осмислення підґрунтя необхідності самого вибору, шляхів його здійснення та усвідомлення відповідальності за наслідки. *Пізнана необхідність дорівнює усвідомленню обов'язку*.

У будь-якому разі обов'язок завжди включає усвідомлення власної відповідальності перед іншими людьми, перед суспільством, перед самим собою. Коли в суспільстві втрачаються чи послаблюються почуття обов'язку, тоді деградують майже всі рівні суспільних відносин (професійних, правових, політичних, економічних та ін.), занепадає духовне життя. Усвідомлення обов'язку перебуває у тісній взаємодії з іншими компонентами моральної

свідомості – справедливістю, совістю, гідністю, патріотизмом. І саме це стає основою моральної поведінки особи.

Моральна поведінка – це завжди вибір і свого роду духовна творчість, яка водночас неможлива без свободи. Без свободи немає особистості. Це або раб, або «гвинтик» системи, або додаток до механізму чи до комп'ютера. Свобода має бути своєрідним стрижнем особистості, а особистість відчуватиме свою гідність, якщо ця свобода буде моральною.

Справжня моральна свобода – це «заборона самому собі» чинити зло, це добровільна перевага добра перед злом. Свобода була і є складним явищем як для розуміння, так і для практичного втілення у різних формах, традиціях, правилах, правових нормах. Свобода неможлива без дещо незримого «одягу права»: відповідальності, правопорядку, дозволів, заборон тощо. Саме такою є реальна сутність свободи. Свобода без рівності – це ідеологія елітарних привілеїв. Рівність без свободи – ідеологія рабів, пригнічених ілюзорною рівністю, просто проголошеною з «самих верхів». Проте, свобода вибору як власної морально-відповідальної дії завжди буде зберігати статус головної духовної цінності.

Філософські здобутки щодо визначення змісту свободи майже неосяжні. Найбільш суттєвою виявляється *внутрішня свобода як зважений вибір, як свобода «для», для істини, добра, краси, справедливості, перемоги над ворогом*. Тобто найсуттєвішою характеристикою свободи є її внутрішня визначеність, що здійснюється самою особою як пізнання необхідності та усвідомлення обов'язку.

Людина не сприйматиме жодний суспільний устрій, якщо він не враховує можливості її реалізації як особистості. Найбільш бажаним варіантом співпадіння інтересів особистості та суспільства в плані набуття свободи є той, який реалізується в країнах із розвинутими формами демократії. Якщо традиційно свобода сприймалася як відсутність примусу з боку держави і влади, то вже з середині ХХ століття стало очевидним, що *розуміння свободи має бути доповненим ідеєю регулювання діяльності людей*. До того ж це має

здійснюватися не методами насильства й примусу, а за допомогою економічних важелів і суворого дотримання *прав людини*. Держава зобов'язана гарантувати дотримання прав людини, визначаючи цінність особистості вище за будь-які інші (національні, класові, кланові, групові тощо). Ігнорування або приниження прав особистості у порівнянні з правами певної соціальної спільноти (пролетаріату, аристократії, олігархів) веде до неминучої деградації як особистості, так і суспільства. Там, де відсутній правовий захист свободи, справедливості, рівноправ'я, там немає соціального прогресу та культурного зростання.

Таким чином, *свобода – це складний і глибоко суперечливий феномен життя людини та суспільства, що не втрачає величезної привабливості та постає водночас як «одвічно сучасна» проблема.*

Зазначимо також, що на рівні буденної свідомості *обов'язок і досі викликає асоціації з необхідністю виконання чогось такого, що більше потрібне іншим, а не самому собі. А свобода – це децю суто особистісне, власний простір можливостей, безпроблемне існування в світі.*

* * *

Головна метаморфоза в розумінні змісту обов'язку та свободи відбувається в умовах війни, зовнішньої загрози, коли відчуття образи або несправедливості підіймає хвилю не лише особистісної, а й громадської свідомості. ***Обов'язок і свобода співпадають у площині патріотизму: обов'язок стає особистісним, а свобода розуміється вже не як особистісна, а як національна цінність.***

Усвідомлення саме такого взаємозв'язку обов'язку та свободи збагачує будь-яку особистість, підносячи її соціальний статус від пересічного громадянина до громадянина-патріота, від простого жителя країни до носія «народного духу» та національної гідності.

УДК 172.1:378.015.31

ПАТРІОТИЗМ ЯК РЕАЛЬНО ДІЮЧИЙ ЧИННИК СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Ірина Філіна, Тетяна Чемісова

Полтавський базовий медичний фаховий коледж

м. Полтава, Україна

Україна з 2014 року – це країна з новим станом національної свідомості. Ситуація, що склалася, підштовхує згадати міркування Михайла Грушевського щодо «коливальної динаміки» суспільної еволюції. Ці міркування висувалися ним на противагу моністичному розумінню історії та позитивістським уявленням про суспільний прогрес як висхідний рух по прямій. Провідна ідея Грушевського полягає в тому, що прогрес зумовлюється своєрідним «змаганням» протилежних суспільних чинників: з одного боку, потягу до колективізму (як до солідарності, згуртованості, альтруїзму), а з іншого – до індивідуалізму як самозабезпеченості. На його думку, характерною тенденцією соціального розвитку є чергування процесів інтеграції та диференціації під впливом різноманітних комбінацій чинників від релігійних і психологічних до економічних і політичних. Нинішня ситуація в Україні постає як небачений спалах колективізму та суспільної інтеграції, зумовлений цілою низкою різноманітних чинників, в першу чергу російською агресією. Згуртування суспільства відбувається перш за все завдяки піднесенню народної свідомості, невід’ємною складовою якої став патріотизм.

Взагалі суспільна свідомість реалізується, як відомо, на двох рівнях: теоретичному (як ідеологія) та буденному (як суспільна психологія й громадська думка). Ті ж самі рівні характеризують і площину національної свідомості. Теоретичний рівень «обслуговують» науковці, громадські діячі, журналісти, письменники, філософи, що переймаються обґрунтуванням національної ідеї, збирають факти історії та наукової аргументації щодо будь-якої актуальної проблеми. Буденний рівень, як завжди, збудується емоціями,

настроями та мотиваціями пересічних громадян. Враховуючи сучасні можливості поширення інформації, потужні хвилі протестів, емоцій, вимог тощо формуються надзвичайно швидко.

Патріотизм як любов до країни, відданість їй та прагнення своїми діями служити інтересам громади характеризує найбільш зрілий стан суспільної свідомості саме на буденно-психологічному рівні. Він працює як потужний «народний дух», який змушує прилучатися до вирішення нагальних національних проблем і уряди, і парламенти, і маси простих людей. Це той дух, який (зазвичай майже невловимий), раптом накриває всі суспільні прошарки, всю громаду, пробуджує найвищі духовні цінності й створює стан особливого неспокою, коли в колективістських діях людей прориваються всі можливі «категоричні імперативи».

З усіх морально-етичних категорій патріотизм найбільше пов'язаний з почуттям обов'язку, гідністю, справедливістю, героїзмом. Патріотизм проривається найчастіше тоді, коли виникає відчуття образи або несправедливості, коли загострюється ситуація, що стосується долі цілого народу, а не лише окремої особистості. Відмова колишнього президента підписати документи, які б визначали європейський вектор України, згодом його раптова втеча, анексія Криму та інші надзвичайні події вже наочно й переконливо вплинули на масову громадську думку. Не тільки активісти Майдану, журналісти чи науковці, а й всі пересічні громадяни майже одразу збагнули, що черговий «урок історії» треба терміново «вчити на завтра». Відкладання на «потім» штовхає у прірву небуття цілий народ, його гідність та незалежність. Якщо перші жертви Майдану хтось ще й оцінював як прикру випадковість, то події на півдні та сході України вже не давали жодної примарної надії на те, що все «саме мине». Непевне «треба щось робити» трансформується в конкретне «хто, якщо не ми». На диво швидко ця «конкретизація» поширюється на різні суспільні верстви, вражаючи цілий світ.

Найбільш яскравим «протуберанцем» патріотизму став, безсумнівно, потужний волонтерський рух. Такого масштабного громадського явища

Україна, мабуть, ще не знала. Вразили герої Небесної сотні, особливо не українці за походженням, вразили перші добровольці, що поїхали на захист східних земель на шкільних автобусах, вразили старенькі бабусі з прикордонного з Польщею села, які тягли на собі перші закуплені бронжилети, бо таможня дозволила проносити тільки один на одну людину. Волонтери проявляли дива винахідливості й швидкості вирішення багатьох проблем, коли міністерські «левафани» навіть ще не встигли поворухнутися і долучитися до виконання належних саме їм справ. Забезпечення провіантом, зброєю, одягом, будматеріалами, медикаментами українських військових організували саме волонтери. Поділитися теплими речами, продуктами, грошима захотіли чи всі громадяни. Багато хто не обмежився одноразовою допомогою, а став готувати сухі овочеві суміші, робити маскувальні сітки, шити балаклави тощо. Величезний «попит» у вояків стали мати дитячі малюнки зі щирими побажаннями перемоги України в боротьбі за незалежність.

За останні десять років ситуація в Україні не раз демонструвала прояви тієї «коливальної динаміки», про яку розмірковував Михайло Грушевський: від індивідуалізму та втечі з вкраденими грошима лже-патріотів до масової самопожертви, єднання, мотивації та духовного піднесення і Збройних Сил України, і всього громадянського суспільства. Друга хвиля, навіть цунамі, волонтерського руху, створення благочинних фондів, каналів грошових зборів на потреби ЗСУ тощо підтверджують, що патріотизм – це не фанатизм, від нього не втомлюються. Незважаючи на усі жертви та випробування, загрози та прорахунки, ворожу пропаганду та міжнародну «стурбованість» українці не втрачають впевненості у своїх силах здолати ворогів і відновити власну суверенну країну [1, с. 60].

Колись німецький філософ і соціолог Георг Зіммель зазначив, що не держава забезпечує єдність і цілісність суспільства, а спільна воля людей жити разом. Згуртування українського суспільства демонструє саме цю закономірність, оскільки його патріотичний дух реально здолав шлях з рівня етичних дефініцій та наукових сентенцій до рівня вольового чинника й

продуктивної практики. Духовне оновлення народу – запорука подальшого успішного розвитку суспільства.

Ми вчимося жити, враховуючи нові реалії: молодь продовжує здобувати освіту, а педагогічні працівники вдосконалили навички як дистанційної форми проведення занять, виховних годин і заходів, щоб надавати якісні освітні послуги. Уже не перший рік поспіль перед освітянами України постає завдання організації змішаної форми навчання. Тому перед нами постало питання обрати правильний шлях, ефективні форми й методи освітньої діяльності зі здобувачами освіти, розставити пріоритети за напрямками роботи.

Пріоритетним напрямом в організації виховної роботи закладу в сучасних умовах є національно-патріотичне виховання. Згідно з Концепцією національно-патріотичного виховання молоді його мета полягає у становленні самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських та конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, а також досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей українського народу, національної самобутності. Отже, найбільш актуальними є громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання, як основні складові національно-патріотичного виховання.

Значна увага приділяється відзначенню міжнародних і державних свят, пам'ятних дат та скорботних днів, зокрема: День Єднання, День Соборності, Дня Героїв Небесної Сотні, Міжнародного дня рідної мови, Дня пам'яті та примирення, Дня Конституції України, Дня Незалежності України, Дня Державного Прапора України та багато інших. Педагоги обирають різні форми проведення заходів: диспути, семінари, круглі столи, флешмоби, челенджі, вікторини тощо.

Національно-патріотичне виховання молоді та інших категорій населення – одна з основних умов національної безпеки України. Тому сьогодні головною

метою педагогічних колективів закладів передвищої фахової освіти є планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у здобувачів освіти патріотизму – ціннісної основи нашого суспільства, громадянського обов'язку, почуття власної гідності, працелюбності, внутрішніх мотивів для саморозвитку.

Тому величезне, як ніколи, значення має національно-патріотичне виховання молоді, яка буде здатною підтримувати й надалі патріотичний дух українського народу, глибоко розуміючи його сутність як своєрідного стрижня особистісної та суспільної свідомості.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Грушевський М. Початки громадянства (генетична соціологія)//Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – 2010.-Вип.4. – с.60-68

УДК 377.5

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ В КАТФК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Олена Шевякова, Любов Сергієнко

Красноградський аграрно-технічний фаховий коледж

імені Ф.Я. Тимошенка

м. Красноград, Україна

Війна, яку розв'язала російська федерація проти України, неминуче призвела до пошуку нових підходів щодо організації освітнього процесу та виховання молодого покоління. При цьому надзвичайної уваги потребує розвиток національно-патріотичного виховання, оскільки воно є важливим чинником національної безпеки і зміцнення держави. Національно-патріотичне виховання покликане сформувати в особистості високу патріотичну свідомість, відповідальну громадянську позицію, почуття любові до Батьківщини та

готовність захищати національні інтереси, незалежність і територіальну цілісність України

Патріотизм та національно-патріотичне виховання актуальні і для системи освіти, і для держави загалом. Основним інститутом, що забезпечує його реалізацію, є держава, але вагомий внесок у розвиток патріотичного виховання вносять освітяни, зокрема освітяни ЗВО. Патріотичне виховання важливе для зміцнення єдності та національної ідентичності, сприяє формуванню почуття належності до власної культури, мови, історії, традицій і національних цінностей, що в сучасних умовах має першочергову актуальність. В умовах російської збройної агресії національно-патріотичне виховання потребує системного підходу до його реалізації та розвитку, матеріально-технічного забезпечення, нових підходів і методів роботи з молоддю. Патріотичне виховання має чітку цільову настанову – готувати до захисту Батьківщини, і виступає невід'ємною складовою системи забезпечення національної безпеки України. Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку на планеті. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з убезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокomпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Основними формами національно-патріотичного виховання молоді є:

1. Інформаційно-масові (дискусії, диспути, конференції, вікторини, вечори, подорожі до джерел рідної культури, історії держави);
2. Діяльнісно-практичні (творчі групи, екскурсії, свята, огляди-конкурси, олімпіади);

3. Інтерактивні (фестивалі, гуртки);
4. Індивідуальні (доручення, творчі завдання).

У закладах освіти повинен панувати національний дух, усі урочисті заходи проводитися з використанням національної та державної символіки: розпочинатися з Гімну України та внесення Державного прапора. Національно-патріотичне виховання входить в систему заходів навчально-виховної роботи: на лекціях і поза ними викладачі повинні виховувати особистість з активною громадянською позицією. Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін. У сучасних умовах актуальним завданням є теоретичне переосмислення підвалин патріотизму, формування нових підходів до національно-патріотичного виховання молоді. Патріотичне виховання, як складова національно-патріотичного виховання, має забезпечувати становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання своїх громадянських обов'язків та успадкування духовно-культурних надбань Українського народу. Невід'ємною частиною патріотичного виховання, а в часи воєнної загрози – пріоритетною, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у громадян готовності захищати, а якщо необхідно і віддати своє життя за Батьківщину. Крім того, військово-патріотичне виховання покликане забезпечити суспільну значущість й повагу до військової служби, сформувані бажання у молоді здобувати військові професії, психологічну і фізичну готовність проходити військову службу

Провідна роль у вихованні молоді належить українській мові, як духовному стрижню нації. Студентська молодь має усвідомити, що без

оволодіння державною мовою неможливо стати повноцінним громадянином своєї держави та й просто інтелігентною людиною, кваліфікованим спеціалістом будь-якої галузі господарства. Тому велика увага повинна приділятися збереженню і примноженню духовних цінностей, культурних національних традицій, шанобливому ставленню до української мови.

Теоретичні засади патріотичного виховання у сучасній науковій та публіцистичній літературі базуються на працях видатних педагогів минулого. Наприклад, видатний вітчизняний педагог К. Ушинський вбачав у патріотизмі важливе завдання виховання та могутній педагогічний засіб. “Як немає людини без самолюбства, так немає людини без любові до батьківщини, і ця любов дає вихованню вірний ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з його поганими природними, особистими, сімейними і родовими схильностями”. Патріотичне виховання, за К. Ушинським, базується передусім на національному підґрунті. Основним засобом патріотичного виховання у такий спосіб виступає рідна мова. До складових, що репрезентують сутність патріотизму, вчений також відносив гуманність, почуття власної гідності у поєднанні зі скромністю, чесністю, працьовитістю, дисциплінованістю, правдивістю. Основним у цьому зв'язку є утвердження в дітей і молоді стійкості волі, характеру, громадського обов'язку, національні патріотичні почуття.

Останнім часом наша держава переживає складні часи. Все частіше ми чуємо слова «діти війни», «вимушені переселенці», - ніби історія повертається, і визначаємо для себе завдання як вчителя – психологічно підтримати студента, зміцнити силу волі, виховати стійкі моральні якості. Система національно-патріотичного виховання потребує нових підходів, матеріально-технічного забезпечення, використання інноваційних методів і форм роботи із студентами. Сьогоднішній виховний процес здійснюється в реальному часі – у героїчний період сучасної історії України, патріотичної свідомості й масового героїзму українського народу, який обстоює не лише свою свободу й суверенітет у двобої з ворогом. Російсько-українська війна помножила виклики, що стояли

перед нашою країною. Вона різко змінили парадигму національно-патріотичного виховання – від словесного, споглядального, абстрактного до активного, дієвого, співпричетного. У вирі подій сьогодення опинилися і стали патріотами всі – від мужніх воїнів, які ціною власного життя виборюють найдорожче – саме право України на існування, її свободу, незалежність і територіальну цілісність, до відважних волонтерів і малесеньких українців, які раптово подорослішали. Війна актуалізувала такі апріорні, призабуті й «відкладені» цінності як волелюбність і гідність; спроможність захистити себе, родину, громаду, свою національну ідентичність, державні інтереси; потреба служити народові, Україні; бойове побратимство; відповідальність за власні рішення, дії і вчинки, громадянська активність, добродійність, волонтерська діяльність; жертвовність; культивування ставлення до захисника як до Героя; ідейна зрілість; здатність протистояти чужим впливам та ворожій ідеології.

Національно-патріотичне виховання в коледжі здійснюється через органи студентського самоврядування, громадські та волонтерські рухи, об'єднання, організації студентської молоді, залучення викладацького складу, органи державної влади, місцеве самоврядування. До шляхів вирішення проблеми національно-патріотичного виховання належать: активне залучення сім'ї та сімейних цінностей; формування свідомої особистості, яка готова захищати незалежність та цілісність держави; залучення молоді до набуття компетентностей та необхідних знань в сфері безпеки і оборони; проведення заходів спрямованих на збереження культурних цінностей та популяризацію культурної спадщини; підготовка і навчання компетентних осіб, які будуть працювати в сфері національно-патріотичного виховання.

Національно-патріотичне виховання молоді як невід'ємна складова системи забезпечення національної безпеки України – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськості, сім'ї, освітніх закладів й інших соціальних інститутів спрямована на формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності і любові до Батьківщини, постійної

готовності до виконання свого обов'язку із захисту національних інтересів. Головним завданням національно-патріотичного виховання молоді виступає формування у неї позитивного ціннісного ставлення до Українського народу, Батьківщини, власної держави та нації. У результаті впровадження системи національно-патріотичного виховання в коледжі очікується: забезпечення у молодого покоління розвинутої патріотичної свідомості і відповідальності, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про спільне благо, збереження та шанування національної пам'яті; зацікавленість молоді щодо служби у Збройних силах України, готовність до захисту України та виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, з метою становлення її як правової, демократичної, соціальної держави; збереження стабільності в суспільстві, соціальному та економічному розвитку країни, зміцнення її обороноздатності та безпеки; створення ефективної виховної системи національно-патріотичного виховання молоді; консолідація зусиль суспільних інституцій у справі виховання підростаючого покоління.

Національно-патріотичне виховання – це почуття гідності, любові та відданості до Батьківщини, виховання поваги до державних символів, батьків, людей поважного віку, турбота про молодше покоління, шанобливе ставлення до минулого країни, традицій та звичаїв, готовність до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави. За ці місяці спротиву України ворогові студенти сформували в собі найкращі звички та якості: любов до ближнього, відповідальність, жертвність, милосердя – найбільш сильні, глибинно ментальні цінності нації. Це свідчить не тільки про успішний процес духовного становлення студентської молоді в умовах воєнного стану, а й прояви дієвого патріотизму, який не прищепити ніякою теорією. Важливою є думка, що у світлі виховання освіта постає як інструмент педагогіки, формування чеснот в особистості. Тільки морально вихована й духовно сильна особистість здатна до захисту гідності й незалежності держави. Разом із тим людина завжди стоїть

перед вибором: все залежить від рівня вихованості, духовності, моральних цінностей. Попереду ще багато роботи викладачам і вчителям щодо розвитку механізмів особистісного зростання студентів, бо після перемоги буде період економічного становлення країни, де теж будуть потрібні професіонали й лідери-особистості.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Бех І., Чорна К. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Гірська школа Українських Карпат. Наукове фахове видання з педагогічних наук. Івано-Франківськ, 2015. № 12-13. С. 27-37.
2. Єршова Людмила. Трансформація виховного ідеалу в Україні (XIX – початок XX століття). Київський, Одеський, Харківський навчальні округи: Монографія. Житомир: Вид. Євенок О. О., 2015. 642 с.
3. Липа Ю. Призначення України. Українська книгарня «Говерля»: Нью Йорк, Америка, 1953. 314 с.

Тези

УДК 37.013.78

DEVELOPMENT OF COMMUNICATION SKILLS IN ENGLISH OF STUDENTS IN NON-PHILOLOGICAL SPECIALTIES

Natalia Benkovska

**Naval Institute of the National University «Odesa Maritime Academy»
Odesa, Ukraine**

An important result of education is the formation and development of the readiness of future specialists for professional activities, capable of successfully achieving personal, social, cognitive and professional goals, and implementing them in various situations.

Learning English with elements of a professional purpose will contribute to the formation of skills that are necessary for future specialists, will teach them to communicate in a foreign language in professional situations, and will ensure their competitiveness, will help to adapt in a dynamic world, which will facilitate the process of professional realization in modern conditions.

Foreign language training of specialists in non-philological specialties has become one of the important components of modern higher education. The English language program for higher educational institutions states that the purpose of learning a foreign language in non-philological specialties is mastering a foreign language as a means of communication (which contributes to the development of students' ability to use it as a communication tool in the dialogue of cultures and civilizations of the modern world) and acquisition of professionally oriented foreign language competence.

Language is considered as a means of interpersonal interaction in the conditions of a multinational and multicultural environment. The process of learning a foreign language in a higher educational institution should provide students not only with the appropriate level of knowledge of the language, skills and abilities to use it in various life situations, but also contribute to the successful realization of the educational and developmental potential of this subject.

The method of formation of foreign language communicative competence was studied by domestic and foreign researchers (I. Berman, N. Belous, O. Kaverina, V. Bukhbinder, N. Benkovska, O. Didenko, V. Tyurina, R. Ellis, Yu. Nenko, O. Palka, N. Schmitt, W. Widdowson, etc.). However, the student's professional foreign language communicative competence appears, first of all, as the ability to perform communicative speech behavior in accordance with the tasks of specific situations of foreign language communication, in education, mainly external, symbolic similarity is reproduced, and not the integral content of professional activities related to the use of a foreign language.

Students' motivation to learn a foreign language for professionally oriented foreign language communication is closely related to the development of general

professional motivation and cognitive motives. It becomes necessary to make professionally oriented changes to the teaching of a foreign language in non-philological specialties, which will ensure the formation of motivation for professional and career growth. The motivation of career growth makes it possible to attract senior year students to classes in the conditions of a special foreign language course. At the same time, only educational material, the content of which corresponds to their existing and newly created needs, contributes to the stimulation of students' cognitive interest.

In parallel with the change in requirements for the level of formation of students' professional and communicative skills, it is necessary to change the role of the teacher himself. The teacher should ensure increased interest in the communicative features of the professional behavior of future specialists and develop communicative strategies in them in professionally significant situations, based on their own cultural prerequisites.

This is ensured by using the resources of the teacher's capabilities in additional foreign language training: the use of interactive methods; approximation of the situations modeled in the process of learning a foreign language to practice and the search for their non-standard solutions; increasing work intensity; involving students in self-analysis of knowledge and skills; organization of language-educational research activities, etc.

The next important factor that determines the process of teaching students professional and communicative skills is the possibility of relying on the previous experience of the subjects of the educational process.

First, students have a basic level of knowledge of the foreign language itself. For the implementation of the process of variable (additional) training, it is very important for both students and the teacher. If we talk about the use of the spectrum of students' activities, they are already familiar with many of them: translation of professional text, writing of annotations and summaries, organization of monologue and dialogue speech, presentations, etc.

Thus, there is no need for additional time for mastering the specifics of the forms of work during the lesson, and the teacher, taking into account the initial basic level of students' foreign language communication skills, methodically makes the transition to professional topics.

At this stage, the mastery of foreign speech activities is facilitated by intersubjective connections, which create the most favorable mode for the practical use of language as a means of communication and obtaining new useful information.

Due to this, interdisciplinary connections are one of the effective means of motivation and at the same time a support for previously acquired knowledge of a foreign language and special disciplines.

REFERENCES

1. Schmitt N. Vocabulary in Language Teaching. URL: <http://assets.cambridge.org/052166/0483/sample/0521660483wsn01.pdf>
2. Widdowson H. Un-applied linguistics and communicative language teaching. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2007.00155.x>

УДК 377.8:159.9.072(043.2)

ПРОАКТИВНІСТЬ – ВАЖЛИВА НАВИЧКА УСПІШНОГО ФАХІВЦЯ

Олена Бобкова

**Красноградський педагогічний фаховий коледж Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Красноград, Україна**

У нинішніх реаліях, які швидко змінюються, для майбутнього фахівця стало важливим передбачати виклики, визначати можливості та вживати відповідних дій і заходів [1]. Актуалізується процес функціонування в умовах невизначеності та постійної адаптації до змін зовнішнього середовища.

Відбувається переоцінка важливості самомотивації фахівця до продуктивної праці. Тема проактивної поведінки особистості привертає все більше уваги науковців та дослідників.

Проактивність – особиста навичка, яка проявляється у здатності фахівця самостійно й активно діяти, не чекаючи на чийсь вказівки, визначати цілі, планувати діяльність, брати на себе відповідальність за власні результати. У командній роботі, діловому середовищі навичка проактивності є важливою умовою досягнення успіху.

Проактивна людина має лідерські задатки і не боїться відповідальності, не звинувачує у своїй поведінці обставини чи умови, сама обирає модель поведінки. Таких фахівців цінують роботодавці, і саме вони швидше просуваються кар'єрними сходами.

Проактивна поведінка працює на випередження і характеризується такими елементами: походить від власної волі людини; орієнтована на майбутнє; спрямована на зміни. Фахівець планує і діє наперед, змінює і навіть створює бажані результати. При цьому він цілеспрямовано впливає на оточення, працює з тими проблемами, які може вирішити, і відчуває: я хочу, я можу. Усвідомлення сфер, на які можна витратити енергію, впливати, є кроком до проактивності. Орієнтуючись на ключові потреби – прагнення до зростання і розвитку, пізнання себе і свого емоційного стану, визнання поваги, проактивний фахівець ставить перед собою особистісно значущі цілі і використовує різні методи і засоби для досягнення результату.

Серед принципів проактивного мислення дослідники виокремлюють постійне навчання, креативність у досягненні мети, відповідальність за власні вчинки, взаємодопомога та довірливі стосунки [2]. Оволодіння новими знаннями є джерелом натхнення проактивної людини, встановлення довірливих стосунків – запорука успішної взаємодії, а вміння співчувати, розуміти інших – веде до внутрішнього бажання допомогти, взяти на себе відповідальність. Проактивна поведінка тісно пов'язана з індивідуальними особливостями людини. Особистісні характеристики (відповідальність, цілеспрямованість,

самоорганізація та ін.) визначають здатність людини впливати, діяти у визначеному напрямку, змінювати обставини, а не підлаштовуватися під них.

Проактивність – передумова розвитку професійної компетентності фахівця і його життєвої самореалізації. Успішний фахівець мусить робити власний аналіз і визначати напрямки підвищення кваліфікації, розвивати особистий бренд. Персональна траєкторія навчання, ділова комунікація, когнітивна гнучкість, вміння критично аналізувати власний світогляд, цінності, знаходити хибні судження, коригувати їх залежно від нового досвіду позитивно впливають на результативність роботи фахівця, команди, всього колективу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Лозова О. Проактивна поведінка вітчизняних підприємств у поствоєнний період. *Економіка: реалії часу*. 2023. № 1 (65). С. 41-48. URL : <https://economics.net.ua/files/archive/2023/No1/41.pdf>. (дата звернення: 19.01.2024).
2. Павелків К., Стельмашук Ж. Проактивність як психолого-педагогічна проблема. URL : <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/article/view/466> (дата звернення: 22.01.2024).

УДК 378.14

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Віта Василенко, Валентина Маркова

Харківський обласний медичний фаховий коледж

м. Харків, Україна

Національно-патріотичне виховання та формування національної ідентичності в сучасних умовах українського суспільства набуває особливої актуальності і значимості. Це проблема державної ваги і національної безпеки з

огляду на війну рф проти України, наслідком якої є геноцид українського народу, окупація частини території, значні руйнування міст і сіл, депортація дітей до рф та ін.

Виховання людини у дусі патріотизму починається з раннього дитинства: з відчуття власної оселі, українських родинних традицій, національних свят, у яких дитина бере участь. У цьому велика роль належить як родині, так і зовнішнім маркерам українства, які мають оточувати дитину: національним символам, мові, кольорам, одягу, пам'яткам історії нації, кровним зв'язкам, культурі, музиці тощо. [1, с. 1].

Національна ідентичність є основою солідарності українського суспільства, і тому формування її у особистості, яка зростає — важлива мета патріотичного виховання.

Проблема формування національної ідентичності громадян в умовах війни досягла максимальної гостроти. Її розв'язання задля збереження цілісності держави неможливе без швидких і ефективних кроків у цьому напрямі в різних сферах, що засвідчує і прийняття у січні 2023 р. Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності».

Серед основних рекомендацій національно-патріотичного виховання засадничим є принцип національної спрямованості виховання, який передбачає розвиток національної свідомості, любові до України, свого народу, шанобливого ставлення до його культури, здатності зберегти свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави [1, с. 2-3].

В Харківському обласному медичному фаховому коледжі завжди велика увага приділялась впровадженню морального виховання в навчальний процес, яке спрямоване на формування таких цінностей, як доброта, милосердя, справедливість. З початком війни виховна робота і зокрема національно-патріотичне виховання набули особливого значення. Регулярно проводяться виховні години, бесіди, лекції, професійні і загальноосвітні конкурси,

конференції, присвячені історії України, її культурі, звичаям.

Виховні заходи за темами: «Україна в лабетах Голодомору» до дня пам'яті жертв Голодомору та політичних репресій; «Українські Січові Стрільці» до дня пам'яті загиблих у Першій світовій війні; «Духовна скарбниця нації. Щедрик проти «руського мира» стали провідними серед чисельних заходів щодо виховної роботи.

Студенти приймають участь у акції нацбанку "Смілива гривня". За допомогою громадських організацій надається практична допомога збройним силам України: участь у волонтерській діяльності, придбання тканини та плетіння маскувальної сітки, виготовлення вітамінізованих чаїв для поранених військового шпиталю. Це сприяє формуванню почуття відповідальності за долю країни, а також корисно для суспільства в цілому. Національно-патріотичне виховання має бути органічною частиною освітнього процесу, здійснюватися на всіх етапах навчання та виховання, у будь-який час.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Журба К.О. Формування національної ідентичності зростаючої особистості в умовах воєнного стану // Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2023. № 5(2). URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5123> (дата звернення: 10.01.2024).

УДК 378.14

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Лілія Дмитренко, Лариса Сіліна

Полтавський базовий медичний фаховий коледж

Полтавської обласної ради

м.Полтава, Україна

Сьогодні виховний процес відіграє важливу роль у творенні особистості і є невід'ємною складовою національно-патріотичного виховання. В умовах

воєнного стану набувають особливого смислу почуття-цінності "Я - Українець!", "Ми - Українці!", "Нація - Нескорених!" Адже національна ідеологія формується разом із суспільством, її духовним розвитком і становленням.

- **національне виховання** – формування гармонійно розвиненої, високоосвіченої, соціально активної та національно свідомої людини, наділеної глибокою громадською відповідальністю, здоровими інтелектуально-творчими й духовними якостями, родинними й патріотичними почуттями, працьовитістю, підприємливістю й ініціативністю.
- **патріотичне виховання** – це комплексна, системна й цілеспрямована діяльність освітнього закладу, щодо формування високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про своє і народне благо, готовності до розбудови демократії, виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, прагнення цілісності, незалежності України, сприяння єднанню українського народу, громадянському миру та злагоді в суспільстві.

Мета національно-патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, законів України, державної символіки;
- формування української ментальності: працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;
- забезпечення у молодого покоління розвинутої патріотичної свідомості і відповідальності, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про спільне благо, збереження та шанування національної пам'яті.

В основу національно-патріотичного виховання мають бути покладені історичні й культурні цінності, традиції і звичаї народу. Головною тенденцією є формування ціннісного ставлення особистості до своєї Батьківщини, нації, проілюстрованих в Українській Хартії вільної людини .

І саме позашкільна освіта виступає важливим фактором у реалізації дітей, як частини суспільства, як неповторної індивідуальності зі своїми творчими пошуками, поглядами, запитам, засобами та потребами самореалізації. Зміст визначає широкий, різноманітний, складний спектр педагогічної діяльності, що будується за такими принципами: гуманізація, диференціація та індивідуалізація навчально-виховного процесу, безперервність, свідомість, активність, творча ініціатива, самостійність, осмислена дисципліна і відповідальність, зв'язок навчання з життям, трудовою діяльністю тощо.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Бех, І. Д. Шляхом злагоди до процвітання // Про національну ідею в становленні громадянина-патріота України / І. Д. Бех, К. І. Чорна // Позашкілля. - 2008.- №11 (23). – С. 4-9.
2. Бех, І. Д. Патріотизм без ретуші / І. Д. Бех // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів XII Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О. П. Рудницької/[гол. ред. Г. І. Сотська]. - Вип. 6 (10). - К.: Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, 2015.-С. 11-15.
3. Сіленко, Т.В. Формування патріотичних та громадянських якостей особистості учня засобами національно-патріотичного виховання. Методичний посібник / Т.В. Сіленко. – Вінниця: ММК, 2015. – 67с.

УДК 377.1

МОЄ ВЛАСНЕ БАЧЕННЯ ЩОДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ

Сергій Здолбніков

Харківський фаховий коледж транспортних технологій

м. Харків, Україна

Держава, котра дбає про своє майбутнє, мусить постійно піклуватися про молоде покоління.

Актуальність виховання патріотизму серед студентів обумовлена високим рівнем її інтелектуального потенціалу та соціальною активністю. На сучасному етапі в країні приділяється велика увага патріотичному вихованню студентської молоді. Основна мета патріотичного виховання полягає у орієнтації студентів на цінність вітчизняної культури, формування у них ціннісного ставлення до Батьківщини, її культурноісторичного минулого.

Патріотизм органічно пов'язаний з усвідомленням історичного буття народу, бо Батьківщина – це сьогоднішня країна та її історія. Історія її культур, її духовного ставлення у часі. Патріотизм – це відчуття духовного зв'язку з Батьківщиною, для нас – з Україною. Це любов до її минулого і сьогодення, це надія та віра у її майбутнє. Патріотичне виховання студентів має стати тією об'єднуючою силою, яка зможе виростити покоління справжніх патріотів, які люблять свою Батьківщину не так на словах, а й в справі. Тому формування патріотизму є актуальним завданням.

Головна мета української системи освіти – створити умови для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, а особливо під час війни.

Для реалізації вимог сьогоднішньої освіти розробляються нові форми національно-патріотичного виховання.

Сьогодні стало очевидним, що треба управляти не особистістю, а процесом її розвитку. А це означає, що пріоритет у роботі викладача віддається техніці педагогічної майстерності: відбувається відмова від гасел і закликів до висування на перший план ідеологічних методів спілкування, спільний пошук

істини, розвиток через створення ситуацій, які виховують патріотичну діяльність студента. Необхідно створити умови для становлення вільної, творчої і моральної особистості.

Головною метою патріотичного виховання є становлення справжнього громадянина-патріота України, який буде готовий до розбудови суверенної, незалежної, демократичної, правової, держави, який приймає у спадок духовні й культурні надбання українського народу та прагне до досягнення високої культури взаємовідносин.

Пріоритетну роль у патріотичному вихованні студентів закладу мають відігравати активні форми навчання, що стимулюють ініціативу, самостійне та критичне мислення, творчість. До активних форм належать різноманітні види дискусій, ігри-драматизації, ситуаційно-рольові ігри, «мозкові атаки», методи аналізу проблемної ситуації, інтелектуальні аукціони.

До ювілейних, знаменних і пам'ятних дат розробляються комплекси заходів, в яких передбачено виставки, перегляди, мультимедійні презентації, бесіди, інформаційні та літературно-музичні години.

Таким чином, патріотичне виховання займало і займатиме центральне місце в нашому коледжі, і завдяки різноманітності форм і методів роботи є унікальна можливість вплинути на становлення майбутніх громадян, патріотів України.

УДК 377.37

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Ольга Карацюба

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м.Харків, Україна

Формування національної ідентичності української молоді в сучасних умовах світової глобалізації, полікультурних впливів і особливо в умовах

російсько-української війни (2014 – 2022) стає особливо актуальним. Українська ідентичність — історично сформована адаптивно-еволюційна система ознак і властивостей, які вирізняють українську людину, українську спільноту й українську культуру з-поміж інших аналогічних об'єктів (феноменів)[1].

Патріотичне виховання молоді в галузі культурології під час війни може бути важливим і ефективним способом формування національної свідомості та глибокого розуміння власної культурної спадщини. Ось кілька можливих шляхів, які використовуються для досягнення цієї мети:

1. В робочій програмі дисципліни передбачено паралельний виклад матеріалу стосовно розвитку всесвітньої культурної спадщини та української;
2. Національно-культурні процеси слід розкривати на тлі важливих історичних подій, які вплинули на появу та розвиток культурологічних особливостей;
3. Необхідно вивчати та аналізувати твори саме тих національних митців, письменників та поетів, які відображають дух країни та її ідентичність;
4. Слід організовувати спільні заходи з викладачами української мови та літератури, історії України, громадянської освіти та залучати здобувачів освіти, щоб вони відчували себе частиною національного спадку.

Український народ завжди зазнавав утисків і не мав природного історичного розвитку. Саме тому можна говорити про деякі деформації, що відбулися у національній психіці, наприклад атрофія національного почуття. Атрофія національного почуття – це байдужість до національних ідей, мови, традицій[2]. Для вирішення цієї проблеми використовуються відомості про досягнення українців у різних сферах, включаючи історію, культуру, науку, спорт та інші, що сприяє збереженню ідентичності та самосвідомості українського народу. Це допомагає відчувати себе частиною багатоаспектної культурної спадщини і розуміти своє місце в історії, а також сприяє вихованню почуття патріотизму та гордості за свою країну.

Ефективними шляхами формування національної ідентичності в умовах російсько-української війни є також: поширення ареалу спілкування

українською мовою; доступ до правдивої інформації та розвиток критичного мислення; формування національної свідомості та самосвідомості; культивування національної гідності та протистояння проявам національної меншовартості; впровадження ефективних реформ; подолання ксенофобії та нетерпимості; дотримання політичної рівності громадян України, вираженої в чинній системі прав і обов'язків, звернення уваги на спільність громадянської культури та ідеології; виховання молоді на основі національних цінностей[3].

Важливо, щоб патріотичне виховання молоді в галузі культурології було здійснене в об'єктивний спосіб, сприяло розвитку критичного мислення та поваги до культурної різноманітності. Такий підхід допоможе сформувати у молодого покоління глибоке розуміння та повагу до власної культурної спадщини в контексті військових подій.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Українська ідентичність [Електронний ресурс] // Вікіпедія – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/dczad>.
2. Кукуленко-Лук'янець І. При державотворенні варто враховувати особливості української національної психології Джерело: novadoba.com.ua © novadoba.com.ua [Електронний ресурс] / Інна Кукуленко-Лук'янець // Нова доба. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/mlbu>.
3. Бойко С. Формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни / С. Бойко. // Українознавчий альманах. – 2022. – №30. – С. 17–22.

УДК 378.147

ВПЛИВ КЛАСИЧНОЇ МУЗИКИ НА ПСИХІЧНИЙ СТАН МОЛОДІ

¹Наталія Коновалова, ²Божена Мошева, ¹Юлія Журавок

¹Одеський Національний медичний університет

²Одеська Національна музична академія ім. Нежданової

м. Одеса, Україна

Важливим завданням освіти сьогодні стає проблема конструювання та формування нової моделі ефективної освітньої системи з урахуванням специфіки вітчизняних умов та вимог до формування сучасних педагогічних підходів. Провідну роль організації освітнього процесу грають активні методи навчання, які спираються як на процеси сприйняття, пам'яті, логіки, уваги, а й передусім, творчому продуктивному мисленню, а також поведінці та спілкуванню. З метою підвищення ефективності набуття знань, треба правильно відпочивати, мозок не може працювати без перериву на протязі доби. Усе, що оточує нас протягом життя, що є невід'ємною частиною нашого індивідуального всесвіту – предмети, явища, події – ми сприймаємо не лише візуально чи тактильно, але й аудіально, за допомогою мільярдів звукових сполучень, що надають голос кожному навколишньому елементу. Завдяки звукам ми маємо змогу чути природу та речі, які ніколи не були живими, чути і розуміти – це ще один спосіб комунікативного спілкування, який часто ігнорують через другорядність.

Активній інтеграції України у загальноєвропейські процеси сприяло підписання Болонської декларації у 2003 р. Створення цілісного «європейського простору вищої освіти» є особливо актуальним на тлі тісної співпраці освітніх установ України з освітніми установами країн Західної Європи. При аналізі результативності діяльності студентів діагностувалися рівні самореалізації їх професійно-особистісних здібностей у процесі самостійної роботи. Одним із найважливіших положень Болонської декларації є організація та оптимізація самостійної роботи студентів вищої школи.

Відповідно до мети та змісту даного виду навчальної діяльності, його місцем в освітньому середовищі вишу рекомендується конструювання індивідуальних освітніх траєкторій на основі активної, усвідомленої діяльності здобувача освіти [1].

Актуальність розгляду обраної тематики полягає в необхідності підвищення ефективності навчального процесу здобувачів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні значну увагу в медичних Вузах приділяють підвищенню ефективності навчального процесу здобувачів медичної освіти. Науковці розробляють освітні технології, випробовують нові прийоми та методи навчання.

Мета статті – запропонувати продуктивні форми відпочину, для підвищення ефективності навчального процесу для здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Одним із найважливіших активних способів навчання та ефективної роботи, є своєчасний релакс. Прослуховування улюбленої музики та емоційні реакції, які вона викликає, особливо якщо вона класична, ефективніше зменшують наше сприйняття втоми та сприяє релаксації. Серед студентів медичного університету зібрали три групи добровольців, яким під час 20 хвилинної перерви вмикали класичну музику. Першій групі включали треки, які вони раніше відзначили як улюблені переважно Моцарта, другій — спеціально підібрані релакс композиції Мирослава Скорика, а третя проходила експеримент у тиші. Після цього учасникам запропонували оцінити неприємні відчуття за стобальною шкалою. Досліджували частоту серцевих скорочень, зміни артеріального тиску, загальний психологічний стан оцінювали за 10 бальною системою.

Результати респондентів з першою і другої груп були однаковими. У всіх було відмічена позитивна реакція на класичні твори, учасники оцінювали стан на 9-10 балів. Частота серцевих скорочень скоротилася в середньому на 15-20%. Артеріальний тиск в середньому був 120/70($\pm 5/3$) мм рт. ст. А от учасники, які слухали тишу, оцінювали свій стан на 6 балів нижче. Частота

серцевих скорочень не змінювалась. Артеріальний тиск був в межах 120/70 ($\pm 5/5$) мм рт.ст.

Таким чином, чудова класична музика, несе в простір, заряджаючи енергією, створюючи неймовірне відчуття спокою та врівноваженості. Сприймання класичної музики як щось високе, іноді загадкове, іноді незбагненне, але кожен мить таке живе й прекрасне – таке враження було у більшості з молоді, що приймала участь в експерименті.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Єгорова В. В., Голубєва М. О. Болонський процес історія питання та проблеми реалізації // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». 2007. Т. 71: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 37–43.

УДК 37.015.31:172.15 Л 86

КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Владислав Луценко, Ксенія Облом

Дніпровський фаховий педагогічний коледж комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»
м. Дніпро, Україна

Кривда, гніт та неволя викликають сувору помсту з боку справедливості, щоб Божі постанови проявлялись у всьому на очах живих людей

Богдан Хмельницький

Сучасні реалії, з якими зіткнулася Україна за останнє десятиліття, а особливо після широкомасштабного вторгнення російської федерації 2022 року та введенням воєнного стану, ставлять завдання перед суспільством та державою щодо значимості національно-патріотичного виховання молоді. Приймаючи виклик, державою було затверджено нову Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року.

Серед основних складових концепції виокремлено як стрижневі, основоположні такі напрямки виховання, як громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне, екологічне. [2]

Метою національно-патріотичного виховання молоді є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності. [2]

Визначаючи мету національно-патріотичного виховання молоді, її реалізація виконується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особливості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- утвердження в свідомості і почуттях особливості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, законів України, державної символіки;
- підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до військовослужбовця як до захисника України;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- сприяння набуттю патріотичного досвіду на основі готовності до участі у процесах державотворення;

- виховання екологічної культури особистості, усвідомлення себе частиною природи, почуття відповідальності за неї як за національне багатство;
- формування толерантності до інших народів, культур і традицій;
- культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості;
- формування мовленнєвої культури;
- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, сепаратизму, фашизму, шовінізму, аморальності;
- розвиток духовності і моральності у суспільстві, утвердження традиційних сімейних цінностей. [2]

Також прописані заходи до 2025 року для:

- удосконалення нормативно-правової бази щодо національно-патріотичного виховання;
- розвитку військово-патріотичного виховання;
- створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання;
- зміни змісту і форми національно-патріотичного виховання;
- організації інформаційно-просвітницької роботи;

Сьогоднішній виховний процес здійснюється в реальному часі – у героїчний період сучасної історії України, яскравого сплеску патріотичної свідомості й масового героїзму українського народу, який обстоює свою свободу і суверенітет у двобій з ворогом. «Якби світ мав капелюха, то мав би зняти його перед Україною», – додав британський мільярдер, засновник компанії Virgin Group Річард Бренсон. [1, с. 9]

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації [для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів

закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.

2. Наказ МОН від 06.06.2022 № 527 Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 <http://surl.li/fvotp>

УДК 377.5

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ніна Машонська

Красноградський аграрно-технічний фаховий коледж

імені Ф.Я. Тимошенка

м. Красноград, Україна

Національно-патріотичне виховання визначають як планомірну виховну діяльність, спрямовану на формування в молоді національної самоідентичності й патріотизму. Це життєва необхідність!

Російсько-українська війна стократ помножила виклики, що стояли перед нашою країною. Вона різко змінили цілі національно-патріотичного виховання. У вирі буремних подій сьогодення опинилися і враз стали реальними патріотами всі – від мужніх воїнів, які ціною власного життя виборюють найдорожче – саме право України на існування, її свободу, незалежність і територіальну цілісність, боронять від нової версії фашизму Європу і увесь світ, до відважних волонтерів і малесеньких українців, які раптово подорослішали і взяли на себе невластиві дітям дорослі ролі.

Патріотизм породжує впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ, всилає у звичайну людину силу, яка дає міць йти впевнено та безстрашно до мети в єдності зі своїм народом.

Сьогоднішній виховний процес здійснюється в реальному часі – у героїчний період сучасної історії України, яскравого сплеску патріотичної свідомості й масового героїзму українського народу, який отстоює не лише свою свободу й суверенітет у двобої з ворогом; вияву небаченої досі жертвовності українців, яких об'єднала спільна біда і гордість за свій народ, за самих себе й відповідальність перед людством.

«Україна – це супер. Україна – це ексклюзив. По ній пройшли всі катки історії. На ній відпрацьовані всі види випробувань. Вона загартована найвищим гарттом. В умовах сучасного світу їй немає ціни», – геніально сказала Ліна Костенко.

Сучасно, як ніколи, звучать слова Олександра Довженка, який заповідав поховати своє серце в Україні: «Ми б'ємося за те, чому немає ціни у всьому світі, – за Батьківщину!»

Як виховати патріота? Зараз, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Саме тому у нашому коледжі у плані виховної роботи передбачено:

1. Проводити заходи національно-патріотичної спрямованості.
2. Займатися волонтерською діяльністю.
3. Розповідати молоді про українську культуру.
4. Влаштовувати акції пам'яті.
5. Проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України.
6. Створювати навчальні проекти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.

Дієвою формою національно - патріотичного виховання вважаємо інформаційно - тематичні та виховні години: «Молитесь, люди, за Вкраїну вони загинули за нас...», «Молодь проти війни», «Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекареслить мій народ!», «Не здолати Україну!», «Вічна слава безсмерттю хоробрих, які кличуть на подвиг живих!»

Для успішного розвитку нашої державі потрібні українські патріоти - так само, як і для щастя українського народу потрібна суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава Україна.

УДК 378.015.93

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Олена Панова

**ВСП «Харківський фаховий коледж інформаційних технологій
Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»**

м. Харків, Україна

Незалежна Україна знаходиться в процесі державотворення. Дуже важливо розвивати патріотичне виховання студентів, включаючи організаційні, соціальні та інші аспекти. Важливим змістом національно-патріотичного виховання є формуванні у студентів патріотичних почуттів, поваги до Батьківщини, розуміння обов'язків громадянина.

Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. При цьому потрібно враховувати, що Україна має величну культуру та історію, досвід державницького життя, які виступають потужним джерелом і міцним підґрунтям виховання молоді. Вони уже ввійшли до освітнього і загальновиховного простору, але нинішні суспільні процеси вимагають їх переосмислення, яке відкриває нові можливості для освітньої сфери [1 с. 3].

В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз, і водночас, великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд із забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське та євроатлантичне співтовариство, є визначення

нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави [1 с. 2].

Кожне заняття з історії України направлене на патріотичне виховання. А саме, особливо необхідно звернути увагу на період Української революції - найважливіший період в історії Українського народу ХХ століття. Сформована тоді ідея державної незалежності стала визначальною для українського визвольного руху. Розбудовою Української Народної Республіки, Української Держави, Західноукраїнської Народної Республіки українці довели здатність і спроможність національного державотворення. Сьогоднішня Україна є спадкоємницею традицій, закладених революцією 1917–1921 років [2 с. 19].

Потребують особливої уваги теми «Україна в роки Другої світової війни», «Український визвольний рух ОУН – УПА». При реалізації процесу патріотичного виховання я використовую бесіди, диспути, засідання, круглі столи. Наприклад, при опрацюванні теми «Бій під Крутами» було проведено засідання, яке включало елемент презентації. Існує також різновид діалогу, коли на занятті створюються ситуації, коли студенти уявляють себе історичними особами, такими як С. Бандера, Є. Коновалець та ін., і прогнозують їхні дії в тій чи іншій ситуації, висловлюють свою позицію.

Отже, одним із головних проявів патріотичного виховання є збереження української мови, гордість за свою країну, культуру, почуття обов'язку перед державою, яке виражається у готовності захищати країну від ворога. За роки незалежності ми продемонстрували світові, що Україна, як суверенна держава, здатна утверджувати демократичні цінності та відстоювати свободу, захищати свій суверенітет і територіальну цілісність.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Наказ МОН України від 6 червня 2022 року № 527 “Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641”.

2. Колекція пам'яток до пам'ятних дат Української революції 1917–1921 років.
Збірка методичних рекомендацій / розроб. і упоряд.: Г. Байкеніч, О. Охрімчук. – К., 2020. – С. 199. : іл.

Секція

***Інформаційно-комунікаційні
технології в освітньому
процесі.***

УДК 373.2.018.43:004

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Віталіна Власенко, Вікторія Сирота

Дніпровський фаховий педагогічний коледж комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»

м. Дніпро, Україна

Використання цифрових технологій в освіті дає можливість активізувати навчальний процес, прискорити якість та швидкість сприйняття інформації, полегшити засвоєння знань. За допомогою різних інтерактивних та цифрових засобів вчителю легше впроваджувати інноваційні підходи, такі як розвиваючі навчальні ігри, відео презентації, практичні заняття, кейси та різні проектні технології. Учні краще засвоюють інформацію, а процес навчання є більш цікавим та мобільним, це стимулює до власних роздумів, активізує психіку, сприяє розвитку зорової та емоційної пам'яті і т.п. [1]

За період карантину та з початком повномасштабної війни перед українськими педагогами постали нові виклики в організації освітнього процесу. Все це спонукало їх до того, що сучасний педагог має навчитись користуватись та створювати інтерактивний контент, який допоможе організувати заняття, оцінити діяльність учнів, надати зворотній зв'язок тощо.

В ході дослідження було проведено опитування вчителів та викладачів і в результаті було отримано перелік сервісів, які допомогли вчителям створювати цифровий навчальний матеріал.

Цифровий навчальний матеріал — це навчальний матеріал, що поширюється в цифровому вигляді (наприклад, презентація, відео, аудіо, інтерактивні завдання, тест тощо), містить текст, графічні та мультимедійні елементи, і може бути інтерактивним. [2] На запитання: «Чи використовуєте Ви у своїй діяльності платформи для створення цифрового навчального

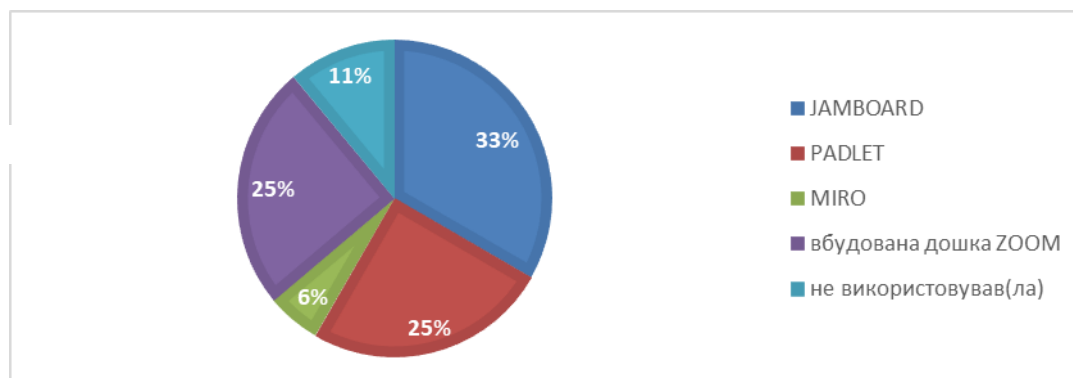
матеріалу?» 90,7% опитаних вчителів надали відповідь «Так», ще 7% планують почати використовувати.

Проаналізуємо платформи, які спрямовані допомогти створити цифровий навчальний матеріал, розбивши їх на категорії:

1. Онлайн-дошки **JAMBOARD**, **PADLET**.

Дані цифрові платформи допомагають організувати співпрацю здобувача освіти з викладачем. Вони мають зручний функціонал, який створює ряд можливостей для організації ефективного навчального процесу у віртуальному просторі.

Результати опитування показали, що 81,4% вчителів використовували онлайн-дошки в своїй діяльності, але кожен обирав ресурс, інтерфейс і можливості якого максимально відповідали тим завданням, що вчителі ставили перед собою.

Мал. 1

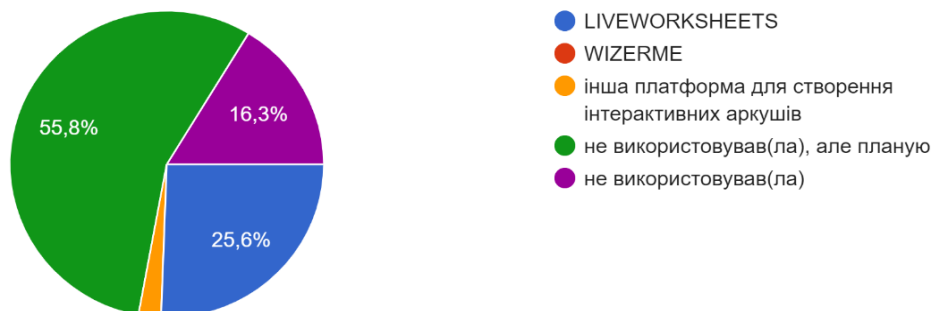
2. Цифрові інструменти **LIVEWORKSHEETS** та **WIZERME** для створення інтерактивних аркушів.

Liveworksheets – дозволяє перетворити традиційні друковані аркуші (doc, pdf, jpg ...) в інтерактивні онлайн-вправи, які ми називаємо «інтерактивні листи».

WIZERME – дозволяє створювати інтерактивні робочі аркуші, які можна використовувати при дистанційному та змішаному навчанні, для домашніх робіт, для роботи в класі на інтерактивній дошці. Учитель може створювати

робочі листи на основі відеоуроків, прикріплювати до них різні завдання і запрошувати учнів до роботи. [3]

Можливості даних платформ досить значні, але як показало опитування лише 27,9% використовували в своїй педагогічній діяльності «інтерактивні аркуші», а 55,8% планують їх застосувати.

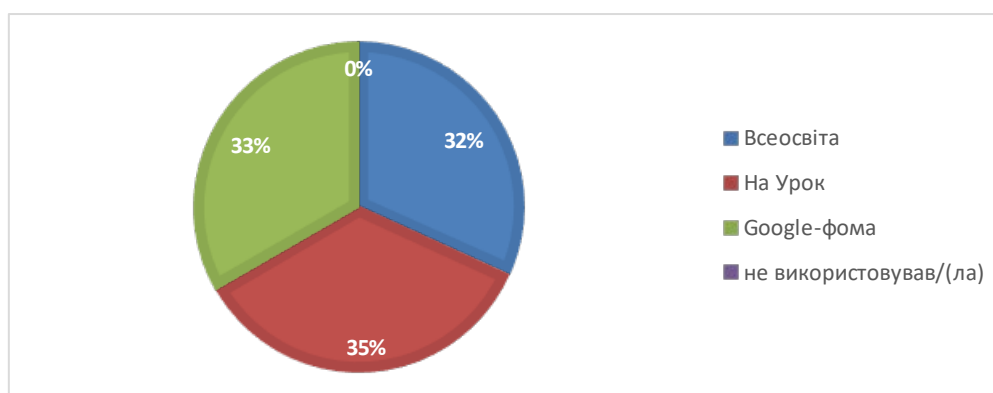

Мал. 2

3. Онлайн-тестування створені на платформах **Всеосвіта** та **На Урок**, а також за допомогою **Google-форми**.

Ці платформи дають змогу перевірити знання учнів онлайн. Тести можна проходити, як з комп'ютеру, та і з телефону. Гарно інтегруються з навчальною платформою Google Classroom.

Як показало опитування, 100% вчителів, які використовували цифрові платформи, використовують у своїй діяльності і онлайн-тести. До того ж, жодна із платформ не набрала суттєвої переваги, оскільки голоси розподілилися майже порівну.

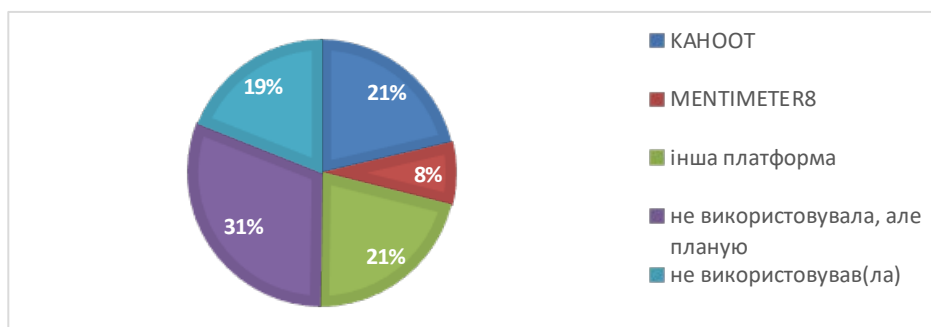
Мал. 3

4. Комунікаційні платформи **КАНООТ** та **MENTIMETER**.

Kahoot - онлайн сервіс для створення інтерактивних завдань. Дозволяє створювати тести, опитування, вікторини. Платформу можна використовувати під час роботи з будь-якими віковими категоріями. [4]

Mentimeter – це онлайнвий сервіс для створення та проведення миттєвих опитувань в аудиторії та під час вебінарів.

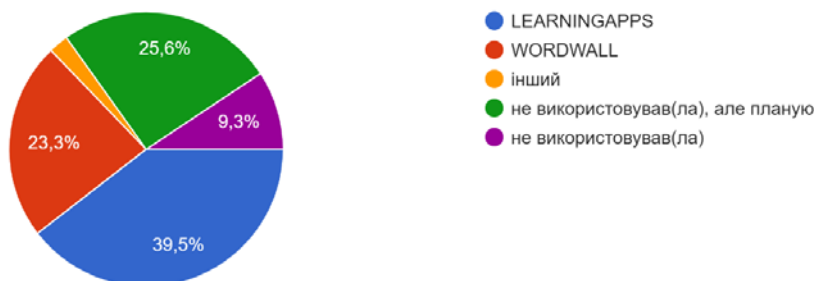
Результати опитування представлені нижче.

Мал. 4

5. Сервіси для створення дидактичної гри **LEARNINGAPPS** та **WORDWALL**.

Універсальні навчальні ресурси, що вирішують одне з найважливіших завдань освітнього процесу - підвищення мотивації учнів! За допомогою цих ресурсів можна організувати диференціальне та індивідуальне навчання, створюючи різні типи вправ, наприклад, друковані чи інтерактивні, з урахуванням можливостей кожної окремої дитини.[3] За результатами опитування маємо, що 65,1% вчителів створюють інтерактивні ігри та використовують їх на заняттях, ще 25,6% планують їх використовувати.

Мал. 5

В зв'язку з інтенсивним технологічним прогресом, та впровадженням новітніх інформаційних технологій ми можемо помітити, що їх грамотне використання робить освітній процес набагато цікавішим, а разом із цим прогресивнішим. Саме тому вчителі нашої області активно розвиваються та підвищують свій педагогічний рівень. За результатами опитування 90% опитаних використовують ресурси для створення цифрового навчального матеріалу, що, з їх слів, значно полегшує роботу, комунікацію та допомагає оцінити результати. Кожен вчитель обирає ті сервіси, які на їх думку є зручнішими, мають зрозумілий інтерфейс як для вчителя, так і для учнів, а також дозволяють реалізувати поставлену мету.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Цифрова техніка в шкільному навчанні. Яка буває і для чого потрібна? [Електронний ресурс] // Навчальний стандарт. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://nsta.com.ua/tsyfrova-tekhnika-v-shkilnomu-navchanni/>.
2. <http://eprints.zu.edu.ua/>
3. Сервіси для навчання [Електронний ресурс] // Вчимо – Режим доступу до ресурсу: <https://vchymo.com/>.
4. Відбір і характеристика мобільних застосунків для уроків математики в початковій школі [Електронний ресурс] // На Урок – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/vidbir-i-harakteristika-mobilnih-zastosunkiv-dlya-urokiv-matematiki-v-pochatkoviy-shkoli-326126>.

УДК 378.147:811.111

ВИКОРИСТАННЯ СНАТGPT-3 ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ КУРСАНТАМИ ВВНЗ

Олена Гордієнко

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації

імені Героїв Крут

м. Київ, Україна

Цифрові технології досить широко використовуються в сучасній освіті. На них основана можливість дистанційних та змішаних занять. Різні мультимедійні та мережеві засоби навчання дуже корисні у створенні умов, що моделюють реальну іншомовну взаємодію, яка є необхідною для розвитку пізнавальних, навчальних та творчих здібностей курсантів у ході різного роду комунікацій. Використання штучного інтелекту (ШІ) в освіті має відносно коротку історію. На початку 2000-х років досягнення в галузі машинного навчання та обробки природної мови призвели до розробки більш досконалих нейромереж, що використовувалися як освітні інструменти на базі штучного інтелекту. Ці мережі були здатні адаптуватися до потреб окремих курсантів і навіть виставляти їм оцінки. Сьогодні штучний інтелект застосовується в освіті не лише для персоналізації навчання, а й для автоматизації адміністративних завдань. Оскільки область штучного інтелекту продовжує розвиватися, цілком імовірно, що у майбутньому побачимо ще інноваційне використання штучного інтелекту в освіті. Останнім часом поширеним став такий напрямок ШІ, як обробка природних мов (Natural Language Processing (NLP)). Обробка природної мови – це область штучного інтелекту, яка включає використання алгоритмів для аналізу та інтерпретації людської мови (письмового та усного мовлення) [3, с. 31]. Вхідні дані з урахуванням природної мови забезпечують можливість автентичної комунікації у межах мовленнєвих практик.

Штучний інтелект може використовуватися в процесі індивідуального навчання – підходу до викладання та засвоєння знань, спрямованого на

адаптацію навчального процесу до унікальних потреб та здібностей кожного курсанта. У цьому контексті використання штучного інтелекту у викладанні іноземної мови можливе у таких напрямках:

1. Практика розмовної мови: курсанти можуть практикувати мовленнєві навички на базі інтерактивних платформ [4, с. 901].

2. Персоналізований зворотний зв'язок: платформи, засновані на ШІ, надають курсантам негайний та персоналізований зворотний зв'язок після виконання тих чи інших завдань, допомагаючи виявити області, які потребують додаткової практики [1, с. 3].

3. Практика на автентичних матеріалах: дані платформи включають корпуси різноманітних текстів, написаних носіями мови, що дозволяє різнобічно практикувати мову.

Таким чином, платформи, засновані на ШІ, вже мають достатню кількість корисних характеристик, які дозволяють інтегрувати їх у навчальний процес.

Наприкінці 2022 року загальну увагу привернув ChatGPT-3 (Generative Pre-Trained Transformer), заснований на штучному інтелекті. ChatGPT – це система обробки природної мови (NLP), розроблена компанією Open AI, яка взаємодіє із співрозмовником реалістичним чином і навіть «відповідає на подальші питання, визнає свої помилки, оскаржує невірні передумови та відхиляє невідповідні запити», як пише про це компанія-творець. Основною функцією ChatGPT-3 прийнято вважати імітацію людської мови, проте його можливості набагато ширші; він може буквально створювати нові осмислені тексти, такі як вірші, оповідання чи романи, демонструючи оригінальність у межах своїх можливостей [2, с. 3]. ChatGPT заснований на моделі глибокого навчання під назвою GPT-3, яка ґрунтується на величезних обсягах даних. Порівняно з попередниками, GPT-3 є куди більш обізнаним з погляду масштабу (наявність 175 мільярдів параметрів, порівняно з 1,5 мільярдами у GPT-2). Два роки тому система ChatGPT-3 стала доступною для безкоштовного громадського тестування. Чат-бот здатний опрацьовувати широкий спектр текстових запитів. Вихідні технічні характеристики дозволяють ChatGPT-3

вести максимально природну комунікацію. Сервіс вже зарекомендував себе як вкрай корисний інструмент у таких галузях, як віртуальне спілкування, освіта, обробка текстів та пошук інформації. Однак необхідно відзначити, що мережа на даний момент не досконала, і її знання обмежені вхідними даними, що не дозволяють зробити масштабний пошук інформації. Як наслідок, ChatGPT-3 не може надати точну чи актуальну інформацію, а також генерувати відповіді на складні або не передбачені вихідними даними питання.

Яку ж роль може зіграти ChatGPT-3 у навчанні іноземних мов? Варто відзначити користь даного чат-боту в адаптивному навчанні, де застосовуватиметься інтелектуальний аналіз даних та освітніх систем, а також аналітика навчання та своєчасний аналіз самого процесу. ChatGPT-3 заснований на нейромережі, яка навчається, що дозволяє адаптуватися до побажань користувача та його індивідуальних переваг. Ще однією з переваг ChatGPT-3 є здатність формулювати відповідь без очікування, що таким чином наближає комунікацію з сервісом максимально близько до реального діалогу з викладачем. У цьому його відмінність від Google, що видає результат, виходячи з алгоритму підбору відповідних посилань на сайти, а не саму інформацію.

Можна виділити кілька потенційних переваг використання ChatGPT-3 в освіті. По-перше, ChatGPT-3 надає курсантам негайний зворотний зв'язок, дозволяючи швидко виявляти та виправляти помилки. За допомогою сервісу курсанти отримують персоналізовані можливості для практики, адаптовані під їх індивідуальні потреби та здібності, а разом з тим можливість оптимізації процесу самостійного навчання, адже мережа здатна давати прямі відповіді. ChatGPT-3 можна використовувати у будь-який час та в будь-якому місці завдяки необмеженому доступу до ресурсів для вивчення мови, що дозволяє курсанту практикуватись у підходящому для себе темпі. ChatGPT-3 може бути економічним рішенням для вивчення мови, оскільки не потребує жодних додаткових ресурсів чи матеріалів, крім комп'ютера або мобільного пристрою та інтернету. Також ChatGPT-3 має чудовий дизайн інтерактивної платформи. Крім того можна виділити такі переваги ChatGPT-3 як: здатність обробляти

природну мову, розпізнаючи закономірності та тенденції в ній, допомогу дослідникам в аналізі та розумінні величезних обсягів текстових даних, таких як публікації в соціальних мережах або статтях з новинами, його можна використовувати як допоміжний інструмент для огляду літератури, де він відбере найбільш релевантні запити чи ключовому слову джерела.

Разом з тим ChatGPT-3 має низку недоліків. По-перше, для сервісу характерний вкрай обмежений емоційний інтелект: ChatGPT-3 не розуміє емоційний контекст розмови, який має дуже важливе значення в процесі навчання. По-друге, чат-бот недостатньо поінформований про культурний код. Крім того, очевидно, що чат-бот може стимулювати інтенсифікацію залежності від технологій. Якщо процес навчання обмежиться використанням ChatGPT-3, це призведе до того, що курсанти звикнуть до можливостей сервісу, адже він спрощує виконання навчальних завдань, таких як написання творів та листів. Це може призвести до пригнічення їхнього творчого мислення. Тим не менш, вищезазначених проблем можна уникнути, якщо використання функціоналу нейромережі буде коректним чином інтегровано в освітній процес.

Можна зробити висновок, що подальший розвиток технологій ШІ з великою ймовірністю призведе до зростання цінності авторських текстів, а також до більшої потреби в людях, які мають унікальні знання та здатні розумно їх викладати.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Kasneci E., Seßler K., Küchemann S. et al. ChatGPT for Good? On Opportunities and Challenges of Large Language Models for Education. Learning and Individual Differences. 2023; Vol. 103.
2. Lund B., Wang T. Chatting about ChatGPT: How may AI and GPT impact academia and libraries? Library Hi Tech News. 2023; № 40.
3. Manning C., Schütze H. Foundations of statistical natural language processing. Cambridge (MA), 1999.

4. Tran Tin Nghi. Applying AI Chatbot for teaching a Foreign Language: an empirical research. International Journal of Scientific & Technology Research. Delhi, 2019; Vol. 8, № 12.

УДК 378.14:004

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

Алла Капітон, Любов Стороженко

**Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»**

м. Полтава, Україна

Технологічний прогрес протягом останніх десятиліть суттєво вплинув на різні аспекти нашого життя, включаючи освіту. Технології стали не лише невід'ємною частиною навчального процесу в університетах, але й визначають стратегії підготовки майбутніх фахівців та змінюють структуру викладання.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) використовуються в освіті починаючи з популяризації радіо в 1920-х роках. Проте за останні 40 років саме застосування цифрових технологій має найбільший потенціал для трансформації навчання. Виникла індустрія освітніх технологій, яка активно займається розробкою та поширенням освітнього контенту, систем управління навчанням, мовних програм, технологій доповненої та віртуальної реальності, а також впровадженням персоналізованого навчання та тестування.

Зростання темпу технологічного прогресу породжує питання щодо ефективного впровадження ІКТ у навчання. Зокрема актуальним у цьому є дослідження зарубіжного досвіду, яке не тільки дає можливість освоїти

передові практики, але й стимулює вдосконалення власного освітнього ландшафту.

Інформаційно-комунікаційні технології – широкий та різноманітний термін, який охоплює всі види технологій для збору, зберігання, обробки, передавання та отримання інформації [5].

У сучасний час ІКТ, використовувані в процесі викладання, можна поділити на три категорії:

1. Інтерактивні технології: аудіовізуальні засоби, такі як інтерактивні дошки, проєктори, відеопрезентації та інші візуальні матеріали. Вони дозволяють викладачам створювати динамічні та захопливі заняття, використовуючи візуальні засоби для пояснення складних концепцій та взаємодії зі студентами.

2. Комп'ютерне навчання: комп'ютери, програмне забезпечення та мультимедійні ресурси для забезпечення інтерактивного та індивідуалізованого навчання. Застосування засобів мультимедіа, таких як відеоуроки, анімації та інтерактивні програми, дозволяє створити багатоаспектне навчання та полегшити засвоєння матеріалу студентами.

3. Засоби телекомунікації: відеоконференції, онлайн-форуми, чати та інші засоби для віддаленої комунікації. Ці технології дозволяють студентам та викладачам здійснювати обмін інформацією, обговорювати теми, задавати питання та співпрацювати в режимі реального часу, що особливо актуально в умовах дистанційного навчання та глобального співробітництва [1].

Освітні системи, інтегровані в ІКТ, створюють більш ефективне та результативне середовище викладання та навчання для суспільства. Проте рівні та процеси інтеграції відрізняються залежно від країни.

У Південній Кореї впровадження ІКТ у заклади вищої освіти вражає своєю інтенсивністю. Використання електронних підручників, онлайн-курсів та платформ для дистанційного навчання стає стандартом. Незалежно від форми власності, кожен вищий навчальний заклад оснащений усім необхідним:

мультимедійним обладнанням, сучасними комп'ютерами, великими бібліотеками, лабораторіями з високотехнологічним обладнанням.

3 січня 2023 року чинний міністр Міністерства освіти виступає за реформу цифрової освіти, щоб забезпечити персоналізоване навчання за допомогою технології штучного інтелекту (ШІ) у державній освіті. Столичне управління освіти Сеула (SMOE) також просуває проєкт зі створення «цифрової платформи для викладання та навчання ШІ».

Сеульський національний університет (Seoul National University) активно впроваджує ІКТ у свої програми, забезпечуючи студентам доступ до сучасних технологічних ресурсів та лабораторій, зокрема:

- SNUON від eTL використовується для занять, самостійної підготовки студентів та дистанційних занять студентів у відпустці;
- K-MOOC/edX перетворює лекції професорів, які представляють Сеульський національний університет, в онлайн-курси;
- SNUi інтегрована система керування навчанням, яка дозволяє реєструвати курси, інформувати про курси, керувати історією курсу і доступна на веб-сайті та мобільному телефоні тощо [3].

В Японії ІКТ використовується для підтримки традиційної системи вищої освіти. Електронні ресурси, віддалені лекції та використання віртуальних лабораторій допомагають оптимізувати навчальний процес та забезпечити доступність знань. Швидкими темпами йде впровадження політики щодо використання ШІ. Експерти прогнозують, що використання цієї технології спрямує важливі реформи у вищій освіті, зокрема щодо переробки поточних методів навчання, які не обговорюються та зосереджуються на лекційному стилі навчання, що перешкоджає індивідуальному навчанню.

Токійський університет (The University of Tokyo) виводить використання ІКТ на новий рівень, надаючи студентам доступ до передових технологій та розробляючи інноваційні методи навчання. Зокрема у цьому університеті є інноваційний клас метавсесвіту, де використовуються віртуальна та доповнена

реальність для проведення досліджень. Це дозволяє студентам отримати практичний досвід та розвивати навички в інтерактивному середовищі.

Цукубський університет (University of Tsukuba) відомий своїми інноваційними підходами до використання ІКТ в навчанні, включаючи віртуальні лабораторії та дистанційне навчання. Наприклад, Course Jukebox – це система, в якій університет Цукуби та університети-партнери Campus-in-Campus (CiC) пропонують уроки та курси і обмінюються ними. Крім цього університет володіє численними високотехнологічними лабораторіями, які орієнтовані на різні галузі науки та техніки і де студенти можуть проводити експерименти та отримувати практичний досвід, не обмежуючись фізичною присутністю в лабораторії (лабораторія графічних систем, лабораторія просторової інформації та геоінформатики, лабораторія штучного інтелекту)[4].

У Сполучених Штатах Америки використання ІКТ включає в себе велику кількість інновацій, таких як використання відкритих онлайн-ресурсів, масове впровадження платформ для віддаленого навчання, електронні бібліотеки та засоби спільної роботи для студентів та викладачів.

Массачусетський технологічний інститут (Massachusetts Institute of Technology) надає студентам доступ до передових технологій та стимулює дослідження в галузі інформаційних технологій. Зокрема відомими є лабораторія Лінкольна та лабораторія інформатики і штучного інтелекту. Створена система OpenCourseWare, яка дозволяє знайти відео- та аудіолекції, отримати доступ до конспектів і навіть безкоштовним онлайн-підручниками[2].

Стенфордський університет (Stanford University) відзначається своєю інноваційністю та впровадженням передових технологій в навчальний процес, включаючи велику кількість електронних ресурсів та онлайн-курсів на платформі edX у спеціальному розділі «Stanford Online». Наприкінці 2017 року університет перейшов на систему управління навчанням (learning management system) Canvas компанії Instructure. Вона дозволяє управляти навчальною діяльністю, розробляти й поширювати онлайн-матеріали, виконувати групові проекти, запис відео та аудіо через веб-камеру тощо.

У Китаї ІКТ використовується для масового впровадження електронних платформ, які сприяють дистанційному навчанню. Велика увага приділяється також розвитку віртуальних та розширених реальностей для покращення навчання технічних та наукових дисциплін.

Університет Цінхуа (Tsinghua University) вкладає зусилля у використання передових ІКТ у навчанні та дослідженнях, сприяючи інноваційному підходу до освіти. У 2021 році на базі університету відкрили інститут дослідження штучного інтелекту, метою якого є просування розвитку індустрії штучного інтелекту.

Отже, запровадження ІКТ у навчальний процес ЗВО відкриває доступ до світових інформаційних ресурсів, зменшує залежність викладання і навчання від місцезнаходження учасників процесу, прискорює глобалізацію, сприяє удосконаленню форм і змісту навчального процесу, підвищенню ефективності засвоєння навчального матеріалу та індивідуалізації.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Інформаційні технології в професійній діяльності: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції / Рівне : РВВ РДГУ. 2023. 217 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/rolir> Массачусетський технологічний інститут [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://iktmvi.rshu.edu.ua/files/konf/Zbirnyk_ITvPD_Rivne_1-11-2023.pdf
2. Сеульський національний університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.snu.ac.kr/index.html>
3. Цукубський університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tsukuba.ac.jp/>
4. Що відноситься до поняття інформаційно-комунікаційні технології? [Електронний ресурс] // Information Portal REPORTER – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/rolld>.

УДК 378.14

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Валерія Компанієць

Дніпровський політехнічний фаховий коледж

м.Дніпро, Україна

В наш час інформаційного суспільства, викладачі не відстають від сучасності й стали активно впроваджувати в педагогічну практику інформаційно-комунікаційні технології в якості засобу навчання і як «модернізований» процес викладання, який підвищує якість і зацікавленість здобувачів освіти до повсякденних дисциплін. На сьогодні серед основних завдань сучасного суспільства виступають:

- забезпечення доступності результатів інформаційно-комунікаційних технологій;
- навчання навичкам використання результатів інформаційно-комунікаційних технологій (інформаційна грамотність);
- розвиток навичок критичного осмислення інформації і креативної роботи з нею (інформаційна культура, медіаосвіта і комунікативістика);
- переклад професійно важливих інформаційних ресурсів з матеріальних носіїв в електронний вигляд;
- створення інформаційних ресурсів в області професійної діяльності викладача в електронному вигляді;
- забезпечення доступу до соціально значущих ресурсів в електронному вигляді.

В загальному контексті інформаційно-комунікаційні технології – це процес, що використовує сукупність засобів і методів збору, обробки і передачі даних (первинній інформації) для отримання інформації нової якості про стан об'єкту, процесу або явища (інформаційного продукту).[1]

Якщо розглядати застосування комп'ютерних технологій, то виникає закономірне питання: "Чим комп'ютер кращий за викладача, і чим він кращий за підручник/лекцію"?

Які ж переваги інформаційних технологій:

- правильно розподіляти час в ході навчального процесу;
- підвищити ефективність навчання, застосувавши до мультимедійного контенту усі види емоційного сприйняття і при цьому підвищувати когнітивність новим концептуальним інструментарієм;
- розвивати відкриту нейронну мережу освіти, яка дає можливість кожному індивідові власну траєкторію навчання;
- залучити в процес активного навчання категорії дітей, що відрізняються здібностями і стилем навчання;
- використати неординарні властивості комп'ютера, що дозволяють зроби освітній процес більш унікальним і звернутися до принципово нових пізнавальних засобів;
- задіяти усі рівні навчально-виховного процесу. [2]

Тому інформаційні і комунікаційні технології з кожним днем стають все більше невід'ємною частиною навчального процесу. У більшості випадків використання засобів інформатизації має практичний позитивний вплив на інтенсифікацію роботи викладача, а також на ефективність навчання здобувачів освіти в освітніх закладах фахової передвищої освіти. Використання інформаційних технологій є вимушеною мірою передачі знань у наш час, який з кожним роком стає все досконалішим і призводить до підвищення ефективності навчання, але лише в тому випадку, якщо таке використання відповідатиме конкретним потребам системи освіти. Необхідно враховувати декілька певних етапів потреб теперішніх здобувачів освіти.

До першого етапу можна віднести потреби, пов'язані з формуванням у студентів певних систем знань, у разі потреби вивчення ряду понять, теорій і законів.

До другого етапу потреб відносять необхідністю оволодіння дітьми відтворення отриманих умінь. Потреби виникають в ситуаціях, пов'язаних з обчисленнями (скорочення часу, перевірка і обробка результатів).

Третій етап потреб визначається необхідністю формування у здобувачів освіти креативного мислення. Такі потреби виникають при рішенні оптимізаційних завдань, в яких з ряду можливих варіантів вибирається один, - найбільш раціональний з певної точки зору.

Четверта етап потреб пов'язана з вихованням і необхідністю формування у здобувачів освіти певних особистих якостей через рішення соціальних, психологічних і інших потреб.

П'ятий етап потреби у використанні засобів інформаційно-комунікаційної технології в освіті виникає для формування у студентів почуття відповідальності по відношенню до свого часу.[3]

Підводячи підсумок, використання в освітньо-виховному процесі інформаційних технологій можна зробити висновок, що вони дозволяють:

1. Вдосконалити практичні уміння і навички;
2. Ефективно організувати процес навчання;
3. Підвищити інтерес здобувачів освіти до теоретичного матеріалу;
4. Активізувати пізнавальну діяльність студентів.

Проте застосування засобів інформаційно-комунікаційної технології в навчанні не може повністю замінити практичні заняття і тому розглядати її як самостійну форму навчання не може привести до підвищення ефективності системи освіти. У використанні засобів інформатизації освіти потрібний баланс між різними підходами і засобами передачі теоретичної інформації і практичними вміннями.

Сьогодні викладач повинен досконало володіти інформаційними освітніми технологіями, а також, постійно удосконалювати свою інформаційну культуру шляхом самоосвіти, для зберігання зацікавленості сучасних здобувачів освіти але при цьому потрібно пам'ятати, що зловживання використанням інформаційних технологій при викладанні може привести до

втрати контакту «викладач-студент» і може бути зруйновано творчий потенціал майбутнього фахівця. Засоби і форми медіаосвіти дають викладачу можливість професійного росту і самоудосконалення на шляху використання новітніх досягнень науки і інформаційних технологій, але потрібно враховувати необхідність використання практичних засобів навчання.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Інформаційно-комунікаційні технології [Електронний ресурс] // Вікіпедія – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційно-комунікаційні_технології.
2. Андреев А. А. Комп'ютерні і телекомунікаційні технології у сфері освіти / А. А. Андреев. // Шкільні технології. – 2001. – №3.
3. Карпович А. В., Курлов В. В. Дослідження, розробка і применение високих технологій в промисловості // Збірка праць VI Міжнародної науково-практичної конференції, 2008.

УДК 377.8 (043.2)

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Валерій Палагута

Красноградський педагогічний фаховий коледж Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Красноград, Україна

Цифрова підготовка сучасного вчителя наразі є ключовим завданням, оскільки, окрім базових навичок у роботі з текстовими документами, презентаціями та тестами, вчителю потрібно володіти інноваційними методами

та прийомами для впровадження різноманітних форм навчання, таких як адаптивне, змішане, дистанційне, хмарне та мобільне навчання.

Важливо зазначити, що існують різноманітні тлумачення поняття «цифрові технології». Ми розуміємо їх як засоби обробки та передачі інформації за допомогою кодування, що використовуються у комп'ютерних системах. Науковці активно досліджують цю тему. Наприклад, О. Берназюк визначає «цифрові технології» як технології, що використовують цифрові сигнали для передачі інформації [1], а М. Журба характеризує їх як «закодовані у дискретні сигналні імпульси» [2]. Погоджуємося із думкою Н. Морзе, що при розробці «цифрової активності» викладач має орієнтуватися на формування та розвиток у здобувачів освіти навичок, необхідних для успішної майбутньої кар'єри, таких як комплексне розв'язання проблем, критичне мислення, креативність, співпраця, емоційний інтелект, переговори та когнітивна гнучкість [5].

Моніторинг онлайн-ресурсів дозволив виявити сучасні цифрові інструменти, які сьогодні активно використовуються у професійній підготовці майбутніх педагогів у закладах фахової передвищої освіти.

Досить зручним для проведення лабораторних, практичних робіт, створення та використання безкоштовних інтерактивних симуляцій у галузі фізики, математики та наук про природу є використання інтерактивної платформи PhET.COLORADO. Симуляції PhET розроблені на основі наукових педагогічних досліджень та сприяють активному навчанню, стимулюючи здобувачів освіти до проведення власних досліджень та експериментів у віртуальному середовищі, схожому на гру.

Інструмент Google Drive допомагає здобувачам освіти з формулюванням навчальних проблем, організацією самостійної роботи, узагальненням вивченого матеріалу та підбиттям підсумків. Google Drive уможливорює збереження інформації на серверах у хмарі та можливість ділитися нею з іншими користувачами в Інтернеті. Файли доступні з будь-якого пристрою, який має доступ до Інтернету, а всі внесені зміни зберігаються автоматично.

Google Drive включає Google Документи, Таблиці та Презентації, що дозволяє спільно редагувати документи, електронні таблиці, презентації та інші матеріали. Важливо відзначити, що цей інструмент може бути застосований під час вивчення різних освітніх компонентів на лекційних та практичних заняттях. Здобувачі фахової передвищої освіти мають можливість успішно опрацьовувати навчальний матеріал синхронно та асинхронно, аналізувати його й засвоювати.

У контексті дистанційного навчання сервіс LearningApps.org здобув велику популярність. Цей інструмент призначений для перевірки та закріплення знань, а також для розвитку критичного мислення. Він простий у використанні та дозволяє створювати інтерактивні завдання різного рівня складності, такі як вікторини, кросворди, пазли та ігри. Користувачі можуть як самостійно створювати завдання, так і виконувати ті, що підготовлені викладачем. Однією з основних переваг цього сервісу є те, що всі додатки створюються виключно українською мовою.

Ще одним унікальним інструментом для організації групової роботи та рефлексії є MindMeister. Цей сервіс дозволяє створювати інтелект-карти, які можуть бути використані в освітньому процесі для забезпечення зворотного зв'язку, зокрема, через проведення підсумкового та формувального оцінювання.

Nearpod також є достатньо ефективним онлайн-інструментом у підготовці майбутніх педагогів. Nearpod дозволяє викладачам створювати індивідуальні завдання та відстежувати їх виконання за допомогою мобільних пристроїв. Особливістю цього сервісу є можливість підключення до Nearpod 3D та Nearpod VR. Ще однією цікавою та зручною у використанні платформою для навчання є Kahoot. Вона дозволяє створювати та відтворювати дидактичні ігри, ділитися цікавими матеріалами.

Для швидкого отримання даних від здобувачів освіти заклади фахової передвищої освіти використовують віртуальні дошки. Наприклад, Padlet є сервісом, який надає можливість усім учасникам освітнього процесу спільно

працювати на вебстіні, де можна додавати файли, фотографії, посилання тощо. Стіну можуть модерувати кілька учасників, а доступ до читання та редагування може бути відкритим для всіх бажаючих.

Основними вимогами до використання цифрових технологій в освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти є: визначення ролі, місця та часу використання цифрових ресурсів і засобів навчання; мотивація всіх його учасників до використання цифрових технологій; оновлення методик навчання за допомогою цифрових інструментів; забезпечення індивідуалізації та зворотного зв'язку в процесі професійної підготовки; організація спільної роботи учасників освітнього процесу у віртуальному середовищі.

Формування у майбутніх педагогів спеціальних компетенцій включає такі аспекти, як: здатність до систематизації та критичного аналізу інформації, знайденої в Інтернеті; вміння керувати «мультимедійним потоком», використовуючи цифрові технології; створення та редагування цифрового контенту у різних форматах; вміння користуватися мобільними додатками та засобами цифрових освітніх технологій.

Цифрові технології успішно сприяють створенню інноваційного освітнього середовища, підвищують комунікативні зв'язки між учасниками освітнього процесу, збагачують традиційні методики навчання, забезпечують інтерактивну взаємодію під час навчання. Важливо, особливо в умовах дистанційного навчання, щоб майбутні педагоги володіли сучасними цифровими технологіями та вміли ефективно використовувати їх у своїй професійній діяльності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Берназюк О.О. Проблема наукового визначення поняття цифрових технологій у праві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2017. Вип. 47. Том 2. С. 83-86.
2. Жалдак М.І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університеті. Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка. Серія «Педагогіка». 2005. № 6. С. 17-24.

3. Журба М.А. Дигіталізація культури та медіа-ризиків: метафізичний аспект. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Філософія. Соціологія. Політологія». 2013. Т. 21. Вип. 23 (2). С. 114-120.
4. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 12.02.2024).
5. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Формувальне оцінювання: від теорії до практики. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2013. С. 45-57.
6. Цюняк О.П. Професійна підготовка майбутніх педагогів засобами дистанційного навчання в умовах карантину. 2020. URL: <http://adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/article/view/136> (дата звернення: 12.02.2024).

УДК 373.018.43:004]:005.336.5](045)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Аліна Шиндор, Людмила Май

Одеський обласний базовий медичний фаховий коледж

м. Одеса, Україна

Анотація. У статті проаналізовано особливості застосування інформаційних технологій під час організації дистанційного освітнього процесу. Адже перед викладачами виникає необхідність постійно удосконалювати свою професійну майстерність та навички роботи. Кожного дня відбуваються нововведення, а отже поряд з традиційними методами роботи постає необхідність використовувати новітні засоби навчання. І лише

за умови вдалого поєднання традицій та інновацій можна гарантувати хорошиий результат.

Ключові слова. дистанційна освіта, освітній процес, здобувачі освіти, інформаційні засоби навчання.

Постановка проблеми. Освіта - це ключ, який може відкрити перед нами будь-які двері, який розвиває вміння та надає доступ до інформації. Освіта збагачує наш світогляд та розширює можливості. Тому роль освіти в житті кожного неоціненна. Наразі освіта доступна кожному і постійно з'являються нові можливості здобути чи покращити навички в будь-якій сфері людського життя. Але все ж таки найважливішим є вибір майбутньої професії, а також закладу освіти, де ми отримуємо перші можливості навчатися та проявляти себе. Саме тому викладачі закладів фахової передвищої освіти постійно мають працювати над удосконаленням методів роботи під час занять. Адже здобувач освіти, який обрав навчання у коледжі вже зробив важливий крок у виборі професії, тому його потрібно підтримати та заохотити до навчання, показати, що він не помилився у своєму виборі. Як бачимо, перед викладачами виникає необхідність постійно удосконалювати свою професійну майстерність та навички роботи. Адже кожного дня відбуваються нововведення, а отже поряд з традиційними методами роботи постає необхідність використовувати новітні засоби навчання. І лише за умови вдалого поєднання традицій та інновацій можна гарантувати хорошиий результат.

Саме тому **метою** нашого дослідження є аналіз застосування інноваційних освітніх технологій під час організації дистанційного освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз особливостей дистанційного навчання висвітлено в дослідженнях багатьох педагогів та науковців. Серед них: О. Гнатюк, В. Биков, В. Кухаренко, О. Самойленко та багато інших.

Але незважаючи на велику кількість наукових розвідок, сучасна дистанційна форма роботи все одно вимагає глибокого вивчення, бо

інформаційні технології постійно вдосконалюються. А вміле поєднання традиційних та новітніх методів роботи дозволить викладачам та здобувачам освіти досягти найвищого результату.

Виклад основного матеріалу. ХХІ століття характеризується функціонуванням інформаційного суспільства, головною рисою якого є запровадження сучасних інформаційних технологій у всі сфери людського життя. Як бачимо, особливого впливу зазнає саме освітній процес, адже перед викладачем постає необхідність підготовки майбутніх конкурентоспроможних особистостей.

Під освітніми інноваційними засобами навчання ми розуміємо запровадження, створення, застосування та розповсюдження в освітньому процесі новітніх форм роботи та сучасних методів та прийомів. І все це має відбуватися під час дистанційної форми навчання або ж змішаного формату роботи.

Тому варто почати з визначення, що для нас дистанційна освіта. На нашу думку, серед науковців досі немає однозначного визначення поняття. Але для себе ми виділили визначення Олександра Самойленка та Володимира Кухаренка. На думку О. Самойленка, дистанційна освіта - універсальна форма навчання, що базується на використанні традиційних і нових інформаційних технологій навчання... [3, с. 61]. В. Кухаренко, в свою чергу, зауважує, що дистанційна освіта - одна з форм отримання освіти, за якою опанування тим чи іншим рівнем знань за тією або іншою спеціальністю здійснюється у процесі дистанційного навчання [4]. Підсумовуючи вищесказане, можемо для себе визначити, що дистанційна освіта - це форма організації освітнього процесу, яка дозволяє поєднувати традиційні методи роботи з інформаційними технологіями задля кращого опанування тим чи іншим матеріалом.

Реалії сьогодення демонструють необхідність удосконалювати освітній процес задля кращої роботи всіх його учасників. Тому що зараз, як ніколи, необхідна підготовка фахівців, які будуть готовими до вирішення будь-яких проблемних завдань в майбутньому. Важливою сходинкою у формуванні

досвідченого фахівці є коледж, де здобувачі освіти відкривають для себе певну спеціальність, тому постає необхідність вводити в освітній процес сучасні засоби навчання, нові методи та форми роботи. Звичайно, що від традиційних методів роботи не варто відмовлятися, а варто їх поєднувати, лише тоді результат роботи буде позитивним.

Найкращий спосіб вплинути на освітній процес - це запровадження використання сучасних засобів навчання, які можуть удосконалити освітній процес, зробити його доступним і цікавим для сучасного покоління. Саме стрімка інформатизація суспільства вимагає нових підходів у роботі кожного учасника освітнього процесу, щоб вдосконалювати освітній процес та зробити його ефективним.

Нас більше цікавлять гуманітарні науки, тому можемо згадати основні методи роботи на заняттях. Наприклад, *метод усного викладу матеріалу* - це розповідь викладача, пояснення нового матеріалу. Традиційний метод роботи, якого неможливо уникнути, але його можна оновити та удосконалити. Якщо викладач під час усного викладу матеріалу використовує програмне забезпечення, а саме можливості програми *PowerPoint*, то пояснення буде більш зрозумілим та цікавим. На презентації викладач може занотувати основні тези свого пояснення та підтвердити все це прикладами. Тобто, за допомогою презентації викладач не тільки демонструє “суху” теорію, а й має можливість відразу продемонструвати здобувачам освіти, як застосовувати все почуте на практиці. Підготовка презентації спрощує роботу викладача, адже, попрацювавши один раз, наочний матеріал у вигляді презентації залишається на майбутнє.

Так само можемо доповнити традиційний метод роботи, а саме *метод бесіди*. Під час використання методу викладач ставить питання, а здобувачі освіти відповідають. І саме відповіді студентів поступово розкривають зміст нової теми. Тому викладач може не тільки вивести на екран питання, а ще й запропонувати речення чи короткий текст в якому можна підкреслити головні і другорядні члени речення (на заняттях української мови); знайти потрібну характеристику героя художнього тексту (на заняттях української літератури).

Подібний традиційний метод в оновленому форматі все одно вчить здобувачів освіти аналізувати, порівнювати, систематизувати та узагальнювати свої думки. Саме використання сучасних засобів навчання спрощує підготовку викладача до занять та робить освітній процес більш сучасним та цікавим для вибагливої молоді. Таким чином, можемо оновити та удосконалити більшість традиційних методів роботи на уроках української мови чи літератури, що дозволить отримати гарні результати в майбутньому.

Зважаючи на всі виклики сьогодення, а саме популяризацію змішаного формату навчання, сучасні технічні засоби впроваджуються в освітній процес для його покращення та удосконалення. Як бачимо, достатньо лише підключитися до мережі Інтернет й освіта стає доступною в зручному форматі та в зручний для кожного час. Існує безліч застосунків, які стали “друзями” учасників освітнього процесу під час роботи, адже великої популярності набуло дистанційне навчання, яке допомагає працювати в найскладніших умовах. Саме дистанційна форма навчання дозволяє організувати неперервну освіту незалежно від місцезнаходження здобувачів освіти. По-перше, ми можемо працювати в умовах пандемії чи війни. По-друге, така форма роботи разом з використанням Інтернет-технологій допомагає організувати цікаву роботу із залученням самостійно підготовлених матеріалів або за допомогою вже існуючих освітніх ресурсів, більшість з яких знаходяться у вільному доступі.

Для прикладу можемо охарактеризувати програму, яка забезпечує 50 % (або ж, навіть, більше) освітнього процесу. Наприклад, платформа **Zoom**, що набула неабиякої популярності з впровадженням дистанційної форми навчання. Цей застосунок доступний кожному і дозволяє викладачу працювати безперервно на заняттях. Кожний учасник освітнього процесу знаходиться в безпечних та зручних для себе умовах, а викладач виходить на зв'язок дистанційно. У викладача є можливість перевірити присутніх, викласти матеріал та опитати присутніх. Крім цього, Zoom дозволяє викладачеві залучати в роботу й інші засоби новітніх технологій: презентації, демонстрація підручника, відео, інтерактивна дошка, чат для спілкування, завчасно

підготовлені нотатки, інтерактивні вправи та багато іншого. Студенти, в свою чергу, як на звичайному традиційному занятті мають змогу підняти руку та відповісти. Подібні ресурси допомагають забезпечити неперервність освіти.

Ще одним ефективним інструментом у роботі викладача є використання **Google-форм**, що дозволяє викладачу підготувати коротке опитування на початку заняття, самостійну чи контрольну роботу в електронному форматі. Це значно полегшує роботу на занятті, адже онлайн-тест достатньо надіслати здобувачам освіти з коротким поясненням щодо вимог та вказівкою на обмеження в часі. А далі відбувається автоматичний збір результатів та оцінювання рівня засвоєння вивченого матеріалу. Google-форми дозволяють викладачу працювати швидко та не витратити час на тривалу перевірку робіт. У випадку дистанційного формату навчання така форма роботи може бути постійною на онлайн заняттях, коли є певні рамки. На початку чи в кінці заняття, дивлячись на тему, можемо виділити 5-10 хвилин на роботу з тестом. Наразі великої популярності набувають форми роботи з тестовими завданнями. Це дозволяє відразу після опрацювання теоретичного матеріалу закріплювати вивчений матеріал на практиці.

Серед інструментів Google є й інші застосунки, що значно спрощують роботу під час дистанційного чи змішаного формату навчання. Ще одним дієвим прикладом є **Classroom**, що дозволяє розміщувати всі освітні матеріали в одному місці. Для доступу до Classroom потрібен лише телефон, планшет чи комп'ютер. Викладач створює клас і надає посилання учасникам освітнього процесу (здобувачам освіти потрібної групи), які долучаються до курсу, як учасники. Це потрібно зробити один раз, а далі курс буде завжди доступним. Створений викладачем курс дозволяє в одному місці розміщувати всі матеріали за темами, використовуючи додаткові джерела, завдання, тести, відеоматеріали та інше. У викладача теж є можливість слідкувати за курсом з будь-якого гаджету, крім цього викладач завжди отримує сповіщення про виконання робіт та може контролювати час виконання. Наприклад, викладач запланував самостійну роботу з української літератури: здобувачам освіти потрібно

письмово дати відповіді на питання за прочитаним художнім текстом. Для цього потрібно лише підготувати завчасно питання до тексту, а далі запланувати час та додати завдання до курсу. Студенти отримають сповіщення про те, що викладач розмістив нове завдання, а також вказівку на час. Після виконання здобувачі освіти прикріплюють роботу в Classroom і вона стає доступною для викладача. Який під час перевірки роботи може додати коментарі та поставити оцінку. Такий формат дозволяє працювати в зручний час, незалежно від місця розташування учасників освітнього процесу, єдиною вимогою є доступ до мережі Інтернет.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Можемо зробити висновок, що з розвитком сучасних інноваційних технологій на заняттях краще всього працювати поєднуючи традиційні методи роботи з інформаційними технологіями. Такий формат роботи значно полегшить організацію освітнього процесу під час дистанційної чи змішаної форми навчання. Лише за умови вмілого поєднання та самовдосконалення учасників освітнього процесу, можемо гарантувати успіх у роботі як викладачів, так і здобувачів освіти.

Перспективою для подальших розвідок є дослідження сучасних інформаційних технологій, які постійно удосконалюються та з'являються. Саме вони впливають на умілу організацію сучасного освітнього процесу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Положення про деякі питання організації дистанційного навчання: затверджено наказом МОН від 08.09.2020 р. № 1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 у редакції від 06.04.2022 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Самойленко О. М. Поняття дистанційної освіти та дискусії навколо неї. *Збірник наукових праць*. Херсон: Міськдрук, 2011. с. 61.
4. Технологія створення дистанційного курсу: навч. посіб. / за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. Київ: Міленіум, 2008. 364 с.

УДК 377.1

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Євген Бабенко, Світлана Звонкова

Харківський фаховий коледж транспортних технологій

м. Харків, Україна

Важливим напрямом програми модернізації системи освіти є дистанційне навчання. В сучасних умовах виникла гостра потреба здобуття фахової передвищої освіти дистанційно. Це викликано необхідністю навчатися без відриву від виробництва, бажанням здобути освіту людьми з обмеженими можливостями, тими, які перебувають за кордоном та перебувають у небезпечних регіонах країни в умовах воєнного стану. Таку можливість надає дистанційне навчання, що здійснюється завдяки інформаційно-освітнім технологіям і електронним системам комунікації між учасниками освітнього процесу.

Освітній процес сьогодні характеризується загостренням протиріч між традиційною системою освіти та новою парадигмою освіти, за якою педагог виконує функції організатора активної пізнавальної й самостійної діяльності студента. Якщо традиційна система освіти була тісно пов'язана з книжним навчанням, то нова парадигма освіти обирає сучасні гаджети, комп'ютер та Інтернет, як засоби навчання, що поширюють діапазон можливостей творчої діяльності учасників освітнього процесу. Якщо раніше система освіти спиралася на традиційні методи та засоби навчання, то система освіти інформаційного суспільства спирається більше на новітні технології навчання. Функціонування системи освіти в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до навчання, інноваційних форм організації освітнього процесу, ефективних педагогічних та інформаційних технологій.

У зв'язку з цим перед закладами фахової передвищої освіти постала нагальна потреба в підвищенні рівня цифровізації всіх напрямів їхньої діяльності шляхом запровадження нових технологій навчання, що якнайповніше відповідають вимогам і завданням дистанційного навчання та забезпечують належний рівень здобуття студентами знань, умінь і навичок. Сучасна цифрова освіта функціонує головним чином за рахунок цифрових технологій, електронних транзакцій, що реалізуються шляхом використання Інтернету. Цифровізація виступає одним із пріоритетів розвитку сучасного дистанційного навчання.

У період воєнного стану більшість закладів фахової передвищої запровадила широкий спектр нових технологій, які були позитивно сприйняті студентами й викладачами, забезпечили ефективний рівень взаємодії, а також дали змогу підтримати рівень засвоєння навчального матеріалу та якості навчання. У більшості закладів освіти дистанційні заняття проводяться за допомогою електронних платформ і додатків: Zoom, Google Meet, Moodle, Google Class, Prometheus, Coursera, тощо) із використанням презентацій PowerPoint, переглядами відео на YouTube та залученням навчальних ресурсів із різноманітних освітніх вебсайтів (навчальні відео, пояснення, тести тощо). Найбільшого поширення набули навчальні дискусійні платформи з використанням соціальних мереж і спілкуванням у режимі реального часу; індивідуальні інструменти навчання; методи доповненої й віртуальної реальності; спеціалізовані лекції та семінари з обговоренням у групах; контроль успішності студентів із використанням електронних освітніх платформ та онлайн сервісів для створення інтерактивних завдань.

Важливо в умовах дистанційного навчання поєднувати інформаційні технології з особистісно орієнтованим, основним завданням якого є: фасилітуюча позиція викладача; орієнтація на студента, як на суб'єкт навчально-пізнавальної діяльності; формування високого рівня самостійності студентів у навчальному процесі, стимуляція мотиваційного чинника в засвоєнні матеріалу; рефлексія, аналіз і врахування особливостей особистості студента та тих

об'єктивних умов, в яких він перебуває під час війни. Надання студентам психологічної підтримки, допомоги та індивідуальний підхід і комунікація ні в якому разі не повинні бути витіснені процесом інформатизації на другорядний план. Одним з пріоритетів освіти сьогодення – є створення гуманного, комфортного, цікавого та компетентнісного освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу.

Загалом дистанційна освіта повинна стати більш захопливою, інтерактивною, мотивуючою, такою, що спонукатиме молоде покоління до навчання та поглиблення знань.

Отже, сучасні умови розвитку освітнього процесу в Україні збільшили значущість цифровізації в освіті. Основна увага приділяється ефективному використанню віртуальних освітніх платформ і електронних ресурсів; упровадженню нових освітніх технологій та цифрових освітніх платформ із метою надання якісних освітніх послуг.

УДК 37.091.2:0043

ЗВОРОТНІЙ БІК ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО - КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ

Інна Головаш, Валентина Задорожна

ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ»

м. Харків, Україна

Ми живемо в динамічному світі, який швидко розвивається — у світі високих технологій, або Hi-Tech. Освіта сьогодні набула абсолютно нової якості завдяки появі комп'ютерних мереж та інших засобів ІКТ. Через глобальну комп'ютерну мережу Internet можливий миттєвий доступ до світових інформаційних ресурсів (електронних бібліотек, баз даних, сховищ файлів, тощо.).

Використання ІКТ економить час як на занятті, при поясненні нового матеріалу, так і при підготовці до нього, надихає викладачів на пошук нових підходів до навчання, стимулює професійне зростання викладача, звільняє від малопродуктивної рутинної праці.

Але, як і будь-який предмет чи явище, ІКТ мають і зворотний бік. Їх використання у всіх формах навчання може призвести до низки негативних наслідків, серед яких:

- погіршення фізіологічного стану та здоров'я студента (нестійка психіка призводить до звикання до комп'ютера студентів, що позначається на їхньому здоров'ї);
- низка психолого-педагогічних проблем (невідфільтрована інформація завдає психологічної шкоди студенту);
- зниження мовної активності студента, внаслідок чого студент не має достатньої практики формулювання і висловлювання власних думок. Згідно з останніми психологічними дослідженнями, тривала відсутність активної мовної практики негативно впливає на процеси мислення, в т.ч. самостійного;
- нестача живого діалогічного спілкування між учасниками освітнього процесу, яке стає дефіцитним внаслідок надмірної індивідуалізації навчання.

А також, «мінусами» застосування ІКТ є:

- збільшені вимог до педагога (багато студентів мають більш сучасну техніку вдома, водночас досить багато педагогів не мають навіть мінімальних знань у сфері ІКТ);
- дослідницька діяльність студентів ускладнена іншим: безліч рефератів на CD дисках й у Інтернеті, які дають можливість отримати готовий продукт;
- технологію проектної діяльності не до кінця з'ясовано викладачами-предметниками;
- технологію самоосвіти для студентів не розроблено;
- невисока інформаційна культура, як в студентів, так і у педагогів;

- немає єдиної інформаційно-методичної служби для студентів, їхніх батьків та викладачів.

Таким чином, застосування різних засобів ІКТ в освітньому процесі може призвести як до позитивних, так і до негативних наслідків. У разі впливу ІКТ на освітній процес формується інший тип студента, який не уявляє своє життя без персонального комп'ютера і всесвітньої павутини Internet, використовує можливості сучасних технологій як інформаційних джерел.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Соколюк О. М. Вплив VR /AR на технології навчання й освітянські практики // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. – 2021. – Вип. 60. – С. 108-116.
<http://93.183.203.244:80/xmlui/handle/123456789/9448>
2. Філософія освіти: навчальний посібник. – 2-ге видання / за наук. ред. академіка В. П. Андрущенка [та ін.]. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 348 с.

КОМП'ЮТЕРНА ГРАФІКА ТА МОДЕЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРИЧНИХ СХЕМ

Ганна Журбій, Марина Корнєєнкова

Харківський державний професійно-педагогічний фаховий коледж

імені В. І. Вернадського

м. Харків, Україна

В сучасних умовах, коли на території України йде не оголошена війна, викладання дисциплін відбувається дистанційно. Інженерна та комп'ютерна графіка є однією з основних дисциплін, які закладають основи вищої технічної

освіти. Під час її вивчення студенти набувають відповідних знань, які допомагають їм оволодівати навчальним матеріалом інших дисциплін та будуть застосовуватись у подальшій професійній діяльності. По закінченні вивчення курсу студенти повинні знати основні засади геометричного моделювання технічних об'єктів; володіти проєкційними методами побудови та дослідження просторових об'єктів за їх плоскими зображеннями на креслениках; уміти використовувати кресленик як плоску геометричну модель об'єкта, на якій можна досліджувати ті ж геометричні параметри, що й на реальному виробі; здійснювати комп'ютерне моделювання електричних принципівих та функціональних схем, уміти користуватись нормативною та правовою документацією для вирішення професійних завдань; розуміти тенденції розвитку сучасних інформаційних технологій. При створенні інноваційного курсу «Інженерна та комп'ютерна графіка» було проаналізовано особливості сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій та обрано ті, за допомогою яких можна найбільш повно розкрити навчальний матеріал курсу. Сприйняття навчального матеріалу з інженерно-графічних дисциплін викликає певні труднощі у студентів, оскільки більшість з них не володіє достатніми знаннями і уміннями, які формуються під час вивчення розділу геометрії та предмета «Креслення» у середній школі.

Натомість сучасні студенти вміють користуватись нескладними графічними редакторами, створювати та редагувати на екрані комп'ютера зображення.

Різноманітні інформаційно-комунікаційні технології ввійшли в їх повсякденне життя. Вони живуть у світі, який є динамічним і швидко-змінним. Інформаційне суспільство формує особистість з новими рисами, які не були притаманні тим студентам, які навчались раніше. Тому, враховуючи досвід викладання інженерно-графічних дисциплін, необхідність орієнтації на стартовий рівень попередньо отриманої студентами освіти, було вирішено при створенні курсу «Інженерна і комп'ютерна графіка» доповнити та осучаснити його зміст, змінити структуру та спосіб представлення навчальної інформації за

рахунок використання сучасних інформаційно-комп'ютерних засобів, а саме: системи 3DSMAX.

Теоретичний навчальний матеріал курсу подається у вигляді відеозапису пояснень викладача і носить гібридний характер, поєднуючи суто лекційний теоретичний матеріал і матеріал вступних пояснень на практичних заняттях, при виконанні графічних робіт, наприклад при виконанні графічно-розрахункової роботи «Електричні принципи схеми».

Тобто студент не лише на більш високому рівні засвоює навчальний матеріал відповідної теми, але й набуває професійних навичок з побудови схем у графічному редакторі Autodesk.

Мета такої графічно-розрахункової роботи-ознайомити студентів з умовними графічними позначеннями деяких елементів електричних схем, а також з правилами виконання та оформлення електричних схем на конкретних прикладах за допомогою універсальної системи автоматизованого проектування.

Викладання дисципліни проводиться на платформі Google meet з використанням інтерактивної дошки Jamboard.

При виконанні студентами таких самостійних графічних робіт викладач виступає в ролі координатора освітнього процесу. Це вимагає від нього не лише досконалого знання дисципліни «Інженерна та комп'ютерна графіка», але й володіння сучасними комп'ютерними системами автоматизованого проектування, які використовуються у світовому освітньому просторі.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Креслення електричних схем та друкованих плат : навчальний посібник / [Вітюк О. П., Колесницький О. К., Кормановський С. І. та ін.] – Вінниця : ВДТУ, 2001. – 108 с.
2. Михайленко В. Є. Інженерна графіка : підручник / Михайленко В. Є., Ванін В. В., Ковальов С. М.; за ред. В. Є. Михайленка. – К. : Каравела, 2008. – 272 с.
3. Ванін В. В. Оформлення конструкторської документації : Навч. по-сіб. /

Ванін В. В., Блюк А. В., Гнітецька Г. О. – [3-є вид.] – К. : Кара-вела, 2004. – 160 с.

4. Інженерна та комп'ютерна графіка : підручник / [Михайленко В. Є., Найдиш В. М., Підкоритов А.М. та ін]; за ред. В. Є. Михайленка. – [2-ге вид., перероб.] – К. : Вища шк., 2001. – 350 с.

ОНЛАЙН ІНТЕРАКТИВНІСТЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ірина Нерубашенко

Одеський обласний базовий медичний фаховий коледж

м. Одеса, Україна

Сучасна освіта повинна бути орієнтованою на розвиток критичного мислення та творчості, комунікативних навичок. Вона має бути інклюзивною та стимулювати студентів до постійного навчання та саморозвитку, бажання та здатності вирішувати складні завдання. Тож, важливою проблемою сьогодення є пошук найбільш ефективних освітніх технологій для зацікавлення студентів.

Важливе значення у даному контексті має онлайн інтерактивність при проведенні занять з іноземної мови. Це можна пояснити глобальним доступом до навчання, незалежно від географічного розташування, зручністю, варіативністю. Такі заняття більш захоплюючі та мотивуючі для студентів. Онлайн інтерактивність відіграє важливу роль у проведенні занять з іноземної мови, сприяючи більш ефективному навчанню та розвитку мовних навичок студентів[3, с. 20].

До деяких ефективних методів вивчення англійської мови відносять такі інтерактивності: відео та аудіо матеріали, інтерактивні вправи, онлайн-ігри, веб-конференції, організацію чатів та форумів. Кожний варіант виділяється певними особливостями.

Використання відео та аудіо матеріалів для навчання вимови та розуміння мови показують на практиці свою ефективність. Наприклад, відео можуть

супроводжуватися підписами, перекладами та вправами для практики. Студенти бачать та слухають мовні вправи, розмови, практикують вимову, досягаючи значно більшого прогресу.

Використання аудіо-матеріалів допомагає студентам покращити свої навички розуміння на слух та вимову. Прикладами є використання аудіокниг, подкастів та аудіоуроків[2, с. 87].

Наступний варіант полягає у використанні інтерактивних вправ: віртуальних групових дискусій, спільного редагування текстів та групових проєктів.

Використання онлайн-ігор та інтерактивних вправ допомагає у вивченні нових слів. Прикладами є ігри, тести, вправи на вимову та граматику[2, с. 90].

Цікавою та ефективною інтерактивністю є використання веб-конференцій для спілкування з носіями мови та іншими студентами. При проведенні веб-конференцій для спілкування з викладачем та іншими студентами у реальному часі, наприклад, набагато цікавіше вирішувати будь-якого рівня складності завдання.

Ще одним прикладом онлайн інтерактивності при проведенні занять з іноземної мови є організація чатів та форумів для обговорення тематики занять, вирішення мовних питань та обміну досвідом з іншими студентами[1, с. 450].

Дані приклади якомога краще демонструють, як саме онлайн інтерактивність може бути використана для покращення навичок вивчення іноземної мови та забезпечення ефективного навчання.

Такі методи дозволяють студентам активно долучатися до навчання, не залишатися осторонь, отримуючи при цьому максимальну користь від онлайн занять з іноземної мови.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Suzdalova M.A. Innovative Forms of Partnership in Development and Implementation of University-Business Cooperation. The European Proceedings of Social and Behavioural Sciences EpSBS, Vol. XIX, № 61, 2017. P. 450 - 455.

2. Зубрик А. Інтерактивні методи і прийоми навчання англійської мови учнів початкових класів: наук. міжвуз. збірн. праць молод. вчен. № 28, Т. 2. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка, 2020. С. 87-92.
3. Пашенко М. І., Красноштан І. В. Педагогіка. Київ: Центр учбової літератури, 2014. С. 20-24.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Дмитро Новіков, Олег Суботін

Донбаська державна машинобудівна академія

м. Краматорськ, Україна

Інформаційна освіта - явище багатогранне. В залежності від того, до якого профілю діяльності готуються фахівці, складається відповідна програма їх навчання, де поряд з фундаментальними знаннями передбачається надання студентам спеціальних знань з урахуванням специфіки тієї сфери, де їм доведеться працювати.

В сучасних умовах завдання інформаційної освіти полягають в тому, щоб дати студентам повноцінні знання з навчальної дисципліни в обсязі програми, прищепити їм навички умілого застосування теоретичних положень у ході практичної діяльності, сформувати у студентів переконаність у тому, що із закінченням навчального закладу не закінчується процес пізнання, що тільки безперервне удосконалення своїх знань, збагачення їх досягненнями теорії та практики - ключ до успіху у діяльності кожного фахівця [1, с.15].

У зв'язку з цим організація інформаційної освіти в Донбаській державній машинобудівній академії базується на принципах наукового, пізнавального, та методичного забезпечення, що, своєю чергою, призводить до творчого

опанування й осмислення отриманих знань, а також до прояву активної практичної діяльності студентів.

Таким чином, можна виділити наступні основні результати підвищення якості інформаційної освіти та ефективності всього навчального процесу:

- підсилення навчальної мотивації студентів за рахунок внутрішніх і зовнішніх мотивів (мотивів-стимулів);
- створення умов для формування нових і більш високих форм мотивації (наприклад, прагнення до самоактуалізації своєї особистості, або мотив росту, по А. Маслоу; прагнення до самовираження й самопізнання в процесі навчання, по В.А. Сухомлинському) [2];
- отримання студентами нових й більш ефективних засобів для реалізації своїх установок на активне оволодіння новими видами діяльності, знаннями й уміннями;
- забезпечення більшої відповідності інтерактивних форм і засобів навчання його змісту;
- інтенсифікування розумової діяльності студентів за рахунок раціонального використання часу навчального заняття, інтенсифікування спілкування студентів і викладача між собою;
- забезпечення науково обґрунтованого відбору матеріалу, який підлягає засвоєнню, на основі його логічного аналізу й виділення основного змісту; повніше врахування індивідуальних особливостей студентів[3].

В цілому, інформаційна освіта дозволяє не тільки активізувати розумову діяльність студентів, стимуляцію й мотивацію навчання, а й підвищити інтерес до навчання й усвідомленість засвоєння навчального матеріалу, що позитивно відбивається на якості навчання.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Даниленко В. Методологічні проблеми неперервної педагогічної освіти / В.Даниленко, К. Левківський, В. Мележик // Вища школа. – 2003. – №2-3. – С. 384.

2. Освіта протягом життя: світовий досвід і українська практика. Аналітична записка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/252/>
3. Проект Концептуальних засад розвитку електронної освіти в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/publicdiscussions/1358761665/>

INTERNET ADDICTION AMONG YOUNG PEOPLE AND ITS PREVENTION

Olga Okata, Marina Smirnova

Cherkasy medical academy

Cherkasy, Ukraine

Annotation: the article describes technologies for the prevention of Internet addiction among young people, as well as the threats faced by teenagers on the Internet and way to protect against it.

Keywords: Internet addiction; safe Internet; information technology; the youth; leisure time, prevention.

In the modern world, one of the important problems is the growing involvement of young people in the Internet, which gives rise to its uncontrolled use and the formation of addiction. In this regard, there is a need to develop and use technologies for the prevention of Internet addiction among young people in order to prevent the negative consequences of the introduction of information technologies, as well as preserve keep healthy.

The term “ Internet addiction ” refers to a large number of behavioral and impulse control problems. According to scientific research, five main types of addiction are identified, which are characterized as follows: cybersexual addiction,

passion for virtual dating, obsessive need to use the Internet, information overload, computer addiction .

The Internet has become an outstanding innovation in the history of mankind. It has become necessary tool for solving various problems and even an inevitable element of our lives. This can be taught if children and adolescents are involved in social activities as early as possible. Work should be carried out taking into account the fact that needs and interests change with age, accordingly, the forms of spending free time should be diverse.

According to psychologist K. Young, Internet addiction is very similar to impulse control disorder.

He described the general signs of Internet addiction, which are based on the criteria of a pathological tendency to gambling behavior. The main symptoms are:

- spending a lot of time online, when it is already harmful to health;
- compulsive search for information, constant need to surf the Internet;
- a feeling of anxiety, irritability when trying to stop using the Internet;
- isolation from family and friends in order to spend more time on the Internet;
- difficulties and problems with the fulfilling one's duties, as there is not enough time for rest.

In this regard, the prevention and diagnosis of Internet addiction is complicated by the fact that there are still no officially approved criteria for determining the degree of Internet addiction. Although, by analogy with the criteria of game addiction, the following criterion of Internet addiction can be assumed: the use of the Internet causes a painful negative stress state and damages the physical, psychological, family and social status.

Prevention involves competent organization of youth's leisure. It is necessary to teach active users of the Internet network to meaningfully and fully spend their free time.

Teenagers are often faced with deception on the Internet, unethical behavior, technical socio – psychological threats.

Like any other disease, Internet addiction is easier to prevent than to treat. Therefore it is best to engage in prevention:

- talk, explain to the teenager the basic rules of online life, pay attention to the use of the Internet for learning and self - development;
- do not ignore the activity of the teenager in social networks.

And, of course, it is very important that there are many hobbies and activities in a teenager's life that would occupy their time and be really interesting. Then the risk of falling into Internet addiction will be much lower.

CONCLUSION

So, the Internet in itself is not good or bad, it is just a part of the world that surrounds us, useful and necessary in many ways. But it is necessary to prevent the negative consequences of unwise use, and for this it is necessary to teach the teenager the culture of safe behavior on the Internet. This article presents a number of psychological tips for young people.

LITERATURE

1. Child and adolescent psychotherapy. Theory and practice in modern scientific research / In general. ed. G. Catholic. Collective monograph. Lviv : Astrolabia, 2012. 312 с.
2. Media culture of personality / Ed. L.A Naidyonova and O. T. Baryshpolets. – K.: Millenium, 2009. 440 с.
3. Melnyk V.O. Analysis of the current state of mental and behavioral disorders associated with pathological use of the computer and the Internet Mental health. 2011. № 1 (30). С. 22–25.

УДК 37.091.2:004

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Валентина Ткаченко, Валентина Задорожна, Катерина Козуб

ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ»

м. Харків, Україна

Величезна кількість нової інформації, реклами, застосування інноваційних технологій на телебаченні, поширення ігрових приставок, електронних гаджетів та комп'ютерів впливають на виховання молоді. Світ сьогодення змінюється щодня, стає прогресивнішим, сучаснішим, удосконалюються новітні технології. Тому сучасні викладачі повинні відповідати вимогам часу і вдосконалювати підходи до навчання здобувачів освіти. Треба бути готовим до змін, постійно вчитися новому, поглиблювати свої знання, уміння, навички. В умовах інформатизації суспільства актуальнішою стає проблема підготовки молоді до застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Інноваційні технології формують образ сучасного суспільства, створюють нове освітнє середовище. Зміни охопили всі сфери людської діяльності – навчання і роботу, міжособистісне спілкування та інше. Щоб студенти не просто здобували певну кількість знань, а й творчо виконували завдання, розвивали пізнавальну активність, викладач сам має бути творчою людиною, яка мислить неординарно. Саме такі критерії діяльності викладача є одним з головних в сучасній освіті.

При підготовці до заняття із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій викладач має пам'ятати, що треба складати план виходячи з цілей заняття, а при відборі матеріалу він повинен дотримуватися основні дидактичні принципи: доступності, диференційованого підходу, систематичності, послідовності та ін. При цьому комп'ютер не замінює педагога, а тільки доповнює його, хоча комп'ютер може застосовуватися на всіх етапах заняття: як

при підготовці, так і в процесі навчання (при поясненні нового матеріалу, закріпленні, повторенні або контролі).

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій допомагає педагогу перекласти частину своєї роботи на комп'ютер, роблячи при цьому процес навчання різноманітнішим та інтенсивнішим, а відповідно цікавішим. Наприклад, пришвидшується процес запису визначень, теорем та інших важливих частин матеріалу, тому що викладачу не доводиться повторювати текст кілька разів (він вивів його на екран), а студенту не доводиться чекати, поки викладач повторить саме потрібний йому фрагмент.

Застосування на занятті комп'ютерних тестів і діагностичних комплексів дозволить викладачу за короткий час отримувати об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу, що вивчається у всіх студентів і своєчасно його скоректувати. При цьому є можливість вибору рівня складності завдання для конкретного здобувача освіти.

Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті сприяє розширенню світогляду студентів, формує в них навички спілкування в мережі Інтернет, сприяє покращенню навичок спільної роботи викладача та здобувача освіти, впливає на посилення відповідальності студентів за свою роботу. Нові технології навчання на основі інформаційних і комунікаційних дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Єргіна О. В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива // Комп'ютер у школі та сім'ї. -2008. - №2. - С. 12 - 14.
2. Дудка І. С. Використання мультимедійних технологій у процесі навчання // Завуч. -2008. - № 31. - С. 10 – 12

Секція ***Практична підготовка
здобувачів освіти на засадах
ефективного партнерства з
роботодавцями***

NURSING STUDENTS' PRACTICE IN THE INTENSIVE CARE UNIT: THE LITHUANIAN EXPERIENCE

Dr. Simona Paulikienė, Gabrielė Turlinskienė

Vilniaus Kolegija Higher Education Institution

Vilnius, Lithuania

In Lithuania, general practice nurses are trained at higher education institutions and universities.

The study programmes of Lithuanian higher education institutions training general practice nurses are guided by Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council. It requires at least 4600 hours of theoretical and clinical practice, with theoretical training representing for at least one third and clinical practice for at least half (2300 hours) of the minimum duration of training. Clinical professional practice is necessary to obtain the right to practise a regulated profession. It is carried out under real working conditions [2, p. 94-105].

Practical training is an important focus of the nursing curriculum because nursing is a professional practical discipline. The quality of nursing education is largely dependent on the effectiveness of the mentor during practical training, as students' experiential learning in the clinical setting is complex and requires the support and assistance of an experienced professional. The mentor helps students to acquire professional competences, enhances students' sense of security during practice, improves students' academic achievement, improves students' socialisation in professional activities, and reduces students' attrition as future professionals [1].

There is a projected that by 2030 in Lithuania shortage of licensed practical nurses will be 3200, so it is important not only to provide students with knowledge, but also to create an environment conducive to learning during the internship period, so that students will want to work in a health care system after graduation [2, p. 94-105].

During their studies, future nurses at the Faculty of Health Care at Vilnius Kolegija Higher education institution undertake 10 practices, one of which is practice of intensive nursing. It is carried out in intensive care and emergency units.

The aim of the study was to explore the learning experiences of General Practice Nursing students and the role of the mentor in practice of intensive nursing.

Materials and methods. The study involved 51 third-year nursing students who had completed their intensive care nursing practice in intensive care units. Research method: written reflection on experiences during critical care nursing practice. The data were analysed using content analysis.

Results. The majority of students described the intensive care placement as the most challenging but also very rewarding. Three main categories emerged from the analysis of the study data: 1) factors facilitating critical care learning; 2) factors hindering critical care learning; 3) the mentor's activities to support learning during the placement.

The study identified facilitators: doing their internship in one department with their fellow students (*<...it was not so scary to not know, to ask, to be supportive of each other and to learn*), the help of another personal (*<... the support of the team, simple advice when you don't ask, and support if you do something wrong*). The results of the study revealed that not only the development of practical skills is important in learning to care for patients, but also the emotional context of learning, the student's support and encouragement, as this increases the student's self-esteem and encourages them to improve (*< ...understanding and supporting each other is very important, especially when you are a student. It encourages you to take an interest in the field and to develop further*). Students noted that willingness to learn is a very important factor (*<...> the main factor is the desire to do something and the motivation to learn something. The desire is there and I would really like to learn how to do things as quickly and correctly as a nurse, although you realise that this only comes with time*), because learning can only be done by wanting to do it (*<...> during our placement we have to ask questions, observe and try things out*).

Difficulties in learning are due to the specificity of the placement - the high pace and workload (*<...> higher speed of procedures, actions; <...> unlike in most units where I have done other nursing placements, in the ICU I have to change my mind more quickly, to assess which of my actions have to be carried out immediately, and which can wait a little longer*), the psychological stress (*<...> I think this placement is more difficult than many others psychologically, so it is the psychological factors that can influence the learning process*). Criticism of medical staff, unwillingness to help students not only makes the learning process more difficult (*<...> the learning process is also made very difficult by people who are not willing to teach, do not want to explain, do everything themselves*) but also increases the student's lack of self-confidence (*<...> when the people working around me make it clear that they don't trust me, then I start to lack confidence in myself*).

Mentor support during the internship (*<...> when a mentor believes in me, it immediately makes me feel more confident. Then I want to help more and learn more*), explaining, demonstrating and observing the nursing actions helped the student to consolidate the practical skills more quickly and stimulated the student's motivation to learn (*<...> showing how to do some of the actions correctly, but more easily if possible*). Constructive criticism from the mentor not only encouraged learning (*<...> there was some criticism, but it only encouraged more learning and improvement*), but also to improve the skills that were being done correctly (*<...> wants me to learn how to do the procedures correctly, not to pick up wrong information*). The students strongly emphasised the motivation of the mentor to teach the students. This was linked by students not only to a willingness to share experience (*<...> willingness to share experience and advice with students*), a willingness to teach (*<...> willingness to teach. Mentors took a lot of time to show as much as possible*), but also the ability to create positive emotions while learning (*<...> it was very nice that the mentor involves us in the whole process and wants to teach us something new; <...> if I am praised, I feel that my efforts to learn are valued*). Some students commented that mentors sometimes gave too easy or too hard tasks (*<...> it is difficult to learn with mentors who only give easy tasks*), which did not allow

students to improve (<...> *learning is made difficult by having too low or too high expectations of students*).

Conclusions: The factors identified by students as facilitators of learning in practice of intensive nursing are: collaboration with and support from other team members, an emotional environment conducive to learning, and the student's own motivation to learn.

Student learning during the placement is hampered by the lack of staff support, psychological tension due to the specificity of the placement, the need to quickly orientate oneself in situations and perform procedures.

The mentor's activity during the intensive practice and willingness to teach the students are important not only for the formation of students' practical skills, but also for self-esteem and motivation to learn.

REFERENCES

1. Rupšienė, Liudmila, **PAULIKIENĖ**, Simona. Influence of learning mentoring on mentor effectiveness: case of nursing studies. *Social Welfare: Interdisciplinary Approach*. 2016. 6(1), p.101-115. DOI: 10.21277/sw.v1i6.243
2. Medicinos darbuotojų poreikio prognozavimo modelis, 2019. Rezultatai ir išvados. [Medical staff demand forecasting, 2019. Results and conclusions]. <https://strata.gov.lt/images/tyrimai/Sveikatos%20specialistu%20poreikio%20prognozavimo%20modelio%20Rezultatai%20ir%20isvados.pdf?v=2> (access: 2020.07.25)
3. **GOSTEVIČIENĖ**, B., **PAULIKIENĖ**, S. Nursing in Lithuania. In e-book M. Nagórska (ed.) *Medical Professions in the International Perspective. The Nurse*.

УДК 37.01

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТРЕНІНГІВ З ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У СПІВПРАЦІ ІЗ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

Ігор Кіресєв¹, Наталія Жаботинська², Вікторія Хижняк³

Національний фармацевтичний університет

¹Кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології¹

²Кафедра фармакології та фармакотерапії²

³КНП «Міська дитяча поліклініка №23» ХМР³

м. Харків, Україна

В умовах пандемії COVID-19 та введенням і подовженням воєнного стану на території України у зв'язку з широкомасштабним вторгненням росії [1] Національний фармацевтичний університет (НФаУ) на виконання Положення про дистанційне навчання, затверджене Кабінетом міністрів України [2] протягом вже чотирьох років організовує дистанційне навчання для здобувачів вищої освіти всіх освітніх програм. Дистанційне навчання є відкритою системою навчання, що передбачає інтерактивну взаємодію викладачів та здобувачів вищої освіти на різних етапах навчання і самостійну роботу здобувачів вищої освіти з матеріалами інформаційної мережі за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій [3]. Але в цій формі навчання виникає одна з найбільш складних та важливих проблем навчання – відпрацювання практичних навичок, які майбутні фармацевти будуть використовувати в своїй практичній діяльності.

На кафедрах фармакології та фармакотерапії та кафедрі клінічної фармації та клінічної фармакології Національного фармацевтичного університету викладається цілий ряд освітніх компонент для різних контингентів здобувачів вищої освіти (спеціальності 226 Фармація, промислова фармація; 227 Терапія та реабілітація), що забезпечують досягнення програмних результатів навчання, які потребують виконання певних практичних навичок. До таких освітніх компонент відносяться «Перша

долікарська допомога з ознайомчою медичною практикою», «Військова підготовка», «Медицина надзвичайних ситуацій з основами тактичної медицини». Крім того, в структурі підготовки клінічних фармацевтів є виробнича практика з клінічної фармації, яка потребує відпрацювання практичних навичок, перш за все, в умовах лікувального закладу. Враховуючи, що вищезгадані кафедри мають статус клінічних, в своєму штаті мають практикуючих лікарів різних спеціальностей, тому логічним рішенням проблеми з відпрацюванням практичних навичок є організація відповідних тренінгів в лікувальних закладах МОЗ України.

Зважаючи на військовий стан в Україні в більшості закладів охорони здоров'я для забезпечення безперебійного надання медичної допомоги хворим були створені безпечні умови їх перебування (електронні системи оповіщення про повітряну тривогу, бомбосховища у підвальних приміщеннях). Такі безпечні умови дозволяють збирати здобувачів вищої освіти в лікувальних закладах і організовувати тренінги для відпрацювання різних практичних off-line. НФаУ були заключні договори про співробітництво з різними закладами охорони здоров'я м. Харкова, зокрема з КНП «Міська дитяча поліклініка №23» ХМР, КНП «Міська студентська лікарня» ХМР. Також громадська організація «Український фонд міжнародного розвитку» на підставі договору надає можливість відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти спеціальності 227 Терапія та реабілітація під час надання реабілітаційної допомоги військовослужбовцям ЗСУ.

Зазвичай тренінг з відпрацювання практичних навичок складається з двох частин. Спочатку викладач актуалізує теоретичні знання здобувачів вищої освіти, які є підґрунтям для опанування певною практичною навичкою. Потім відбувається безпосереднє відпрацювання конкретної практичної навички. Для навчання здобувачів вищої освіти виконання тієї чи іншої навички або маніпуляції використовувати модифіковану методику [4], яка включає послідовно 5 етапів: практична демонстрація навички викладачем, демонстрація навички викладачем з теоретичним поясненням кожного

елементу, відтворення навички здобувачем вищої освіти, поточна корекція виконання навички, систематизація і закріплення практичної навички. На першому етапі викладач самостійно демонструє практичну навичку на муляжі або на здобувачі-добровольці. В якості альтернативи можна використовувати навчальні відео фільми. На другому етапі викладач демонструє та коментує всі особливості виконання навички з детальним поясненням усіх аспектів та особливостей виконання. На третьому етапі – відтворення навички – кожен студент самостійно виконує продемонстровану викладачем навичку. За бажанням здобувача вищої освіти він може озвучувати по ходу мету і послідовність своїх дій. Бажано, щоб викладач та інші здобувачі вищої освіти не втручалися в процес виконання навички. Корекція виконаної навички буде відбуватися на наступному етапі, який включає детальний аналіз виконаної здобувачем вищої освіти навички чи маніпуляції з висвітленням усіх правильних і неправильних дій, упущень, з метою закріплення правильної дії, корекції помилок та неточностей. Участь в цьому етапі беруть як викладач, так і інші здобувачі вищої освіти, що дозволяє їм додаткового закріпити відпрацьовані навички. Останній етап – систематизація і закріплення практичної навички – реалізується шляхом того, що здобувач вищої освіти навчає інших здобувачів самостійно демонструючи практичну навичку і коментуючи кожен з етапів її виконання. Така методика дозволяє здобувачу вищої освіти, навчаючи свого колегу, вчиться самому і, даючи оцінку виконанню практичної навички своїм колегою, здобувач вищої освіти більшою мірою і сам засвоює дану практичну навичку.

Таким чином, співпраця НФаУ з закладами охорони здоров'я та громадськими організаціями на підставі договору про співробітництво дозволяє організувати відпрацювання практичних навичок з різних освітніх компонент в безпечних умовах в off-line режимі, що в свою чергу забезпечує досягнення програмних результатів навчання, закладених в робочій програмі відповідної освітньої компоненти.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 05.02.2024 № 49/204
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3564-IX#Text> (дата звернення: 04.03.2024)
2. Наказ «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»: Постанова Кабінету Міністрів України № 466 від 25.04.2013 р.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення: 04.03.2024)
3. Блощинський І. Г. Сутність та зміст поняття "дистанційне навчання" в зарубіжній та вітчизняній науковій літературі / І. Г. Блощинський. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. - 2015. - Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2015_3_4. (дата звернення: 04.03.2024)
4. Павляк А. Я. Досвід проведення практичного заняття з використанням інтерактивних методів формування професійних умінь у майбутніх медичних працівників. *Медична освіта*. 2019. № 1. С. 102–106.

УДК 801.675.2

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ЕФЕКТИВНОГО ПАРТНЕРСТВА З РОБОТОДАВЦЯМИ

Людмила Мірошниченко

ВСП ДАФК Східноукраїнський Національний Університет

імені В.В. ДАЛЯ

м. Слов'янськ, Україна

Взаємодія між освітніми закладами та роботодавцями є ключовим фактором успіху у формуванні компетентних фахівців, готових до викликів сучасного ринку праці. Ефективне партнерство з роботодавцями допомагає забезпечити актуальність навчальних програм та практичну цінність отриманої освіти, а також підвищує шанси студентів на успішне працевлаштування.

Метою дослідження є визначення основних аспектів практичної підготовки здобувачів освіти на засадах ефективного партнерства з роботодавцями та його вплив на якість освіти та розвиток молодих спеціалістів.

На сьогодні згідно зі Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр. [2] актуалізується питання щодо нарощування інституційного потенціалу закладів вищої освіти (ЗВО) за рахунок розширення їх інституційної автономії, а також посилення їх взаємодії з ринком праці в професійній підготовці фахівців. Метою цього є забезпечення відповідності випускників ЗВО вимогам потенційних роботодавців і формування в них професійних навичок, які є найбільш затребуваними на сучасному ринку праці.

У процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти зацікавленими сторонами виступають:

- роботодавці, які є замовниками кваліфікованих кадрів;
- ринок праці, який є регулятором й гармонізатором попиту та пропозиції на таких фахівців;
- заклад вищої освіти, який виступає виконавцем державного замовлення на підготовку кадрів, що забезпечує високий рівень професійної кваліфікації випускників і закладає фундамент їх конкурентоспроможності на ринку праці;
- ринок освітніх послуг, який є суб'єктом забезпечення якості вищої освіти й приведення її у відповідність до вимог ринку праці [1].

Особливості взаємодії цих сторін полягають в її ринковому регулюванні, організації на засадах соціального партнерства, орієнтації на європейські цінності й найкращі освітні практики, а сьогодні ще й обтяженості умовами воєнного стану, вимушеною міграцією та демографічним спадом.

Практична підготовка здобувачів освіти на засадах ефективного партнерства з роботодавцями має велике значення для якості освіти та розвитку молодих спеціалістів. Цей підхід дозволяє забезпечити студентам практичні навички та знання, необхідні для успішної кар'єри в майбутньому.

Співдружність ЗВО з ринком праці й роботодавцями має великий потенціал у підвищенні якості вищої освіти та забезпеченні її відповідності

потребами виробництва. Наприклад, обмін кращими освітніми практиками й фахівцями між виробничими чи невиробничими підприємствами й організаціями та ЗВО за принципом «з аудиторії – у лабораторію» і «з лабораторії – в аудиторію» реалізується, з одного боку, у неперервній практиці студентів на виробництві, а з іншого, у запрошенні найкращих фахівців галузі долучитися до навчання студентів із метою поширення свого професійного досвіду та мотивації майбутніх фахівців до обраної професійної діяльності [1].

На нашу думку, до основних аспектів практичної підготовки здобувачів освіти на засадах ефективного партнерства з роботодавцями можна віднести наступне:

1. Укладання угод про співпрацю з роботодавцями;
2. Можливість для здобувачів освіти проходження стажування або практики в різних організаціях, установах;
3. Взаємодія здобувачів освіти з роботодавцями, що сприяє розвитку їх професійної компетентності;
4. Розробка освітньо-професійних та/або освітньо-наукових програм за участі роботодавців;
5. Оцінка роботодавцями якості підготовки здобувачів освіти, а також надання рекомендацій для покращення навчального процесу.

Таким чином, вплив практичної підготовки на якість освіти та розвиток молодих спеціалістів має такі переваги:

1. Практична підготовка допомагає студентам отримати реальний досвід роботи в своїй обраній сфері, що підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.
2. Взаємодія з роботодавцями дозволяє студентам ознайомитися з вимогами ринку праці та розуміти, які навички та знання є необхідними для успішної кар'єри.
3. Практична підготовка допомагає студентам розвивати навички комунікації, роботи в команді, критичного мислення та інших навичок, що є важливими для їх подальшого професійного росту.

4. Взаємодія з роботодавцями дозволяє освітнім закладам враховувати актуальні потреби ринку праці та покращувати навчальні програми та методику навчання.

На жаль, в Україні існують деякі бар'єри, що заважають ефективному партнерству з роботодавцями. Основними бар'єрами є недостатня поінформованість бізнесу про можливості співпраці з ЗВО та орієнтованість бізнесу лише на швидке отримання прибутку

Основні бар'єри в ефективній взаємодії бізнесу та ЗВО:

- Бізнес недостатньо поінформований про можливості співпраці з ЗВО;
- Бізнес зорієнтований лише на швидке отримання прибутку;
- Складність узгодження правових аспектів інтелектуальної власності;
- У бізнесу недостатньо фінансових ресурсів для розширення партнерства з ЗВО;
- Проблеми конфіденційності інформації;
- Бізнес не розуміє реалій і умов роботи ЗВО;
- Відсутність конкретно визначених осіб у ЗВО, що відповідають за контакти з бізнесом.

Проте ці чинники, на думку представників бізнесу, є більш вагомими бар'єрами в розвитку співпраці. Вони вважають найбільшими перешкодами для налагодження співпраці нерозуміння вищими навчальними закладами реалій бізнес-світу та бюрократичність ЗВО.

Отже, практична підготовка на засадах ефективного партнерства з роботодавцями має значний вплив на якість освіти та розвиток молодих спеціалістів, допомагаючи студентам отримати практичні навички, знання про вимоги ринку праці та розвивати їх професійні навички. Взаємовигідною формою взаємодії на базі навчальних закладів може стати організація лабораторій, наукових центрів, базових кафедр. При такому співробітництві ЗВО отримує сучасне обладнання, розвиваються нові напрями роботи зі студентами. Роботодавці у такий шлях отримують можливість підготовки кадрів відповідно до специфіки компанії. Наукові центри та лабораторії

дозволяють бізнесовим структурам відбирати кращих студентів, надавати їм місце для проходження практики (стажування), згодом надати повноцінне робоче місце.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Луговий В. Вища освіта України: проблеми якості. Освіта і суспільство. 2020. № 10. С. 9. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2219/.
2. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022– 2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286- р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/286-2022-%D1%80>.

УДК 377

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕХНІКІВ ЗУБНИХ У ВІДДІЛЕННІ "СТОМАТОЛОГІЯ" КЗОЗ "ХАРКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ" ХОР НА ЗАСАДАХ СПІВРОБІТНИЦТВА З ЗУБОТЕХНІЧНИМИ ЛАБОРАТОРІЯМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Тетяна Уманська, Дарія Чиранова

КЗОЗ «Харківський обласний медичний фаховий коледж» ХОР

м. Харків, Україна

*Майстерність приходить тільки з практикою
і не може з'явитись лише під час читання інструкції
(Наполеон Хілл)*

Практична підготовка здобувачів освіти – одна з форм організації освітнього процесу та обов'язкова складова освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти, спрямована на завершення формування набутих компетентностей та отримання досвіду їх застосування, оволодіння сучасними формами організації праці, новітніми технологіями відповідно до спеціальності, ознайомлення з умовами провадження професійної діяльності.[1,с.1]

Практична підготовка фахівців за спеціальністю 221 "Стоматологія", ОПП "Стоматологія ортопедична " КЗО "Харківський обласний медичний фаховий коледж" Харківської обласної ради здійснюється згідно до нормативно-правової бази, яка складається з "Конституції України" , законів України "Про освіту", "Про фахову передвищу освіту" та ін., а також Положення про організацію освітнього процесу в нашому навчальному закладі.

Якість освіти – надзвичайно складна категорія: філософська, політична, управлінська, педагогічна, економічна. Вона визначає якість життя як окремого індивідуума, так і суспільства в цілому, оскільки характеризується не лише кількістю здобутих знань і навичок професійної діяльності, але й якістю особистісного, світоглядного, громадського розвитку кожної особистості.[3,с.6] Професійна компетентність наших випускників – це умови надання високого рівня стоматологічних послуг у майбутньому. Керівники стоматологічних клінік та зуботехнічних лабораторій зацікавлені в працівниках, які не тільки засвоїли базовий курс, навчилися використовувати в практичній діяльності свої знання, але й можуть творчо мислити. Такі працівники здатні грамотно працювати з інформаційними ресурсами, швидко адаптуються до мінливих професійних ситуацій, вільно комунікують з колегами та з пацієнтами.

Мета нашого колективу викладачів – підготовка сучасного конкурентоспроможного фахівця. А це можливо здійснити тільки на засадах ефективного партнерства з роботодавцями.

Наше відділення Стоматологія має багаторічну історію в цьому напрямку. Розглянемо наш досвід співпраці з зуботехнічними лабораторіями міста Харкова, з якими ми маємо договори про співпрацю.

Все почалось з проведення спільного заходу – конкурсу "Кращий зубний технік". Метою було підвищення рівня фахової підготовки студентів, виявлення та заохочення кращих, формування у майбутніх випускників потягу до постійного самовдосконалення, професійного росту, розвитку творчого потенціалу. До організації та проведення конкурсу були залучені провідні фахівці та керівники зуботехнічної лабораторії та викладачі відділення

"Стоматологія" нашого коледжу. Всім нам було дуже цікаво скористатись можливістю випробувати себе в умовах жорсткої конкуренції в змодельованій ситуації "працевлаштування". Передбачалась можливість реальність подальшого працевлаштування для переможців конкурсу.

Дуже важливою була співпраця з потенціальними роботодавцями з розумінням їх вимог до добору співробітників, що стало поштовхом до нашого відношення до викладання. Розуміння необхідності холістичного підходу до освітнього процесу, основою якого є зосередження уваги викладача на цілісній особистості студента. Головним стає не "викладання", а "отримання знань". В пріоритеті стає не відтворення інформації, а дослідження, дискусії, удосконалення. Ми турбуємось не тільки про інтелект, теоретичну та практичну підготовку нашого випускника, але й про його особистість.

На нашому відділенні взяли до уваги такий метод самоорганізації, самооцінювання, саморозвитку та самопрезентації студента, як портфоліо. Це комплект документів, що свідчить про досягнення його власника в усіх сферах життя – у навчанні, формуванні творчого та професійного потенціалу, у науково-дослідній роботі, спорті, участі в конкурсах, у волонтерській роботі. До портфоліо обов'язково додаються фотографії практичних робіт. Це різноманітні ортопедичні конструкції, щелепно-лицеві апарати, зубні протези, які виготовлені власноруч. І це є початком розуміння важливості навичок дентальної фотографії, як невід'ємної частини процесу сучасного зубного протезування.

В сучасних умовах, знаходячись в рідному Харкові, в зоні можливих бойових дій, викладачі нашого відділення активно співпрацюють із зуботехнічними лабораторіями. Всі ми розуміємо відповідальність та велику потребу України в наших випускниках. Багато кваліфікованих зубних техніків виїхали з нашого регіону в інші та за кордон. Спільними зусиллями наш колектив навчання здобувачів освіти проводить дистанційно. Велика кількість студентів знаходиться в різних регіонах України, також багато і за кордоном країни. Для створення однакових технічних умов для навчання, комунікації та

взаємодії студентів під час навчального процесу, уніфікації засобів взаємодії суб'єктів навчання, їхньої ідентифікації необхідне єдине віртуальне навчальне середовище (VLE) [2, с.12]. Наш колектив працює в системі Google Work Space for education. Теоретична підготовка має свої переваги. Лекційний матеріал надається на сучасному рівні доступно, долучаються відеоматеріали, презентації. Використовуємо в роботі як україномовний, так і англomовний контент та не обмежуємо доступ до матеріалів в часі. Враховуючи часову різницю в країнах перебування студентів, доступ до лекційного матеріалу цілодобовий.

В роботі зубного техніка найважливішою частиною навчання є практична підготовка. Практичне застосування навичок і результатів є важливим фактором мотивації студентів на кожному етапі вивчення дисципліни [2, с.42]. В наших умовах зовсім нелегко було організувати застосування на практиці компетентностей, набутих під час теоретичних занять. Викладачі розробили посібники та методичні рекомендації до самостійної роботи студентів, щоденники до практичних занять. Ті студенти, що знаходяться у місті Харкові та в Харківській області забезпечені моделями для роботи. А тих студентів, які знаходяться в інших містах України, ми спрямовуємо до зуботехнічних лабораторій за місцем їх тимчасового перебування. Особливо приємно те, що допомагають не тільки підприємства України, але й Німеччини. На моделях здобувачі освіти виконують надані викладачами завдання, фотографують свої роботи, знімають відео технологічного процесу та надсилають (фото1). Ці роботи аналізуються, визначаються окремі помилки та шляхи їх усунення.

Навіть в тих складних умовах, в яких ми всі знаходимось, наші студенти беруть участь у науково-дослідницькій роботі. Наприкінці квітня ми плануємо провести конференцію, на якій будуть представлені науково-дослідні та пошукові роботи наших студентів.

Важливою частиною практичної підготовки здобувачів освіти кваліфікації зубний техник є виробнича та переддипломна практики (фото 2). На цьому етапі студенти удосконалюють практичні навички, отримані під час

навчання, набувають навички комунікації та роботи в колективі, формують відповідальність за доручену роботу, налаштовуються на майбутню професійну діяльність. Колектив відділення "Стоматологія" КЗОЗ "Харківський обласний медичний фаховий коледж" Харківської обласної ради здійснює підготовку майбутніх фахівців на засадах ефективного партнерства з майбутніми роботодавцями і дякує їм за багаторічну співпрацю, яка спрямована на підвищення якості надання стоматологічної допомоги населенню.

Фото 1. Виконання практичного завдання з Техніки виготовлення знімних протезів

Фото 2. Під час виробничої практики

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. ПОЛОЖЕННЯ про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти Наказ Міністерства освіти і науки України 02 травня 2023 року № 510
[URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1055-23/stru#Stru](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1055-23/stru#Stru)
2. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. МОН України.
[URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchannya/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchannya/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf)
3. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. – Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. – 176 с. [Електронний ресурс]. –
https://lib.iitta.gov.ua/717657/1/Посібник_якість%20вищої%20освіти.pdf

Тези

УДК 331.105.6

ПАРТНЕРСТВО З РОБОТОДАВЦЯМИ, ЯК ЗАЛОГ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ

Надія Бєлих

**Харківський фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну
м.Харків, Україна**

В останні роки якість сучасного освіти як результат надання освітньої послуги визначається тим, наскільки у випускників сформовані компетенції – здатність застосовувати засвоєні знання до вирішуваних професійних завдань, мати достатній рівень спеціальної підготовки та широкий професійний кругозір.

Компетентна орієнтація передбачає інтенсифікацію взаємодії навчальних закладів з роботодавцями, залучення досвідчених фахівців, проведення

практики в конкретних організаціях, здатних згодом стати базовими для проведення практик різного виду.

У нашому коледжі під час підготовки техніків-будівельників серед найбільш поширених напрямів спільної діяльності коледжу та роботодавців виділяються:

- практичне навчання студентів на реальних робочих місцях;
- до спектру освітніх послуг, затребуваних на ринку праці, входить навчання на автоматизованій кошторисній програмі;
- проведення представниками роботодавців – спеціалістами-практиками навчальних занять на виробництві, в тому числі лекцій, майстер-класів, ділових ігор та ін;
- роль роботодавців та голова комісії із захисту дипломних проєктів випускників;
- участь роботодавців у науково-практичних студентських конференціях коледжу;
- працевлаштування випускників;

Найбільш тісний характер взаємодії коледжу та роботодавців набувається у процесі проходження студентами різних практик, у професійно-практичній підготовці студентів в умовах реальної професійної діяльності. Саме практики забезпечують набуття студентами першого професійного досвіду роботи. До числа задач, що стоять перед коледжами та роботодавцями по формуванню затребуваних ринком праці професійних компетенцій в умовах навчальних та виробничих практик, належать:

- поєднання компетенцій, що освоюються в рамках ОВП та змісту практики; визначення відповідності заданих компетенцій видам професійної діяльності, які виконуються студентами на робочих місцях під час практик; До значних завдань, що стоять перед вузами та роботодавцями,
- складання списку професійних компетенцій, які будуть придбані або розвинені студентами у процесі практики; компетенцій, які запрошуються конкретними роботодавцями – партнерами коледжу;

- узгодження хорошої сукупності педагогічних та виробничих умов для ефективного формування професійних компетенцій студентів у процесі практик з урахуванням їх індивідуальних творчих здібностей, професійних інтересів та перспектив;

- отримання коледжами зворотного зв'язку від роботодавців про рівні сформованості професійних компетенцій з метою подальшого коригування та удосконалення ОВП, підвищення ефективності програм навчання у ВНЗ, загалом.

Підсумовуючи, можна констатувати, що ефективність взаємодії коледжів та роботодавців для підвищення якості підготовки професійних кадрів значно зростає, якщо навчальним закладам вдається здійснити переведення своїх стратегічних партнерів-роботодавців з позиції сторонніх спостерігачів та пасивних споживачів освітніх послуг у позицію зацікавлених учасників професійно-сприятливих студентів. компетенції, що відповідають вимогам сучасного ринку праці.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Процаков В. Як зміцнити соціальне партнерство / В. Процаков. // Праця і зарплата. – 2003. – №48. – С. 4–5.

УДК 378.147.091.33-027.22:615.15]:658.114.2-057.15

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ: СПІВПРАЦЯ З ПАРТНЕРАМИ ТА РОБОТОДАВЦЯМИ

Наталя Краснокутська, Тетяна Молчанова

Черкаська медична академія

м. Черкаси, Україна

Для формування професійних компетентностей майбутніх фармацевтів має важливе значення співпраця з партнерами та роботодавцями

фармацевтичної галузі. Мета освітнього процесу полягає у необхідності врахування сучасних соціально-економічних реалій ринку праці в умовах сьогодення. Умовами сучасного ринку праці є відповідність професійно-практичної підготовки здобувачів освіти вимогам освітніх стандартів та потребам суспільства і роботодавців.

Партнерами освітнього фармацевтичного процесу в академії є Національний фармацевтичний університет, Житомирський БФФК, НМУ ім. Богомольця, з якими укладені угоди про удосконалення освітньої роботи, обміну методиками навчання, підготовка фахівців за інтегрованими навчальними планами, проведення сумісних конференцій, семінарів, форумів та інших заходів з залученням здобувачів освіти. Представники навчальних закладів-партнерів проводять професійно-орієнтаційні зустрічі щодо подальшого підвищення рівня освіти фармацевтів.

Черкаська медична академія також тісно співпрацює з роботодавцями міста у фармацевтичній галузі: аптеки міста, Всеукраїнська аптечна мережа «Подорожник», фармацевтичне підприємство «Юрія-фарм», Центр персоналізованої фармації «Хемотека», тощо.

Під час проходження виробничих та переддипломних практик в аптеках, здобувачі освіти мають змогу ознайомитися з виробничим процесом виготовлення ліків, наказами та інструкціями МОЗ України в дії, новими лікарськими препаратами, їх аналогами, а також документацією, що ведеться в аптеці, роботою медичних представників фармацевтичних фірм, та поєднати теоретичні знання з практичною підготовкою.

Представники аптечної мережі під час онлайн-зустрічі доносять головну місію, як зробити якісну фармацевтичну опіку доступну кожному. Надають інформацію щодо працевлаштування, як себе реалізувати в майбутній професії за допомогою SOFT SKILLS (тайм менеджмент, організованість, публічні виступи, комунікативність, діджиталізація) та відповідають на запитання майбутніх фармацевтів. Таки зустрічі зацікавлюють здобувачів освіти перспективою праці та кар'єрного росту.

Практична підготовка здобувачів освіти проводиться і на фармацевтичних підприємствах під час вивчення предмету «Основи технології виробництва лікарських та косметологічних засобів». Студенти мають змогу ознайомитися безпосередньо з виробничим процесом виготовлення інфузійних ліків та протипухлинних стерильних лікарських препаратів.

Роботодавці фармацевтичної галузі відзначають важливість наявності у випускників вищих навчальних закладів ґрунтовних знань, умінь і навичок, а також готовності до професійної діяльності, а студенти-випускники мають змогу обирати різні напрямки фармацевтичної діяльності.

Співпраця навчального закладу і роботодавця – це перспективний шлях вирішення багатьох проблем, що виникають в процесі підготовки майбутніх фармацевтів та їх подальшого працевлаштування.

Секція

***Професійне
самовдосконалення
педагогічного працівника***

УДК 377:004.32

З ДОСВІДУ РОБОТИ МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗФПО МІСТА ДНІПРО

Алла Гончарова¹, Лариса Свириденко²

**¹Фаховий міський базовий коледж зварювання та електроніки
імені Є.О. Патона**

**²Дніпровський політехнічний фаховий коледж
Дніпро, Україна**

Якісна освіта неможлива без висококваліфікованого викладача, який володіє інноваційними освітніми технологіями, постійно вдосконалює свою педагогічну майстерність. Для цього повинен бути педагогічний майданчик, де викладачі мають можливість вивчити досвід своїх колег, отримати нові знання щодо впровадження сучасних методів і засобів ведення освітнього процесу, самовдосконалюватися. Для викладачів хімічних дисциплін закладів фахової передвищої освіти міста Дніпро таким майданчиком є міське методичне об'єднання.

Міське методичне об'єднання викладачів хімічних дисциплін (ММО) було створено ще 2001 році при міському базовому технікумі, тепер це Фаховий міський базовий коледж зварювання та електроніки імені Є.О. Патона, який координує і здійснює методичний супровід діяльності ММО.

Основним завданням ММО є вдосконалення науково-методичної підготовленості педагогічних працівників закладів освіти шляхом вивчення перспективного досвіду роботи, впровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій, форм і методів роботи, сучасних технічних засобів навчання.

ММО об'єднує викладачів хімічних дисциплін з 19 закладів фахової передвищої освіти міста Дніпро. За час існування ММО змінювалася тематика і вдосконалювалися форми і методи проведення засідань. Професійне

спілкування викладачів відбувається під час традиційних міських науково-методичних конференцій «Хімічна освіта», фокус-груп, круглих столів, тренінгів і майстер-класів, що проводяться згідно плану роботи ММО. Такі зустрічі викликають жвавий інтерес і дозволяють поділитися професійними «секретами» і здобутками, з'ясувати певні моменти застосування тих чи інших технологій, обговорити особливості чинних нормативних документів.

Переважна більшість членів ММО є викладачами вищої категорії, які ефективно застосовують методи традиційного та інноваційного навчання. Використання сучасних цифрових інструментів та елементів медіаграмотності на різних етапах занять з хімічних дисциплін сприяє формуванню інформаційно-цифрової компетентності здобувачів освіти.

Досвідчені викладачі на засіданнях ММО діляться своїм досвідом проведення занять. Так високий науково-методичний рівень роботи демонструє викладач Дніпровського технолого-економічного фахового коледжу кандидат технічних наук Слободнюк Р. Є., який має в своєму доробку видані друковані підручники та навчальні посібники [1]-[4], електронний посібник з аналітичної хімії (скорочене посилання: <http://surl.li/rpibg>).

Досвідом застосування інноваційних технологій Р.Є.Слободнюк ділиться під час відповідних тренінгів і майстер-класів, що традиційно користуються великою популярністю серед членів ММО і отримують найкращі відгуки фахівців. Р.Є.Слободнюк є автором завдань автоматизованого тестування на платформі «Всеосвіта» щорічного конкурсу «Кращий знавець хімії». Викладачі та студенти відмічають оригінальність формулювання завдань, їх відповідність програмі і задачі виявлення найбільш обдарованих здобувачів освіти. Результати наукової, методичної та педагогічної діяльності Слободнюка Р.Є. занесено до Каталогу педагогічного досвіду та інноваційних технологій, що вивчалися у закладах фахової передвищої освіти. Викладач ділиться своїм досвідом серед колег, виступає на наукових конференціях. Слободнюк Р.Є. є переможцем (I місце, 2018 рік) і призером (III місце, 2021 рік) конкурсу професійної майстерності «Педагогічний Оскар», що започаткований

Національною академією педагогічних наук України. Нагороджений нагрудними знаками «Відмінник освіти України» та «Василь Сухомлинський». Р.Є.Слободнюк при викладанні хімічних дисциплін загальноосвітньої та фахової підготовки активно використовує сучасні освітні платформи: Phetcolorado, Molview, Javalab, Chemieinteraktiv, Chemix.org, Всеосвіта.

Надзвичайно цікаво працює творча група викладачів Дніпровського фахового коледжу енергетичних та інформаційних технологій у складі Сальникова О.Л., Лушня Н.В., Аксьонова О.С. Висококваліфіковані досвідчені фахівці за допомогою цифрових інструментів створюють умови для формування активної освітньої траєкторії кожного студента. Викладачі дотримуються правила під час одного заняття використовувати не більше двох інструментів або платформ як доповнення до традиційних форм і методів ведення заняття. Їх використовують для:

- повідомлення нового матеріалу (презентації в Google, PowerPoint, Prezzi, відео YouTube, інтелект – карти);
- організації групової роботи (створення групових презентацій, інтерактивна дошка Padlet, Google сайт);
- актуалізації опорних знань (платформи Learningapps, Google Forms, інтерактивна дошка Padlet);
- перевірки і закріплення знань, формування критичного мислення (Canva);
- підведення підсумків заняття, рефлексії (онлайн – опитування в Google Meet, опитування в Google формах).

На міській конференції «Інноваційні підходи в хімічній освіті», що відбулася 21 грудня 2023 р, творча група презентувала конкретний досвід поєднання застосування як традиційних, так і цифрових інструментів на різних етапах заняття – дослідження з теми «Загальна характеристика металів. Фізичні властивості металів на основі їхньої будови. Застосування металів та їхніх сплавів»[5, с.3].

Викладач Відокремленого структурного підрозділу «Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного аграрно-економічного

університету» С.А.Рівна вдало використовує дослідницькі проекти у розвитку не лише фахових, а і життєвих компетентностей студентів, вважаючи, що методика викладання хімії має для цього необмежені можливості. Найшвидше, з точки зору фахівця, вони формуються під час експериментальних досліджень. Досвід роботи С.А.Рівної у формуванні життєвої компетентності студентів тісно пов'язаний із STEM/STEAM проектами, STEM-квестами. Для організації STEM середовища найчастіше використовуються такі Google сервіси як GoogleDocs – редактори текстів, GoogleSites – конструктор простих сайтів, GoogleForms – онлайн-сервіс, що забезпечує зворотний зв'язок, проведення різних опитувань, вікторин, створення анкет, тестів, Gmail – безкоштовна електронна пошта, GoogleSlides – презентаційна програма. Зручними у використанні також є Trello – онлайн-менеджер, Padlet, Linoit – віртуальні дошки, Canva - платформа графічного дизайну. Кожен STEM/STEAM проект для здобувачів освіти обов'язково завершується презентацією індивідуальної чи групової роботи, обміном вражень, рефлексією. Результати найцікавіших, на погляд викладача, дослідницьких та STEM/STEAM проектів, проведених студентами ВСП «Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного аграрно-економічного університету» зібрані в інтерактивній книзі, створеній в онлайн-редакторі BookCreator:

<https://app.bookcreator.com/l/-NiK0GhPS85WgtkLuTAV?c=B5QZNCf>.

Викладач Дніпровського індустріального фахового коледжу О.Г.Ларчікова має цікавий досвід створення і використання електронного посібника в онлайн-конструкторі GOOGLESITE. Метою створення електронного посібника було впровадження в освітній процес електронного підручника з хімії, який в силу своєї інтерактивності, мав би потужні можливості та дозволив студенту прямо занурюватися у потрібну йому тему, а це один з найбільш дієвих способів підвищення ефективності навчання. Використання кольорової комп'ютерної анімації, високоякісної графіки, відеоряду, схемних, формульних, довідкових презентацій дозволяє уявити курс, який вивчають, у вигляді послідовного або розгалуженого ланцюжка

динамічних картинок з можливістю переходу (з поверненням) в інформаційні блоки, що реалізують ті чи інші конструкції або процеси.

Викладач Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж електрифікації Дніпровського державного аграрно-економічного університету» О.В.Потапова велику увагу приділяє міждисциплінарним зв'язкам предметів природничого циклу (хімії, біології і фізики), що дають можливість показати гармонію будови та організації всіх систем планети, а також розглядати людину як частину глобальної системи, яка в той же час є самостійною системою. О.В.Потапова акцентує увагу студентів на тому, що здоров'я є однією з головних цінностей життя людини і, водночас, важливою умовою успішного соціального та економічного розвитку суспільства. Задачу показати здобувачам освіти гармонію будови Всесвіту й організму людини викладач О.В.Потапова вирішує не лише на заняттях з хімії та біології, але і в позанавчальній роботі. Виховні заходи, що проводить О.В.Потапова, відрізняються цікавістю ідеї та високим рівнем її реалізації. Студенти, залучені до творчого процесу, демонструють неабиякі таланти та здібності, а результат сумісної творчості не залишає байдужим глядачів. Заняття та виховні заходи О.В.Потапової супроводжуються талановитими авторськими мультимедійними презентаціями, що відрізняються змістовністю та високим рівнем художнього оформлення. Для створення презентацій використовується програма Power Point, яка надає можливості й анімації, та графічний редактор Figma. Викладач вміє швидко знаходити необхідну інформацію, оцінювати її достовірність та релевантність, а також застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації даних, володіє широким спектром інструментів та технологій для роботи з інформацією, включаючи пошукові системи, бази даних, аналітичні програми та електронні бібліотеки. У своїй роботі при дистанційному навчанні викладач використовує різні платформи (Zoom, Googlemeet, Skype), а також месенджери Telegram та Viber, що дає можливість індивідуального підходу до кожного студента. Для оцінки знань студентів використовуються платформи для тестування: Learning, Online Test Pad, сайти «На урок» і «Всеосвіта».

Цифрові технології збагачують традиційні методики новими способами представлення навчальної інформації і способами взаємодії викладачів зі здобувачами освіти під час яких студент включається в інформаційну співдію з урахуванням його потреб, створенням умов для його самореалізації, співпраці, рефлексії. Викладачі хімічних дисциплін ЗФПО Дніпра успішно використовують цифрові технології з метою інтенсифікації освітнього процесу, покращення якості навчання та ефективної комунікації як під час занять в аудиторії, так і дистанційно.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Слободнюк Р.Є. Аналітична хімія та аналіз харчової продукції: Навчальний посібник / Р.Є. Слободнюк, А.Б. Горальчук. — К: Видавничий дім «Кондор», 2018. — 336 с.
2. Слободнюк Р.Є. Курс аналітичної хімії продукції: Навчальний посібник / Р.Є. Слободнюк. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. — 256 с.
3. Слободнюк Р.Є. Хімія для підготовчих відділень: Підручник / Р.Є. Слободнюк, Г.С. Маслак, Н.І. Цокур, Г.В. Долгих. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. — 402 с.
4. Слободнюк Р.Є. Загальна та неорганічна хімія: лабораторний зошит-практикум та дидактичні матеріали / Слободнюк Р.Є., Сеферова М.Ф., Маслак Г.С., Нетроніна О.В. — Дніпро: Ліра, 2021. — 162 с.
5. Сальникова О.Л., Лушня Н.В., Аксьонова О.С., Попович О.М. Використання сучасних цифрових інструментів та елементів медіаграмотності на різних етапах компетентісно орієнтованого заняття з хімії: зб. тез доп. Міська наук.-метод. конф. (м. Дніпро, 21 грудня 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 3–5

УДК 377

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Вікторія Замураєва, Ігор Замураєв

Дніпровський політехнічний фаховий коледж

м. Дніпро, Україна

Вік живи, вік навчайся. Ця мудрість ніколи не застаріє, бо це не просто слова, але й вимоги до сьогодення. Підвищення особистого професійного рівня

педагогічного працівника є невід'ємною частиною його професійного зростання та розвитку. Сучасний розвиток освітнього процесу потребує спеціалістів, які здатні опановувати новітні технології та творчо і професійно використовувати їх у плануванні та організації навчального процесу. «Недостатньо тільки отримати знання, їх треба застосувати. Недостатньо тільки бажати, треба діяти», - Йоганн Вольфганг фон Гете. Робота над собою, над підвищенням рівня своєї компетентності та навчання новим компонентам в організації навчального процесу - це найкращий спосіб допомогти собі, як особистості, вийти на новий професійний рівень.

Кожен з нас повинен ставити перед собою особисту мету, тому що іноді відсутність мети в житті може перешкоджати особистому розвитку. Безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення педагогічного працівника складається з підвищення професійної педагогічної компетентності, вдосконалення та розширення знань, умінь та навиків педагогічного досвіду шляхом самоосвітньої роботи.

Педагог повинен не тільки вміти керувати власним розвитком, а й намагатися спрямувати свої творчі сили на пошук нових шляхів розвитку, навчання і виховання.

Рухаючись у цьому напрямку треба зробити певні кроки. Одним із таких кроків до самовдосконалення педагогічного працівника є участь у професійних конкурсах, конференціях, вебінарах та майстер-класах. Інформація, яку отримує викладач під час обговорення широкого спектру інформації та питань, дає змогу перевірити власні теорії та поспілкуватися з колегами по професії. Відбувається обмін інформацією, обговорення нових форм та засобів подачі матеріалу на заняттях та шляхи її реалізації. Цей процес спрямований на підвищення особистої компетентності педагогічного працівника в різних напрямках його професійної діяльності.

Сучасні засоби дозволяють не тільки підіймати та обговорювати питання вдосконалення педагогічного процесу, а ще й візуалізувати навчальний матеріал. Використання різних форм відео матеріалу, використання і

впровадження у навчальний процес електронних освітніх ресурсів надає змогу ще більше покращити та пришвидшити обмін інформацією. Це підвищує рівень професійної майстерності педагогічного працівника.

Педагог має не лише майстерно володіти професійними знаннями та вміннями, а й вміти на практиці творчо їх використовувати на свою користь. А також запроваджувати, втілювати в освітній процес найкращі задумки та проекти. Професійна компетентність педагога підвищується в процесі набуття нових знань, норм, цінностей, здібностей, завдяки безперервному самонавчанню, самовдосконаленню і самореалізації.

Необхідність цих інновацій зумовлена вимогами до покращення та оновлення освітнього процесу в умовах сьогодення та залучення до його реалізації інформаційно-комунікаційних технологій, а також використання інтернет-ресурсів. Цей процес зосереджується на пошуку нових засобів, пристосувань та інноваційних поглядах на способи подачі інформації здобувачам освіти.

Використання відео матеріалів стає невід'ємною частиною процесу здобуття та засвоєння як нового матеріалу, так і повторення та закріплення пройденого.

Не дивлячись на те, що фізична культура - це більшою частиною практичні заняття, є тут місце і теорії. Так в процесі вивчення та закріплення практичного матеріалу є можливість використання діаграм, слайдів або навчального фільму. Таким чином, здобувачі освіти можуть активізувати свою пізнавальну діяльність, усвідомлюючи користь фізичних вправ і здорового способу життя. Особливо це стосується проведення інструктажів з охорони здоров'я та правил з техніки безпеки, під час проведення занять з різних видів спорту та розвитку фізичних якостей, що істотно змінює систему попередження травматизму.

Однією із форм професійного самовдосконалення педагогічного працівника є також презентації, які передбачають передачу інформації від педагога до аудиторії, яка підкріплюється візуальними засобами. Презентація

допомагає переусвідомити та доповнити візуальними матеріалами навчальний процес, допомагаючи здобувачам освіти переносити здобуті знання у практику.

Необхідна додаткова спеціальна підготовка, яка може підвищити компетентність педагогічного працівника у більш професійному застосуванні та використанні електронних, програмних та інформаційних компонентів. Так само і використання інтернет-ресурсів, які надають можливість досягти максимальних результатів. Це допомагає вирішити завдання стосовно точності виконання вправ і навчальних завдань під час засвоєння, закріплення та удосконалення навчального матеріалу. В результаті відбувається інтелектуальний розвиток педагогічного працівника, розширюється його кругозір. Це сприяє поглибленню процесу безперервності інтелектуального розвитку й вироблення відповідних професійних навичок та умінь, забезпечує невід'ємний зв'язок теорії та практики.

Замало покращувати тільки рівень професійної майстерності. Для успішної самореалізації педагогічний працівник повинен мати високий рівень критичного мислення. Воно дозволить по новому дивитися на вже набуту інформацію та заново переосмислювати вже наявний попередній досвід.

Педагогу необхідно сформувати свій особистий індивідуальний підхід, як основу реалізації власного орієнтованого розвитку. Це вкрай необхідно для набуття впевненості у своєму майбутньому, подолання складних обставин теперішнього часу, так і заради перспективи свого подальшого життя, творчої самореалізації. У рамках цього процесу викладач формує навички, необхідні для реалізації цих цілей на практиці. «Ви повинні мати певний рівень невдоволення, щоб відчути бажання зростати», - Ідову Коєнікан. Тому що зміна дорівнює самовдосконаленню.

Рівень розвитку сучасної освіти вимагає від педагогічного працівника виконання багатьох різних ролей. Відповісти вимогам сьогодення неможливо без наполегливої щоденної творчої праці та підвищення свого професійного рівня.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Золоті цитати про саморозвиток для буковинців [Електронний ресурс] // сайт міста Чернівці. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.0372.ua/news/2561186/zoloti-citati-pro-samorozvitok-dla-bukovinciv>.
2. Остапчук О. Інноваційні процеси в освіті: пошук істини триває / Остапчук О. // Підручник для директора. – 2003. – №4. – с. 3-8.

УДК 377.5

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Галина Заєць

**Красноградський аграрно - технічний фаховий коледж
імені Ф.Я. Тимошенка
м. Красноград, Україна**

Професійне самовдосконалення педагогічного працівника закладів фахової передвищої освіти зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, політичному житті країни, викликанням глобалізації, об'єктивними потребами підвищення якості освіти в умовах децентралізації, необхідністю розроблення нових технологій саморозвитку й самовдосконалення педагогічних працівників з урахуванням їхніх особистісно-професійних запитів і потреб, для забезпечення розвитку професійної компетенції та професійного досвіду.

Викладачі Красноградський аграрно - технічний фаховий коледж імені Ф.Я. Тимошенка реалізують професійне самовдосконалення відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закону України «Про фахову передвищу освіту», Розділ ІХ учасники освітнього процесу стаття 58 Педагогічні та науково-педагогічні

працівники закладів фахової передвищої освіти та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, Постанови Кабінету Міністрів України № 800 від 21 серпня 2019 року «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Самовдосконалення педагогічного працівника це свідомий цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійної компетентності та розвитку професійно значущих якостей у відповідності із зовнішніми соціальними вимогами, умовами професійної діяльності і особистою програмою розвитку.

Удосконалення рівня професійної компетентності – один з основних напрямків реформування системи освіти.

Головні нормативно-правові документи Міністерства освіти і науки України свідчать: Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані: постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність, забезпечувати безперервний професійний розвиток; виконувати освітньо-професійну програму для досягнення здобувачами освіти передбачених нею результатів навчання; дотримуватися академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами освіти в освітньому процесі та дослідницькій діяльності, дотримуватися педагогічної етики; настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства; виховувати у здобувачів фахової передвищої освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних культурних цінностей України; формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності дотримуватися конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

Закон України «Про фахову передвищу освіту» Розділ IX Стаття 62 «Обов'язки педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів фахової передвищої освіти».

Таким чином, основною формою професійного самовдосконалення педагогічних працівників Красноградського аграрно - технічного фахового коледжу імені Ф.Я. Тимошенка є цілеспрямована самоосвітня діяльність.

Удосконалюючи самоосвітню діяльність педагогічний працівник формує авторитет педагога серед студентів, батьків, колег. Творчо працюючий педагог – участь з різного роду конференціях, вебінарах, підвищуючи регулярно педагогічну кваліфікацію, сам створює свій особистий імідж.

А хто не хоче відставати, мусить рухатися вперед, і не зупинятися, досягнувши вершини, а підійматися вище. У цьому і полягає основна місія сучасного педагога. Вже не достатньо бути на лекціях, семінарських, практичних чи лабораторних заняттях актором, режисером, психологом і компетентним фахівцем.

Педагогічний працівник має передбачувати готовність до застосування нових освітянських ідей, здатність постійно навчатися, бути у постійному творчому пошуку. Адже за словами В.О. Сухомлинського «педагог повинен більше працювати не на заняттях, а готуючись до них» спостереження і вивчення документації, бесіди і анкетування та їх правильний аналіз допоможуть визнати відповідність рівня професійного самовдосконалення діяльності викладача, а саме:

Професійні уміння

1. Перспективні – адекватно сприймати й розуміти психіку студентів.
2. Конструктивні – ставити ясні цілі, висовувати завдання, проєктувати навчально-виховний процес.
3. Експресивні - ефективно виражати свої емоції, володіти собою.
4. Академічні – знайомитися позитивною діяльністю.
5. Дидактичні – передавати свої знання та вміння.
6. Комунікативні – спілкуватися, впливати на людей.
7. Організаторські – організовувати діяльність студентів та свою власну.
8. Дослідницькі – виявляти, вивчати, вирішувати проблеми.
9. Спеціальні – за характером спеціальності.

Тобто, основним результатом діяльності закладу фахової передвищої освіти повинна стати не тільки система знань, умінь і навичок студентів, але і реалізація необхідної потреби якостей які забезпечать успіх в професійному самовдосконаленні педагогічного працівника в умовах сьогодення.

Програма самовдосконалення педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти забезпечує поєднання теоретичного матеріалу з практичною спрямованістю на вирішення конкретних завдань і проблем професійного розвитку педагогічних працівників професійної освіти.

Основними завданнями самовдосконалення педагогічних працівників в умовах сьогодення коли Україна переживає воєнний стан є :

1. Засвоєння основних принципів самоосвітньої діяльності;
2. Організація різними методами самоосвітньої діяльності.
3. Мотивування до професійного саморозвитку самовдосконалення.
4. Визначення особистісного рівня професійної компетентності на підставі самодіагностики.
5. Підвищення загального рівня професійної майстерності педагогічних працівників.
6. Раціональне планування стратегії професійного самовдосконалення з урахуванням основних напрямків розвитку освіти.
7. Проведення моніторингу професійного самовдосконалення.

Висновок: Методологічним аспектом самоосвіти, самовиховання і самовдосконалення є визначення об'єкта, предмета, мети і завдання навчальної дисципліни, актуальність і проблемність курсу, роль і місце дисципліни у системі психолого-педагогічних дисциплін. Вивчення базової термінології і категорії навчального курсу, структури навчального курсу, організаційно-методичне забезпечення.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Вайніленко Т.В. Основи професійного самовдосконалення педагога: мет. рекомендації К: НПУ 2005 – 250 с.

2. Кучерявий О.Л. Професійне самовиховання у вищій школі: навч. посібник для студ. ВНЗ К: Освіта України 2010 – 1999 с.
3. Яворська Г.Х. Сутність проблемного формування особистості професіонала. Одеса, 2002 – с. 104 -112.
4. Закон України «Про фахову передвищу освіту» - 2019 р.

УДК 37.091.12:111.62:377

РОЛЬ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Надія Сеньків, Вікторія Ходаківська, Ольга Приступко

Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж

м. Житомир, Україна

Освітня сфера постійно змінюється і вдосконалюється, і педагоги повинні бути готові до цих змін. Професійне вдосконалення допомагає педагогам адаптуватися до нових вимог, стандартів, технологій та методик навчання. Якісна освіта є основою для успішного розвитку суспільства, а професійно вдосконалені педагоги забезпечують високу якість освіти для кожного здобувача освіти. Професійне вдосконалення допомагає педагогам оновлювати свої знання та вміння відповідно до новітніх тенденцій у сфері освіти. Це дозволяє їм ефективніше працювати зі студентами, впроваджувати нові методи навчання та виховання, а також підвищує загальний рівень освітнього процесу. Професійне вдосконалення стимулює педагогів до пошуку нових інноваційних методик та підходів до навчання, які можуть покращити результативність їхньої роботи. Це може включати в себе впровадження інтерактивних технологій, диференційоване навчання, проектну роботу тощо.

Самовдосконалення допомагає педагогам оновлювати свої знання та вміння відповідно до сучасних вимог у сфері освіти. Це дозволяє їм краще впоратися з викликами навчання, розвивати нові методики та стратегії, а також удосконалювати свої педагогічні навички. Під час участі в професійних тренінгах, семінарах чи курсах викладачі здійснюють взаємодію з колегами, обмінюючись досвідом та ідеями. Це може стимулювати їхню мотивацію та підвищувати задоволення від роботи. Участь у професійному вдосконаленні може відкривати нові можливості для кар'єрного зростання педагогів. Вони можуть отримати нові кваліфікації, сертифікати та інші документи, які збільшують їхню конкурентоспроможність на ринку праці. Педагоги, які систематично вдосконалюють свої навички, можуть краще впоратися зі складними ситуаціями, використовувати ефективніші методи навчання та стимулювати активну участь здобувачів освіти в навчальному процесі. Кращі навички та підвищена компетентність допомагають педагогам покращувати взаємодію зі студентами та їхніми батьками, що сприяє позитивному клімату в навчальному закладі та підвищує успішність студентів.

Основними формами та методами професійного вдосконалення можна вважати:

- ✓ Семінари та тренінги.
- ✓ Курси підвищення кваліфікації.
- ✓ Менторство та консультування.
- ✓ Самостійне вивчення та саморозвиток.
- ✓ Мережеві ресурси та онлайн-курси.

Звичайно, самоосвіта грає важливу роль у професійному розвитку педагогів, оскільки дозволяє їм незалежно вдосконалювати свої знання та навички. Ось деякі форми самоосвіти для педагогів:

- ✓ Читання професійної літератури: Педагоги можуть вчитися самостійно, читаючи фахові книги, статті, наукові журнали та інші матеріали, пов'язані з освітою, педагогікою, психологією та суміжними галузями.

- ✓ Участь у вебінарах та онлайн-курсах: Інтернет надає безліч можливостей для самоосвіти. Педагоги можуть відвідувати вебінари та викладачів з різних країн та отримувати нові знання та практичні навички.
- ✓ Розвиток професійного блогу: Створення власного блогу або ведення професійного журналу може стати ефективним способом відстежування та відображення власного професійного розвитку, а також обміну досвідом з іншими педагогами.
- ✓ Участь у веб-порталах та форумах: Активна участь у спільнотах педагогів на веб-порталах та форумах дозволяє педагогам обмінюватися ідеями, практичним досвідом та знаннями з колегами.
- ✓ Самостійне дослідження та проектна діяльність: Педагоги можуть вчитися, роблячи власні дослідження, вивчаючи нові методики навчання або розробляючи власні навчальні проекти.
- ✓ Вивчення мультимедійних матеріалів: Використання відеоуроків, аудіокурсів та інших мультимедійних матеріалів допомагає педагогам засвоювати матеріал швидше та ефективніше.
- ✓ Участь у конференціях та семінарах: Педагоги можуть відвідувати конференції та семінари як слухачі або виступати з доповідями, ділитися своїм досвідом та вивчати нові тенденції та методики в освіті.

Однак у процесі професійного вдосконалення педагогічного працівника виникають певні виклики та перешкоди, а саме:

- ✓ Недостатня часова міцність: багато педагогів відчують нестачу часу для самоосвіти через зайнятість навчальним процесом, підготовкою до уроків, оцінюванням робіт тощо. Знайти час для самостійного навчання може бути складно, особливо коли він конкурує з іншими обов'язками.
- ✓ Обмежений доступ до ресурсів: деякі педагоги можуть зіткнутися з перешкодами у доступі до якісних навчальних ресурсів, таких як книги, журнали, онлайн-курси тощо. Це може бути пов'язано з обмеженим бюджетом для придбання матеріалів або недостатньою кількістю доступних ресурсів у їхньому регіоні.

- ✓ Відсутність мотивації: деякі педагоги можуть відчувати відсутність мотивації до самоосвіти через втомленість, рутину чи відчуття безсилля. Брак мотивації може заважати педагогам активно шукати нові можливості для розвитку.
- ✓ Виклики в організації самоосвіти: самоосвіта вимагає від педагогів планування, структурування та організації свого часу та зусиль. Недостатня навичка організації або відсутність системи може стати перешкодою у здійсненні самоосвіти.
- ✓ Страх перед змінами: деякі педагоги можуть боятися змін та нових викликів, які можуть виникнути внаслідок самоосвіти. Страх перед невідомим або невпевненість у власних здібностях може стримувати їх від активної самореалізації.
- ✓ Самообмеження та затримки: деякі педагоги можуть впадати у самообмеження, вважаючи, що вони не мають достатніх знань або навичок для самоосвіти. Це може призвести до затримок у їхньому професійному розвитку.
- ✓ Недостатня підтримка: відсутність підтримки з боку адміністрації, колег чи інших структурних одиниць може ускладнити процес самоосвіти для педагогів.

Незважаючи на ці виклики та перешкоди, важливо зрозуміти, що самоосвіта є ключовою складовою професійного розвитку педагогів. Шляхи подолання цих перешкод можуть включати в себе розвиток планування часу, пошук підтримки від колег та адміністрації, а також постійне підтримання мотивації до досягнення професійних цілей.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Кушнірук С.А. Методологія і методи науково-педагогічної діяльності. Словник-довідник. Київ: НПУ, 2019. 169 с.
2. Калошин В.Ф. Самоактуалізація викладача. Практична психологія та соціальна робота. 2000. №1. С.7-9.

3. Падалка Г. Культурологічна освіта майбутніх вчителів / Г. Падалка //Мистецтво та освіта. – 2003. – № 4. – С. 63.

УДК 377.36 : 004.8

**ДИЛЕМА СТАТУСІВ «ФАХІВЕЦЬ» ТА «ЕКСПЕРТ». ПРОФЕСІЙНЕ
ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧА**

Зоя Чиновата

ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ»

м. Харків, Україна

Теорію про те, що геніями не народжуються, а стають, оприлюднив у своїй книзі «Генії та аутсайтери» [3, с. 12] журналіст та соціолог Малкольм Гладвелл. Спираючись на роботи психолога Андерса Ерікссона [1, с.147], він вивчив історії успіху багатьох легендарних особистостей та компаній, за результатами яких народилося «Правило 10 000 годин». Автор книги пише: «Про яку б галузь не йшла мова, для досягнення рівня майстерності, що відповідає статусу експерта світового класу, потрібно 10 000 годин практики. В дослідженнях, об'єктами яких ставали композитори, баскетболісти, письменники, ковзанярі, піаністи, шахісти, запеклі злочинці тощо, це число зустрічається із дивовижною регулярністю! 10 000 годин еквівалентні приблизно 3 годинам практики на день, або 20 годинам на тиждень протягом 10 років! Звичайно, це не пояснює, чому одним людям заняття ідуть на користь більше, ніж іншим. Проте ще нікому не зустрічався випадок, коли б найвищий рівень майстерності досягався б за менший час. Здається, саме стільки часу потрібно мозкові, аби засвоїти всю необхідну інформацію».

Таким чином, Малкольм Гладуелл стверджує, що ключовим фактором успіху є не стільки природній таланти або високий рівень IQ людини, скільки

наполегливе заняття улюбленою справою протягом довготривалого часу. 10 000 годин або 5 років повного робочого дня – це чарівне число неперевершеності! Та чи достатньо цього, аби стати професіоналом з повним правом стверджувати про правильність дій в своїй галузі, аналізувати роботу колег і «виносити вирок» іншим фахівцям?

Ні, недостатньо. Політолог Філіп Тетлок [5, с.76] дослідив 284 людини, що заробляють на консультуванні щодо політичних та економічних тенденцій. Упродовж 20 років досліджень Тетлок нарахував понад 82 000 передбачень. Проведені дослідження показали, що вузькі спеціалісти прогнозують гірше, аніж би вони просто вгадували. Річ в тім, що більшість передбачуваних подій одноразові – з дуже малою кількістю ймовірних наслідків. В експертів не було повторюваного досвіду з подібними подіями. Для тренування експертності потрібні *багаторазові випробування зі зворотнім зв'язком*. Тенісист відпрацьовує один удар сотні разів, шахіст грає тисячі партій, фізик розв'язує тисячі задач, набуваючи, таким чином, повторюваний досвід з подібними подіями. Тому експертів, які не пройшли довготривалої підготовки, неможна вважати спеціалістами зі статусом «Експерт».

Наступним правилом, що відрізняє просто фахівця від фахового експерта, є *валідне середовище* – таке середовище, яке відповідає реальному світові, стабільне і хоча б частково передбачуване. Наприклад, у шахах середовище валідне, а от у грі в рулетку - ні. Тут немає жодних закономірностей, хоча результатів гри всього два – виграш або програш, та це випадковість. За цим критерієм, реальних експертів, наприклад з азартних ігор, не існує. Хоча люди, яких вважають "експертами", існують, але фактично, вони не є такими, бо у середовищі з фактором випадковості часто трапляються помилки.

Для вивчення закономірностей потрібен *регулярний фідбек*, якого немає невалідному середовищі. До того ж, є різниця між миттєвим та відкладеним зворотнім зв'язком. Психолог Даніел Канеман [2, с. 54] протиставляє досвіди анестезіолога та рентгенолога. Анестезіолог отримає фідбек стану пацієнта миттєво, що дозволяє легше засвоювати закономірності свого професійного

середовища. Рентгенологи не мають швидкого фідбеку про діагноз, якщо взагалі мають. Це значно гальмує професійний розвиток. За статистикою, рентгенолог, у певних випадках, ставить правильний діагноз лише у 70% випадків. Відтермінований фідбек є проблемою і для приймальної комісії коледжів та рекрутерів. Після зарахування до коледжу чи найму до великої компанії про успіхи людини дізнаються або пізніше, або ніколи. Це ускладнює розпізнавання закономірностей в ідеальних кандидатах.

Дослідження показують, що алгоритми дають точніші результати, ніж консультанти, які мають відкладений зворотний зв'язок. Річард Мелтон [6, с. 11] спробував передбачити оцінки першокурсників в кінці першого року навчання. 14 консультантів проводили годинні співбесіди з кожним студентом. Також брали оцінки зі старшої школи, тест здібностей та вступні есе. Мелтон створив алгоритм, який використовував частину тієї інформації - лише оцінки зі старшої школи й тест здібностей. Алгоритм дав точніші результати, ніж 11 з 14 консультантів. В той час, як фахівець визначив потенціал деяких студентів, як недостатній для успіху.

Таким чином, аби пройти шлях від «фахівця» до «експерта» потрібно отримувати повторюваний досвід із регулярним зворотнім зв'язком у валідному середовищі протягом 10 000 годин практики.

Але, нажаль, цього знову недостатньо для гарантованого експертного статусу. Для життєвих завдань можна набути компетентностей за короткий час. Проте, щоб вдосконалюватися, потрібно практикуватися на межі своїх можливостей, регулярно балансувати між зонами комфорту та стресу, тренувати те, що не вдається, або вдається гірше. Це – *усвідомлена практика*.

Фахівці, які не обтяжують себе інтенсивною практикою, не розвивають, а деколи і погіршують свої професійні навички. В будь якій справі складно змусити себе усвідомлено вчитися. Тому так цінуються вчителі, тренери, наставники. Вони виявляють слабкі місця підопічних та дають завдання на їх усунення.

Відомий американський педагог Едгар Дейл [4] створив популярну надихаючу фразу, яку зараз полюбляють цитувати педагоги всього світу: «Професор знає не більше студента, та його невігластво краще організовано». Едгар Дейл прославився своїм «Конусом Досвіду», який наочно пояснює, чому фрагменти з фільму запам'ятовуються краще, ніж прочитана книга на ту саму тему. Фільм використовує аудіо та візуальні аспекти, які людський мозок більше схильний запам'ятовувати. За словами професора, чому б ви не навчали інших, ви повинні бути впевнені, що вмієте це робити самі. Викладача відділяє від студента тисячі годин практики, сотні розв'язаних і навіть, можливо, не розв'язаних задач. За час набуття досвіду мозок викладача встиг засвоїти шаблони, які зберігаються в довготривалій пам'яті і дозволяють розпізнавати складні стимули як одне ціле. Студент розв'яже задачу шляхом спроб і помилок, а професор, не розв'язуючи, знає, ЯК це зробити. Причина – досвідчена організація «невігластва».

Отже, щоб стати фахівцем-експертом, потрібно набути 10 000 годин практики у непростих умовах, вправляючись у тому, що поки виходить найгірше. В основі цього лежить розпізнавання, яке досягається величезною кількістю структурованої інформації у довготривалій пам'яті. Для такої пам'яті необхідними є чотири речі: прогнозоване середовище, численні повторення, своєчасний фідбек та тисячі годин усвідомленої практики. Якщо цих вимог дотримано, то людські здатності вражають. А якщо ні, то фахівці, які вважаються експертами, такими не є насправді.

Для викладача шлях від «Фахівця» до «Експерта» в своїй галузі полягає у роботі над власним професійним зростанням, набуттям нових професійних компетентностей, впровадженям інноваційних методик викладання та створенням якісного освітнього онлайн середовища з ефективним використанням цифрових інструментів. Такі умови діяльності викладача можуть значно вплинути на його особистий імідж та імідж навчального закладу, де він працює. Ці кроки допоможуть створити сильний особистий

бренд викладача та зробити навчальний заклад більш привабливим для потенційних абітурієнтів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Андерс Ерікссон, Роберт Пул. «Шлях до вершини. Наукові поради про те, як досягнути професіоналізму». Наш формат. Київ. 2018.
2. Деніел Канеман. Мислення швидке й повільне. Наш формат. Київ. 2022.
3. Малкольм Гладвелл. Генії та аутсайдери.
<https://samoosvita.in.ua/malkolm-gladuell-geniyi-i-autsajdery-chomu-odnim-vse-a-inshym-nichogo-povnyj-konspekt-knygy/>
4. Метод навчання Едгара Дейла (Edgar Dale) <https://social-animation.blogspot.com/p/blog-page.html>
5. Філіп Тетлок, Ден Гарднер. Суперпрогнозування. Мистецтво та наука передбачення. Наш формат. Київ. 2018.
6. Як стати експертом: 4 умови <https://futuro.in.ua/videos/807-yak-staty-ekspertom-4-umovy.html>

Тези

УДК 377.36

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ФАРМАКОЛОГІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО КОЛЕДЖУ

Аксакова В.В.

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Професійне самовдосконалення – це свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійної компетентності та розвитку професійних якостей відповідно до зовнішніх спеціальних вимог, умов професійної діяльності та особистої програми розвитку.

В умовах реформування системи освіти України для виведення її на рівень досягнень розвинених країн світу необхідна готовність викладачів навчальних закладів до відродження та створення якісно нової системи освіти.

Сучасною ідеєю розвитку освіти є неперервне поповнювання знань впродовж усього життя. Реалізація цього неможливо без спеціальної цілеспрямованої роботи із формування вмінь викладача вчитися, знаходити інформацію, відокремлювати та використовувати необхідні знання для професійної діяльності та навчання. Особливе значення має організація підвищення професійного самовдосконалення викладача.

На сучасному етапі розвитку інформаційно-комунікативних технологій професійне самовдосконалення вже є загальною культурою людини, яка складається з інформаційного світогляду, системи знань та вмінь, які забезпечують цілеспрямовану самостійну діяльність з оптимальним задоволенням індивідуальних, інформаційних потреб за допомогою використання як традиційних, так і новітніх інформаційних технологій.

На заняттях фармакології в фармацевтичному коледжі основною метою підвищення професійного самовдосконалення викладачів є не тільки поповнення рівня знань з дисципліни, а й сприяння розвитку здібностей знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та впроваджувати в навчальний процес.

В умовах інформаційного суспільства важливо підготувати здобувача освіти до сприйняття та обробки нової інформації, володіння сучасними засобами, методами та технологією роботи для її сприйняття. Новітні умови роботи здобувача освіти залежать від інформованості викладача, а також від засвоєння практичних та теоретичних базових даних з фармакології, які він зобов'язаний постійно самостійно засвоювати та накопичувати.

Проблема професійного самовдосконалення викладачів та здобувачів освіти фармацевтичного коледжу при вивченні фармакології є особливо актуальною у зв'язку з поширенням великої кількості інформації стосовно

лікарських засобів та неефективним використанням уже існуючих інформаційно-електронних джерел.

Сучасні інтернет-технології відкривають широкі можливості для вивчення фармакології та підвищення рівня особистого зростання та розвитку.

Компетентність викладача фармакології визначається знаннями, прийомами, творчістю, професійним досвідом. Оволодіваючи елементами професійного самовдосконалення, викладачі та здобувачі освіти піднімаються на вищі ступені свого професіоналізму. Викладачі фармакології прагнуть, щоб поліпшення якостей, навичок, знань стало елементом загальної культури в фармацевтичному коледжі.

Професійне самовдосконалення – це сучасний тип спілкування викладача та здобувача освіти, новий тип мислення, що формується в результаті звільнення від рутинної інформаційно-інтелектуальної роботи у зв'язку з більш вираженою орієнтацією на саморозвиток та самонавчання.

Професійне самовдосконалення визначається тим, що воно проникає в усі сфери професійної діяльності, трансформується у більш якісну діяльність на вищому рівні цілісної індивідуальності та особистості майбутнього фармацевта; органічно входить в сучасне життя та призводить до змін багатьох соціально-економічних, політичних та духовних представлень, вносить якісно нові можливості в життя людини, в його професійній діяльності, особливо в діяльності майбутнього фармацевта.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: колективна монографія. - К.: Атіка, 2005. - 252с.
2. Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць / за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука/ Ін-т засобів навчання АПН України. – К.: Атіка, 2005. - 272с.

УДК 377.1

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА В РАМКАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ

Олена Головіна

Харківський фаховий коледж транспортних технологій

м. Харків, Україна

Переорієнтація оцінки результатів освіти призвела до виходу на перший план компетентнісного підходу, який передбачає готовність викладача встановлювати зв'язок між знаннями та ситуацією, і завдяки цьому здійснювати ефективну діяльність при викладанні навчальних предметів та дисциплін. Компетентність в даному підході є багатоплановою інтерактивною характеристикою особистості, яка є комплексним особистим ресурсом, придбаним людиною в процесі практичної діяльності, і обумовленим інтеріоризацією теоретичного та практичного досвіду. Сучасна освіта диктує необхідність становлення викладача суб'єктом власного розвитку, як професійного, так і особистого.

Самовдосконалення – це діяльність людини, спрямована на формування у себе нових і посилення наявних позитивних якостей і властивостей, умінь і навичок, а також на корекцію своїх недоліків [1]. Успішність професійного самовдосконалення викладача на «засадах стійких мотивів, системі професійних знань, професійно-педагогічних умінь і самооцінки, що забезпечує йому успіх, тобто досягнення поставленої мети й позитивних результатів діяльності, а також стабільний емоційний настрій від того, що результат, до якого він прагнув у своїй діяльності, або збігся з його чеканням, або перевершив їх [2 с. 27] Викладач, який збагачує свій професійний потенціал, представляє цінність як для навчальних закладів, так і для сучасного ринку праці. З розвитком інформаційних технологій відбувається зміщення акценту з традиційної на інноваційну діяльність. Це спонукає викладача до саморозвитку. Професійне самовдосконалення викладача передбачає усвідомлений, цілеспрямований процес підвищення професійної компетентності, розвиток

професійних якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов педагогічної діяльності та особистої програми розвитку. Професійна компетентність дає змогу викладачу на основі знань та умінь, практичного досвіду успішно навчати здобувачів освіти та характеризується безперервним прагненням до самовдосконалення, збагачення діяльності.

Ефективність професійного самовдосконалення викладача неможливо без всебічної поінформованості та компетентності. Кожний викладач повинен сам обирати напрям для професійного самовдосконалення, виходячи із мети та завдань педагогічної діяльності, самоаналізу та вимог сучасної освіти.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Вайніленко Т.В. Основи професійного самовдосконалення педагога: методичні рекомендації / Т.В. Вайніленко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 250 с.
2. Коновалова В.Б. Педагогічні умови успішності професійної діяльності викладача вищого навчального закладу: автореф. дис. канд. пед. наук:13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.Б.Коновалова.– Вінниця, 2005. – 20с.

УДК 37.091.12:005.963]37.041

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ЧЕРЕЗ САМООСВІТУ

Валентина Задорожна, Катерина Козуб

ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ»
м. Харків, Україна

Сучасна освіта потребує викладача та педагога нового типу, який не лише віртуозно володіє навчальним матеріалом та передовими педагогічними

технологіями, але і здатен до самооцінки власної діяльності та свідомо прагне підвищення своєї професійної компетенції.

Основним критерієм професійного розвитку педагога виступає рівень сформованості професійної компетентності, що взаємодіє з рівнем професійної діяльності педагога, та відображає міру оволодіння цією діяльністю.

Самоосвіта допомагає адаптуватися в мінливому соціальному та політичному середовищі і вписатися в контекст всього, що відбувається. У процесі самоосвіти реалізується потреба педагога до власного розвитку та саморозвитку.

В процесі самоосвіти педагог має постійно вдосконалювати удосконалювати рівень своїх теоретичних знань та педагогічної майстерності; оволодівати новими формами, методами та прийомами навчання та виховання молоді; вивчати та впроваджувати у практику передовий педагогічний досвід, новітні досягнення педагогічної, психологічної та інших спеціальних наук, нові педагогічні технології.

Самоосвіта педагога включає такі напрями:

- професійний (вдосконалення предмету викладання)
- психолого-педагогічний (орієнтований на студентів та батьків)
- психологічний (імідж, спілкування, мистецтво впливу, лідерські якості)
- методичний (педагогічні технології, форми, методи та прийоми навчання)
- правовий
- естетичний (гуманітарний)

Для успішного професійного зростання є необхідним:

- читання методичної, педагогічної та предметної літератури;
- огляд в Інтернеті інформації на тему;
- відвідування семінарів, конференцій, уроків колег;
- дискусії, наради, обмін досвідом із колегами;
- систематичне проходження курсів підвищення кваліфікації;
- проведення відкритих занять для аналізу з боку колег;

- вивчення інформаційно-комп'ютерних технологій;
- спілкування з колегами у МДОУ, місті та в Інтернеті;
- участь у конкурсах в Інтернеті;
- розміщення своїх розробок на сайтах в Інтернеті.
- класів, узагальнення досвіду з досліджуваної проблеми (теми)

Таким чином, самоосвіта, самовдосконалення та саморозвиток викладача - це основа прогресивного професійного становлення особистості педагога. Вона є необхідною умовою впровадження сучасних технологій в навчально-виховний процес в рамках модернізації освіти.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Руда О.Б. Компетентність та самоосвіта. / О.Б. Руда [Електронний документ]. Режим доступу: [/file:///C:/Users/Desktop/kompetentnist_ta_samoosvita_pedagogavistup.pdf](file:///C:/Users/Desktop/kompetentnist_ta_samoosvita_pedagogavistup.pdf).
2. Сергєєва Л.М. Конкуренентоздатність як ознака професійної компетентності педагога /Л.М. Сергєєва. // Теорія та методика управління освітою : Електронне наукове фахове видання – К., 2015 – № 2 (16). – Режим доступу до журн. : <http://tme.umo.edu.ua/>.

УДК 374.7:378.125

ВАЖЛИВІСТЬ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ЕЛЕМЕНТ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Зайцева Ольга, Світлана Слабинська

Красноградський педагогічний фаховий коледж

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Красноград, Україна

Для сучасного педагога, який бажає не заплутатися у вирі інформації та крокувати в ногу з часом і бути в тренді, ідея безперервної освіти допомагає

вирішити цю проблему. І це не новина, що таких педагогів з кожним роком стає дедалі більше, адже сучасна наука швидкоплинно розвивається і часто професійні знання, здобуті людиною, вже за кілька років стають застарілими та потребують оновлення. Звертаючи увагу на виклики сьогодення та потреби педагогів, держава передбачила можливість безперервного та найбільш оптимального навчання у новому Законі України про освіту, відповідно до якого педагог має можливість обирати один з видів освіти впродовж життя – формальну, неформальну чи інформальну.

В нашій країні з кожним днем все більше приділяється увага неформальній освіті яка за певних обставин стала вже важливою складовою сучасного освітнього простору. Межі між навчальним та вільним нашим простором стають менш помітні. З'являються нові комунікації нашого навчання та вільного часу і ми все більше здійснюємо інвестиції у вивчення чогось нового: саморозвиток та здобуття нових компетентностей. Відкрито дуже багато освітніх ресурсів які використовуються викладачами та здобувачами освіти для отримання нових знань та удосконалення професійними компетентностями.

Що ж таке неформальна освіта? Вона передбачає перш за все навчання самотужки, самоосвіту, набуття нових знань протягом життя. Зокрема, проходження різних тренінгів, вебінарів, семінарів, майстер-класів, онлайн освіти, професійного стажування або підвищення кваліфікації.

Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

В свою чергу неформальна освіта ґрунтується на основних принципах:

- навчатися в дії (отримання знань під час практичних занять);
- навчатися вчитися (аналізувати власний досвід, формувати з нього нові знання, виявляти індивідуальні, особисті, власні цілі і звісно, здатність застосовувати все це у різних життєвих ситуаціях);

– вчитися взаємодіяти (вчитися співпрацювати, передбачає роботу в командах та групах яка дає нам новий та цікавий досвід).

Неформальна освіта не має вікових, професійних чи інтелектуальних застережень щодо учасників, нерідко не обмежується часовими рамками [1], як правило, не встановлюються попередні умови для початку навчання (рівень попередньої підготовки, вікові межі тощо) [2]. У цьому секторі найчастіше застосовують інноваційні підходи, апробують новаторські методики та технології навчання [1], яке здійснюють не тільки професійні викладачі, а й, наприклад, колеги по роботі [2].

Ще однією визначальною характеристикою неформальної освіти є те, що вона є доповненням або альтернативою формальної освіти в навчанні протягом усього життя людини. Навчання в рамках таких програм часто зумовлюється тим, що має забезпечення загального права доступу до освіти та часто використовується для удосконалення своїх професійних навичок, отримання нових знань і коли вона безкоштовна, особливо зараз у військовий стан, набуває актуальності. Такі послуги надаються громадськими організаціями, волонтерами, університетами. Існує таке поняття «Відкриті освітні ресурси». Цей термін запропонований ще в 2002 році і з кожним роком такі освітні ресурси стають дедалі популярнішими та в свою чергу їх вже називають – майбутнім нашої освіти. Відкриті освітні ресурси – це матеріали для навчання, викладання та здійснення освітницької діяльності у будь-якому форматі та середовищі. Вони знаходяться безпосередньо в суспільному надбанні або захищені авторськими правами. Можуть бути видані за відкритою ліцензією, що дозволяє безкоштовний доступ, безкоштовне використання. Такі матеріали навіть можна використовувати повторно, розповсюджувати іншими засобами. Можливості відкритих освітніх ресурсів – зберігання, використання, повторний перегляд інформації у зручний для користувача час яка була більш цікавою. Це поєднання оригінальності змісту з іншим матеріалом для створення та поширення чогось нового. Тобто, право ділитися копіями оригіналу змісту зі своїми редакціями або своїми реміксами.

Існує наступна низка відкритих освітніх ресурсів: відкриті освітні підручники, журнали, онлайн ресурси, аудіовізуальні ресурси (пошук зображень, музики, відео, відео-лекцій), масові відкриті онлайн курси (безкоштовні курси: Prometheus, Coursera, Українська академія лідерства, ВУМ online, Інша Освіта, EdEra).

Отже, наше майбутнє починається вже сьогодні і зараз. Тому, важливість неформальної освіти є корисним для здобуття освіти, оскільки тут виникає можливість у кожного до розширення доступу до якісної освіти, перебування у постійному процесі особистого зростання та розвитку, почувати себе психологічно і емоційно врівноваженим, вірити в себе, оцінювати саму себе, свої можливості, свої якості і місце серед інших людей; формувати громадянські компетентності, активної громадянської позиції, здатності відповідально реалізовувати свої права та дотримуватись громадянських обов'язків, вміти налагоджувати партнерство та працювати задля утвердження демократії і верховенства права; оптимально поєднувати свободу і нести персональну відповідальності за результати навчання; з'являється можливість самостійного вибору та розподілу часу, місця та тривалості навчання.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Бахрушин В. Неформальна та інформальна освіта – навіщо вони нам потрібні? URL: <http://surl.li/qaucs> (дата звернення: 01.02.2024).
2. Гусейнова Е.І., Лук'янова Ю.М. Неформальна освіта як важливий елемент безперервної освіти. URL: <http://surl.li/qatun> (дата звернення: 01.02.2024).
3. Павлик Н.П. Неформальна освіта у системі освіти України. URL: <http://surl.li/qauej> (дата звернення: 31.01.2024).
4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII, редакція від 01.01.2023 URL: https://urst.com.ua/act/pro_osvitu (дата звернення: 01.02.2024).

УДК331.548

МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

Юлія Ісаєнко

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Методичне об'єднання належить до найпоширенішої форми підвищення професійної компетентності педагогічних працівників шляхом залучення їх до дискусій, диспутів, вирішення проблемних ситуацій, моделювання фрагментів занять із здобувачами освіти на основі ідей педагогічної науки й передового педагогічного досвіду.

Основною метою діяльності обласного методичного об'єднання викладачів хімії та біології закладів фахової передвищої освіти Харківської області можна визначити наступне – залучення педагогічних працівників до інноваційної, пошукової діяльності, розвиток творчої ініціативи, виявлення й поширення найбільш ефективних форм та методів їхньої роботи.

Засідання нашого методичного об'єднання проводяться 4 рази на рік. Спочатку карантин у березні 2020 року, а потім війна у лютому 2022 року змінила звичну форму проведення засідань методичного об'єднання. Починаючи з травня 2020 року й донині засідання відбуваються тільки в дистанційній формі з використанням Web-платформи Zoom.

Освіта у всі часи відігравала важливу роль в житті кожної людини, а в умовах війни – вона набуває особливого значення. Плануючи тематику наших засідань сьогодні, ми намагаємося робити все можливе для творчої співпраці педагогічних працівників, обміну досвідом по впровадженню в навчальний процес різноманітних методів і форм навчання, розгляду застосування новітніх освітніх технологій при викладанні хімічних та біологічних дисциплін, а також розробці навчально-методичного забезпечення хімічних та біологічних дисциплін [1]. Наприклад, за період із травня 2002 року по грудень 2023 року

включно на наших засіданнях серед тих питань, що обговорювалися, були наступні питання:

- «Навчання в умовах війни – це не «велике сьогодні», а «велике завтра»»;
- «Використання дистанційних форм навчання в освітній діяльності»;
- «Домашній експеримент як ефективна діяльність онлайн-технологій»;
- «Роль мотивації у дистанційному навчанні здобувачів освіти»;
- «Дослідницька робота здобувачів освіти як складова професійної підготовки»;
- «Досвід використання інтерактивних цифрових технологій на заняттях з хімії»;
- «Використання технології критичного мислення з метою формування предметних компетентностей на заняттях з біології»;
- «Протидія вигоранню під час війни»;
- «Платформа «LABSTER» використання віртуальних симуляцій у навчанні»;
- «Управління стресом та складними ситуаціями».

За надскладних сьогоднішніх умов викладачі нашого методичного об'єднання під час своїх доповідей на засіданнях демонструють унікальну працездатність, залишаючись попри всі життєві та особисті обставини відкритими для творчого пошуку і професійного зростання.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Ісаєнко Ю.В., Горбунова Н.І., Павлова Л.П. Робота методичного об'єднання як запорука підвищення професійної майстерності педагогічних працівників. *Молоді вчені 2019-від теорії до практики: збірник матеріалів X Міжнар. конфер. молодих вчених (07 березня 2019 р., Дніпро. Україна), 2019. С. 267-269.*

УДК 377.1

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ДИСЦИПЛІН ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ

Наталія Новікова, Ольга Києнко

**Відокремлений структурний підрозділ «Донбаський аграрний фаховий
коледж Східноукраїнського національного
аграрного університету ім. Даля»**

м. Слов`янськ, Україна

Освіта – це основа не тільки інтелектуального, але й культурного та духовного розвитку особистості, суспільства і держави. Сучасний студент – перш за все всебічно розвинена людина, особистість, яка є носієм кращих соціальних цінностей, високоморальних якостей. Це людина, яка гармонійно поєднує в собі фаховий, інтелектуальний, творчий і культурний потенціал [1]

Забезпечення якості освітянських послуг є важливою складовою реформування системи вищої освіти. Усвідомлюючи необхідність розвитку фізико-математичної освіти до загальноєвропейських стандартів, викладачі ВСП «ДАФК СНУ ім. В.Даля» основною метою підготовки майбутніх фахівців вважають підготовку соціально адаптованого, високодуховного, вихованого на цінностях і здобутках освіти та науки фахівця, який зможе бути мобільним на європейському ринку праці. Тому зараз дуже важливим стає професійне самовдосконалення педагогічних працівників.

Основними напрямками подальшого фахового саморозвитку викладачів є:

- самостійне опрацювання наукової літератури та матеріалів, що рекомендуються навчальною програмою;
- розбирання теоретичних питань, які повно і чітко освітлюють проблеми навчання, що досліджуються;
- використовуючи вивчений навчальний матеріал, вирішування практичних ситуативних задач на заняттях;
- формування і подальший розвиток та застосування новітніх технологій навчання;

- впровадження активних та інтерактивних методів навчання [2].

Професійне самовдосконалення викладача повинно бути спрямованим на інтенсифікацію навчального процесу, підвищення якості підготовки фахівців та систематичність засвоєння навчального матеріалу, вдосконалення організації самостійної роботи студентів та вивчення ними практичного досвіду. Необхідною складовою є збагачення застосування різноманітних методів встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом на визначених етапах навчання, контролю та своєчасного коригування навчально-виховного процесу, а також підвищення мотивації учасників навчально-виховного процесу [3]. Постійно треба звертати увагу на психологічне розвантаження студентів в кінці семестру та підвищення відповідальності студентів за результати навчальної діяльності.

Отже, проблема професійного самовдосконалення викладачів передвищої освіти є сьогодні важливою, актуальною й потребує у сучасних умовах вивчення та пошуку шляхів розв'язання. Безпосередньо саморозвиток педагогічного працівника це тривалий процес, який потребує уваги. Без нього важко уявити сучасного педагога. Важливо те, що самовдосконалення викладача є постійною систематичною роботою над собою, що має базуватися на певних внутрішньоособистісних настановах педагога.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Шляхи професійного самовдосконалення викладачів ВНЗ <http://peddyskurs.kgpa.km.ua/Files/22/18.pdf>.
2. Професійний саморозвиток педагога http://osvita.ua/school/lessons_summary/administration/40495/
3. Особливості формування компетентностей викладачів через їх самоосвіту [Електронний ресурс] // Дніпро: Дніпровський міський базовий технікум зварювання та електроніки імені Є.О. Патона, – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://dtek.dp.ua/wp-content/uploads/2019/02/zb_rka.pdf.

УДК 377.1

ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧА ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ

Ірина Першко, Ірина Стельмах

Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж

Житомирської обласної ради

м. Житомир, Україна

Самоосвіта науково-педагогічних працівників не є інновацією, а тільки обов'язковим елементом професійної діяльності викладача [1]. На вимогу часу трансформуються та вдосконалюються форми її реалізації та місце у системі атестації педагогічного та науково-педагогічного працівника закладу освіти. Донедавна чи не єдиною офіційно визнаваною формою самоосвіти були курси підвищення кваліфікації (ПК), проходження яких регламентувалося місцем (переважно, інститути післядипломної освіти), періодичністю, формами звітності тощо. Викладачі закладів фахової освіти проходили стажування на підприємствах, які також враховувалися при атестації. Суттєвим недоліком такої системи був формалізований підхід – викладач не мав можливості обирати місце та час курсів ПК, обмеженим також був і вибір програм, за якими ці курси здійснювалися. Зрештою, організація самоосвітньої діяльності в системі фахової передвищої освіти зазнала суттєвого реформування і, на наше переконання, тенденції цих змін є позитивними.

На сьогодні, самоосвітня діяльність викладача хоча і регламентується нормативними документами закладу освіти, натомість вимагає ініціативності та активності самого суб'єкта самоосвіти. У цій публікації прагнемо поділитися власним досвідом реалізації процедур професійного розвитку викладачів у Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі (ЖБФФК). Одним з найважливіших принципів організації самоосвітньої діяльності викладачів ЖБФФК є принцип академічної свободи, який надає викладачам суб'єктності у цьому важливому процесі. З одного боку, будь-яка самоосвітня діяльність забезпечує необхідний безперервний професійний та індивідуальний

розвиток особистості викладача, з іншого – це сходинки до здобуття кваліфікаційних категорій та педагогічних звань, які визначають розмір заробітної плати науково-педагогічного працівника закладу освіти. Позитивним є те, що ці дві складові доповнюють та визначають одна одну – активність у підвищенні своїх індивідуальних та професійних характеристик стимулюється підвищенням матеріального забезпечення.

Протягом року викладачі коледжу реалізують свою потребу у самоосвіті у найрізноманітніших формах:

- участь у наукових конференціях, семінарах, майстер-класах, вебінарах, практикумах;
- науково-дослідна робота з подальшим написанням фахових публікацій;
- розробка авторських курсів;
- професійні стажування у закладах охорони здоров'я та закладах освіти;
- отримання другої вищої освіти, наукового ступеня чи вченого звання;
- участь у професійних об'єднаннях;
- активність професійних груп у соціальних мережах тощо.

У кінці кожного семестру документи (сертифікати, посвідчення, дипломи) та клопотання про визнання самоосвітньої діяльності (неформальна/інформальна освіта) подаються на розгляд методичної ради коледжу. Рішення методичної ради з підтверджувальними документами зберігається в особовій справі та використовується під час атестації викладача. Результати самоосвітньої діяльності шляхом проходження курсів ПК (за наявності у суб'єкта освітньо-професійної програми) не потребують додаткового визнання та підтвердження.

План курсів ПК формується з урахуванням запиту викладачів на формування тих чи інших компетентностей [2]:

- професійних компетентностей галузевого спрямування,
- інформаційно-комунікативні та цифрові компетентності;
- мовленнєва, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність;

- управлінські компетентності (для керівників структурних підрозділів) тощо.

Викладач самостійно вирішує на формування (вдосконалення) яких компетентностей будуть зорієнтовані курси ПК поточного року та вносить відповідні пропозиції до методичної ради коледжу. Позитивно мотивуючою є практика фінансування/співфінансування коледжем курсів, стажувань та інших форм самоосвіти науково-педагогічних працівників.

Підсумовуючи, слід зазначити, що обов'язковою умовою успішного професійного розвитку викладача є гармонійне поєднання його власної ініціативності у прагненні до самовдосконалення та сприяння з боку закладу освіти в реалізації різних форм самоосвіти своїх працівників.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Аніщенко О., Лук'янова Л., Прийма С. Неформальна освіта дорослих – освітній тренд ХХІ століття. Рідна школа. 2017. № 11–12. С. 3–7. URL: <http://surl.li/rpiwp>
2. Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників Житомирського базового фармацевтичного фахового коледжу. URL: <http://surl.li/rpiwz>

УДК 377.1

ПОСТАНОВКА ЦІЛЕЙ, ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Вадим Прокопець¹, Аліна Скиба²

¹Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

²Харківський кооперативний торгово-економічний фаховий коледж

м. Харків, Україна

Ми живемо в час постійних змін, тому сучасному викладачу, щоб бути успішним в своїй фаховій діяльності, необхідно ставити перед собою певні цілі

та задачі, виконання яких, дозволяє не потонути в рутині повсякденних професійних справ та досягти бажаного результату. Постановка цілей використовується в будь-якій сфері нашого життя: професійна діяльність, навчання та розвиток, самопрезентація, особисте життя, тощо.

Постановка цілей – це комплекс, що включає в себе, окрім самої цілі, мету та окремі задачі, правильне формулювання яких, дає нам змогу ефективно оперувати ними в процесі досягнення бажаного результату.

Наприклад: мета – підвищити свою професійну майстерність викладача, шляхом участі у педагогічній конференції; ціль – виступ на педагогічній конференції (назва, дата, місце); задачі: 1) підготовка матеріалу, написання тез; 2) реєстрація на сайті, подача своєї кандидатури; 3) виступ на конференції із доповіддю, участь у дискусії. Відповідно ми повинні використовувати весь спектр перерахованих засобів, для досягнення позитивного результату.

Правильна постановка цілей дозволяє нам досягти найголовнішого – реалізувати себе, як фахівця, а саме: отримати високі результати в професійній діяльності, підвищити самооцінку, надати зрозумілий вектор руху, організувати час та налагодити дисципліну у житті та викладацькій діяльності.

Для того, щоб цілі були зрозумілими та ефективно працювали на вас варто ознайомитися із методикою постановки цілей SMART, розробленою Пітером Друкеном у 1954 році. SMART – це аббревіатура в якій скорочено п'ять критеріїв, яким має відповідати ефективна ціль.

На сьогоднішній день існує безліч трактувань даного методу. Пропонуємо те бачення розшифровки аббревіатури, яке нам імпонує найбільше:

S – Stretcing – ціль вимагає зусиль для досягнення, мотивує та заряджає;

M – Measurable – ціль має чіткі критерії досяжності;

A – Action-oriented – ціль містить конкретні кроки;

R – Relevant – ціль відповідає ролі в професійній діяльності, релевантна для життя;

T – Time-bound – ціль має чіткі строки досягнення.

Наведемо приклад постановки професійної цілі за методом SMART. Для кожного викладача болючим питання є відвідування занять здобувачами освіти, особливо під час дистанційного чи змішаного навчання. Досягти прийнятного рівня відвідуваності занять кожному викладачу вдається за допомогою різних шляхів та засобів. Використовуючи методику SMART можна поставити наступну ціль: підвищити відвідування занять здобувачами освіти на 20% до кінця 2023-2024 навчального року.

Відповідно до поставленої цілі необхідно сформулювати конкретні задачі:

1) мотивація здобувачів освіти: присутність та робота на занятті дасть змогу осягнути більший об'єм матеріалу за короткий час, ніж самостійна робота без наставника;

2) підвищення кваліфікації викладача: пройти навчання по використанню сучасних технологій навчання та діджитал-інструментів, опанувати новітні застосунки та ефективно використовувати їх в процесі діяльності;

3) залучення наставника: звернутися за допомогою та рекомендаціями до колег, які досягли високих показників відвідування занять, порівняти свою роботу із їх – виявити та виправити недоліки;

4) моніторинг: регулярно аналізувати відвідування здобувачами освіти занять, відслідковувати динаміку змін, причини пропусків, тощо.

Наявність чітко сформованої цілі, дозволяє підібрати дієві задачі для її досягнення, що в свою чергу позитивно впливає на ефективність викладача та покращує результати його діяльності.

Підсумовуючи все вище викладене хочемо наголосити, що правильна постановка цілей в професійній діяльності викладачів допомагає стати справжніми фахівцями своєї справи, мотивує, дає можливість стати кращою версією себе та позитивно впливати на здобувачів освіти в нелегких умовах сьогодення.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

Міжнародної дистанційної науково-практичної конференції

20 березня 2024 р.

м. Харків

Відповідальний за випуск:

Коломієць І.В.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET.
Ум. друк. арк. 24,18

Національний фармацевтичний університет
вул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серії ДК № 3420 від 11.03.2009